Corpus

grammaticorum medii aeui

Uol. I

Eberhardi Bethuniensis Graecismus

Edidit

Dr. Ioh. Wrobel
Professor Czernouicensis.

Uratislauiae
In aedibus G. Koebneri.
MDCCCLXXXVII.

Eberhardi Bethuniensis Graecismus

Ad

fidem librorum manu scriptorum recensuit lectionum uarietatem adiecit indices locupletissimos et imaginem codicis Melicensis photolithographicam addidit

Dr. Ioh. Wrobel
Professor Czernouicensis.

'Est haec medii aeui grammaticorum laus propria, quod ordinem rerum eum, qui unus uere conuenit grammaticae rationi, inuenerunt et paulatim perfecerunt, uix ut meliorem dicas hunc esse, quo hodie uulgo utimur; atque is quidem, qui primum quasi gradum fecit ad hanc quaerendam laudem, quantum ego cognoscere potui, fuit Ebrardus Bethuniensis, qui Graecista dici solet librumque, quem Graecismum inscribunt, edidit a. 1124'.

Frid. Haase: De medii aeui studiis philologicis disputatio. pag. 44.

Uratislauiae
In aedibus G. Koebneri.
MDCCCLXXXVII.

Uiris Illustrissimis

Guilelmo ab Hartel

et

Iwano Muellero

hunc librum

grati animi documentum

misit

Editor.

Praefatio.

Ad grammaticae disciplinae gradus et quasi processus penitus pernoscendos necessariam esse medii aeui grammaticorum notitiam nemo negabit. At uero quotus quisque est, qui uel fando nouerit celebratissima olim *Floristae Graecistae Modistae* aliorum nomina, qui magna per totum medium aeuum uigentes auctoritate nunc obliuione sepulti iacent? Quae quidem sors quam sit iniqua pluribus explicare non uacat, satis habeo ad egregii illius uiri uerissimum ea de re relegare iudicium, cuius dicto ornari huius libri frontem uisum est. Atque eius quidem hortatu et aequum et utile fore ratus oblitteratam grammaticorum illorum instaurare memoriam interim *Eberhardi Bethuniensis* opus edere constitui libris manu scriptis diligentissime excussis emendatum ac perpolitum.

De Eberhardi uita paene nihil constat. Patria Bethuniensem fuisse Graecismi testatur locus cap. XXV uers. 10 sqq.:

Nomen gentile *Flandrensis* seu *Catalanus*,
Dic patrium nomen *Ebrardus Bethuniensis*,
Hic interserui nomenque locumque magistri.

Cum quo conspirat Metulini ad capitis XI uers. 134 glosa: Nomen patriū est q̊d sumitur ab urbe uel oppido · ut a *bitunia* insigni oppido urbi q̄ nuper *atrabatū* nunc uero *franchisia* dicitur uicino actor noster *bituniensis* denominatur.

De tempore quo floruerit Eberhardus uix certi quicquam definiri potest. Fuerunt qui saeculo XII uixisse statue-

rent sententiam suam incerti auctoris[1]) uersibus confirmantes his:

Anno milleno centeno bis duodeno
Condidit Ebrardus Graecismum Bethuniensis.

Contra alii *bis* uoculam cum *centeno* uocabulo coniungentes ad saeculum XIII rettulerunt. Quae controuersia cum deficientibus argumentorum momentis decerni nequeat, rem in medio relinquo.

Professorem grammaticum fuisse Eberhardum consentaneum est nec dubium uidetur esse quin aliquamdiu inter Andegauenses degerit, id quod facile colligas ex cap. III uers. 10 sqq.:

Qui sunt qui pugnant audaciter? Andegauenses.
Qui sunt qui parcunt superatis? Andegauenses:
Egregios igitur liuor negat Andegauenses.

ubi illorum manifesto cum honore infert mentionem.

Ob unum grammaticae caput, quo Graecae uoces explicatae sunt, cognomine *Graecistae* illustratum esse et opus ipsum *Graecismum* inscriptum ueri simile ducas. Idem opus a poëmatis tripartiti, quod *Laborinthus* inscribitur, auctore commemoratur, quem esse eundem ac Graecistam putatum est. Ibi in extrema parte, quae est *de uersificatione*, legitur distichon hoc:

Graecismus recitat, peperit quas Graecia uoces,
Quas Latium dat, quae significata ferant.

Reliquos qui Eberhardo attribuuntur libros praetermittenti et ad Graecismum reuertenti non alienum uidetur mihi ab huius loci ratione paucis ostendere, quanta illius per tria ferme saecula usque ad *Erasmi* aetatem fuerit auctoritas. Quod si cui mirum uideatur, quod tantum inualuit Eberhardi liber grammaticus, ut loco moueret Prisciani celeberrimum opus, is meminerit penes usum ius et normam esse non solum dicendi, uerum etiam docendi. A tertio decimo enim saeculo usu uenit, ut spreta prosa oratione uersibus tradere disciplinas adfectarent docti homines, adeoque ratio illa obtinuit, uix ut ullus esset artis magister, quin secundum metricam rationem conformanda sibi

[1]) Historiae litterariae Francogallicae scriptores Arnoldo Rotterdamensi, saeculi XV auctori, ascribunt, alii ex codice quodam prolatos dicunt.

praecepta putaret. Quae ratio quomodo probaretur documento sit ad Alexandri de Uilla Dei Doctrinale pertinens glosa haec: '*Sermo metricus, quem sequitur actor iste, ad plura se habet quam prosaicus, quem sequitur Priscianus et hoc ita probatur: sermo metricus utilis factus est ad faciliorem acceptionem, ad uenustam et lucidam breuitatem et ad memoriam firmiorem*'. Accedit quod a Priscianei operis prolixitate uehementer abhorrebant. Testem adfero aetatis illius grammaticum quendam, qui '*illa enim*', inquit, '*Prisciani spatiosa uolumina grammaticam artem ita diffuse et confuse pertractant, ut non nisi omni cura et ab omni negotio expeditis illa sit replicare consilium*'. Denique haud parui uidetur fuisse momenti usu recepta illis temporibus argumentatio quaedam philosophica, quam cum abesse a Prisciani Institutionibus uiderent, grammaticam eius ut inutilem aspernabantur. Testimonio habeas haud dubie grammatici alicuius uocem hanc: '*Cum Priscianus non docuerit grammaticam per omnem modum sciendi possibilem, in eo sua doctrina est ualde diminuta. unde constructiones multas dicit, quarum tamen causas non assignat, sed solum eas declarat per auctoritates antiquorum grammaticorum. propter quod non docet, quia illi tantum docent, qui causas suorum dictorum assignant*'.

Quae cum ita essent, factum est, ut *Graecismus* ad extremum usque medium aeuum uigeret essetque usus eius frequentissimus et auctoritas summa. Sic saeculo XIV Graecismus et Doctrinale complurium academiarum legibus praescripta feruntur, uelut ab ordine artistarum uniuersitatis litterariae Uindobonensis statutum legimus, ut quicunque ad baccalaureatum artium aspiraret praeter alia *audiuisse deberet ubicunque complete et sine dolo primam et secundam partem Doctrinalis et secundam partem Graecismi.*[2])

Pergo iam ad indicanda subsidia, quibus in adornanda noua editione uti licuit. Postquam multa opera consumpta rarissimam nactus sum editionem principem, septemdecim conferebam libros manu scriptos: Uindobonenses septem, Monacenses tres, totidem Parisinos, duo Graecenses, Melicensem unum, Uaticanum unum.

Ac princeps quidem editio, quae sine anno et loco lucem

---

[2]) Uid. *Thurot*, Notices et extraits de divers manuscrits latins pour servir à l'histoire des doctrines grammaticales au moyen âge, pag. 101 sq.

uidit, *Drachii* Spirensis uidetur typis descripta esse circiter annum 1480, id quod inde colligere licet, quod in bibliothecae aulicae Monacensis exemplari supra primae paginae titulum legitur scriptum '*Emptus anno dñi* 1489'. Continentur hoc libro folia formae quadratae maioris non numerata 196. In pagina prima legitur '*Libri Ebrardi Greciste*'. Pagina secunda inanis est. In summa pagina tertia scriptum est '*Johannis vincentii metulini aquitanici in additionib⁹ ad grecismi postillam prefacio feliciter incipit*'. In ima eadem pagina legitur '*Explicit argumentum in additionibus. Sequitur argumentū metricū in ipso libro*'. In pagina quarta haec scripta inueniuntur: '*In sequenti libro doctissimi viri magistri Ebrardi bituniensis qui grecismus intitulatur: argumētum siue prefacio Johānis vincentii metulini feliciter incipit*'.

Hic liber Ebrardi: celebris: doctique magistri
Grecismus fons est: arida corda fouens.
Cuius in irriguo tu margine sisteris: a quo
Sumere grāmatices plura fluenta potes.
Fōs fluuios iste tres fundit: quattuor ex se
Tertius eructat flumina magna nimis.
Tres grecismus habet partes: ter quinque libris ē
Partitus: ter habet ter capitella tria.
Permittit prima: prohibetque secūda: iubet pars
Tertia: quas partes quattuor inde secant.
Ethimologia . diasinthesis . orthographia:
Cui prosodia preest iure sequuntur eam.
Ethimologia de partibus octo notat: quas
Inter nomina sunt anteriore loco.
Sunt monosyllaba: p⁹ polysyllaba: que propriū dāt
Et cōmune: quod in greca latina meat.
Quadrat⁹ numer⁹ . quadrum . solidūque libellū
Fulsit eum liuor sternere neue queat
Scriptorum uariis istum mendis releuatum.

Sequitur prolixus Metulini prologus, quem excipit Eberhardi 'prohemium' incipiens a uerbis his: '*QUoniā ignorantie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam chimerinas imaginantes statuas: nescio quid inopinabile somniantes: dictionum discrepantiam matrimonio nō legali et sinzuria* (sic)

nullatenus coherenti copulant incōcinne: succurrendum eorum opinioni fore existimaui . . .'

Pagina decima continetur tabula haec:

Permissiua
Liber I.

cap. I. De figuris.

Prohibitiua
Liber II.

cap. II. De uitiis.

Preceptiua
Liber III.

De prosodia. parte I. p̄ceptiue.

cap. III. De colorib⁹ rhetoricis uersuū.
cap. IV. De pedib⁹ metrorum.

Liber IV.

De orthographia. parte II. p̄ceptiue.

cap. V. De trāsmutatiōe litterarum.

De ethim. parte III. p̄ceptiue decē libris.

Liber V.

cap. VI. De nominib⁹ monosyllabis.
cap. VII. De nominib⁹ polysyllabis propriis.
cap. VIII. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis grecis.
cap. IX. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis masculinis.
cap. X. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis femininis.
cap. XI. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis neutris.
cap. XII. De nominib⁹ polysyllabis appellatiuis latinis mixtis.
cap. XIII. De nominibus adiectiuis.

Liber VI.

cap. XIV. De pronominib⁹.

Liber VII.

De uerbis.

cap. XV. De uerbis cōiugationis prime.
cap. XVI. De uerbis cōiugationis secunde.
cap. XVII. De uerbis cōiugationis tertie.

cap. XVIII. De uerbis cōiugationis quarte.
cap. XIX. De uerbis mixtis.

Liber VIII.

cap. XX. De aduerbio.

Liber IX.

cap. XXI. De participio.

Liber X.

cap. XXII. De coniunctione.

Liber XI.

cap. XXIII. De prepositione.

Liber XII.

cap. XXIV. De interiectione.

Liber XIII.

cap. XXV. De accidentibus nominum.

Liber XIV.

cap. XXVI. De accidentibus uerborum.

Liber XV.

cap. XXVII. De diasinthestica . parte qta preceptiue.

Orditur textus a uersibus his:

ESt proprie metha trās grece formatio plasma
Indeq; transformatio dicatur metaplasmus
Cunq; quid adiicitur vel sustrahitur ratione
Vel trāsmutatur vt littera syllaba tempus
Tunc habet hec fieri vere proprieq; figura . . .

Terminatur uersibus his:

Explicit Ebrardi Grecismus noīe christi
Qui dedit alpha et o sit laus et gloria christo.

In fine libri leguntur haec: *Viri literarū doctissimi magistri Ebrardi bituniensis grecismi liber feliciter explicit Vna cum glosa magistri Johānis vincētii metulini in florente ac fructifera pictauēsi vniuersitate regentis.*

Insunt ibi uersus 4440 plerumque hexametri eique ex eorum genere, quos Leoninos uocant, intermixtis uersibus pentametris.

Princeps ista editio textum ex uno certe codice eoque haud optimo descriptum exhibet seruatis librarii erroribus et insuper

typothetae indiligentia auctis. Uarias eius lectiones in adnotatione critica enotaui, praeposita *P* littera.

Codicum supra commemoratorum duo genera discernuntur, quorum alterius sunt qui et uetustiores et ab interpolatione liberiores tam integritate quam lectionis bonitate praestant, alterum eos complectitur libros, qui, quamquam aetate inferiores pluribusque offuciis ac sordibus inquinati plerumque ab illorum praestantia multum distant, nihilo tamen setius suam habent commendationem. Quos haud parui saepius fuisse momenti repperi simulque intellexi non semper et ubique in factitanda re critica illud patere ponderandos esse codices, non numerandos.

Ac prioris quidem generis codicum praestantissimus est, qui inter bibliothecae Palatinae Uindobonensis libros manu scriptos signatus est numero 2393, saeculo XIII in membranis formae maioris scriptus. Insunt folia 60, numerantur uersus 4496 eadem manu satis emendate descripti. Incipit a prooemii uerbis his: *Qm̄ ignorancie nubilo quidā turpiter excecati inperiti fatuitatem exprimentes asininam cimīnas ymaginantes statuas nescio quid inopinabile somniantes dc̄onū discrepanciā matrimonio non legali et siniugia nullatenus choerenti cop̄lerant incōcinne . succurrendū opinioni eorū et ⁹sulendū existimaui . . .*

Textus orditur a uersibus his:

EST proprie meta tn̄s g'ce formatio plasma
Indeq; tn̄sformatio dicetur metaplasmus . . .

desinit in uersus hos:

Indigeo pane dic d'ficioq; labore.
Percutio baclo ⁹flabitur anulus auro.
Uerbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū tu.

sequitur epilogus:

Explicit ebrardi grecismus nōie ċsti
Qui dedit alpha et o. sit laus et glia xp̄o.
Hic pono metā uitā ducēdo quietā.

adiunctus est al. m. recentiore uersiculus hic:

Qui me scribebat . B . nomen habebat.

In utroque margine crebra inueniuntur adnotamenta, quae legi

plerumque non possunt scriptura euanida facta multoque usu deleta. Exempli gratia pono scholion prooemii initio ascriptum: '*Titulus talis ē incipit grecismus magistri eberhardi bituniensis. titulus dicitur ut ait Remigius a tytane quod ē sol. quia sicut sol superueniens illuminat mūdū. ita titulus sequens opus. Grecismus dicitur a grecis tāquā a dignioribus q̄ ibi ponūtur*'. Uetustissimo huic integerrimoque codici, cum plerumque certiorem se reliquis omnibus ducem praebuerit, primum adsignaui locum (= U[1]).

Proxime ad eius praestantiam accedit eiusdem bibliothecae codex numero 2441 signatus, saeculo XIV in membranis formae quadratae maioris scriptus (= U[2]). Continet folia 100 paginis bifariam diuisis et textum integrum eumque clarissime ac plerumque emendatissime descriptum. Incipit: *Quoniam ignorancie nubilo turpiter excecati quidā imperiti fatuitatem asininā exprimentes chymerinas ymaginātes statuas* . . . Finitur:

Uerbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū tu.
Explicit ebrardi grecism⁹ nōīe xp̄i
Qui dedit alpha et o sit laus et gła xp̄o.

Extrema pars, quae incipit a capitis XXVI uersu 171 (Compositum *mansi* . . .) ab alio librario descripta est. Inter uersuum ordines addita sunt scholia et per singulas textus particulas adnexa interpretamenta Metulini adnotationibus simillima. In extremi folii pagina posteriore leguntur haec: *Ego Caspar audiui grecistā a magistro hainrico Eygel de Midenb'ga Anno dn̄i* 1449 *post festū s̄cto4 petri et pauli.* In ima eadem pagina exstat eiusdem manus, cuius sunt uerba supra scripta, subscriptio haec: *Ego Caspar Conamicus soliensis.*

Hos tertius excipit bibliothecae monasterii Melicensis St. Benedicto sacri codex saeculo XIV in membranis formae maximae scriptus (= M). In priore primi folii pagina legitur: '*Catalogo Monasterii Mellicensis hunc librum inscripsi* 1664'. Bibliothecarii nomen abest. Continet hic liber textum integrum et multas marginibus interque uersuum ordines ascriptas interpretationes. Terminatur uersibus his:

Explicit ebardi gressismus (sic) *nōīe xp̄i*
Qui dedit alpha et ω. sit laus et gła xp̄o.

Quartum eiusdem generis adiungo bibliothecae regiae Monacensis codicem numero 5536 insignitum, saeculo XIV in membranis formae quadratae maioris scriptum, qui foliis 94 complectitur Graecismum integrum copioso commentario illustratum ($= \mu^1$).

Eiusdem fere aetatis est eiusdemque prope praestantiae alter codex Monacensis numero 14344 notatus ($= \mu^2$), item tertius numero 354 signatus subscriptionem habens hanc: '*Qui me scribebat hissinsco nomen habebat*' ($= \mu^3$). Priorem librum quattuor abhinc annos per feriarum aestiuarum tempus Monachii degens totum, posteriores duos ex parte contuli.

Superioribus codicibus par potest censeri, qui inter bibliothecae nationalis Parisinae libros numero 8157 signatus est, in membranis formae maximae saeculo XIV scriptus, continens textum Graecismi integrum eumque marginibus interque uersuum ordines manu uetustiore ascriptis crebris interpretationibus explanatum ($= p^1$).

Cum hoc codice saepissime congruit bibliothecae Uniuersitatis Graecensis codex chartaceus formae quadratae minoris numero 1357 signatus, exeunte saeculo XIV scriptus ($= G^1$). Incipit: *Quoniā ignorancie nubilo turpiter excecati quidā imperiti* . . . Desinit in uersibus ultimis:

Explicit hebrardi grecism9 noīe xp̄i
Qui dedit alpha et o sit laus et gl̄a xp̄o.

Ascripta sunt alia manu uerba haec: *Anno domini M⁰CCC⁰LXXI⁰ feria sexta post kyliani.*

Huic persimilis est alter codex Graecensis chartaceus formae octonariae numero 1384 insignitus, saeculo XV nitide scriptus ($= G^2$). Continet prioribus 103 foliis Graecismi priora 19 capita integra, deficiens capitis XX uersu 82. Posterior codicis pars complectitur 6 foliis Alexandri de Uilla Dei Doctrinalis partem secundam. Terminatur uersu 476: '*Plurali numero: similes sunt quos ego cerno*'. *Deo gratias Amen. Explicit secunda pars doctrinalis per manus hainrici sartoris in woyt perfinitus in uigilia diuisionis apostolorum hora prima.*

Adiungo codicem Parisinum 8157 *A* membranaceum for-

mae quadratae maioris, saeculo XIV scriptum. Continet Graecismum cum prologo deficientem capitis XXIII uersu 167 (= p^2).

Superioribus libris adnumerandum duxi etiam bibliothecae Uaticanae uetustissimum codicem membranaceum numero 1761 notatum, ineunte saeculo XIV scriptum (= r). Incipit: *Qvoniam ignorancie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam chimerinas ymaginantes statuas nescio quid inopinabile sompniantes dictionum discrepanciam matrimonio non legali et sinzugia nullatenus coherenti copulant inconcinne Succurrendum oppinioni* (sic) *eorum et consulendum fore existimaui* . . . Deficit capitis XXVII uersu 24 '*aut per naturam uel forsan consecutiue*'. Eius satis habui priora octo capita accuratissime contulisse.

His denique addo codicem Uindobonensem numero 13850 signatum, saeculo XIV in membranis formae quadratae diligenter scriptum (= U^3). In medio libro duo folia desunt continentia uersus 190, capitis XII uersum 361 excipiente capitis XIII uersu 92. Deficit capitis XXIII uersu 145. Aetatem codicis prodit librarii adnotatiuncula, quae in fine capitis VIII inuenitur haec: *anno dñi MCCCLXIII in die sc̄i pangratii.*

Alterum librorum manu scriptorum genus complectitur notae recentioris codices hos: Uindobonensem chartaceum formae quadratae numero 4995 signatum, saeculo XV scriptum (= U^4). Insunt 1. '*Eberhardi nomenclatura seu uerborum deriuationes*' (fol. 1b — 167b) 2. *Uersus de hominis sanitate* (fol. 168a — 170a) 3. *Tractatio de uino et eius proprietatibus* (fol. 170a — 180b sermone Latino, fol. 180b — 190b sermone Germanico) 4. *De arte coquinaria* — '*Ain půch von Kochen*' — (fol. 191a — 224a) 5. *Ars distinguendi res uenerabiles ex locis et imaginibus* (fol. 227a — 235b). In folii 238 pagina posteriore legitur: *Frater Benedictus de piburg obtulit hunc libellum pro monasterio lunelacensis anno Domini* 1453. Incipit a capitis IX initio: '*Est pater hic cura pater est alius genitura*'. Deficit extremo capite XXIV, quod est *de interiectionibus*. In fine haec leguntur:

Explicit secundus liber grecismi
Finito libro sit laus et gl̄a xp̄o.

In margine is, qui glossas scripsit, haec adnotauit: *Et sic est finitus die ueneris post dimissionem apostolorum anno dñi* 1439.

Huic proximus accedit codex Uindobonensis chartaceus formae quadratae numero 3532 notatus, saeculo XV scriptus (= U[5]). Continet Graecismum integrum. In fine haec leguntur: *Explicit lib' hebrahardi per manus Andree. Finito libro sit laus et gla xp̄o || Non deportabis nisi X grossos michi dabis.*

Restant duo libri Uindobonenses aequalis prope aetatis, ambo saeculo XV scripti. Quorum alter numero 2348 notatus ut nitidissime exaratus uarioque ornatu insignis, ita plerumque mendosissime descriptus est (= U[6]). Continet foliis 108 formae maximae Graecismum prope integrum. Incipit: *Quoniam ignorantie nubilo turpiter excecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam cymerinas ymaginantes statuas nescio quid inoppinabile sompniantes dictionum discrepantiam matrimonio non legali et sinzugia nullatenus coherenti copulant inconcinne. Succurrendum oppinioni eorum et consulendum fore existimaui* . . . Textus orditur a uersibus his:

Est proprie metha trās grecc .formatio pla'ma.
Indeq; trāsformatio dicatur metaplasm⁹ . . .

terminatur uersibus his:

Indigeo pane. dic deficioq; labore.
Percutio baculo. ⁹flabitur anulus auro.
Verbaq; cū motu sibi iūgūt diptota tū 'tu.

Addita sunt uerba haec: *Explicit Ebrardi Grecism⁹. Deo gr̄as. Am̄.* Semel deficit idque capitis III uersu 83: intercidit folium continens uersus 40.

Alter codex chartaceus idemque Uindobonensium nouissimus formae quadratae minoris numero 3536 signatus est (U[7]). Inest '*Everhardi Bethuniensis Grammatica latina hexametris concinnata cum prologo*'. Hic codex bonam prae se fert originem et sat diligenter descriptus est, ut optimae notae libris par possit iudicari.

Agmen claudit codex Parisinus chartaceus numero 8158 notatus, saeculo XV scriptus (= p[3]). Complectitur foliis 204 formae quadratae Graecismum integrum amplissimo commentario singulos uersus illustrante instructum. In fine libri leguntur

*

haec: '*Explicit grecismus scriptus per manum Iohannis de ualle anno Domini* 1426*to die mercurii* 10*ma Iulii quinta hora diei ante meridiem ieiuno stomaco in domo Guidonis Richardi magistri mei ac domini mei. Aue gr̄a plena*'.

His igitur codicibus usus sum in recensendo Eberhardi Graecismo. In recensionis subsidium successit opus illud praestantissimum, quod inscribitur '*Notices et extraits de divers manuscrits latins pour servir à l'histoire des doctrines grammaticales au moyen âge. Par M. Charles Thurot*' editum Parisiis a. 1868. Ratio autem, quam in noua editione paranda adhibui, eadem fuit, quam alio loco exposueram.

Quod ad orthographiam attinet, quamquam a codicum scribendi ratione plerumque recedendum duxi, tamen facere non potui, quin et loquendi scribendique consuetudinem mediae aetatis propriam respiciens et Graecistae quaedam praecepta obseruans uocabulorum formas retinerem has: affectus (et similia ex praecepto, quod est cap. XXIII uersu 37 sq.), Allecto, alleoteta (= *ἀλλοιότητα*), Amadryades, anapolensis (= *ἀνάπόληψις*), anchora, anormala, Anthropoformitae, antibachius (palimbachius), antitosis (= *ἀντίπτωσις*), ariolus, armenis — periarmenias (= *ἑρμηνεύς* — *περὶ ἑρμηνείας*), aruspex, assignare (et similia ex praecepto, quod est V 10 sq.), asyntheton (polysyntheton), auferesis (= *ἀφαίρεσις*), autentim, autor, Bacha. (= Bacchanalia), Bachius, Bachus, brachium, cacenphaton, cachesia (= *καχεξία*), cartillago, catarrus, cepa, cepe, cepullatum, cignus (= cycnus), clamis, coclea, coclear, collumbar, diambus (= *διίαμβος*), eclipsis (= ellipsis), eflexegesis (= *ἐπεξήγησις*), egle (= caper), Egloceron, egloga (= sermo caprinus), elemosyna (= *ἐλεημοσύνη*), elipsis (= ecthlipsis), emorroides, Ennosigeus (hypergeus, hypogeus), epidiasis (= *ἐπιδίπλωσις*), epidiocesis (= *ἐπιδιόρθωσις*), epistola, epizeusis (= *ἐπίζευξις*), etheron (= *ἕτερον*), etheroclisis, etheroclita, Eugala (= Aglaia), extasis (= ectasis), geneth (= *γυνή*), genetheum (= *γυναικεῖον*), geron (= *ἱερόν*), gintos (= decem), hĕresis, hĕreticus, hĭpodromium, humeo, humidus, humor, humus, inchoatiua, intelligere (negligere), interscalaris, iocundus, liptote (= *λιτότης*), Mĕcenatem, messembrinos, metoros — metora (= *μετέωρος* — *μετέωρα*), Molo-

sus, multra (multrale), nigros (= *νεκρός*), noma (= *ὄνομα*), noys (= *νοῦς*), obpilat, obsomagarus, Orchus, paralange (= *παραλλαγή*), pĕdos (= *παιδός*), pĕdagogus, pĕdomantia, pentimemeris, polytoton (= *πολύπτωτον*), procelleumaticus, pugillator, pyrrichius, Pyrrus, Radamanthus, Rea, resis, rimos (rimachia), rinos (rinosceros), rodon (rodoleon), scema, scena, scenicus, scola, scolaris, syche, Sychomachia, synacrismos (= *συναθροισμός*), synalimpha (= synaloepha), synedoche, syntasa, synzugia, tantologia (= *ταυτολογία*), temesis, teretema (= *ἐπερώτημα*), Tesiphone, theoreuma, Timēus, ualĭtudo, Uirgilius, zeuma, zoecaisyche. Pro quorundam uocabulorum propria significatione scripsi *coram*bus (= carabus), *lae*uiatan, *lae*uir, Megēra, pĕdor (= paedor), *uae*mens.

In adnotatione critica integritati studui idque meum esse putaui maxime in rebus obscuris inque nominibus Graecis a Graecoue exortis. Qua in re si cui forte nimius fuisse uidebor, is reputet uelim, quantum plerumque praestet copia inopiae, securae neglegentiae anxia diligentia.

Accessionis nomine duo addidi indices locupletissimos, quorum altero continentur nomina auctorum a Graecista commemoratorum, altero uerba de quibus in Graecismo disseritur omnia. Postremo adiunxi codicis Melicensis imaginem photolithographicam.

Iam uero ad finem opere perducto par est eorum me grate pieque prosequi nomina, qui hisce studiis mecum delectati promptissimis animis inceptum adiuuere meum. Atque in primis gratias ago maximas Uiro Illustrissimo *Ernesto de Birk*, bibliothecae Palatinae Uindobonensis summo praefecto, qui officiosissime mihi ut codices Uindobonenses commode conferrem concessit facultatem. Nec silentio praetermittendum est *Iosephi Hauptii* celebre nomen, eiusdem bibliothecae custodis olim meritissimi, qui optime semper mihi cupiens quominus hunc uideret librum a saeua Parca prohibitus est. Tertius honoris causa nominandus est *Alfredus Goeldlinius Eques de Tiefenau* scriptoris ibidem munere fungens, cuius multifariam codicibus illic excutiendis uacanti mihi praestitam operam memori mente recordor. Eandem denique debeo gratiam singularem Uiro Reuerendissimo *Alexandro Carolo*, maxime uenerabili

abbati Melicensi, qui mihi non solum bibliothecam facillime reclusit suam, uerum etiam liberalissimum praebuit hospitium et insuper priuato sumptu pretiosissimi codicis faciendam curauit imaginem photographicam. Postremo meminisse iuuat doctissimi uiri *Guilelmi Mayeri* Spirensis, bibliothecae regiae Monacensis scriptoris, qui, cum quattuor abhinc annos per feriarum aestiuarum tempus Monachii codicibus conferendis commorarer, nec defuit mihi unquam et proficiscenti suam de *Radewini* illo poëmate luculentissimam condonauit commentationem.

Scribebam Romae mense Ianuario a. MDCCCLXXXIV.

Eberhardi Bethuniensis
Graecismus.

Index notarum.

U^1	= cod. Uindobonensis	membran.	n. 2393	saec. XIII.
U^2	= cod. Uindobonensis	membran.	n. 2441	saec. XIV.
U^3	= cod. Uindobonensis	membran.	n. 13850	saec. XIV.
U^4	= cod. Uindobonensis	chartac.	n. 4995	saec. XV.
U^5	= cod. Uindobonensis	chartac.	n. 3532	saec. XV.
U^6	= cod. Uindobonensis	membran.	n. 2348	saec. XV.
U^7	= cod. Uindobonensis	chartac.	n. 3536	saec. XV.
M	= cod. Melicensis	membran.	(n. non not.)	saec. XIV.
G^1	= cod. Graecensis	chartac.	n. 1357	saec. XIV.
G^2	= cod. Graecensis	chartac.	n. 1384	saec. XV.
μ^1	= cod. Monacensis	membran.	n. 5536	saec. XIV.
μ^2	= cod. Monacensis	membran.	n. 14344	saec. XIV.
μ^3	= cod. Monacensis	membran.	n. 354	saec. XIV.
p^1	= cod. Parisinus	membran.	n. 8157	saec. XIV.
p^2	= cod. Parisinus	membran.	n. 8157 A	saec. XIV.
p^3	= cod. Parisinus	chartac.	n. 8158	saec. XV.
r	= cod. Uaticanus	membran.	n. 1761	saec. XIV.
R	= codices reliqui.			
P	= editio princeps.			
gl.	= glosa Metulini.			

Prooemium.

Quoniam ignorantiae nubilo turpiter excaecati quidam imperiti fatuitatem exprimentes asininam Chimaerinas imaginantes statuas nescio quid inopinabile somniantes dictionum discrepantiam matrimonio non legali et synzugia nullatenus cohaerenti copulant inconcinne, succurrendum opinioni eorum et consulendum fore existimaui. Humano etenim capiti equinam inserentes caesariem, plumas piscibus squamas auibus apponentes, cappam categoricam candidumque praetendentes syllogismum in undis apros piscantur cum canibus et leones, in siluis lucios uenantur cum retibus et salmones. Cum ergo animaduerterem quam plurimos sic errare et errores suos

---

1. μ^{1} Quoniam igitur . . . U^{1} quidam turpiter excecati inperiti. — 2. U^{2} $\mu^{1.2.3}$ p^{3} fatuitatem asininam exprimentes. — 3. U^{7} et nescio . . . — 4. $U^{1.7}$ M siniugia p^{1} sed sinzugia. — 5. P succurrendum eorum opinioni fore existimaui U^{2} $p^{2.3}$ succurrendum et consulendum opinioni eorum . . . $U^{3.5}$ μ^{1} succurrendum et consulendum eorum opinioni . . . R succurrendum opinioni eorum et consulendum . . . — 6. $U^{3.7}$ G^{2} Humano enim . . . P equinam cesariem inserentes μ^{1} cesariem equinam inserentes. — 7. U^{6} $\mu^{1.2.3}$ p^{2} et squamas U^{5} apponentes auibus. — 8. PM capam cathegoricam U^{6} capam categoricam U^{1} cappam cathegoricam $U^{3.5}$ G^{2} r cappam kathegoricam U^{2} cathegoricam cappam $U^{3.5}$ candidumque syllogismum pretendentes μ^{1} candidum silogismum pretendentes μ^{3} candidum pretendentes silogismum. — 10. U^{3} p^{2} Cum igitur . . . r Ergo cum . . . p^{3} quam plurimos homines. — 11. U^{6} om. *sic* P U^{2} G^{1} p^{3}r et errores nihilominus ignorare $U^{1.8}$ $\mu^{1.2.3}$ et errores eorum . . . U^{6} et errores ipsorum . . . M p^{2} et errores suos in aliquo nihilominus ignorare U^{2} ut eorum erroneas opiniones $U^{3.7}$ M ut opiniones eorum erroneas PR ut eorum opiniones erroneas.

nihilo minus ignorare, ut eorum opiniones erroneas correctionis lima, non reprehensionis inuidia ualeam retundere, huius operis sarcinam ausus aggredi, quantum mei paupertas ingenioli ualuit sustinere, dictionum significationes, significationum differentias, in quibus scilicet dictiones sibi conueniant, in quibus a se differant, utilitati omnium deseruiens proposui declarare. Sed quoniam uerborum commixtio, commixtionum intricatio, intricationum confusio tam rudibus quam prouectis taedium parturit et errorem, ea quae locorum diuersitate et significationum multiplicitate confusa sunt secundum *Donati* ordinem exsecutus primo de nomine, secundo de pronomine tractans et sic deinceps stilum acuere destinaui.

De figuris metaplasmi. De figuris scematis. De figuris tropi. De figuris barbarismi et soloecismi. De coloribus rhetoricis. De pedibus metrorum. De commutatione litterarum. De nominibus monosyllabis, cuius generis sint. De

---

1. U^{6} $p^{1.3}$ correptionis. — 2. r et non . . . — 3. $U^{5.7}$ p^{1} cum attentione sarcinam G^{1} sarcinam intentione r sarcinam attentione U^{1} ausus PR ausus sum U^{2} quantum mei ingenioli paupertas U^{3} mei ingenioli quantum paupertas U^{5} quantum mei paruitas ingenioli U^{7} quantum paupertas ingenii mei μ^{1} quantum paruitas mei ingenioli. — 4. U^{5} G^{2} ualuerit r ualet . . . μ^{1} et significationum. — 5. μ^{2} et in quibus . . . $U^{1.7}$ $p^{1.2}$ r conueniunt-differunt. — 6. P$U^{1.2}$r in quibus R et in quibus M distant. — p^{1} utilitati eorum (gl. audiencium) U^{8} omnium utilitati M utilitati deseruiens omnium μ^{1} utilitati omnium seruiens U^{2} declarare proposui. — 7. μ^{3} Et quoniam . . . M uerborum coniunctio, coniunctionum . . . — 9. U^{3} profectis G^{2} perfectis . . . G^{2} $\mu^{1.2}$ p^{3} diuersitate locorum. — 10. μ^{1} et multiplicitate significationum $U^{1.2}$ G^{1} significationum multiplicitate (om. *et*). — $U^{2.5}$ $G^{1.2}$ μ^{2} $p^{2.3}$r secundum ordinem donati. — 11. U^{5} exsecuti G^{2} executus sum p^{2} om. *secundo de pronomine.* — 12. P om. *tractans* P$G^{1.2}$ $\mu^{1.2.3}$ stilum meum acuere p^{3} stilum acuere meum. — 13. p^{1} predestinaui (gl. proposui). — 14. U^{3} Capitula (rubro). De figuris methaplasmi. De figuris scematis. De figuris tropi . . . U^{5} et primo de figuris methaplasmi . . . — 15. U^{7} $G^{1.2}$ M p^{2} De coloribus rethoricis U^{1} De coloribus uersuum rethoricis PR De coloribus rethoricis uersuum. — 16. r De metrorum pedibus uersuum . . . $U^{3.5.7}$ μ^{3} commutationibus. — 17. $U^{1.7}$ G^{2} $p^{2.3}$ cuius generis sint ea M μ^{3} p^{1} cuius generis ea sint. — U^{5} om. *et gentilium.* — G^{2} De dictionibus U^{6} extractis U^{7} exortis PR extortis

nominibus Musarum et gentilium. De nominibus exortis a Graeco secundum alphabetum.

Cap. I.

De figuris.

(a. De figuris metaplasmi.)

Est proprie meta trans Graece, formatio plasma,
Indeque transformatio dicatur metaplasmus.
Cumque quid adicitur uel detrahitur ratione
Uel transmutatur, ut littera syllaba tempus,
Tunc habet haec fieri uere proprieque figura,
Quae sub se multas dicatur habere figuras.
Prothesis apponit caput *auferesis*que recidit.
Syncopa de medio tollit quod *epenthesis* addit.
Aufert *apocope* finem, quem dat *paragoge.*
Systole productam breuiat, *diastole* longat:

PU^{1} M $\mu^{1.2}$ p^{3} a grecis U^{5} a grecis in latinum r a greco in latinum. — 2.U^{3} per alfabetum $U^{2.5}$ G^{2} M p^{3}r secundum ordinem alphabeti PR secundum alphabetum. — U^{3} Explicit prologus. Incipit grecismus magistri Eberhardi de Bithynia.

2. $U^{5}$$p^{2}$ Inde ... U^{1} dicetur PR dicatur. — 3. U^{6} M Cum ... P adiicitur $U^{3.5}$ G^{2} adicitur U^{2} addatur R addicitur. — 5. G^{2} p^{3} proprie uereque U^{1} uere et (sed *et* elutum uel erasum) proprieque. — 6. U^{2} fertur retinere r dicetur habere R dicatur habere P om. h. u. — 7. U^{1} p^{1} afferesisque U^{7} aufferesisque PR auferesisque (gl. *Auferesis est contraria prothesi, fit enim quando remouetur littera uel syllaba de principio dictionis, ut ructat pro eructat, temno pro contemno, et dicitur ab auferendo, quoniam aufert litteram uel syllabam de principio dictionis.)* P rescidit U^{6} G^{2} recidit μ^{2} rescindit R recindit. — 8. $U^{1.2}$ addit PR auget. — 9. U^{6} apocopa U^{7} appocope PR apocope. — 10. P Sistole — diastole $U^{1.3.5}$ Systole — diastole U^{6} $p^{1.2}$ Sistole — dyastole p^{2} Sistola — diastola μ^{2} Systola — dyastola U^{1} p^{2} producta PR productam (gl. syllabam) U^{1} breuiat . q̄ U^{2} breuiat quod $U^{6.7}$ G^{2} M μ^{2} $p^{2.3}$r breuiatque PR breuiat (*Thurot* pag. 477 talem exhibet uersum: *Sistole productam breui-atque dyastole longat.* Idem haec adnotat: Les manuscrits portent *breviat quedyastole* ou *breviatque dyastole.* Je pense qu'il y a une sorte de tmèse et que la dési-

Quod natura iubet produci *systole* curtat,
Extasis econtra producit corripienda.
Elipsis necat m, perimit *synalimpha* uocalem.
Dicitur unius uerbi defectus *eclipsis.*
Ast *aposiopasis* oratio deficiens est.
Estque superuacui *pleonasmos* adoptio uerbi.
Pro firi fieri dicas, *diaeresis* exstat,
Dicas tibicen contra, *synaeresis* exstat.
'*Hac Arethusa tenus*' dicas *temesim* faciendo.
Dictio sola duas complectens *synthesis* exstat.
Syllaba dictio siue oratio congeminentur:
Tune duos, *meme*, *leleges: epidiasis* haec est.
Si dicas Teucre pro Teucer, *metathesis* fit.
Antithesis fit, si sedet ordine syllaba uerso.
'*Transtra per et remos*' dicas, *anastropha* fiet.

---

nence de *longat* sert en même temps pour *breviat*; ou peut-être la dernière syllabe de *breviat* sert en même temps pour la première de *atque.*) Retineri posse salua ratione metrica *breuiat* lectionem, quam habent P U^{5} G^{1} $\mu^{1.3}$, docent complures loci similes, ubi breuis syllaba antecedente longa producitur in thesi, ut fiat spondeus, uelut I 17 (dicās dĭ'ǣrĕsĭs) 18 (contrā sȳn'ǣrĕsĭs) 25 (dicās ā'nāstrŏphă). eiusdem generis sunt uersus hi: I 39. 46. 55. 94. 101. 114. 117. — 11. U^{1} μ^{3} $p^{1.2}$ om. h. u. — 12. P et codd. Extasis (*Thurot* pag. 464 adn. 2: On dérivait ce mot d' extendo. cf. ibid. pag. 450). — 13. (gl. *Elipsis secundum Donatum est consonantium cum uocalibus aspere concurrentium difficilis collisio, et dicitur ab elido, quia eliditur m* [cf. *Thurot*, pag. 446.] Synalimpha fit ex collisione uocalium inter se concurrentium, dicitur autem a syn quod est con et limphos aqua uel fluxus, quasi duarum uocalium fluxus.) — 14. (gl. *Secundum Donatum eclipsis est defectus necessariae dictionis quam requirit praecisa sententia, et dicitur ab ex quod est extra et clepo quod est furor, quia extra furatur uerbum.*) — 15. p^{1} At . . . P U^{1} $\mu^{1.3}$ p^{2} aposiopesis R aposiopasis (gl. *dicitur ab apos quod est aequale et pasis passio, quasi aequalis defectus uel aequalis passio.*) μ^{3} deficiens sit. — 16. $U^{2.6.7.}$ G^{2} pleonasmus PR pleonasmos $U^{2.5}$adeptio. — 17. U^{2} Pro fieri firi. — 18. U^{6} $\mu^{1.2.3}$ p^{3} Contra tibicen dicas. — 19. $U^{1.2}$ p^{2} dicis U^{1} temesim G^{1} temesym U^{3} themesym PR themesim. – 20. U^{3} synthesis hec fit — 21. U^{1} congeminentur $U^{3.5}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ cum geminatur PR si geminetur. — 22. U^{3} p^{1} extat μ^{3} p^{3} hic est PR hec est (*Thurot* pag. 477 adn. 4: *epidiasis* est sans doute une altération de *ἐπιδίπλωσις*.) — 24. G^{1} sillaba ordine M dictio (ł sillaba). — 25. $U^{1.7}$ G^{1} $p^{1.2}$ dices $U^{1.2.6.7}$r anastropha PR anastrophe.

Nutriit ac peperit, sic *hysteron proteron* hic fit.
Protheseos quoque *paralange* fiet, ut illud
Quod sequitur dicas: *Symeon accepit in ulnas.*
Epibasim facient uariae uoces iteratae,
Si sensum uoces hae complectuntur eundem.
Metabolen faciet res sub uariis repetita:
Quem si fata uirum seruant, si uescitur aura
Aetheria nec adhuc crudelibus occubat umbris.
Epimone sententia fit crebro repetita,
Interscalares uersus istud manifestant:
Cede dies caelo, quia nescit cedere uirgo.
    Impia quid dubitas Deïanira mori?
Unius *epizeusis* est geminatio uerbi.
'*Trade rati uentos*' dicas, *hypallage* fiet.
'*Urbem quam statuo uestra est*' *antitosis* haec est.
Pro numero numerum ponas, *exallage* fiet
Dicendo '*naues armato milite complent*'.

---

26. P$U^{1.5.6}$ G^2 M $\mu^{1.2}$ Nutriit R Nutrit $U^{2.7}$ μ^1 $p^{1.3}$ sic . . . PR om. *sic* U^2 proteron hysteron $U^{1.2.3.6}$ G^2 M $\mu^{2.3}$ hic fit p^2 hic fiet PR hic est. — 27. P. Protheseos lector paralange . . . U^1 $p^{1.2}$ Protheseon quoque siue paralange . . . $U^{3.6}$ Protheseos quoque siue paralange . . . U^7 $G^{1.2}$ M μ^3 Pròtheseos quoque seu paralange . . . U^2 $\mu^{1.2}$ p^3r Protheseos quoque paralange U^5 Protheseos paralange (gl. *Protheseos paralange fit quando una praepositio ponitur pro alia, et dicitur a pro quod est prae et thesis positio et para quod est prior et lange quod est alia, quasi positio unius praepositionis pro alia.* — *Thurot* pag. 476 adn. 1: Il faut écrire en un seul mot; car, dans la glose Q, au — dessus de *protheseos quoque paralange*, on lit: «hic est themesis, o lector.») $U^{5.7}$ $p^{1.2}$r ut istud. — 29. U^7 faciunt. — 30. U^2 p^1 Si uoces sensum . . . p^3 Si sensu — eodem. — 31. G^1 facient res — repetitae p^1 sub aliis. — 32. P$U^{1.5}$ G^2 p^1 seruent. — 33. U^6 G^2 $\mu^{2.3}$ occubat PR occupat M umbris (ł armis) μ^1 armis. — 35. P et codd. Interscalares . . . (gl. *Interscalares uersus dicuntur, quando idem uersus repetitur saepe alio interposito.*) — 36. (gl. marg. cod. M: uersus saepe ponitur in Theodolo.) — 37. P o deianira. — 38. U^1 Unius episceusis est geminatio uerbi PR Unius est epizeusis geminatio uerbi (P uerbis). — 40. $U^{2.6.7}$ antithesis G^2 anathesis G^1 μ^1 anthitosis p^1 anthithosis PR antithosis (= antitosis = antiptosis. *Thurot* p. 236 adn.: Il est à remarquer que, dans ces formes, on a, en général, supprimé, de deux consonnes consécutiues, la première.) P $U^{6.7}$ M $\mu^{1.3}$ p^3 hic est. — 41. $U^{5.7}$ p^2 pones μ^2 dicas. — 42. U^1 complet (μ^2 om. h. u.).

(b. De figuris scematis.)

Dicitur ornatus uerborum *scema*, quod aufert
Taedia sub uariis formans decus eloquiumque,
Quod sub se uarias fertur retinere figuras.
Dicas quod sequitur, facies *asyntheton: Ite*
Ferte citi flammas, date tela, impellite remos!
Huicque *dialyton* est eadem similisque figura.
Obuia quis *polysyntheton* est: *Acamasque Thoasque*
Pelidesque Neoptolemus primusque Machaon.
Zeumaque sit tibi cum *polysyntheton* una figura.
Exstat *anadiplosis* cum finit ut incipit ille.
Incipit et finit uerbo *anapolensis* eodem:
Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.
Si rationem interponas, *parenthesis* exstat.
Hendiadys fiet resoluto in mobile fixo:
Uteris *hendiade*, si dixeris '*arma uirumque*'.
Si dicas minus et plus signes, *liptote* fiet.
Exclamando deum quandoque *prophonesis* exstat:
O deus, in quantis animus uersatur amantis!
Redde rei causam, sic *etymologia* fiet,
Ut si dicas '*diligo te, quia diligor a te*'.
Crimina uel laudes oratio colligat una

---

44. U^{3} eloquiorum. — 45. G^{2} M $\mu^{1.2.3}$ p^{3} multas PR uarias U^{2} dicetur habere U^{5} dicitur habere μ^{3} fertur habere μ^{1} retinere fertur PR fertur retinere. — 46. P $U^{2.6}$ M assintheton U^{7} assintethon U^{1} asinteton U^{5} asynteton U^{3} $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.2.3}$ asyntheton G^{1} absintheton G^{2} absinteton U^{5} ut est (pro *Ite*). — 47. $U^{1.7}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$r ferrum (pro *flammas*) P $U^{2.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M date uela. — 48. U^{3} Huic . . . — 49. P $U^{1.5.6}$ G^{2} polisinteton U^{3} G^{1} polisintheton U^{7} polisynthethon R polysyntheton. — 51. P Zeuma tibi sit cum . . . U^{1} Sceumaque sit tibi cum . . . R Zeumaque sit tibi cum . . . — 53. U^{3} epanalemsis p^{1} epanalensis. — 55. $U^{3.6}$ orationem U^{2} interponis p^{3} interpones. — 56. U^{1} Endyasdis $U^{3.6.7}$ G^{2} $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.2}$ Endyadis PR Endiadis P $U^{1.3.5.6}$ $G^{1.2}$ resolutio. — 58. p^{1} signet U^{1} liptotes U^{5} $\mu^{1.3}$ p^{2} liptota U^{3} lyptota U^{7} lyptote PR liptote (sequitur in P et pluribus libris recentioribus: *Quod minuit uerbis hoc sensu* [u. l. *sensus*] *liptotis* [u. l. *liptotes*] *auget.*) — 63. U^{6} Carmina U^{1} M colligat PR colligit μ^{1} Crimina multa simul uel laudes colligit una ‖ Oratio . . .

Multa simul, sic fit et habet fieri *synacrismos.*
Quae supra dicta sunt *epidiocesis* ipsa
Corrigit in melius ex affectu recitantis,
Rhetoricusque color *correctio* scilicet exstat.
Uteris *antitheto* dicens contraria dicto,
*Syn*que *dyasmos* erit eadem similisque figura.
Inuidiae causa *sarcasmos* crimina dicit:
Eicit hic in Beelzebub daemonia uere.
Temporis esse solet descriptio *chronographia,*
Topographia loci, sed mundi *cosmographia.*
Est *catatyposis,* quando sub nomine patris
Uel matris siue alterius persona notatur,
Ut *caluus crispus uentrosus Sophronicus*que
Ferraneus: Socratem scribunt haec nomina solum.
Characterismos eadem sit et una figura.
Responde tacitis, *anthypophoram* facies sic.
Diligo me, tu te: solet haec *idiopasis* esse,
Allopasis: tu me, me uel te diligit ille.
Epilogus tibi sit illud quod et *epitrochasmos,*
Cum multiloquio praedicta subabbreuiantur.
Brachylogia refert quam plurima sub breuitate.
Sitque tibi proprie subscripta gradatio *climax.*

---

67. U^6 correptio $U^{2.3.5}$ correctio dicitur esse. — 68. P et codd. antitheta — dicta (gl. *Antitheta est quando prima sententia sequenti contrariatur, et dicitur ab anti quod est contra et thesis positio, quasi contraria positio sententiae.*). — 69. $U^{3.5.7}$ $p^{1.2}$ sit eadem similisque ... — μ^2 sit similis eademque . . . — 70. P sarcosmos — dicet U^2 crimina fingit. — 71. P Belzebub hec facit hic in principe demoniorum $U^{3.5}$ G^2 Dicit hic in beelzebub demonia uere G^1 Dicit in beelzebub hic . . . R Eicit hic in belzebub (M in belzebub hic) . . . — 75. $U^{2.5}$ seu alterius M uel . . . P U^7 $G^{1.2}$ μ^1 uocatur $U^{2.5}$ notetur. — 77. $U^{1.3}$ G^2 p^2 scribunt haec omnia solum (G^2 tantum) U^6 μ^1 describunt nomina solum (U^6 tantum). — 79. $U^{1.3.5.6}$ M Respondens μ^1 Respondes U^3 faciendo (pro *facies sic*) sequitur in cod. M uers. *Dicitur hec uere cognomine procathalensis.* — 80. P solet hidiopasis esse. — 81. U^7 ipse r iste (pro *ille*). — 82. M tibi illud sit $U^{1.6}$ G^2 μ^1 p^2 om. *et* P epicrocasmos. — 83. U^7 In multiloquio . . . U^1 subbreuiantur G^1 subabreuiabis. — 85. (sequitur in codd. M p^3 uers. 81, cui adiungitur distichon hoc: *Quid leuius flamma?* [M *Quid fama leuius?*] *fulmen. quid fulmine? uentus.* || *Quid uento? mulier. quid muliere? nihil.*)

Cum quis multotiens interrogat est *teretema*,
Quod bene rhetoricum datur aspiciendo colorem.
Periphrasim praemissorum dic expositiuam,
Eflexegesis est eadem similisque figura.
Dirige sermonem cuiuis quemuisque secunda,
Tropologia potest illud uel *apostropha* dici.
Polytoton faciet uerbum casu uariatum:
Ex nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.

(c. De figuris tropi.)

Ast proprie tropus modus esto siue figura,
Cum translatatur oratio dictio siue
Improprie causa metri uel commoditatis
Siue necessarii, quae multas continet in se
Sicut et in reliquis praediximus esse figuras.
Synedoche partem ponit pro parteque totum.
Semper materiam transcendit *hyperbaton* ipsam.
Excedendo fidem dictis *hyperbole* fiet.

---

86. P $U^{2.5}$ μ^3 theretema G^2 M μ^2 $p^{1.2}$ terethema U^3 G^1 μ^1 therethema $U^{1.7}$ p^3 therothema U^6 teretema (gl. *Theretema est quando plures interrogationes ponuntur in uersu, et dicitur a theron quod est uarium et thema materia, quasi uaria materia interrogationum.*). — 87. U^7 respiciendo P om. *colorem.* — 88. G^2 praedictorum U^7 expondsituram. — 89. P Est efflexegesis U^1 μ^3 p^2 Eflexegesis est $U^{3.6.7}$ $G^{1.2}$ M p^3 Efflexegesis est p^1 Exfexegesis est (gl. *Eflexegesis dicitur ab e quod est extra et flecto, quasi extra flexa locutio, id est extra posita.*). — 90. P U^3 cuius quemuisque U^6 cuiuis quisque G^1 cuius quo tu uisque. — 91. $U^{1.2}$ G^2 istud. — 94. $\mu^{1.3}$ Est . . . r At . . . PR Ast . . . — 95. P $U^{2.7}$ G^2 M r transmutatur R translatatur. — 97. P multas qui continet in se G^2 μ^2 qui multas continet in se p^2 quod multas . . . R quae multas . . . — 98. U^1 p^1 figuras PR figuris. — 99. U^1 Synodocen U^5 G^1 Synodochen p^3 Sinodochem U^6 Synedoche PR Synodoche (recepi cod. U^6 lectionem, propterea quod propius accedit ad Graecum συνεκδοχῆς uocabulum.) U^1 ponit partem pro parteque totum P U^6 G^2 $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.3}$ partem ponit . . . U^3 partem posuit . . . U^2 M p^2 partem signat . . . $U^{5.7}$ G^1 partem pro toto significabit || Sicut pro toto partem pro parteque totum. — 101. $U^{1.6.7}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ dices $U^{2.3}$ $\mu^{1.2.3}$ p^3 dicas (pro *dictis*) P hyperbola codd. yperbole.

Finge nouas uoces, *onomatopoeïa* fiet.
Antonomasia solet excellentia dici.
Pone tenens pro contento, fit *metonymia.*
'*Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli*'
Si bene quis recitet, tunc *prosopopoeïa* fiet.
Ast introducit aliquos *ethopoeia* loquentes,
Ut cum fortuna loquitur Boëtius ipsa.
Antitheson fiet semper fierique probatur,
Si pro non grato gratissimus accipiatur.
Antifrasim facies cum lucum a luceo dices.
Dicitur *ironia* quaeuis concessio ficta.
Emphatice loqueris, expressis utere uerbis.
Non animatis attribuendo quod est animati
Phantasiam facies: *siluae mirantur et undae.*
Ac eadem penitus huic *somatopoeïa* fertur.
Si proprie proprium dicas, *epitheton* hoc est.
Dissimiles personas *euocitatio* iungit.
Prima secundam concipiat, *conceptio* fiet.
Allegoria fit, hydropicus si signet auarum.
Si quid dicatur non ergo sui sed alius,

---

102. p^2 fiet onomathopeia. — 106. M Hec bene quis retinet G^2 Hec si quis recitet P prosopeia. — 107. U^3 Hac . . . G^2 M At . . . G^2 Ast . . . PR Ac . . . U^5 introducat $U^7 \mu^3 p^3$ alios PR aliquos. — 108. M ille (pro *ipse*). — 109. U^1 Anteseon P $U^2 G^1$ M μ^2 Antheseon μ^1 Anteseson $U^6 G^2$ Anteson R Antheson (scripsi *Antitheson*) $\mu^{1.3}$ p^3 semper fiet μ^2 semper fit. — 110. $U^5 G^2$ M $\mu^{1.2}$ Si non pro grato. — 111. $U^{2.5.7}$ $\mu^{1.2.3}$ p^3 dicens a luceo lucum. — 112. P hironia U^7 confessio. — 114. U^1 attribuens U^2 attribuas M tribuendo PR attribuendo $U^2 \mu^3$ quod est animatis p^1 quod est animantis PR quod est animati. — 115. P et codd. (praeter U^3) sicut (pro *siluae*). — 116. p^3 Hec eadem P U^6 μ^1 p^3 Atque eadem R Ac eadem P somotopeia U^3 fiet (pro *fertur*). — 117. P. iungas (pro *dicas*) M hic epitheton est U^3 epitheton hinc est U^2 epitheton hoc est U^5 epitheton hec est PR epitheton hic est. — 118. μ^1 Personas sibi dissimiles μ^2 Dissimiles sibi personas $U^3 G^2$ M euocitatio PR euocatio. — 119. U^2 M concipiet $U^{5.7} G^2$ concipiens PR concipiat p^1 fiat. — 120. G^1 fiet p^1 ydropicus signat . . . — 121. U^3 non causa sui.

Hoc *paradigma* potest uereque *parabola* dici.
Rebus ab externis sumpta est *metaphora* semper:
Tu uenias citius, portus et aura mihi.

Cap. II.

De figuris barbarismi et soloecismi.

Est *soloëcismus* uitium ceu *barba*que *rismus.*
Est *barbarismus* cum dico '*domína dominus*',
Est *soloëcismus* '*uir mea, sponsa meus*'.
Sub *soloëcismo* sunt istae *barba*que *rismo:*
Dictio turpe sonans *cacenphaton* ipsa uocatur,
Ut si dicatur *Tytides medidies*que.
Ast *euphonia* sit tibi dictio pulchra sonora,
Ut si dicatur *Tydides meridies*que.
Ambiguum dictum dici solet *amphibolia.*
'*Subsannabit eos*' sic *anthropospathos* exstat.
Tapinosis erit, uocitetur si mare gurges.
'*Ibant qua poterant*' simul haec et cetera dicas,
Perissologia fiet seu *macrologia.*
Acyrologia fit, si dicas '*spero dolorem*'.

---

122. P $U^{1.2}$ G^2 Hic . . . U^3 Hec . . . $U^{1.2.3}$ G^1 uere μ^1 non eque (pro *uereque*). — 123. M p^1 externis PR extremis p^1 sumpta metaphora fiet. — 124. U^3 Tu citius uenias PR Tu uenias citius $U^{1.5}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ tamquam mihi portus et aura PR portus et aura mihi (gl. *Iste dicitur amicae suae portus, id est quies, et aura, id est refrigerium.*).

2. (gl. cod. μ^3: ut cum male istas accentuo dictiones.) — 4. $U^{2.3}$ M μ^2 ista. — 5. P cacēphaton U^3 kacephaton G^2 cacenfaton p^1 cachenphaton R cacephaton p^1 illa uocatur. — 7. (metri causa inserui *tibi*, quod abest a P et codd.) p^1 om. h. u. et seq. — 8. P Ut si dicas U^3 om. h. u. — 9. $U^{1.2}$ solet amphibologia dici. — 10. P Subsannauit $\mu^{1.2}$ p^3 tunc . . . PR sic . . . U^7 antropaspathos M antropaspatos PR antropospatos (gl. *humanae proprietatis deo uel econuerso attributio.*). — 11. $U^{2.3}$ Tapinosis erit PR Tapinosis fiet P mare si gurges uocitetur U^2 p^1 si dicatur mare gurges. — 12. p^1 dices. — 13. P et codd. Perisologia G^2 fit. — 14. P Acirologia dicas sperare laborem M Acyrologia dicas sperare timorem (ł laborem)

Estque *pleonasmos*, dicas '*sic ore locuta est*'.
Saepe unum repetit uitiose *tantologia:*
'*Ipse egomet*' dicas, facies sic *tantologiam.*
Dicas '*cum nobis*', *cacosyntheton* esse probatur.
Alleoteta genus nescit numeros neque casus.

Cap. III.

De coloribus rhetoricis.

Sed quia praedictas comitantur saepe figuras
Scemata uerborum, de scematibus uideamus.
Principiis repetas uocem, *repetitio* fiet:
Tu mihi lex, mihi rex, mihi lux, mihi dux, mihi iudex,
Te colo, te cupio, te diligo, te peto, Christe.

$U^1 p^{1.2}$ Aci(y)rologia fiet, dicas . . . G^2 Acirologia fit, si dicas . . . U^3 Acyrologia sic dic . . . R Aci(y)rologia fit, dicas . . . $U^{1.3.6}$ G^2 $\mu^{1.3}$ p^2 sperare timorem $U^{2.5.7}$ μ^2 p^1 sperare dolorem p^3 sperare laborem G^1 spero laborem (gl. *Acirologia est, si dicas uel ponas contraria, ut spero dolorem, et dicitur ab a quod est sine et ciros manus et logos sermo, quasi non manualis sermo, id est non usitatus.*). — 15. U^3 p^3 si dicas . . . U^7 G^2 dicas si . . . PR dicas sic . . . — 16. p^2 repeto U^5 uiciosa p^1 uiciosum P et codd. plerique: tantologia (*Thurot* pag. 461 adnot. 3: Ce mot est toujours écrit par une *n* et non par un *u*.). — 17. U^7 facias M faciens dices sic . . . μ^3 facies dicas sic . . . r dicas faciens sic. — 19. U^1 Alloteta U^5 $p^{1.2}$ Allotheta U^6 $G^{1.2}$ Alleoteta μ^3 Alliotheta PR Alleotheta (*Thurot* pag. 236 adnot. «Quant au mot alleotheta ou alleoteta, qu'on dérivait de alleos alienum et thesis positio, il a pris cette forme parce que Priscien l'a employé à l' accusatif (XVII 155) per figuram quam vocant Gracci *ἀλλοιότητα.*») P genus numeros nescit neque casus U^2 genus numerum nescit neque casum U^3 genus nescit casus numerosque $U^{6.7}$ genus nescit numerum neque casus G^2 genus nescit numerum quoque casus.

1. P U^2 G^2 μ^1 comitatur. — 3. p^1 Principio U^5 repeto PR repete. — 4. P U^2 $\mu^{2.3}$ p^3 Tu mihi lex, mihi rex . . . — $U^{5.7}$ G^2 Tu mihi rex, mihi lex . . . U^6 G^1 μ^1 Tu mihi lex, mihi lux . . . ($U^{1.3}$ M $p^{1.2}$ om. h. u.). — 5. P $U^{2.6.7}$ $\mu^{1.2}$ Te colo, te cupio, te diligo, te peto Christe U^5 Te colo, te plaudo, te glorifico, tibi laudo μ^3 p^3 Te colo, te laudo, te glorificans (p^3 glorifico) tibi plaudo ($U^{1.3}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2}$ om. h. u.).

Si circa finem, *conuersio* fiet ibidem:
Tu solus deus es, bonus es, pius es, sapiens es,
Qui terram portas, mare portas, sidera portas.
Si facis utrumque, fiet *complexio* uere:
Qui sunt qui pugnant audaciter? Andegauenses.
Qui sunt qui parcunt superatis? Andegauenses:
Egregios igitur liuor negat Andegauenses.
Misce per casus uocem, *traductio* fiet:
Si nihil in uita iocundius est tibi uita,
Indecorem uitam perages uirtute relicta.
Si dicas contraria, tunc *contentio* fiet:
In luctu rides, inter conuiuia luges,
Mane petis lectum, dimittis uespere tectum.
Saepius exclames, sic *exclamatio* fiet:
O quibus, o quantis, o qualibus es uiduata!
Si quaeras aliquid statimque tibi rationem
Subiungas super hoc, *ratiocinatio* fiet:
Diues auarus eget. quare? quia suppetit usus.
Tangere parta timet. cur? ne minuatur aceruus.
Assignes de quo quid sit, quid oporteat aut quid
Debeat inde sequi, *sententia* dicitur illud:
Cui satis est quod habet, satis illum constat habere,
Cui nihil est quod habet, satis illum constat egere:
Ergo facit uirtus, non copia sufficientem,

---

6. p^{1} Si finem circa μ^{1} p^{2} fiat. — 7. P Tu solus dominus bonus es . . . (U^{8} M $p^{1.2}$ om. h. u.) — 8. ($U^{1.3.5}$ G^{2} M $p^{1.2}$ om. h. u.) sequitur in codd. U^{6} $\mu^{1.3}$ p^{3} uers. *Quem mare terra polus nequeunt portare uel aer.* — 9. $p^{2.3}$ facies P complexio dicitur esse. — 10. U^{2} G^{2} audacter U^{2} μ^{3} p^{3} andagauenses G^{2} wolonienses ($U^{1.3.5}$ M $p^{1.2}$ om. h. u.). — 11. ($U^{1.3.5}$ M μ^{2} $p^{1.2}$ om. h. u.) U^{6} $G^{1.2}$ $\mu^{1.2}$ p^{3} uersum habent hunc: Qui sunt qui superant inimicos? andagauenses (G^{1} wolonienses). — 12. $U^{2.6}$ negat ($U^{1.3.5.7}$ G^{2} M $\mu^{1.2}$ $p^{1.2}$ om. h. u.) — 13. U^{2} M p^{3} uoces. — 14. M sit tibi uita. — 15. P Indecoram — peragas U^{5} peragis (p^{3} om. h. u.). — 18. ($U^{1.3.5}$ G^{2} $p^{1.2}$ om. h. u.) — 19. U^{1} μ^{2} tunc exclamatio fiet. — 20. $p^{1.2.3}$ est uiduata. — 21. $\mu^{2.3}$ sibi M rei PR tibi. — 22. $U^{2.6}$ G^{1} M $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ fertur (pro *fiet*). 23. P U^{3} $p^{1.2.3}$ suppetit R competit. — 26. U^{5} p^{1} dicitur istud p^{3} dicitur esse. — 28. U^{5} G^{1} p^{3} nichil illum constat habere. — 29. G^{2} sufficientes (U^{1} p^{2} om. h. u.).

Et non paupertas, sed mentis hiatus egentem.
Hoc *contra* tibi sit, quod per contraria firmas:
An metues aegrum, quem sanum despiciebas?
An soli cedes, quem cum socio superabas?
Articulus fiet, si sit distinctio uocum:
Solus inermis inops inglorius inde redisti,
Ferro peste fame consumptus es et periisti.
Consimili cadere faciet concordia uocum:
Fac tibi fortunam, festina frangere lunam,
Et contra fatum faciet te cura beatum.
Agnominatio fit sensus uarius similis uox:
Curia curarum genetrix nutrixque malorum.
Iniustis iustos, inhonestis aequat honestos.
Quaere rei causam causamque rei meditare,
Subice post quod non ita sit, *subiectio* fiet:
Quae tibi causa fugae? numquid tibi flagra dabantur?
An labor? at ludo somnoque uacare solebas.
Numquid forte fames? tu fercula semper habebas:
Ergo flagitii te conscia mens agitabat.
De uoce in uocem descende, *gradatio* fiet:
Hic quamcunque uidet cupit et quamcunque cupiuit
Allicit, allectam uitiat, prodit uitiatam.
Definitio sit proprie monstrare quid est res:
Prodigus ut largo sic distat parcus auaro,
Prodigus est animi uitio retinenda profundens,

---

30. (U^1 p^2 om. h. u.) — 31. P $U^{1.5.7}$ M p^2 firmas p^1 firmes U^2 formas U^3 G^1 $\mu^{1.2}$ signas μ^3 signas (ł firmas) U^6 signes p^3 signat G^2 sumas. — 32. $\mu^{1.2}$ metuis U^7 G^2 M metuas. — 35. $U^{1.2.3.7}$ μ^1 p^3 unde redisti G^2 quando redisti. — 37. p^3 Consimilis cadere fiet M Consimili cadere fertur. — 38. M festines . . . G^2 quo possis frangere lunam (gl. constellationem). — 40. P Agnomen fiet p^3 Agnominatio fiet U^7 μ^1 uarius sensus. — 42. P p^1 Inuictis uictos U^3 Iniustos iustis inhonestos — honestis. — 45. $U^{1.3}$ numquid flagra nulla dabantur? U^5 numquid flagra multa dabantur? — 46. $U^{1.2.5}$ $G^{1.2}$ M p^3 an ludo $U^{1.5.7}$ G^1 M $p^{1.2.3}$ manere (pro *uacare*) U^3 madere (ł manere). — 47. U^3 percipiebas (pro *semper habebas*). — 48. ($U^{1.7}$ G^2 $p^{1.2.3}$ om. h. u.) — 50. G^2 cupitam (pro *cupiuit*). — 53. $U^{2.5}$ $G^{1.2}$ M μ^1 p^1 a largo $U^{2.3}$ distat sic parcus auaro $U^{5.6.7}$ G^1 p^1 sic parcus distat auaro.

Largus qui sumptum facit ex ratione libenter,
Parcus qui retinet quidquid non postulat usus,
Qui retinet cupide quod res deposcit auarus.
Continues dicta dicendis, *transitio* fit:
Audistis, qualem se praestitit ille parenti,
Nunc, qualis fuit ipse parens, audite uicissim,
Ut dignus nec prole queat nec patre uideri.
Corrige quod dictum prius est, *correctio* fiet:
Ex quo dicor amans, immo ueracius amens.
Sum nimis oblitus decŏris, quin immo decōris.
Occupat hic cum quid transire parat neque transit:
Praetereo caedes periuria furta rapinas,
Taedia forte darem, si uobis ista referrem.
Disiunctum est, si quaeque suum fert clausula uerbum:
Romanus populus Gallos sub Caesare uicit,
Sub duce Pompeio Mithridatica regna subegit,
Hannibalis uires Scipionis nomine fregit.
Praecedens simul atque sequens oratio solo
Claudatur uerbo, *coniunctum* sic habet esse:
Aut aetas formae decus atterit aut ualitudo.
Non interponens uerbum, ponens prius aut post
Adiunctum facies uersusque sequens manifestat:
Morbo uel senio formae decus euacuatur.

---

55. U^{6} G^{2} sumptus. — 56. G^{1} qui retinet tantum quod postulat usus. — 57. U^{5} Qui retinet cupidus res quod deposcit auarus U^{3} exposcit PR deposcit p^{1} auarus est. — 58. U^{2} dicentis. — 59. G^{2} Audisti G^{1} praebuit P p^{1} iste $U^{1.3.7}$ ipse. — 61. G^{1} $p^{1.2}$ non prole ... U^{3} p^{3} nec patre — nec prole U^{1} om. h. u. — 62. $\mu^{1.2.3}$ quod prius est dictum p^{3} quod prius dictum est U^{6} correptio. — 63. P p^{3} dico. — 64. μ^{1} minus. — 65. $U^{3.6}$ G^{2} M μ^{3} Occupat hic cum quis transire parat neque transit U^{2} Occupat hic qui cum transire parat ... p^{1} Occupat hic qui transire parat ... — 67. U^{5} Taedia multa darem P $U^{2.7}$ M p^{2} si uerbis ... — 68. p^{1} Distinctum P Disiunctum R Disiunctum est ... G^{2} dat (pro *fert*). — 72. U^{6} $\mu^{2.3}$ uerbo (pro *solo*). — 73. U^{1} Claudantur U^{6} $\mu^{2.3}$ solo (pro *uerbo*) sequitur in cod. U^{5} uers. *Aut morbo species cadit aut aetate fatiscit.* — 75. U^{1} interpones — ponas U^{2} interpono — ponas U^{3} interpones — pones P $G^{1.2}$ interponas — ponas p^{3} interponas — pones R interponens — ponens. — 77. G^{1} adnichilatur PR euacuatur (sequitur in codd. uers. *Extinguit speciem*) (U^{2} $^{5.7}$

Conduplicatio fit oratio conduplicata:
Tune patrem gladio, crudelis nate, necasti?
Tune patrem? numquid mors patris mors tua? numquid?
Commutatio fit uerbis sententia uersa:
Nulla tacenda loqui uel nulla loquenda tacere.
Quis sapiens iubeat quisue iubens sapiat?
Quaere nec elige quid potius, *dubitatio* fiet:
Tu quis es ignoro, quo te quoque nomine dicam
Haesito: si dicam 'spurcissime', non erit aequum,
Si 'scelus' appellem, nimis est, deformior an sis
Nequior ignoro, non hoc mihi, non placet illud.
Concipe, conceptum cela, *praecisio* fiet:
Te non est aequum certamen ponere mecum.
Numquid ego recolo quod tu? sed dicere nolo.

Cap. IV.

De pedibus metrorum.

Spondeum faciet disyllaba dictio, longa
Si fuerit, sed *pyrrichius* contrarius huic est.
Longa breuisque simul possunt complere *trochaeum*,
At si conuertas, poteris componere *iambum*.

G^1 M p^2 *faciem*) *seu morbus siue senectus.* abest a P.) — 79. U^2 G^2 crudeli $\mu^{1.2}$ crudeli nece μ^3 crudeli morte. — 80. (G^2 om. h. u.) — 82. $U^{5.7}$ G^2 uel nulla tacere loquenda G^1 loqui tibi nulla tacere loquenda. — 83. $\mu^{1.2}$ Quid – quidue U^5 Quis sapiens doceat quisue docens sapiat? (U^6 deficit hoc uersu. excidit folium continens uersus quadraginta.) — 84. $\mu^{1.2.3}$ fertur (pro *fiet*). — 85. U^5 uel quo te nomine dicam. — 86. G^2 $\mu^{1.2.3}$ p^3 Nescio U^7 non erit aptum. — 87. P $G^{1.2}$ $\mu^{1.2.3}$r nimis est R minus . . . — 88. P U^3 $\mu^{2.3}$ $p^{1.2.3}$r nunc hoc mihi nunc placet illud G^1 nunc et hoc mihi nunc placet illud G^1 M nunc hoc mihi non placet illud U^5 nunc hic mihi aut placet istud. — 90. U^2 certamina (al. m. ex corr.) $\mu^{2.3}$ certamina PR certamen U^3 sumere (pro *ponere*). — 91. P $\mu^{2.3}$ quid tu U^3 quis tu.

2. U^7 Cum fuerit p^3 illi est (sequuntur in codd. $U^{1.3.5.7}$ $G^{1.2}$ M $\mu^{1.3}$ $p^{1.2.3}$ uersus 5. 6. 3. 4.). — 3. U^5 Longa simulque breuis $\mu^{1.2}$ comprehendere. — 4. P Ac si p^1 Hac si U^3 Et si $\mu^{1.2.3}$ Sed si G^2 M poteris conuertere.

Dactylus ex longa constat breuibusque duabus,
Unde patet quod ei contrarius est *anapaestus.*
Tresque breues *tribrachum* faciunt, qui non habet esse
In uersu, sed *Molosus* contrarius huic est.
Iunge duas longas mediante breui faciesque
Amphimacrum, contrarius est *amphibrachus* illi.
Constituisque pedem *Bachium*, si dicis *egestas.*
Huicque *palimbachius* contra est *antibachius*ue.
Quattuor ex breuibus *procelleumaticus* exstat.
Est *dispondeus* semper contrarius illi.
Longa breuis longa atque breuis iungantur in unum,
Ditrochaeum facient, contrarius esto *diambus.*
Longa duaeque breues et longa simul *choriambum*
Efficiunt, *antispastus* contrarius huic est.
Tuque duas longas breuibus coniunge duabus,
Maior erit *Ionicus*, *Ionicus minor* obuius huic est.
Primus erit *paeon*, longam breuibus tribus adde,
Longa secunda, breues aliae tres, fitque *secundus*,
Tertia longa, breues aliae tres, *tertius* exstat,
Quartaque longa, breues aliae tres, *quartus* habetur.
Prima breuis longisque tribus *prior* est *epitritus*,
Sitque secunda breuis, longae tres, fitque *secundus*,

---

5. $U^{2}G^{2}$ Dactylus ex longa breuibusque duabus habetur. — 6. U^{2} contrarius sit. — 7. $U^{7}G^{2}\mu^{3}$ tribrachum $p^{2.3}$ tribacum PR tribracum U^{3} quod non habet esse U^{5} sed non habet esse $U^{7}G^{1}M$ quod non decet esse. — 8. P et codd. molosus. — 10. μ^{2} huic (pro *illi*). — 11. U^{1} Constitues $U^{1}M$ brachium p^{1} bachicum p^{3} dicas (pro *si dicis*). — 12. $M\mu^{2}$ Huic palimbrachius . . . U^{7} contrarius (pro *contra est*) PU^{5} antibachiusque. — 13. U^{1} proceuleumaticus $U^{7}Mp^{2}$ procelleumaticus PR procelcumaticus. — 15. $PU^{2.3.5}M\mu^{2}r$ longaque (pro *longa atque*) $PU^{5.7}G^{1}p^{1.3}$ iungatur. — 16. $PU^{1.2.5.7}G^{1.2}Mp^{1}$ Distrocheum U^{3} Dystrocheum P facies $U^{3.5}G^{2}$ faciunt $PU^{1.2.3.5.7}G^{1.2}$ contrarius est di(y)ambus $\mu^{1.2.3}p^{2.3}$ contrarius esto di(y)ambus. — 17. M Longa dueue breues μ^{2} Longaque due breues. — 18. $\mu^{1.2.3}p^{3}$ Efficiunt PR Efficient $U^{1}G^{1}\mu^{2}$ anapestus $PU^{2.5}G^{2}M\mu^{1.3}$ $p^{1.3}$ antipestus U^{3} antypestus U^{7} anthipestus p^{2} antipastus. — 20. P Maior erit ionicus: minor contrarius est huic p^{3} ionicus minor contrarius huic est $G^{2}\mu^{2}$ ionicus minor obuius illi. — 25. U^{5} Prima breuis sit longe tres G^{1} Prima breuis longe quoque tres. — 26. P tres longe.

Tertia sit breuis et tres longae, *tertius* exstat,
Quartaque sit breuis et tres longae, *quartus* habetur.
At semipes longus fore dicatur *catalectus.*

Cap. V.

De commutatione litterarum.

Ecce quod usus habet, cedunt sibi saepe sonantes,
B mutatur in f in sexque c g p m s r:
Offero succurro suggessi suppeto iussi,
*Summitto*que et *surripio* simul esse memento.
Ast intercipitur cum uocalis subit m post,
Sicut in *ambesus ambages ambigit ambit.*
C quoque transit in s g t x uque sonantem:
*Parsi quingenta natus dixi*que *quieui.*
Ast intercipitur, ut *sicubi nuncubi* monstrant.
D cadit in t l s c g p r inque duas ss:
Attinet alludit assumens accidit agger
Appetit arridet, istis superadice *cessi.*
Dque intercipitur: *redigo*que *redarguo prodest.*

---

27. G^{1} Tertia sitque breuis tres longe. — 28. P G^{2} $\mu^{1.2.3}$ Quarta breuis sint tres quoque longe U^{7} Quarta breuis sint tres longe U^{3} G^{1} M $p^{2.3}$ Quarta breuis sit tres quoque longe $U^{1.2}$ Quarta breuis est tres quoque longe U^{5} p^{1} Quartaque sit breuis . . . — 29. P Semipes ac longus G^{1} Semipes atque longus $\mu^{1.3}$ $p^{2.3}$ Semipes at longus p^{1} At longus semipes U^{1} G^{2} M $\mu^{2.3}$ $p^{1.3}$ fore dicitur acatalectus (M achatalectus p^{1} acathalectus μ^{2} acathaletus μ^{3} p^{3} achathaletus) U^{7} fore dicitur cathaleticus.

1. M tibi U^{1} quaeque sonantis p^{2} quaeque sonantes. — 2. P U^{7} $G^{1.2}$ M μ^{2} p^{3} in sex quoque. — 3. P G^{1} Differo. — 4. M Submitto cum surripio U^{6} $\mu^{1.2.3}$ Summitto uel surripio. — 5. P et codd. Ac . . . U^{7} uocalis cum p^{3} subicit. — 7. p^{1} sonantes. — 9. U^{7} G^{2} $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.3}$r Ac . . . G^{1} At . . . PR Ast . . . — 11. U^{2} assumit. — 12. P superaddiice (sic) U^{1} superadicice U^{3} G^{1} superadice U^{5} p^{2} superaddice U^{6} $\mu^{2.3}$ p^{1} superaddite U^{7} semper addite U^{2} subaddito G^{2} M μ^{1} p^{3} superaddito. — 13. U^{5} D intercipitur $G^{1.2}$ M p^{2} D quoque intercipitur μ^{1} Ac intercipitur PR Dque intercipitur $U^{3.5}$ μ^{1} redigo PR redigoque (sequitur in cod. μ^{2}: *D non mutatur h q m u bque sequente.*).

S quoque cum reliqua d subtrahit, ut probat *asto.*
G mutatur in s et in x et uertitur in *ct*um,
Ut *spargo sparsi rego rexi* uel *lego lectus.*
L mutatur in r et in x, mutatio sic fit:
Paulula pauxilla dic de *tabula*que *taberna.*
M quoque transit in n, si c d q tque sequantur:
*Nuncubi tantundem nunquam*que *identidem* haec sunt.
N uariatur in m b pue sequentibus aut m:
Impius imbutus immitis sint tibi testes.
Transit in ss duplicem t c r uque sonantem,
Ipsaque multotiens et in l mutatur et in g:
Ut *fissus catulus ecquid corrumpo*que *siui*
Ullus et *ignotus* istaec exempla tibi do.
Q quoque, ceu monstrat *quis cuius*, uertitur in c,
Transit in x: *coxi*, uel in s, ut *torqueo torsi.*
R quoque transit in l s u n inque duas ss:
Unde *nigellus odos triui*que *aëneus ussi.*
S mutatur in n et quinque d t r et x m:

---

14. U^7 cum reliquis G^1 cum muta μ^3 cum liquida. — 15. $U^5 p^1$ uertitur in c μ^3 in t U^2M in ctum PR in ct. — 16. U^1 uel lego legi U^2 uel lego lectum p^1 legoque lectus. — 17. $\mu^{2.3}$ in r uel in x U^1M $p^{1.2}$ mutatio finit. — 19. P si c d f q t . . . U^6 si d q tque . . . $\mu^{2.3}$ si c d q tque G^2 si c d c tque . . . M si c t q d . . . R si c d q t . . . U^7 sequatur $U^{1.2.3.7}$ G^2 $\mu^{1.2.3}$ p^2 sequantur p^1 sequuntur M secuntur PR sequentur. — 20. μ^2 nunquam (sequitur in P: Et cum predictis anfractus si placet adde.). — 21. U^5 mutatur P pque. — 22. P U^3 G^1 p^3 Combibit impellit ac immittit (p^3 immitis) tibi monstrant U^1 Impius immucus imbutus sint nota cuntis p^2 Impius immunis imbutus sunt nota cunctis $U^{2.6}$ G^2 μ^1 Impius imbutus (U^6 imbustus) immitis sunt tibi testes $U^{5.7}$ M $\mu^{2.3}$ p^1 Impius imbutus immitis sit tibi testis (sequitur in P G^1 p^3: *Impius imbutus immunis* — p^3 *immitis* — *sint tibi testes.* in $\mu^{1.2.3}$: *Combibit impellit immittit quod tibi monstrant.* in U^2 G^2 p^1: *Combibit impellit ac immittit tibi monstrant.* in U^6: *Combibit impellit immuctat et hec tibi monstrant.* U^1 M p^2 om. h. u. certe alteruter superuacaneus est. sequitur in codd. $U^{2.6}$ $G^{1.2}$ p^3: *Et cum predictis* — G^1 *Cum supradictis* — *amfractus si placet addas* — $G^{1.2}$ p^3 *adde* —). — 23. $U^{1.2}$ M $\mu^{2.3}$ $p^{1.2.3}$ c t r uque sonantem U^7 c t uel r uque sonantem (sequitur in codd. $U^{1.2.6}$ p^2 uers. 25 Ut fissus . . . — 24. U^2 uariatur p^1 mutabitur et g. — 26. U^6 super hec exempla tibi do. — 27. $U^{1.5.7}$ G^1 $p^{1.2.3}$ seu μ^3 monstrant. — 31. $U^{1.3}$ G^2 et in quinque.

*Sanguis custodis*que *nepos flos rursus* et *Aiax.*
Transit in s quoque t, sed in x, si praeueniat c:
A *uerto uersus*, a *flecto* dicito *flexus.*
Pro g et s seu pro c et s x accipiatur,
Sicut demonstrat *lex legis*, *faex* quoque *faecis.*
Regula saepe tamen fallit, cum uertitur in *ct*um
Seu mutatur in u, sicut *nix nox*que *supellex.*
X quoque transit in f, si dicas *efficit effert.*
Y quoque uertis in u dicendo *Cubele cupressus.*
Z quoque mutatur in d uel s inque duas ss,
Ut *Setus gassa Medentius* ista tibi do.

Cap. VI.

De nominibus monosyllabis.

(a. De monosyllabis masculinis.)

Quae uel quot generis sint monosyllaba primi,
Mox, si nosse uelis, haec alta mente notabis:
As dens flos et *Dis fons mons pes mos* quoque *moris*

---

33. U^3 T quoque transit in s $U^{2.3}$ et in x. — 34. U^5 uertor—flector p^3 dicito P R dic quoque. — 35. μ^1 ceu. — 36. $U^{1.6.7}$ $G^{1.2}$ $\mu^{1.2}$ p^1 demonstrant. — 37. P et codd. in ct (scripsi in *ct*um ex similitudine uers. 15). — 38. μ^1 Ceu P ceu nix nox atque supellex U^6 p^3 sicut nox nixque supellex G^2 sicut nyx nox atque suppellex R sicut nix noxque supellex. — 39. P U^3 G^1 p^1 X quoque transit in f U^7 X quoque uertitur in f R X quoque uertis in f $U^{3.5}$ p^1 si dicis. — 41. U^1 mutas.

1. P et codd. plerique: quod generis P G^1 fuerint U^5 fuerant M p^1 sunt U^7 tibi sunt R sint (De *monos* uocabuli mensura uide sis quod *Thurot* profert pag. 432 (539 sq.) et cf. supra I 102.) — 3. P *As dens flos seps dis fons mons pons mos*que *moris* U^1 p^2 *As dens flos floris fons mons pes mos* quoque *moris* U^2 *As dens flos mons fons pes* et *dis rex mos*que *moris* $U^{5.6.7}$ M $\mu^{1.2}$ *As dens flos* et *dis fons mons pes* (μ^1 *mons pes fons* U^5 *mons fons pes*) *mos* quoque *moris* G^2 *As dens flos fons mons pes* et *dis mos* quoque *moris* μ^3 *As dens flos dis fons mons linx pes mos* quoque *moris* p^1 *As dens flos floris dis fons mons pes mos* quoque *moris* p^3 *As dens fons* et *dis flos* et *mons pes mos* quoque *moris.*

Lar mas pons pus glis rex ros Nar sol quoque *solis*
*Stips praes grex*que *gregis uir Mars sal lynx*que tenebis
*Ren splen uas*que *uadis* ex his haec ultima noris
Calx quoque qui pede fit super haec in mente tibi sit:
Quae fore bis dena uideas octauaque cuncta.

(b. De monosyllabis femininis.)

Feminei generis sunt haec quae noscere quibis:
Pax arx calx calcis cos Styx dos falx quoque *falcis*
Glos et *frons frondis gens fax faex frons* quoque *frontis*
Lux lex fraus fraudis simul et *laus* accipe *laudis*

---

4. P *Lar mas pes pus glis rex ros nar sol* quoque *solis* U^1 *Lar mas pons pontis rex ros nar sol* quoque *solis* U^2 *Lar mas pons glis pus ros nar sol* quoque *solis* U^3 G^1 M μ^1 $p^{1.3}$ *Lar mas pons pus glis rex ros nar sol* quoque *solis* (p^3 *sol* tenebis) U^5 *Lar mas pons rex ros nar sol* quoque *solis* U^6 *Lar mas pons rex glis pus ros nar sol*que *solis* G^2 *Lar mas pons pus rex ros nar glis sol* quoque *solis* μ^2 *Lar mas pons rex glis pus ros nar sol* quoque *solis* μ^3 *Pan mas pons rex glis pus ros nar sol* quoque *solis* p^2 *Lar mas pons pontis pus rex nar ros sol* quoque *solis* U^7 *Lar mas pons rex ros nar glis pus sol* quoque *solis*. — 5. P *Stirps praes grex*que *gregis uir mars* tenebis U^1 *Lar pres grex*que *gregis uir mus sal linx*que tenebis U^2 *Lar pres grex*que *gregis uir mars sal linx* quoque *lincis* U^5 *Lar pres rex gregis* (sic) et *uir mars sal linx*que G^2 *Lar pres grex*que *gregis mars* fallit *linx*que patebit μ^3 *Lar pres grex*que *gregis mars uir sal linx*que tenebis $U^{3.6.7}$ G^1 M $\mu^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ *Lar pres grex*que *gregis uir mars sal linx*que tenebis. — 8. P Que fore bis dena uideas simul atque nouena (XXVII tantum habet) $U^{1.5}$ G^2 Que fore bis dena bis bina (U^5 bis binaque) noscito cuncta (U^1 XXV U^5 G^2 XXVI habent) $U^{2.6}$ Que fore bis dena nosces (U^6 uideas) octauaque cuncta (constat numerus) μ^1 Que fore bis dena bis quater noscito cuncta (constat numerus) G^1 M Que fore bis dena ter trinaque noscito cuncta (XXVIII habent) U^3 $\mu^{2.3}$ $p^{1.3}$ Que fore bis dena tu cerne nouenaque cuncta (U^3 μ^2 $p^{1.3}$ XXVIII habent) p^2 Que fore bis dena bis trinaque noscito cuncta (constat numerus). — 10. P *Pax arx calx cis cos* et *stix dos falx* quoque *falcis* μ^2 *Pax arx calx calcis cos dos stix falx* quoque *falcis* G^2 *Pax arx calx calcis cos dos* et *falx* quoque *falcis* M *Pax arx calx cos dos fex falx* quoque *falcis* R *Pax arx calx calcis cos* et *dos falx* quoque *falcis*. — 11. U^2 *Glos* et *frons frontis fax fex gens frons* quoque *frondis* U^6 M $\mu^{2.3}$ p^3 *Glos* et *frons frontis gens fax fex* (μ^2 *gens fex fax* p^3 *gens fex frons* . . .) *frons* quoque *frondis* P R *Glos* et *frons frondis gens fax fex frons* quoque *frontis*. — 12. G^1 *Lex lux faux faucis* simul et *laus* excipe *laudis*.

Lis glis lens lentis glans lanx mens denique *mentis*
Lens merx mors mortis pars et *sors* denique *sortis*
Nux nix ars artis nex pix prex nox quoque *noctis*
Ops res uox uocis stips et *stirps* denique *stirpis*
*Spes trabs crux*que *crucis uis* et *strix urbs* simul *urbis*
Puls frux faux faucis scobs daps plebs denique *plebis*
Scrobs saeps uix uicis et *Sphinx* haec extrema tenebis:
Haec quinquaginta tibi sint bis ternaque cuncta.

---

13. $U^1 p^2$ *Lis* et *lens lentis glanx lanx mens* denique *mentis* U^7 *Lis* et *lens lendis glans lanx mens* denique *mentis* $U^2 G^2$ *Lis glis lens lentis glans lanx* (G^2 *lanx glans*) *mens* denique *mentis.* — 14. U^7 *Lens nex* ⟨*mors*⟩ *mortis pars* et *sors* denique *sortis* μ^3 *Strix merx mors mortis pars* et *sors* denique *sortis* p^1 *Laus mers mors mortis pars* et *sors* denique *sortis* PR *Lens merx mors mortis pars* et *sors* denique *sortis.* — 15. P *Nux nix arx artis* (sic) *nex pix pres nox* quoque *noctis* U^2 *Nux nix ars artis nex prex pix nox* quoque *noctis* $U^5 G^1$ *Nux nix arx arcis nex pix prex nox* quoque *noctis* U^7 *Nix nux ars artis uix prex pix nox* quoque *noctis* G^2 *Nux stix ars artis nex pix prex nox* quoque *noctis* R *Nux nix ars artis nex pix prex nox* quoque *noctis.* — 16. P $U^{1.2} G^2 p^{1.2.3}$ *Ops res uox uocis stips* et *stirps* denique *stirpis* U^6 *Ops res uox uocis strix* et *stirps* denique *stirpis* μ^1 *Ops res nox noctis stix* et *stirps* denique *stirpis* $\mu^{2.3}$ *Ops res uox uocis stix* et *stirps* denique *stirpis.* — 17. P *Spes trabs crux*que *cis uis* et *strix urbs* simul *urbis* $U^1 p^2$ *Spes nar crux*que *crucis uis* et *stix urbs* simul *urbis* U^2 *Spes trabs crux crucis uis* et *stix urbs* simul *urbis* U^5 *Seps trabs crux crucis* et *uis* et *styx urbs* simul adde $U^6 \mu^{1.2.3}$ *Spes trabs crux*que *crucis uis* et *stips urbs* simul *urbis* U^7 *Spes glis crux crucis uis* et *stix urbs* simul *urbis* p^1 *Spes strix crux crucis uix* et *stix urbs* simul *urbis* M p^3 *Spes trabs crux*que *crucis uis* et *stix urbs* simul *urbis.* — 18. P *Puls frux faux cis* et *scrobs daps plebs* quoque *plebis* $U^{1.2.5} \mu^1 p^3$ *Puls frux faux faucis scobs daps plebs* denique *plebis* U^7 *Puls fax faux faucis scorps* (sic) *daps plebs* denique *plebis* G^2 *Puls frux faux faucis scrobs scrobis* denique *plebs* G^1 *Puls frux fraus dis scobs daps plebs* denique *plebis* U^6 M $\mu^{2.3} p^{1.2}$ *Puls frux faux faucis scrobs daps plebs* denique *plebis.* — 19. P *Scops seps uix uicis* et *spinx* hec exempla notabis U^1 *Scrobs seps uix*que *uicis* simul hec extrema tenebis U^2 *Scobs seps uix uicis* simul hec extrema notabis U^6 *Scobs seps nix*que *niuis* simul hec extrema notabis G^1 *Scobs stips uix*que *uicis* simul haec extrema notabis M *Scops seps uix*que *uicis* simul extrema tenebis $\mu^{1.2} p^{2.3}$ *Scobs seps uix uicis* simul hec extrema notabis μ^3 *Scops seps uix*que *uicis* simul hec extrema notato p^1 *Scobs seps uix*que *uicis* simul hec *linx* ista tenebis $p^{2.3}$ *Scobs seps uix*que *uicis* simul hec extrema notabis U^7 *Scobs seps merx mercis* simul hec extrema uidebis (G^2 om. h. u.). — 20. P $U^{1.2.6} G^1 \mu^2 p^{1.2.3}$r Hec quinquaginta tibi sint bis ternaque cuncta R Hec quinquaginta tibi sint bis binaque cuncta.

(c. De monosyllabis neutri generis.)

Et quae sunt generis etiam monosyllaba neutri
Accipe. sed primo *cor fas far crus*que teneto,
Inde *lac os oris pus git plus os* simul *ossis*,
Aes ir fel fellis, cui *mel* coniungito *mellis*,
Hinc *sal rus ruris uas uer tus* denique *turis*,
Postea *ius iuris*, nequeo dinoscere plus his:
Quae dum conflabis uiginti non dubitabis.

Communis generis haec bis tria sola tenebis:
Bos dux fur furis sus grus dis denique *ditis*.

Si petis extrema, promiscua noueris illa
Quae sunt *lens lendis*, pariter *grus mus* quoque *muris*.

Omnia centena sunt haec simul et duodena.
Haec non despiciat quis, ne despectio fiat.

Cap. VII.

De nominibus Musarum et gentilium.

Nomina Musarum doctrinarumque suarum
Nunc explanabo, uerbis breuibus reserabo.

---

21. P $U^{5.7}$ $p^{1.3}$ Hec que sunt generis etiam monosillaba neutri $U^{3.6}$ μ^{2} Hec que sint (U^{6} μ^{2} sunt) etiam generis $U^{1.2}$ M μ^{1} p^{2}r Et que sunt (μ^{1}r sint) generis etiam . . . G^{2} Et que sunt etiam generis . . . μ^{3} Atque sunt etiam generis . . . G^{1} Sed que sunt generis etiam . . . — 22. P *cor fas far crux*que μ^{2} *cor far fas crus*que . . . $\mu^{1.3}$ memento (pro *teneto*). — 26. P nequeo describere plus his $U^{5.6}$ nescio discernere . . . μ^{3} p^{3} nescio dignoscere . . . — 27. r Quantum conflabis U^{6} p^{3} uiginti connumerabis. — 28. P $U^{2.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.3}$r notabis. — 30. U^{6} Si petis exempla P permiscua U^{5} ista. — 31. $\mu^{2.3}$ p^{3} *grus* addito *mus* quoque *muris*. — 32. U^{7} μ^{3} Omnia centena sunt hec simul et duodena p^{2}r Omnia centena simul hec sunt atque nouena PR Omnia centena sunt hec simul atque nouena. — 33 U^{2} μ^{3} p^{3} ne despiciat

2. P U^{5} p^{1} explanando.

Euterpe bona delectatio sit tibi prima,
Dulce canens tibi *Melpomene* sit Musa secunda,
Tertia *Terpsichore*, quae rerum instructio fertur,
Calliope quasi *Callophone* sic quarta uocatur,
Quintaque sit *Clio* tanquam meditatio rerum,
Ex simili simile quae repperit haec *Erato* sit,
Pluraque dans *Polyhymnia* sit, polys hoc manifestat,
Reddit subtiles animosque *Thalia* capaces,
Tanquam caelestis *Urania* nona tibi sit.
Prima tubas ciet Euterpe, tragicumque secunda
Melpomene carmen inuenit, Terpsichoreque
Psalterium, sed Calliope commenta figurat,
Historicos Clio dat nos, Erato geometras,
Rhetoricos Polyhymnia comoedosque Thalia,
Ast Urania sit quae repperit astrologiam.

Saturnus genuit tres Neptunumque Iouemque
Plutonemque, quibus diuisa est machina triplex.
His mater fuit Ops Rea seu Ceres atque Cubele,

---

3. U^1 sit delectatio tibi $U^{3.7}$ sit tibi delectatio. — 4. G^2 Dulce sompnans . . . P U^6 G^2 tibi sit melpomene U^7 p^1 sit melpomene tibi. — 5. P G^1 terpsichore μ^3 terssicore p^2 ptersicore R tersicore. — 6. U^5 quasi callophone tibi . . . P quasi callophone sit . . . U^1 G^2 p^1 quasi calophone sic . . . R quasi callophone sic . . . — 7. PG^1 μ^1 Quinta tibi clio sit . . . U^2 Quinta clio tibi sit . . . U^1 Quintaqne sit clios . . . $U^{3.6.7}$ G^2 M $\mu^{2.8}$ p^2 Quintaque sit tibi cli(y)o . . . p^1 Quintaque clyo quasi tibi sit . . . U^5 Quinta clyoque tibi fiat . . . P tanquam meditatio rerum . . . codd. plerique: quasi . . . — 8. P eratho fiet U^1 herato fiet U^7 herrato fiet G^2 fiat erato μ^2 p^3 herato fiat. — 9. U^3 polymya PR polimia. — 10. U^3 Reddit subtiles animos thalya loquaces U^5 Redde subtilis animosque talia capaces U^6 μ^3 Reddit subtiles animos talyaque capaces PR Reddit subtiles animosque tali(y)a capaces. — 11. P nona uocatur U^2 M G^2 sit tibi nona. — 12. $U^{2.7}$ G^2 $\mu^{1.2}$ p^2 sciet G^1 sciat U^5 scitque. — 14. U^1 G^2 M $\mu^{1.3}$ p^3 commenta figuras U^7 commentat figuras. — 15. U^3 Hystoricos . . . U^7 Hystoriam . . . PR Hystorias . . . P et codd. geometros. — 16. $U^{2.7}$ μ^1 p^2 polimia dat . . . — 17. (sequitur in codd. $U^{1.6}$ G^2 $\mu^{1.2.3}$ p^3 uers. *Mentis Apollineae uis has rapit* (μ^1 *uis has mouet* U^6 $\mu^{2.3}$ p^3 *uis admouet* G^2 *uis ammouet*) *undique Musas.* abest a PR.) — 19. G^2 machina mundi. — 20. P Hisque ceres mater fuit ops rea siue cybeles $U^{1.3.6}$ G^2 His mater fuit ops

Ex ope siue reor, a creo siue cubon.
Stellas errantes septem dic esse planetas:
Luna Uenus Stilbon Sol Saturnus Iouis et *Mars.*
Sol lucens solus, a luceo luna Uenusque
A ueneror, kyrios mercantum Mercurius sit,
Mars mors, Iuppiter a iuuo, Saturnus satur annis.
Est Aries Taurus Gemini Cancer Leo Uirgo
Libraque Scorpius et Sagitarius et Capricornus,
Est et Aquarius, hunc comitantur postea Pisces.
Haec opponuntur ut in ordine quaeque sequuntur:
Est *Li. Ari. Scor. Tau. Sa. Gemi. Capri. Can. A. Le. Pis. Uir.*
Est tibi, Saturne, domus Eglocerontis et Urnae,
Inde Ioui dona Pisces simul atque Chirona,
Est Aries Martis et acutae Scorpio partis,
Libram cum Tauro Uenus ambit purior auro,
Suscipit Erigonen Stilbon geminumque Laconem,
Cesserunt soli Cancer lunae Leo soli.

Saturno nati tres sunt: Neptunus aquarum,
Iuppiter astrorum genitor, Pluto miserorum.
Gorgoneae tres monoculaeque fuere sorores,
Stheino scilicet Euryaleque simulque Medusa.

---

rea seu ceres atque cibile ($U^{3.6}$ cybele) U^{2} Hiis mater fuit obs rea seu ceres cibileque U^{5} G^{1} His mater fuit ops rea seu ceres siue cybeles (G^{1} atque cybelles) μ^{1} Hiis mater fuit ops rea ceu ceres atque cybele μ^{2} Hiis mater fuit obs rea seu ceres atque cibele p^{1} Hiis mater obs rea seu ceres atque cibele (scripsi *Cubele* ex Eberhardi nostri praecepto quod est cap. V uers. 41.). — 23. P et codd. stilbons. — 24. U^{6} G^{2} M $\mu^{2.3}$ p^{3} solus lucens. — 26. U^{5} Mors mars. — 29. M Est at . . . U^{2} G^{2} $p^{1.2}$ Ast et . . . — 30. P Hic opponuntur . . . U^{1} ut in ordine signa secuntur. — 32. P et codd. eglocerontis (gl. *egloceron est caper cornutus, ab egle quod est caper et ceron cornu.*). — 33. U^{1} p^{2} Inde iouis dona dic pisces atque chirona P U^{2} G^{1} M Inde iouis dona pisces simul atque chyrona. — 36. $\mu^{1.2}$ geminique. — 38. U^{2} p^{3} nati sunt tres. — 39. μ^{2} ianitor. — 40. P Gorgonee atque tres . . . — 41. P Stennio scilicet euriale simul atque medusa $U^{1.7}$ μ^{1} p^{2} Stennio (U^{7} Sthennio) scilicet eurialeque simulque medusa $U^{2.5}$ G^{1} M Stennio eurialeque simulque medusa U^{6} $\mu^{2.3}$ p^{3} Stennioque (μ^{3} Steinoque) euriale simul atque medusa G^{2} Stennioque eurialeque simulque medusa.

Hesperides quoque tres: Aegle Neptusa Arethusa.
Harpyiae quoque tres: Aello Ocypeteque Celaeno.
Tres quoque fatales quae ducunt fila sorores,
Clotho colŭm portat, Lachesis trahit, Atropos occat.
Tres quoque gratuitae dant gratis grata sorores,
Dic Euphrosynen, dic Eugala Pasitheamque.
Nautarum quoque tres tu dicas esse timores:
Sirenes siue Scillam Sўrtesque Charybdim.
Tres quoque censores apud infera sunt quasi reges:
Cognitor est ueri Minos cogitque fateri,
Ueraque scrutanti censura datur Radamanthi,
Tu miseros punis ardentibus, Aeace, prunis.
Sermonum genera tria sunt Graeceque uocantur
Dragmaticon hermeneticon didascaliconque,
Donatum quaeras, Aeneida bucoliconque.
Tres Triuiae sedes: Diana Proserpina Luna.
Eumenides quoque tres: Tesiphone Allecto Megera.
Tres mundi partes: Europa uidelicet atque
Africa, quis Asiam maiorem connumerabis.
Tres triuii species dic lexim syntasa resim.

---

42. U^5 neptusaque aretusa G^1 arethusa neptusa. — 43. U^2 Aripie PR Arpie (gl. *Arpie dicuntur quasi rapie de rapio rapis.*). — 44. U^5 tres sunt fatales G^1 fata (pro *fila*). — 45. M portat (al. m. expuncto *baiulat*) p^3 portat $U^{1.5}$ G^1 baiolat PR baiulat $U^{1.3.6}$ $\mu^{2.3}$ antropos G^1 curat. — 46. $\mu^{2.3}$ Dant quoque gratuite tres gratis grata sorores. — 47. U^3 G^2 $\mu^{1.3}$ p^3 euprosigne P $U^{2.6}$ G^1 μ^2 p^1 euprosignē $U^{5.7}$ M euprosignen p^2 euprosinē U^1 euprosinen U^5 p^3 eugalia G^2 eugalam PR eugala P μ^2 pasitheramque. — 51. G^1 subigitque. — 53. U^1 M μ^1 torrentibus U^3 torrentibus (l ardentibus) PR ardentibus. — 55. U^1 Dragomatycon $U^{2.5}$ Dramaticon U^3 Dragmatycon (gl. *equiponderatum*) $G^{1.2}$ Dracmaticon P μ^3 hermenticon. — 56. $\mu^{1.2}$ $p^{1.2}$ bucolicumque. — 57. $U^{1.5}$ M p^2 dyana proserpina luna PR proserpina luna di(y)ana. — 58. $U^{5.6.7}$ $G^{1.2}$ M $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.2}$ om. *quoque* P $U^{1.2}$ M $\mu^{2.3}$ $p^{1.2}$ thesiphone U^3 thesyphone U^5 $G^{1.2}$ μ^1 tesiphone U^6 tesifone (sequuntur in P $U^{2.5.6.7}$ $G^{1.2}$ $\mu^{1.2.3}$ p^3 uersus hi: *Ut dicunt* (U^2 *dant*) *autores* ($U^{3.5}$ *auctores* G^1 *actores*) *est ethiopia triplex* || *Est orientalis occi. uel meridiana.* M in margine habet. absunt a codd. $U^{1.3}$ $p^{1.2}$). — 60. P et codd. *Affrica* (gl. *Affrica dicitur de affero affers, quia ab ista ad alias merces deferuntur.*) p^1 dinumerabis. — 61. P lexim sintha resimque U^1 lexim sintana resim $U^{2.5}$ G^1 $\mu^{1.2}$ $p^{1.3}$

Ortho. proso. diasyn. species tres grammaticae sunt.
Tres cellae sunt: fantasis et logice memoransque.
Tresque trium fratrum tu dicas esse tridentes.
Fulminis est triplex species: flat findit et urit.
Nabilis est aqua, labilis et potabilis ipsa.
Cerberus omne uorans tria possidet ora canina.
Fertur menoides unius luna diei,
In partes diuisa duas diatomos exstat,
Est amphicyrtos cum paene est lumine plena,
Est panselenos cum splendet lumine plena.
Naiades fontis sint, Oreades tibi montis,
    Sint Dryades nemoris Nereidesque maris.
Napaeae florent, Amadryades arbore gaudent,
    Et cum qua uiuunt et sine qua pereunt.

Cap. VIII.

De nominibus exortis a Graeco.

Atticus Aeolicus Doricus Ionicusque Boëtus
Graecorum uere tibi sint idiomata quinque.
In Graecis *alpha* prior est haec littera Graeca,

---

lexim sinthasa resym U^6 lexim sinthata resim $G^2 \mu^3$ lexim synthasa resim U^3 lexim synthasa resym M lexin synthasa resin p^2 lexin sintasa resin. — 62. P $U^6 G^1 p^1$ diasin U^3 dyasyn R dyasin $\mu^{2.3}$ species sunt grammaticae tres. — 69. P M diathomos U^1 dyatomos $U^{2.3} \mu^3 p^3$ dyathomos G^2 dyatomus U^5 diothomus U^7 dyothomos G^1 dicothomus U^6 dichotomos $p^{1.2}$ dicotomos μ^1 dycotomos. — 70. P $U^3 \mu^3$ cum pene est lumine pleno $U^2 \mu^2$ cum pene est lumine plena $U^6 p^3$ cum pene lumine plena est $U^1 G^1 p^{1.2}$ cum pleno lumine plena U^5 M μ^1 cum lucet pene rotunda. — 71. P panxilenos $U^{2.3} G^1$ M $\mu^{1.2.3} p^3$ panxillenos U^5 panxillena P cum plena est lumine pleno U^2 cum splendet lumine plena U^3 cum pleno est lumine plena U^5 cum pleno lumine luna $U^{6.7}$ M p^3 cum pleno lumine plena est $\mu^{1.2.3}$ cum pleno lumine plena G^1 completo lumine plena ($U^1 G^2 p^{1.2}$ om. h. u.). — 72. $U^{1.7}$ M $p^{2.3}$ sint P R sunt. — 73. U^1 M p^2 Sint . . . PR Sunt . . .

1. P Acticus p^1 Athicus $U^{1.6} p^2$ Eticus U^3 Etticus G^2 Ethycus R Ethicus. — 2. $U^5 G^1 \mu^2 p^3$ sunt P R sint.

Hinc alphabetum dic fore compositum.
Est ares uirtus, hinc dicitur Areopagus,
Dicitur abba pater, Absalon inde uenit.
Anthropoformitae dicantur ab anthropos esse,
Est archos princeps, quod chiliarcha probat.
Est artos panis, artocopus est tibi testis,
Est arctos ursa, quod probat Arctophylax.
A sine significat et acephalus hoc tibi monstrat.
Re uel retro notat apos, quod apocopa signat.
Quattuor ana notat: re sursum aequaleque rectum,
Sicut anadiplosis anatheosis anathema
Et iuxta physicos ana duos scrupulos.
Mons acros atque leue, ceu Trinacris aut acrozymus,
Est hagios sanctus, scit bene theologus.
Hoc probat alleoteta quod alleos est alienum,
Quod sit atis morbus monstrat atina palus.
Est alcos fortis, Alcides sit tibi testis,
Ac immortalis dicitur athanatos.

---

5. $U^{1.3}$ $G^{1.2}$ aries r ar (*i* eras.) es PR ares. — 6. U^{1} Inde abba pater U^{5} μ^{1} p^{2}r Inde sit abba pater. — 7. P U^{6} $G^{1.2}$ dicuntur R dicantur. — 8. $U^{1.2}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ Est princeps archos. — 9. p^{1} est artocopus . . . PR artocopus est . . . — 10. P $U^{2.7}$ G^{2} quod probat $U^{3.6}$ $\mu^{2.3}$ p^{2} ceu probat U^{5} μ^{1} $p^{1.3}$ sic probat G^{1} M ceu notat U^{1} seu notat. — 11. P $G^{1.2}$ M p^{3} om. *et*. — 12. P U^{5} quod apocopa signat $U^{6.7}$ G^{2} μ^{1} p^{1}r ut apocopa monstrat $U^{2.3}$ M $\mu^{2.3}$ $p^{2.3}$ ut apocopa signat U^{1} ut apocopat G^{1} est apocopa testis. — 13. P U^{5} retro R rectum r anatheofis ac anathema. — 16. $U^{1.3}$ $p^{1.2.3}$ acrizimus P $U^{2.6}$ $G^{1.2}$r acrisimus R acrozymus (gl. *panis leuiter fermentatus*). — 17. P p^{2} agios $U^{1.3.6}$ G^{2} agyos U^{2} G^{1} ayos R hagios. — 18. P alleotheca U^{1} alloteta U^{5} G^{2} $p^{1.2}$r alleoteta U^{7} alleothetha R alleotheta (cf. II 19). 19. U^{1} p^{2} ate U^{7} ache G^{1} athi P G^{2} $\mu^{1.2}$ $p^{1.3}$ athis μ^{3} athys $U^{2.3.6}$ atis M athos U^{5} athus $U^{1.2.6}$ G^{2} atina palus P U^{5} M $\mu^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ athinapalus μ^{3} athynapalus G^{1} anapalus U^{7} athinaphalus U^{3} achynapolis (gl. marg. cod. M: *athinapalus est morbus captus ex aqua paludis et dicitur ab athis quod est morbus et palus dis, uel dicitur athinapalus infernalis palus ab athis quod est morbus et palus dis quasi morbida palus.* gl. marg. codd. $\mu^{2.3}$ *dicitur ab athis quod est morbus et palus dis quasi morbus captus ex aqua paludis uel palus moribunda in inferno.*). — 20. U^{3} alcton (al. m. alcos) U^{7} p^{3} alchon PR alcon P $U^{2.5.6}$ $\mu^{2.3}$ p^{3} sit tibi testis R est . . . — 21. U^{1} G^{1} $\mu^{1.3}$ Ast . . . $U^{5.7}$ At · · · p^{2} Hac PR Ac . . . U^{1} inmortale.

Sicut adulescens famulantem signat adulos,
Sicut Alexander andro uirile notat.
Est amphi circum dubiumque, quod amphitheatrum
Arguit, ast illud amphibolia probat.
Anque notat circum, probat hoc ancile rotundum,
Armenis interpres, hinc periarmenias.
Ut mediastinus probat, astin denotat urbem,
Andaque stercus, ab hinc dicitur Andegauis.
Ascli dic utrem, asclites dicitur inde,
Est acmon incus, inde Pyracmon erit.

Littera *beta* sequens, est caulis beta secundus,
Est mensura brios, sobrius inde uenit.
Est quoque faux branchos, a quo dicas fore branchum,
Quodque brachos breue sit hoc probat amphibrachus.
Dicque uorare boron, hinc Cerberus est barathrumque,
Est uulgare brisen, inde Brisaeus erit.
Quod consumere sit bromin hoc Bromius manifestat,
Est bares fortis baroque monstrat idem.

---

22. U^2 famulantes U^6 adules. — 23. (gl. *Alexander dicitur de alo alis et andro quod est uirile, quasi uirilitatem alens.*). — 24. G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ hoc amphitheatrum. — 25. U^7 M at μ^1 p^3 ac U^6 et PR ast p^1 istud P amphiboloia U^1 amphibologya U^2 amphibologia U^3 amphybologya U^6 amphybolia U^7 amphiboloya G^1 amphyboloia G^2 amphioloya R amphibolia (cf. II 9) U^3 monstrat μ^1 $p^{1.3}$ notat. — 27. P et codd. Armenis . . . P U^5 G^2 μ^3 $p^{2.3}$ ut peryarmenias $U^{1.6}$ M μ^1 p^1 ut periarmenias U^7 μ^2 ut peryermenias U^3 ut peryermyneas U^2 inde periermenias G^1 hinc periarmenias r hinc periārmenias (gl. *liber de interpretatione*). — 29. P $U^{2.3.5}$ G^2 $\mu^{1.3}$ p^3 andegauis R andagauis (gl. *Anda graece est stercus latine, et inde andegauis et est nomen ciuitatis et deriuatur a stercoribus auium, quia ubi inuenerunt stercora auium ibi fundauerunt ciuitatem.*). — 31. P amon — pyragmon $U^{1.6}$ amon — piramon U^2 G^2 M μ^3 $p^{2.3}$ agmon — piragmon R agmon — pyragmon (U^5 G^1 om. h. u.). — 33. U^3 bryos PR brios (gl. *brios graece est mensura latine, et inde sobrius a um, homo cum mensura, et dicitur a so quod est cum et brios mensura, quasi homo cum mensura.*). — 34. P p^3 branchos R brancos U^2 brancum (ł branchum) PR brancum. — 35. U^3 p^3 brachos PR bracos U^5 G^2 amphibracos PR amphibracus. — 36. U^5 p^3 Estque . . . p^1 Est quoque . . . U^5 G^2 forare $U^{2.6}$ G^1 $p^{1.2}$ baratrumque PR baratrumue. — 37. P $U^{2.6}$ $G^{1.2}$ $\mu^{2.3}$ p^3 briseus inde uenit. — 38. P bronū bronius. — 39. G^2 Estque . . . P $U^{3.6}$ $\mu^{1.2}$ p^3 bares U^2 G^2 baros M μ^3 $p^{1.2}$ bare U^1 barum $U^{5.7}$ baron G^1 baro.

Bucolon est cultura boum, bucolica signant,
    Mittere sit baleron hocque balista probat.
Quod sententia sit bole comprobat amphibolia,
    Quodque fides broge sit comprobat Allobroga.
Materiamque baton dicas, fit hyperbaton inde,
    Basileos rex est, fit basiliscus ab hoc.
Quod bar filius est probat illud Bartolomeus,
    Bus quoque bos tibi sit, inde buthalmon erit.

Constat apud Graecos quod tertia littera *cima* est,
    Est quoque dulce cimen, inde cimeterium.
Quod sit doxa cleos hoc Herculis inclita monstrant,
    Atque cinon cinifes comprobat esse canem.

---

40. P U^5 buccolica signat $U^{1.2}$ $G^{1.2}$ p^1 bucolica signat U^3 bucolyca signat U^7 M $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ bucolica signant U^6 bucolica monstrant. — 41. $U^{5.7}$ M μ^1 p^2 baleros p^1 balaros PR baleron U^5 inde balista uenit (sequitur in cod. p^3 uers. pentam. *Sitque bolos morsus, inde dyabolus est.*). — 42. P U^6 bole sit P $U^{3.6}$ M $\mu^{1.2.3}$ probat U^5 $p^{1.3}$ hoc probat PR comprobat P allebroges U^1 allegobra $U^{2.6}$ $G^{1.2}$ p^1 allebroga U^3 allobrogya U^5 $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ allobroga (gl. *dicitur ab alleos quod est alienum et broge quod est fides, quasi alienus a fide. Est enim quidam populus in burgundia, qui sic fuerunt dicti quod fidem romanis politicam fregerunt et se a fidelitate eorum alienauerunt.*). — 44. P Materiamque baton dicas biperbaton (sic) inde U^1 Materiam baton dicas yperbaton inde U^5 Materiam dicas baton sit yperbaton inde U^2 $G^{1.2}$ Materiamque baton dicas yperbaton inde U^3 μ^1 Materiamque baton dicas, sit yperbaton (μ^1 hyperbaton) inde U^6 p^1 Materiamque bathon dicas fit yperbaton inde $\mu^{2.3}$ Materiamque baton dicas yperbethon inde p^2 Materiamque baton dicas fit iperbaton inde p^3 Materiamque baton dicas yparbaton inde. U^7 Materiamque baton dicas et hyperbaton inde. — 45. Pr Basileon rex est U^2 Basilicon rex (al. m.) est U^3 Basyleon rex est U^7 Basilechon rex est G^2 Basileo rex (om. *est*) G^1 μ^1 Basilicon rex est $U^{1.5}$ M Basilicon fortis p^3 Basilicon fortis est U^6 $\mu^{2.3}$ Basileon fortis p^1 Basilion fortis p^2 Basilen fortis P U^1 G^1 $p^{2.3}$ sit basilicus ab hoc M G^2 $\mu^{2.3}$ sit basiliscus ab hoc U^3 sit basyliscus ab hoc μ^1 basilicus fit ab hoc p^1 fit basilicus ab hoc $U^{2.5.6.7}$ fit basiliscus ab hoc. — 46. M p^1 istud. — 47. M $p^{1.2}$ unde butalmon erit. — 48. P G^2 M μ^1 p^2r cima U^1 μ^2 $p^{1.3}$ cisma U^2 cyma (al. m. cysma) $U^{3.5}$ μ^3 cysma U^6 G^1 scisma P om. *est.* — 49. $U^{2.3}$ G^1 $\mu^{2.3}$ p^3 cymen PR cimen P U^5 G^2 M μ^1 $p^{1.2}$r cimiterium $U^{2.7}$ G^1 μ^3 p^3 cymiterium U^3 cymyterium $U^{1.6}$ cimeterium μ^2 cymeterium. — 51. U^2 cinos P $U^{1.6}$ G^2 $p^{1.2}$ cinon R cynon $U^{1.2}$ cinifes M p^2r cinifex P U^6 G^2 $p^{1.3}$ ciniphes R cyniphes (gl. *musca canina, quae mordet ut canis.*).

Dic chiron esse manum, probat anchora uel chirotheca,
Cleros dic sortem, clericus inde uenit.
Condolos est nodus, hinc condolomatica pasis,
Quod chile mille sonat hoc chiliarcha probat.
Per calo signo bonum quia nascitur hinc calodaemon,
Atque calo uoco sit, inde calendarius,
Estque calos lignum, dicitur hinc calathus.
Ac faecem chalcon aurichalcum probat esse,
Quodque malum caco sit hoc cachesia probat..

---

52. P Dic chyron esse manum $U^{3}\mu^{2}p^{3}$ Dic cyron esse manum U^{1} Est cyron manus U^{2} Cyron esse manum U^{6} At ciron esse manum $U^{7}\mu^{3}$ Et cyron esse manum $p^{1.2}$ Et ciron esse manum G^{1} Et cyros esse manum P $U^{5}p^{2}$ anchora uel ciroteca $U^{1.3}$ M $\mu^{2.3}p^{1}$ anchora uel cyrotheca $U^{6.7}G^{1.2}p^{3}$ anchora uel cyroteca U^{2} anchora cum cyroteca. — 54. U^{1} Condoł $U^{2.5}\mu^{1}$ Condolus G^{2} p^{2} Condolos PR Condolon $U^{3.5.6}$ M $\mu^{1.2.3}$ pasis PR passis (gl. *infirmitas manuum nodosa*). — 55. P chille $U^{1.5.6}G^{1.2}p^{1.2}$ cile R cyle M p^{1} notat $\mu^{2}p^{2}$ sonet PR sonat P coliarcha $U^{1}G^{2}p^{1}$ ciliarcha p^{2} ciliarca U^{3} cylyarcha R cyliarcha (P habet uers. 54. 52. 55. om. uers. 53. qui in uno exstat cod. G^{2}). — 56. $U^{1}\mu^{2}$ q nascitur PR quia ... — 57. $U^{2.5}$ $p^{1.2}$ Est quoque calo uoco G^{1} Estque calō uoco M Est quoque calon uoco μ^{1} Ast quoque calo uoco U^{3} Atque kalo uoco sit U^{7} Atque calon uoco sit PR Atque calo uoco sit U^{2} inde calendarius U^{5} sic inde kalendarius fit M $p^{1.2}$ fitque kalendarius G^{1} sitque calendarius μ^{1} scitque kalendarius PR inde kalendarius. — 58. P G^{2} Estque calo lignum μ^{1} Estque calos lignum U^{2} Est calo lignum p^{3} Est calon lignum p^{1} Est quoque calon lignum p^{2} Est quia calon lignum R Estque calon lignum $U^{1.2.3.5.7}\mu^{1}$ calathus PR calatus. — 59. P $U^{3.5.6}\mu^{2}$ Atque fecem calcon $U^{1.2}G^{1}$ Ac fecem calcon M $\mu^{1}p^{1.2.3}$ At fecem calcon U^{7} Ac calcon fecem G^{2} Et fecem calcon μ^{3} Dic fecem calcum P oricalcon comprobat esse $U^{1.2.7}G^{1.2.}\mu^{1.2}p^{2.3}$ auricalcon probat esse $U^{3.6}$ M $\mu^{3}p^{1}$ auricalcum probat esse U^{5} auricalcum probat illud. — 60. P Quodque malum cacos ... U^{3} Quodque malum cathon ... μ^{2} Quodque malum chaco ... p^{3} Quodque malum cachos ... μ^{1} Estque malum cacos ... U^{1} Quodque malum catho sit ... $U^{2.6}G^{1.2}$ μ^{3} Quodque malum caco sit ... U^{5} Quodque malum cacon sit ... U^{7} Quodque malum cathos sit ... M Quodque malum cachon sit ... p^{1} Quodque caco malum sit ... p^{2} Quodque malum cathe sit ... P U^{6} hoc cacothesia monstrat $U^{2.5}G^{2}$ hoc cacotesia monstrat μ^{3} hoc cacothesya monstrat G^{1} illud cathesia monstrat μ^{1} hoc cathesia monstrat U^{1} cathesia probat $U^{7}p^{1}$ hoc cathesia probat M hoc cachesia (= cachexia) probat p^{2} hoc catesia probat U^{3} hoc cacothesya signat p^{3} hoc probat cacothesia (recepta cod. M lectione pentametrum finxi).

Est uniuersale cata fitque catholicus inde,
Et cata sit fluxus, inde catarrus erit.
Cataque sit iuxta, dicas hinc catamathaeum,
Cata breuis pariter, catalogus uenit hinc.
Coenon commune sit, coenobium probat illud,
Estque cenon uacuum, inde cenotaphium.
Estque nouum caenon, ex hinc encaenia dicas,
Est coenos funis, indeque coenobates.
Gratia sit charitos, hoc eucharistia signat,
Dicque creas carnem, quod probat artocreas.
Sicut cardiacus testatur, cardian est cor,
Est chronos tempus, chronographia probat.
Utque probat cubicus solidum cubon esse fatetur,

---

61. P $U^{3.6}$ $\mu^{2.3}$ Uniuersale catha sit catholicus inde U^{5} Uniuersale catha sitque katholicus inde M μ^{1} Uniuersale cata (μ^{1} kata) sit catholicus inde $p^{1.2}$ Uniuersale sit catha catholicus inde p^{3} Uniuersale catha catholicus inde uenit $U^{1.2.7}$ Est uniuersale catha fit (U^{2} fitque) catholicus inde G^{2} Est uniuersale cata sit catulicus inde G^{1} Est uniuersale catha sit catholicus inde. — 62. P G^{2} catha — catharus $U^{1.3.7}$ M $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ catha — catharrus $U^{5.6}$ G^{1} p^{1} catha — catarrus U^{2} cata — catharrus. — 64. P $U^{1.5.6}$ $\mu^{2.3}$ Catha breuis pariter sit U^{2} Catha breuis pariter (om. *sit*) p^{3} Atque catha breue sit P U^{6} cathologus uenit inde $\mu^{2.3}$ cathalogus uenit inde U^{3} cathalogus uenit hinc p^{3} cathalogus probat hoc ($U^{3.7}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1.2}$ om. h. u.). — 65. U^{3} cenobium probat illud PR cenobium iubet esse. — 66. P $U^{1.5}$ G^{1} μ^{1} Estque cenon uacuum p^{3} Atque cenon ... R Est cenon ... P $U^{2.7}$ M $\mu^{2.3}$ p^{3} inde cenotaphium U^{1} p^{1} fitque cenotaphium U^{6} $G^{1.2}$ μ^{1} p^{2} sitque cenotaphium U^{3} sitque cenotaphyum. — 68. $U^{2.5}$ Estque cenon funis ($U^{1.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{1.2.3}$ habent uers. 68. 67.). — 69. P μ^{1} charitos — eucharistia U^{1} karithos — eukaristia $U^{2.5}$ G^{1} caritos — eucaristia U^{3} carithos — eucharistya U^{6} carithos — eucaristia U^{7} carithos — eukaristia G^{2} caritas — eucharistia M μ^{2} karitos — eucharistia p^{1} kyritos — eucaristia μ^{3} karithos — eucharistia p^{2} karitos — eucaristia p^{3} carithos eucaristia $U^{2.3}$ monstrat (P p^{2} habent uers. 70. 69.). — 70. P μ^{1} Dic creos carnem U^{5} inde sit artocrea P quod probat arctocrea R quod probat arthocrea (U^{1} G^{2} om. h. u.). — 71. $U^{3.5}$ cardyan G^{2} M p^{1} cardion U^{7} cardyon PR cardian. — 72. $U^{1.6}$ cronos — cronografia M cronos — cronographiaque G^{2} cronos — cronographyaque U^{7} cronos — cronographus p^{1} cronos — cronographusque p^{2} cronos — cronopagos U^{3} chronos — chronographya PR cronos — cronographia. — 73. U^{5} G^{2} Ut probat U^{1} cubon esse uidetur p^{1} cubon esse probatur U^{2} cubon esse fatemur G^{2} p^{2} cubon esse fatere PR cubon esse fatetur.

Est humor chymos indeque cacochymus.
Est crasis uinum, mellicratum uenit inde,
Naturamque crasim eucraton esse probat.
Est aurum chrysos, Chrysostomus approbat illud,
Iudiciumque crisis, criticus inde uenit.
Est uelare calypson, quod uult apocalypsis,
Regula sit canon canonicusque probat.
Est come uilla, solet hinc comoedia dici,
Est mundus cosmos, cosmicus inde uenit.
Inclinatio sit clisis, est etheroclisis inde,
At copos incidit, syncopa monstrat idem.
Est dubium creperon, ac inde crepuscula dicas,

---

74. U^2 chymos — cachochimos $U^6 p^3$ chimos — cachochimus U^3 chimus cachochimus $\mu^1 p^2$ chimus — cacochimus PR chimos — cacochimus μ^3 et dicitur hinc cacochimus PR indeque cacochimus. — 75. P $U^1 \mu^3 p^{1.2}$ Est crasim μ^1 Est crassim U^3 Est crasym U^5 M Est crasin G^1 Est crasis U^7 Est crathum $U^2 G^2$ Estque crasim μ^2 Estque crasym U^6 Estque crasin p^3 mellicratum inde uenit PR mellicratum uenit inde. — 76. U^1 Naturam craton G^2 Naturamque craton p^3 Naturam crassim U^3 Naturamque crasym M p^1 Naturamque crasin PR Naturamque crasim P $U^{2.6} \mu^{2.3} p^3$ eucraton inde uenit U^3 eucraton dic inde uenire R eucraton esse probat. — 77. P Estque aurum crisis U^3 Est aurum crysys U^7 Est aurum crysis R Est aurum crisis U^3 crysostomus U^6 crisothomus p^1 crisotomus PR crisostomus. 78. U^6 M Iudicium cresis U^7 Iudicium cresys μ^2 Iudicium crisis U^2 Iudiciumque cr$\stackrel{e}{i}$sis μ^3 Iudiciumque cresys PR Iudiciumque cresis $U^{1.3} p^2$ creticus inde dies M creticus inde dices U^7 creticus ille dies μ^2 crethicus inde uenit PR creticus inde uenit. — 79. P $U^{2.6}$ Est uelare calipso μ^2 Est uelare calypso $U^1 p^{1.2.3}$ Est uelare calipson $U^{3.5}$ M μ^1 Est uelare calypson μ^3 Est reuelare calypson G^1 Estque uelare calipso G^2 Estque uelatus calipson P $U^{1.2.6} G^2 \mu^3 p^{2.3}$ quod uult apocalipsis (U^6 apocalisis) U^3 M $\mu^{1.2}$ p^1 quod uult apocalypsis $U^5 G^1$ quod probat apocalypsis (G^1 apocalipsis) U^7 ut probat apocalypsis. — 80. p^3 canonicus inde uenit. — 81. U^5 Estque comes uilla G^1 Estque comos uilla $\mu^3 p^2$ Est comes uilla U^3 Est chomes uilla PR Est comos uilla. — 82. $U^{1.3} G^{1.2}$ M $\mu^1 p^2$ Est mundus cosmos μ^3 Est comes mundus PR Est cosmos mundus. — 83. $U^{1.3.7} \mu^{2.3}$ Inclinatio sit clysis M Inclinatio clisis PR Inclinatio sit clisis $U^1 G^2$ eteroclisis inde μ^2 ethrioclisis inde U^3 etheroclitus inde U^5 etheroclisis inde uenit μ^1 est etheroclisis inde U^7 etheroclysis inde PR etheroclisis inde (gl. *etheroclisis uaria declinatio nominum dicitur ab etheron quod est uarium et clisis inclinatio, quasi uaria inclinatio siue declinatio.* cf. infra u. 134). — 85. $U^{3.5}$ Est dubium creperon PR Est creperon dubium U^5 et inde — dicis

Estque caput cephas, hoc quoque cepa probat.
Choeros est porcus, ne dicas *'choere eleison'*,
Est kyrios dominus, uult quoque Mercurius.
Est chaere salue, hinc dic *'chaere, Caesar anicos!'*
Est elephas caeson, Caesaris inde nota.
Quod confusio sit chaos hoc omnis tenet usus,
Estque ceron cornu, hoc probat Egloceron.
Tu citharam dic esse chelym, Statius probat illud,
Brachia dic chele, inde perichelides.
Est camerim curuum, cameram dic inde uenire.

Quarto *delta* loco, quia littera quarta, locatur,

U^7 indeque — dicas PR ac inde — dicas. — 86. P $U^{3.6}$ Est caput . . . $U^{1.2.}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ cepha PR cephas. — 87. P G^1 Kyrros U^1 Kirros U^6 G^2 p^3 Kirrios $U^{2.5}$ $\mu^{1.3}$ Kyrrios U^3 Chyrros M p^1 Kyrrus U^7 Kyrrius p^2 Quirrios P kyrreeleyson U^6 G^1 $p^{1.3}$ kirrieleyson M kyrryeleyson U^7 kyrrileyson U^2 $\mu^{1.3}$ kyrrieleyson μ^2 kyrryelyson U^3 chyrrieleyson p^2 quirrieleison U^5 kyrieleyson U^1 kirrigelyson G^2 kyrre leyson. — 88. PU^2 $\mu^{2.3}$ Kyrios est dominus U^3 Chyrios est dominus $U^{1.5.6}$ p^3 Est kirios dominus U^7 $G^{1.2}$ μ^1 Est kyrios dominus p^1 Est kyryos dominus p^2 Est quirios dominus M Est kyros dominus $U^{2.3}$ mercurius est caput eius μ^3 quod uult mercurius (al. m. expunctis *mercurius est caput eius*) PR uult quoque mercurius. — 89. μ^1 p^2 Est chere salus p^1 Est cheres salus $U^{3.5}$ G^1 p^3 Estque chere salue PR Est chere salue P$U^{1.2.6}$ $\mu^{2.3}$ dic hinc chere U^3 dehinc chere p^1 hinc chere R hinc dic chere $U^{1.2.6}$ μ^1 $p^{2.3}$ cesar anichos U^3 cesar anychos PR cesar anicos. — 90. P Est eleuas ceson $U^{1.3.5}$ p^3 cesaris inde uenit p^3 cesaris inde notas PR cesaris inde nota. — 91. P U^5 $\mu^{2.3}$ hoc omnis tenet usus $U^{1.7}$ G^2 μ^1 hoc omnis probat usus G^1 p^3 hoc omnis approbat usus $U^{2.3}$ p^2 hoc omnis comprobat usus U^6 omnis continet usus M omnis hoc probat usus p^1 omnis hoc probat istud. — 92 U^1 Estque ceron cornu hoc probat egloceron U^7 Quod cheron est cornu comprobat eglocheron μ^1 Quod cheron est cornu conprobat egloceron PR Quod ceron est cornu comprobat egloceron. — 93. P$U^{1.7}$ G^2 $p^{1.2}$ Tu citharam (p^2 citaram) dic esse chelim U^3 Tu citharam dic esse chelym U^5 G^1 M p^3 Tu cytharam dic esse chelim U^2 Et cytharam dic esse chelim U^6 Et citharam dic esse kelim $\mu^{1.2.3}$ Et citharam dic esse chelim. — 94. U^1 Brachia dic celen U^6 Bracchia dic chele M$p^{1.2}$ Brachia dic chelem μ^1 p^3 Brachia dic chelin PR Brachia dic chelim. — 95. P$U^{2.5.6}$ $G^{1.2}$ μ^3 camerim U^3 camerym U^7 μ^2 camerin (M μ^1 $p^{1.2.3}$ om. h. u. $U^{2.3.5.6}$ μ^3 habent uers. 95. 94). — 96. U^7 G^2 Quarta delta loco U^2r Quartå . . .

Quod dromos est cursus firmat hipodromium.
Est drepan incuruum, Drepanum quoque nascitur inde,
Estque domos planum, dicitur inde domus.
Estque datum dosis, antidotum dic inde uenire,
Est dryas arbor, ab hinc dicis Amadryades.
Scribe per y Graecum dyas et *duo* significabit,
Scribe per i nostrum, *de* tibi significat.
Dic decas esse decem designans inde decanum,
Dic dodrans, poteris significare nouem.
Dulos seruire est et dulia dicitur inde,
Delon obscurum, Delius inde uenit.
Digmaque sit sententia, dicitur hinc paradigma,
Estque sciens daemon, hinc cacodaemon habes.

$P\mu^{1} p^{1.2}$ que lrã quarta uocatur U^{2} que (al. m. quia) lrā quarta uocatur $G^{2}\mu^{2}$ q̄ lrã quarta uocatur U^{3} que littera quarta uocatur μ^{3} quo (ł quia ł qua) lrã quarta uocatur p^{3} q quarta littera uocatur U^{5} quia littera quarta uocatur $U^{1.6.7} G^{1}$ Mr quia lrã quarta locatur. — 97. P $U^{1.2.3.5.6} G^{2} \mu^{1.2} p^{2}$ Quod dromon est cursus M Quod dromon cursus G^{1} μ^{3} Quod dromos est cursus p^{1} Quod dromon est currus p^{3} Est dromon cursus U^{7} Estque dromon cursus $P\mu^{1}$ firmat hipodromium U^{1} firma ypodromioū U^{5} firmat ipotromicum p^{1} firma idropomum R firmat ypodromium. — 98. P Est drepan curuum M Est drepon curuum p^{1} Est dreapan curuum R Est drepan incuruum P drepannum nascitur inde p^{3} drepanum dic inde uenire p^{1} dreapan quoque nascitur inde R drepanum quoque nascitur inde. — 99. $U^{3} G^{2}$ nascitur inde domus PR dicitur . . . — 100. PG^{2} Est datum dosis R Estque . . . 101. $PU^{1.6} G^{1}$ Est drias arbor $U^{5} M \mu^{1.3}$ $p^{2.3}$ Est dryas arbor $U^{2} G^{2} \mu^{2} p^{1}$ Estque drias arbor U^{3} Estque dryas arbor $P U^{1.6.7} G^{1} p^{1}$ abhinc dicis amadriades $M \mu^{3} p^{2.3}$ abhinc dicis amadryades $U^{2} G^{2}$ abhinc dicas amadriades μ^{2} abhinc dicas amadryades U^{3} hinc dicitur amadryades U^{5} ab hinc dic amadriades μ^{1} hinc dices amadryades (gl. *dea arborum et dicitur de amo as et drias arbor, quia amat arbores.*) — 102. P $U^{1.7} G^{2}$ dya R dyas. — 103. U^{6} Scribe per i nostrum dias et de significabit U^{7} Scribe per i nostrum dia de tibi significabit $U^{5} \mu^{3} p^{3}$ Scribe per i nostrum de tibi significabit PR Scribe per i nostrum de tibi significat. — 104. $U^{2.3.5.6} G^{2} \mu^{2} p^{2}$ designas. — 105. $M p^{1}$ Hinc dodrans p^{2} Hinc drodans μ^{2} Est dodrans PR Dic dodrans (G^{2} om. h. u.). — 106. U^{6} Dulio — nascitur inde PR Dulos — dicitur inde. — 107. $U^{6} G^{1}$ Delion p^{3} obscurum est. — 109. $U^{1.5}$ $M p^{1.3}$ hinc cacodemon erit U^{6} hinc cachodemon erit PR hinc cacodemon habes.

Est clarere dian et dicitur inde Diana,
    Est delphos frater, dicis adelphus ab hoc.
Est dorcos uisus, nomen comicum uenit inde.
Estque didascalos id Graece quod doctor apud nos,
    Inde didascalicus sermo uenire potest.
Est dictyn rete Dictynnaque dicitur inde,
    Dic diplon esse plicam, sicut anadiplosis.

*Eta*que uocalem dic inter quinque secundam,
    Sanguis emat, inde dicis emorroides.
Euque bonum signat et ab hoc euangelium dic,
    Peruersum sit ĕuan, hinc fit ĕuangelium.
En notat id quod et *in* et ab hoc encaenia dicas,

---

110. P G^2 Est clarere dian $p^{1.2}$ Est clarere dien U^7 Est clarere dyan $\mu^1 p^3$ Estque clarere dian R Est clarere dyan P $U^6 G^2 p^{1.2.3}$ diana R dyana. — 111. M $\mu^1 p^3$ delfos — adelfus U^1 delphos — adelfus PR delphos — adelphus U^2 abhinc PR ab hoc. — 112. $G^1 \mu^1 p^3$ dorchos $U^7 p^1$ drocos PR dorcos. — 113. P $U^1 \mu^{1.2} p^{2.3}$ didascalon M didascolon $U^2 G^1$ dydascolon U^3 dydascalycon U^5 diascalicon p^1 didascalicon $U^{6.7} G^2$ dydascalon. — 114. U^3 M $p^{1.2}$ Unde . . . ($U^{1.7} G^2$ M $p^{1.2}$ habent uers. 113. 114. 112). — 115. P Est dictin recte U^6 Est dictin rethe U^3 Est dyctin rete R Est dictin rete P p^3 dictinna dicitur inde $U^{2.6} \mu^{2.3}$ dictinnaque dicitur inde $U^{5.7}$ dictinna comprobat illud G^2 dictinna comprobat inde $U^3 G^1$ dyctinnaque comprobat illud μ^1 dictinnaque comprobat illud (U^1 M $p^{1.2}$ om. h. u.). — 116. P Dic duplon esse plicam $U^{1.2.3.5} \mu^{1.2} p^1$ Dic diplon esse plicam $U^6 G^1 \mu^3$ Dic dyplon esse plicam G^2 Dic esse diplon plicam P $U^{1.2} G^2$ M $\mu^{1.2} p^2$ anadiplosis R anadyplosis. — 117. P G^1 Etaque . . . p^1 Etha . . . R Ethaque . . . — 118. $U^1 \mu^1 p^{1.2}$ emat G^2 amath PR emath $U^{2.6.7} p^3$ emoroydes U^5 emoreydes $U^3 \mu^3$ emorroydes G^2 emorroides p^2 emorroidas PR emoroides. — 119. P $U^{1.6} p^1$ euangelium R ewangelium (gl. *Quorundam satis admirari nequeo imperitorum inscitiam, qui huius occasione litterae non ueriti sunt actori nostro tantae litteraturae uiro rabiem imponere, ut dicant eundem euangelium pro bona nunciatione per geminum u sanxisse scribi debere. — — Docte et uere hac in parte magister ostendit harum eu et euan dictionum diuersum significatum atque ab his deriuatum euangelium sub una uoce plura significans esse aequiuocum.)*. — 120. $\mu^1 p^3$ dic euan $U^2 p^1$ hinc fit euangelium U^5 hinc et euangelium G^2 hinc sit ewangelium PR hinc sit euangelium. — 121. P En notat id quod in est $U^7 G^1$ En notat hoc quod et in U^3 En notat idque quod in $\mu^2 p^1$ En notat id quod in R En notat id quod et in PM μ^2 et ab hoc encennia dicas G^1 et ab hoc enchenia

En *contra* tibi sit, hinc et elenchus erit.
Signat epi supra, dicas hinc epimerides,
Signat epen medium, quod monstrat epenthesis ipsa,
Erque notat litem, signat Erinys idem.
Eon perpetuum est et ab illo dicitur aeuum.
Helios est Titan, hoc Heliades tibi monstrant,
Est herne durum, Hernica saxa probant.
Est eleis miserans, elegia comprobat illud,
Hex quoque si dicas, sex tibi significat.
Ast diuisio sit heresis, fit hereticus inde,
Est hecatos centum, dicitur hinc Hecate.

---

dicas p^{1} et ab hoc enchennia dicas R et ab hoc encenia dicas (μ^{1} dicis). — 122. P En contra tibi sit G^{1} En contra dicas U^{6} E contra signa R En contra signat U^{1} inde elencus erit $U^{3}\mu^{1.2}p^{3}$ hinc et elenchus erit PR hinc et elencus erit. — 123. U^{1} Signat epi ſuper $U^{2.3.5.6}G^{2}$ Signat epy supra G^{1} Signat epē supra PR Signat epi supra P dicas hinc epimerides U^{1} hinc epimeridies U^{2} hinc tu dic epymerides μ^{2} hinc tu dic epimerides $U^{6}G^{2}p^{3}$ hinc dicis epymerides Mμ^{1} hinc dicis epimèrides $p^{1.2}$ hinc dicis epimeridas U^{3} hinc dicas epymerides G^{1} hinc dicas epimerides $U^{5.7}$ hinc dices epimerides μ^{3} hinc dicas epymeridas. — 124. G^{1}M$p^{1.2}$ quod epenthesis ipsa reuelat. — 125. P$U^{6.7}\mu^{2.3}p^{3}$ Erque — erinis U^{2} Erque — erynis $G^{1.2}$ Herque — erinis $U^{3.5}$M$\mu^{1}p^{2}$ Herque — herinis U^{1} Herque — herinos p^{1} Herque — herinus. — 126. μ^{1}r Euon perpetuum est p^{1} Eon PR Euon perpetuum $U^{7}G^{1}$M$p^{1.2.3}$ quod ab illo dicitur euum PR et ab illo dicitur euum. — 127 P $U^{2}G^{1.2}$M$\mu^{2.3}p^{1}$ Elyos $U^{5.7}\mu^{1}$ Elyon p^{3} Elios $U^{1}p^{2}$ Helios $U^{3.6}$ Helyos P$U^{1.6}\mu^{2}p^{1.2.3}$ titan $U^{7}\mu^{1}$ thytan R tytan $U^{2.7}G^{1}\mu^{1}p^{1}$ quod elyades tibi monstrant μ^{2} et elyades . . . $U^{3}\mu^{3}$ hoc elyades . . . U^{6} hoc helyades . . . PR hoc eliades . . . — 128. P herme G^{1} hermon $U^{1.3.6}$ erne U^{5} herine R herne $U^{3}p^{2}$ hoc hernica saxa probant P hermica saxa probant U^{6} hernica sassa probant R hernica saxa probant. — 129. U^{2} el$\overset{e}{y}$a G^{2}M$p^{2.3}$ eleis μ^{1} elegis μ^{2} eloys μ^{3} elyos r heleis PR eleys U^{7} miserens $U^{1.3}G^{1.2}\mu^{3}$ eleya $U^{7}\mu^{3}$ elegya r heleygia PR elegia. — 130. U^{1} Ex quoque dicas . . . $U^{5.6.7}$ Ex quoque si dicas G^{2} Exque si dicas PR Hex quoque si dicas U^{1} sex tibi signat $U^{7}p^{3}$ sex tibi significabit M sex tibi significans p^{2} sex tibi significas PR sex tibi significat. — 131. $U^{1.3}\mu^{1}$ Ast . . . $U^{2.5}$ Ac . . . PR At . . . P$U^{3.5.7}G^{1}\mu^{2}p^{2.3}$ sit hereticus inde. — 132. P Ast echate G^{2} Ast hecat⁹ μ^{2} Ast echates $U^{1.5}$ Est ecatos U^{3}M Est ecathos $U^{2.6}\mu^{1.3}p^{3}$ Est echatés p^{2} Est ecates $G^{2}p^{1}$ Est echatos P$U^{1.5}$ dicitur hinc echates G^{2} dicitur hinc hecate U^{3}M dicitur hinc ecathe p^{2} dicitur hinc ecate R dicitur hinc echate (U^{7} om. h. u.)

Hepta notat septem, sit ab hoc hebdomada uere.
Est etheron uarium, pantheraque comprobat illud,
    Est epos octauum, monstrat epodon idem.
Denotat erge labor et ab hoc ergastula dicas,
    Est egle caper, hinc egloga nomen habet.
Est hemi uerbum, de quo formare potes sum,
    Dimidium sit hemis, inde uocatur hiems.
Hermes facundus, dic hermeneticus inde,
    Eos aurora, dicis eous ab hoc.
Naturam dic etymos, etymologia monstrat,
    Morem signat ethos, ethica monstrat idem.

---

133. $U^{3.5.7}$ G^2 p^1 Ebda G^1 Eb PR Epta P$U^{1.7}$ $\mu^{1.2.2}$ p^3 sit ab hoc ebdomada uere U^6 sit ab hoc edogmada uere G^2 sit ab hoc ebdoma uere p^2 sit ab hac ebdomada uoce U^2 fit ab hoc ebdomada uere M fit ab hoc ebdomoda uere p^1 fit ab hac ebdomada uere. — 134. U^1 Est theron uarium PR Etheron est uarium U^1 panthera sit tibi testis p^1 pantera sit tibi testis U^7 G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ pantheraque sit tibi testis $U^{3.5}$ pantheraque dicitur inde μ^2 panthera comprobat illud PR pantheraque comprobat illud (gl. *panthera dicitur a pan quod est totum et etheron uarium, quia totus est uariis coloribus coloratus.)* G^2 om. h. u. — 135. p^3 epodum (gl. *epodon liber Oratii, quasi octauus uel supra odas.).* G^2 om. h. u. — 136. μ^2 dicis p^2 om. h. u. — 137. U^3 Est egle capra G^2 Dic egle cap̄m PR Est egle caper (gl. *egloga sermo caprinus de uili materia.*) — 138. U^3 emi U^6 emy PR hemi P de quo potes formare sum U^2 et ab hoc formare potes sum $\mu^{2.3}$ sed ab hoc formare potes sum U^5 G^1 de quo formare potest sum (gl. *hoc uerbum sum deriuatur ab hoc uerbo hemi mutando h in s et i in u, i remota fit sum.*) — 139. P Dimidiumque sit hemis U^1 Dimidium sit hiems U^2 Dimidium sit emys $U^{3.5}$ Dimidium sit emis R Dimidium sit hemis P indeque fiet hiems U^2 indeque fiat yemps U^6 indeque fiat hyens $\mu^{2.3}$ indeque fiat hyemps U^5 inde dicatur yemps U^1 inde uocatur hyems U^3 inde uocatur iems G^2 inde uocatur hyemis G^1 inde uocatur yemps μ^1 $p^{2.3}$ inde uocatur hiems M p^1 unde uocatur hyems (gl. *hiems dimidia pars anni, quia uulgares diuidunt annum in hiemem et aestatem.)* — 140. U^3 Ermes PR Hermes U^3 est ermenetycus inde P dic hermenticus inde U^2 G^1 $\mu^{1.2}$ dic hermeneticus inde μ^3 dic hermeniticus inde U^6 dic hermineticus inde U^1 M $p^{1.2.3}$ est hermeneticus inde G^2 est hermeticus inde U^5 sitque heremenicus inde. — 141. p^1 ab hac. — 142. PU^6 M $\mu^{2.3}$ p^3 ethimos — ethimologia $U^{1.2}$ p^1 ethimos — ethymologia p^2 etimos — ethimologia $G^{1.2}$ ethimos — ethymologya μ^1 etymos — etymologia $U^{3.5}$ ethymos — ethymologya. — 143. $U^{2.5.6}$ μ^1 ethica signat idem.

Littera sexta solet apud Aeoles esse *digamma*,
    Namque in se *gamma* continet ipsa duplex.
Ac Graece fronesis prudentia dicitur esse,
    Est quoque spuma frodos, inde Frodissa Uenus.
Utque probat fagus, sit apud nos edere fagin,
    Farmacon unguentum farmacopola probat.
Est quoque mors feron, feralis dicitur inde,
    Est flegmos sanguis, indeque flebotomus.
Signat abundanter fatim, uenit inde fatiscor,
    Est faxin facere faxoque signat idem.
Sicut fermentum probat, est corruptio fermen,
    Est Flegethon ardens, huic quoque fos caput est.

Sicut apud Graecos et apud nos *gamma digamma*
    A tergo sequitur, quintaque muta tamen.
Gammaque significat mulierem, Pergama monstrant,
    Ge terram signat, geometria probat.
Estque geron sacrum, gerologodion uenit inde,

144. U^{1} bigamma $U^{3.5}$ G^{1} dygamma. — 145. μ^{1} illa. — 146. P Ac ... $U^{2.6}$ $\mu^{1.2.3}$ p^{3} At ... G^{1} Ast ... G^{2} p^{1} Est ... $U^{3.5}$ M p^{2} Et ... — 147. U^{3} frodis U^{5} $\mu^{1.2}$ inde frodissa uenit. — 148. U^{3} sic dicas mandere fagin U^{5} est apud nos edere fagin $\mu^{2.3}$ sit aput nos edere fagim. — 149. P Formacon — formacopula. — 150. G^{2} feralis prouenit inde. — 151. P $\mu^{2.3}$ r flegmon $U^{1.2.6}$ fleomon $G^{1.2}$ fleumon p^{3} fleumen U^{3} M μ^{1} fleumos U^{5} flecmon p^{2} flecmos p^{1} Est quoque flemon sanguis ... P U^{5} p^{1} flebothomus U^{6} G^{1} M p^{2} r flebotomus U^{3} G^{2} μ^{2} p^{3} fleubotomus $\mu^{1.3}$ fleubothomus $U^{1.2}$ fleobotomus. — 152. $U^{1.3.5.6}$ G^{1} p^{1} habundanter G^{2} habundare $U^{2.3.5}$ μ^{3} p^{3} fatin p^{1} fatisco. — 153. $U^{2.3}$ G^{1} p^{3} faxin U^{6} fasim μ^{3} fatin PR faxim U^{6} monstrat. — 154. U^{1} G^{1} p^{2} ferme U^{6} furmen. — 155. P et codd. flegeton P U^{3} p^{1} hinc quoque fos caput est μ^{2} hinc quoque phos caput est U^{2} hinc est quoque fos capud eius U^{1} G^{2} $\mu^{1.3}$ p^{2} huic quoque fos caput est U^{6} G^{1} p^{3} huic quoque phos caput est. — 157. $U^{1.5}$ $G^{1.2}$ μ^{1} quartaque $\mu^{2.3}$ quintaque (ul quarta) PR quintaque. — 158. U^{1} G^{2} μ^{2} p^{3} signat (gl. *Pergama — moenia troiana dicitur a pir quod est ignis et gamma mulier, quia per ignem et mulierem fuerunt combusta.*) — 159. (μ^{1} om. h. u.). — 160. $U^{1.2.3}$ M $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ Est geron ... P gerologodium $U^{1.2}$ μ^{3} gerolodion U^{6} gerologodion G^{2} geralodyon G^{1} geralodion U^{3} gerologodyon U^{5} geralogodyon M μ^{2} gerolagodion μ^{1} geralogodion p^{2} geralogadion p^{3} gerologaudium p^{1} ierologodion

Ductio sit gogos, hinc isagoga uenit.
Sit genesis suboles, hoc genealogia monstrat,
Estque geneth mulier, inde genetheum.
Sitque gradon fortis seu bellicus, inde Gradiuus,
Glossaque sit lingua, quod cynoglossa probat.
Est dulcedo glycos, sit Glycerium tibi testis,
Est scriptura graphos, orthographia fit hinc.
Grammaque littera sit, dicas tetragrammaton inde,
Apparens geta sit, quod probat artigeta.
Estque liquor garos, exit et obsomagarus inde,

(gl. *gerologodion unguentum ualens ad clarificandum uocem, et dicitur a geron quod est sacrum et logos sermo et dian clarum, quasi ualens ad uocem clarificandum.* gl. cod. M: *sacrum unguentum.* gl. cod. μ^{2}: *medicina ualens ad morbum caducum.).* — 161. P $U^{2.3.6}$ G^{2} ysagoga U^{1} ysagogo U^{5} esogoga G^{1} sinagoga p^{1} synagoga. — 162. P G^{1} p^{3} Est genesis U^{5} Dic genesis R Sit genesis U^{1} geneologa M genologia μ^{2} genelogia μ^{3} geneolia G^{2} genuesia p^{1} geneologia $U^{3.5}$ G^{1} genealogya PR genealogia. — 163. $U^{2.3.6.}$ $p^{1.3}$ Est geneth U^{1} Estque geneht PR Estque geneth P indeque genetheon $U^{2.6}$ M indeque genetheum p^{3} indeque genethium U^{3} indeque gentherium U^{1} μ^{2} inde genetheum p^{2} inde geneteum U^{5} inde genethium G^{1} inde geneterium G^{2} inde gentherium p^{1} r inde genetherium μ^{1} inde genethegium μ^{3} inde genetegium (gl. *genetheum locus subterraneus ubi habitant mulieres ad laborandum, et dicitur a geneth quod est mulier et thesis positio, quia ibi ponebantur mulieres ad laborandum.* gl. cod. μ^{2}: *genetheum absconsio subterranea mulierum.).* — 164. U^{6} Sit graton fortis uel bellicus P U^{2} $\mu^{2.3}$ Sitque graton fortis uel bellicus $U^{1.3.5}$ G^{1} $p^{2.3}$ Sitque graton fortis seu bellicus G^{2} M Sitque gradon fortis seu bellicus μ^{1} Sitque gradin fortis seu bellicus. — 165. U^{5} p^{1} Glossaque lingua p^{2} Glosaque sit lingua P R Glossaque sit lingua P $U^{1.6}$ $G^{1.2}$ μ^{3} p^{1} cinoglossa U^{2} μ^{2} cynaglossa $U^{3.5}$ M μ^{1} p^{3} cynoglossa p^{2} cinoglosa U^{7} synaglossa. — 166. U^{3} glycos — glycerium P K glicos — glicerium. — 167. $U^{1.5}$ M ortographia fit hinc G^{1} orthographya fit hinc μ^{1} orthographia sit hinc G^{2} ortographya sit hinc p^{2} orthografia sit hinc U^{3} orthographya probat U^{6} ortografia probat P R orthographia probat. — 168. U^{3} M $p^{1.2}$ Littera sit grama (p^{2} grāma) · dicis . . . p^{3} Litteraque sit gramma · dicas . . . — 169. P $U^{1.5}$ G^{1} p^{2} geta — artigeta U^{3} geta — artygeta G^{2} geta — artigetha μ^{1} geta — arthigeta U^{2} getha — artigeta R getha — artigetha (gl. cod. μ^{1} *arthigeta dicitur de ars artis et getha quod est apparens, quasi habens apparentiam artis et non existentiam, ut sophista, qui dicitur sophye statua.).* — 170. P $U^{2.6}$ $\mu^{2.3}$ Estque garos liquor $U^{3.5.7}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ Estque liquor garos U^{1} Estque liquor goros G^{1} Estque liquor garens p^{1} Estque liquor gauros G^{2} Est liquor garo P $U^{2.7}$ G^{1} μ^{2} erit obsomagarus inde

Est pictura glyphos, hinc anaglyphus erit.
Estque decem gintos, dicas hinc esse uiginti,
Ut pentecoste coste ualebit idem.

Tertia uocalis sit *iota*, fit hinc iotacismus,
Hyleque primaeua sit tibi materia.
Sicut parisius sonat, introductio Graece
Est isis, ast alibi sit tibi numen Isis.
Significat sub hypos, hypothetica nascitur inde,
Hippos signat equum, quod probat hippotamus.
Est et idos forma, de quo reperitur idea,
Signat et hydor aquam, dicitur hinc hydromel.
Ast diuisio sit idios, fit ab hoc idiota,

$U^{3.6}$ M erit obsomogarus inde U^{5} erit obsogomarus inde $U^{1} G^{2}$ erit et obsomogorus inde p^{1} exit et obsemogarus inde p^{2} exit et obsomogarus inde p^{3} exit obsomogarus inde $\mu^{1.3}$ exit et obsomogarus inde. — 171. P $U^{1.2.5} G^{1} p^{1}$ gliphos — anagliphus U^{6} gliphos — anaglifus p^{2} glifos — anaglifus U^{7} gliphos — anagliphus p^{3} graphos — anagliphus R glyphos — anaglyphus. — 172. P $U^{3.5} G^{1.2} \mu^{3}$ $p^{2.3}$ gentos R gintos $U^{1} G^{1}$ hinc dicas PR dicas hinc. — 173. P $U^{2} \mu^{2.3}$ penthecoste U^{6} pentechoste $U^{7} G^{1} p^{1.2}$ penthecosten $U^{1} G^{2}$ M pentecosten U^{5} pentencosten U^{3} pentecostes. — 174. P $U^{7} p^{1}$ sit iota sit hinc iotacismus M $\mu^{2.3}$ sit iotha sit hinc iothacismus $U^{2.6}$ sit iota fit hinc iotacismus G^{2} sit iota fit inde iotacismus U^{3} iota sit uenit hinc iotacysmus $U^{5} G^{1} \mu^{1} p^{2.3}$ est iota sit hinc iotacismus (p^{2} iothacismus). — 175. P $U^{6.7} p^{3}$ Ileque . . . G^{2} Yle est . . . $U^{1} p^{2}$ Hyleque . . . R Yleque . . . 176. $U^{5.7} G^{2}$ Sicut parisius probat M $p^{1.2}$ Sicut parisius notat p^{3} Sicut parisius signat G^{1} Sicut parasius sonat PR Sicut parisius sonat. — 177. P μ^{2} isis — isis U^{5} hysis — ysis P ysis — ysis (gl. *parisius nomen uillae et dicitur a pari quod est de et isis introductio, quasi uilla introductoria.)*. — 178. P Significat sub hipos $U^{1.2.5} G^{1.2}$ Signat sub ypos p^{3} Signat enim sub ypos R Significat sub ypos P hipothetica U^{1} ypoteta U^{3} ypothetyca G^{1} ypotethica $\mu^{1.2.3}$ ypothetica R ypotetica $U^{1.3.5} G^{2}$ M $\mu^{1} p^{1.2}$ nascitur inde PR dicitur inde. — 179. P Hippos signat equum U^{6} Ypos equum signat R Ypos signat equum P quod notat hippothamus $U^{1.2} G^{1}$ quod notat ypotamus $U^{6} \mu^{2.3}$ quod notat ypothamus μ^{1} quod probat ypothamus R quod probat ypotamus. — 180. $U^{5} G^{1} \mu^{1}$ Est ydos forma PU^{2} Est et idos forma R Est et ydos forma $U^{1} p^{1}$ de quo repperitur ydea $U^{3} G^{1.2} p^{2.3}$ de quo reperitur ydea P de quo formatur idea R de quo formatur ydea. — 181. P$U^{1} p^{2}$ Signat et idor aquam $G^{1} \mu^{3} p^{3}$ Signat et ydros aquam R Signat et ydor aquam P p^{2} dicitur hinc idromel R dicitur hinc ydromel. — 182. $U^{2} \mu^{1}$ Ac diuisio p^{1}

Icos imago sit, quod probat iconia.
Laudem designat hymnos, hinc dicitur hymnus,
Ultimus est hyster, hysteron hinc proteron.
Ischyros dominus et kyrios est caput eius,
Nubere signat hymen, hinc Hymenaeus erit.

*Labda*que iuxta nos est littera prima liquescens,
Dic lycon esse lupum, inde Lycaon erit.
Quod laos est populus monstrat uere Nicolaus,
Dicque laos lapidem, latomus inde uenit.
Est lectos requies, Allecto dicitur inde,
Atque lithos lapis est, inde lithotrypon est.

Ac tibi diuisio $U^{1.3}$ G^1 μ^3 Ast diuisio PR At diuisio (cf. uers. 131) P μ^3 sit idus G^2 sit ydeos U^2 $p^{2.3}$ sit ydos R sit ydus P sit ab hoc idiota G^2 sit ab hoc ydeota μ^2 sit ab hoc ydiotha p^3 et ab hoc ydiota $U^{3.5}$ M fit ab hoc ydiota R sit ab hoc ydiota ($U^{2.6}$ habent uers. 180. 182. 181). — 183. $U^{1.2.3.5.6}$ G^1 p^1 Ycos — yconia $p^{2.3}$ Ycos — yconya. — 184. U^1 $G^{1.2}$ sig͠t $U^{3.5}$ $p^{2.3}$ signat M μ^1 p^1 significat PR designat P himnos U^6 M μ^1 $p^{2.3}$ hymnos $\mu^{2.3}$ ympnos R ymnos. — 185. P $U^{1.6}$ $G^{1.2}$ p^2 hister U^3 yster R hyster P histeron proteron hinc est μ^3 p^3 hysteron protheron hinc est U^7 hysteron hinc protheron est $U^{1.3.5}$ p^1 hysteron hinc protheron μ^2 hysteron-protheron (gl. *ordo ꝑposter⁹. una dictio* ē.) U^2 G^1 M μ^1 hysteron hinc proteron p^2 histeron hinc proteron. — 186. P U^7 G^2 Ischiros est dominus $U^{1.6}$ Yschiros est dominus $U^{2.3}$ Yschyros est dominus U^5 μ^2 Hyschyros est dominus G^1 Yskyros est dominus μ^1 Yscyros est dominus p^3 Hyskiros est dominus M Ischyros dominus μ^3 Yskyros dominus p^1 Yskyrios dominus est p^2 Hisquiros dominus est (P habet uers. 184. 186. 185). — 187. $U^{1.3.5}$ μ^2 ymen — ymeneus U^2 ymen — ymineus G^2 hymen — ymineus p^3 hymen — ymeneus p^2 ymen — himeneus. — 188. U^1 Lypdaque $U^{2.3.6}$ G^1 $\mu^{1.3}$ p^3r Labdaque PR Lapdaque. — 189. P G^2 $p^{1.2.3}$ licon — licaon U^5 licon — lycaon U^6 licon — lichaon R lycon — lycaon $U^{1.3}$ G^1 M p^2 sicque (pro *inde*). — 190. Pr Quod laos populus U^5 G^2 Quod laus est populus U^6 Quod lahos est populus R Quod laos est populus $U^{5.7}$ G^2 uere monstrat $U^{2.5}$ nycolaus U^3 nykolaus U^6 $p^{1.2.3}$ nicholaus. — 191. P $U^{1.2.3.5}$ G^1 μ^3 p^3 lathomus. — 192. μ^1 p^3 lethos PR lectos U^1 alletos μ^1 alletho p^3 alleto U^2 alecto (ł allecto) PM $\mu^{2.3}$ $p^{1.2}$ allecto R alecto. — 193. P Atque litos lapis U^1 Atque liton lapis p^3 Atque lithos lapis U^2 Atque licos lapis est U^3 Atque lytos lapis est M G^1 Atque liton lapis est $\mu^{2.3}$ Atque lithos lapis est R Atque litos lapis est P litontripon dicitur inde U^6 litotripon dicitur inde μ^3 lithontripon dicitur inde U^1 inde litontripon extat p^3 inde uenit lithotripon U^2 inde lycotripon est U^3 inde lycrontypon est μ^1 unde litontripon

Ast obliuio sit lethe, dic inde lethargum,
Leueque sit lienos, inde lienteria.
Est album leucos et Leucothëe probat illud,
Est seruire latron, hoc idolatra probat.
Est quoque sermo logos, logicam dic inde uenire,
Est ratio lexis, barbarolexis ab hoc.
At lixos aqua sit, lixiuum dicitur inde,
Estque labon iactans, philobolia probat.

Hinc inter liquidas *my* dicitur esse secunda,
Est mene defectus, Eumenis inde uenit.
Quod monos est unum testatur monomachia,
Sitque meros purum, dicitur inde merum.
Metros mensura dicatur et inde metreta,
Estque furor mane, mania dicta sit hinc.
Estque melos dulcis ac inde melodia dicis,

---

est μ^3 inde lithontripon est R inde litontripon est (cf. uers. 326). — 194. U^1 p^2 Ast obliuio sit lete $U^{3.5}$ G^1 μ^3 p^1 Ast obliuio sit lethe μ^1 At obliuio sit lethe p^3 At obliuio sit lethes PR Ast obliuio sit lethes U^3 sit et inde lytargum $U^{5.7}$ M $\mu^{1.3}$ $p^{1.3}$ dic inde lethargum PR dic inde letargum. — 196. U^1 Est album leuco U^2 μ^3 p^3 Est album leuchos G^1 Album sit leuchos PR Est album leucos P leucothoeque probat μ^2 leuchotoeque probat p^3 leuchothoe probat U^6 leucothoe probat G^1 et leucothe probat illud p^1 et leucothoe probat istud U^2 leuchotoe (te) 9pbat illud. — 197. U^3 p^1 latros U^1 hoc ydolathra probat U^6 μ^3 $p^{1.2.3}$ hoc ydolatra probat $U^{2.5}$ G^2 $\mu^{1.2}$ hoc ydolatria probat U^3 hoc ydolatrya monstrat. — 198. U^3 Estque logos sermo G^1 Est et sermo logos $U^{1.2.5}$ $G^{1.2}$ loycam U^8 logycam. — 199. U^5 Ast lexis ratio G^1 At ratio lexis p^2 barbarolexis PR barbaralexis. — 200. $U^{1.2.6}$ G^2 μ^3 p^1 lixiuium dicitur inde U^3 et lixiuium uenit inde. — 201. $U^{2.5}$ G^1 M Est labon iactans PR Estque labon iactans U^1 phiboloya probat G^2 phyboloya probat U^3 phybologya probat U^5 phylobolya prcbat U^6 p^1 phylobolia probat p^2 quod philolobia probat PR philobolia probat (gl. *philobolia dicitur a philos quod est amor et labon iactans, quasi iactantia amorum.*). — 202. P U^2 Dic inter liquidas mi dicitur esse secunda $U^{1.3.5.6.7}$ M $\mu^{1.2.3}$ $p^{2.3}$ Sic inter liquidas mi dicitur . . . G^2 Sit inter liquidas ny dicitur . . . G^1 Hic inter liquidas mi dicitur p^1 Hinc inter liquidas mi dicitur . . . — 203. (gl. *Eumenis furia infernalis dicitur ab eu quod est bonum et mene defectus, quia deficit in bono.*) — 204. (U^1 om. h. u.). — 205. U^3 Sit meros puros M μ^1 Sit meros purum. — 206. P μ^2 inde metreta (om. *et*) U^8 sic dicitur inde metreta. — 207. p^2 Estque mane furor . . . U^2 Estque furor mane quoque mania dicitur indc. — 208. U^6 $\mu^{2.3}$ Est melos dulcis U^5 Est melos dulce U^2 Estque melos dulcis (e)

Est macros longum, macrologia probat.
Megaque sit longum, dicas hinc esse Megeram,
Quodque micros breue sit comprobat otomicron.
Estque machos pugna, testatur Sychomachia.
Esse bonum manon dic, immanis probat illud,
Diuinatio sit manto, quod usus habet.
Metoros eleuat, hinc assumpsit metora nomen,
Archimandrita sit tibi pastor ouis.
Metaque trans est, inde metathesis esse probatur,
Immutat morphos, hinc metamorphoseos.

$U^{3.5.6}$ G^2 μ^3 ac inde — dicas U^7 dices PR dicis. — 209. $U^{1.6.7}$ Est macros longum $U^{3.5}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2}$ Est macron longum μ^1 Estque macron longum PR Estque macros longum $U^{1.3.5}$ G^1 μ^3 macrologya G^2 macroloya. — 210. (G^2 om. h. u. U^6 uers. 209. 210 in unum contraxit: *Est macros longum, dicas hinc esse megeram.*) μ^1 Megaque dic longum, dices . . . — 211. U^1 Quod mucros breue sit p^1 Quod macros breue sit $U^{3.5}$ Quod mycros breue sit U^7 M p^2 Quod micros breue sit PR Quodque micros breue sit U^1 hoc probat otomicros U^3 hoc probat octomycros U^5 probat otomicros G^2 $\mu^{1.2}$ p^2 comprobat otomicros G^1 comprobat octomicros p^1 comprobat othomacros PR comprobat othomicros. — 212. U^3 Est machos pugna U^7 Esse machos pugna p^3 Quodque machos pugna PR Estque machos ($U^{1.6}$ μ^3 p^2 macos) pugna P psichomachia U^2 G^2 $\mu^{1.2}$ p^2 sichomachia $U^{6.7}$ p^3 sychomachia U^3 sychomachya U^1 μ^3 sycomachia U^5 sycomachya G^1 M p^1 sicomachia (gl. *liber Prudentii qui incipit ‚Senex fidelis de pugna animae et corporis*‘). — 213. U^2 Estque (*que* al. m.) manon (— *non* ex corr.) dic . . . (om. *bonum*) immanis probat illud M (al. m. in margine) Estque manon bonum immane dic inde uenire p^2 Estque bonum manon, immanis comprobat illud PR Esse bonum manon dic, immanis probat illud (U^8 p^1 om. h. u. U^5 G^1 habent uers. 210. 213. 211. 212). — 214 U^1 Diuinatio sit manthos ut usus habet PR Diuinatio sit mantho (p^1 mathon p^2 manto) quod usus habet. — 215. U^3 G^2 p^3 Metheros p^1 Metros M p^2 Metoros PR Methoros P hinc sumpsit sibi methora nomen U^6 hinc sibi sumpsit methora nomen $U^{1.2.5}$ G^1 M μ^2 $p^{2.3}$ hinc sumpsit methora nomen $U^{3.7}$ G^2 $\mu^{1.3}$ p^1 hinc assumpsit methora nomen. — 216. (gl. *Mandros gr. est ouis la. et inde habemus archimandrita et est pastor ouium et dicitur ab archos quod est princeps et mandros ouis, quasi princeps ouium.*). — 217 G^1 p^3 Metaque PR Methaque P unde methathesis esse probatur U^5 .inde methathesis probat esse μ^3 indeque methathesis esse probatur U^1 inde methasis esse probatur $U^{3.6.7}$ p^1 inde methathesis esse probatur R inde methatesis esse probatur (post *trans* posui *est*, quod abest a P et codd.). — 218. M morfos U^1 inde

Quod mōys unda sit hoc Mōyses et musica monstrant,
Ut pentimemeris dimidiat memeris.
Est melan nigrum, dicas melanopiper inde,
Est mammon census, mammona dicis ab hoc.

Tertia littera sit *ny* quae liquidas comitatur,
Dic neos esse nouum Neapolisque probat.
Mens nōys est, inde dicas prognostica dici,
Est aqua nais, ab hoc Naiades esse reor.
Ac uigilatio sit nyctin, hinc nyctico dicas.
Quod noma sit nomen probat hoc onomatopoeïa.

---

methamorfoseos $U^6 \mu^1$ hinc metamorphoseos $G^{1.2}$ hinc methamorphosios M hinc methamorfoseos μ^3 hinc methaphormoseos PR hinc methamorphoseos. — 219. μ^1 Quod moys sit aqua PR Quod moys unda sit U^2 om. *hoc* U^5 probat μ^2 monstrat. — 220. G^2 Est pentimemeris $U^{1.5.6}$ M μ^1 $p^{1.2}$ r Ut pentimemeris U^3 Ut pentymemeris PR Ut penthimemeris P U^6 G^1 $\mu^{2.3}$ memeris incisio signat U^1 diuidiat memeris $U^{2.3.5.7}$ M $p^{1.2.3}$ r dimidiat memeris G^2 dimidyat memeris μ^1 dimidiatque meris *Thurot* pag. 86: Le mot penthemimeris était déjà écrit pentimemeris au xe siècle. (gl. *Pentimemeris est quando ultima syllaba dictionis perficientis secundum pedem incipit tertium, et ibi syllaba naturaliter correpta potest produci, ut apparet in hoc exemplo 'qui petit excelsa debet uitare ruinam.' Dicitur autem pentimemeris a penta quod est V et memeris quod est diuisio, quasi diuisio quintae syllabae. Dicitur autem diuisio quintae syllabae respectu duorum spondeorum praecedentium. quamuis enim praecedat dactylus, debet haberi pro spondeo.* cf. *Thurot* pag. 448). — 221. U^1 Est melon nigrum PR Est melan nigrum P dic menolapiper inde U^1 dic menalonpiper inde G^1 dicas melanopiper inde R dic melanopiper inde. — 222. μ^1 Est census mammon PR Est mammon census U^5 mammona dicitur hinc μ^1 mammona uenit ab hoc PR mammona dicis ab hoc. — 223. p^1 ni sit U^6 p^3 sit ny PR sit ni. — 224. M p^1 neopolisque. — 225. $U^{1.2.6}$ μ^1 $p^{1.2}$ r inde dicas pronostica dici U^3 M inde dicas prognostica dici G^2 inde debet praenostica dici G^1 et ab hoc sic tu praenostica dicas PR inde dicas praenostica dici. — 226. P U^6 M μ^2 p^1 nays naydes U^5 nayas — naydes U^1 nays — naiades G^1 p^2 nais — naiades G^2 nays — naydas R nays — nayades. — 227. P $U^{3.5}$ $\mu^{1.2}$ Ac... $U^{2.7}$ G^1 Ast . . . R At . . . U^3 p^1 nyctin G^2 nictyn PR nictin $U^{2.6.7}$ μ^3 p^2 nictito PR nictico (gl. cod. M: *uigilare per noctem*). — 228. PG^1 Quod sit noma probat nomen onomatopeion (G^2 onomatopeyon) U^1 M Quod sit noma nomen probat hoc onomathopeia (M onomatopeyon) U^2 Quod noma sit nomen hoc comprobat onomathopeyon U^3 Quod noma sit nomen probat onomatopeya $p^{1.2.3}$ Quod noma sit nomen probat onomatopeyon (p^3

Mors nigros est, nigromantiam dic inde uenire,
Estque nicos uictus, anicos inde uenit.
Dic flores nape Napaeaque dicitur inde.

Quartaque uocalis *oto* sit, fit ab hoc *otomega*,
Est homos humus, hinc uenit homotenus.
Est quoque sucus opos et ab hoc opobalsama dicas,
Est opos uisus, inde pyropus erit.
Est orthos rectus, orthographia fit hinc.

---

onomathopeion p^3 onomathopeum) U^7 Quod sit onoma nomen probat onomathopeyon G^2 Quod onoma sit nomen probat hoc onomatopeyon $U^6 \mu^{1.2}$ Quid sit noma probat onomathopeium (μ^1 onomatopeion μ^3 onomathopeyum) μ^2 Quid sit noma probat nomen onomatopeyum. — 229. μ^1 nigros PR nigron P nigromantia dicitur inde $\mu^{2.3}$ p^3 nigromancia dicitur inde U^6 et abhinc nigromantia dicitur esse U^1 dic inde nigromancia uenire U^2 nig̊man̄ dic inde uenire U^8 p^2 nigromantiam dic inde uenire G^1 p^1 nigromanciam dic inde uenire U^5 nigromancia dic inde uenire M nigromancia dat inde uenire G^2 Mors nigron dic nigromantia prouenit inde. — 230. U^5 Est nicos U^7 Est nichos P Estque nicus U^1 G^1 M μ^3 p^2 Estque nicos U^3 Estque nycos R Estque nichos P $U^{1.7}$ G^1 M μ^1 p^1 anicus inde uenit U^3 anycus inde uenit U^6 G^2 $\mu^{2.3}$ p^3 anichus inde uenit U^5 p^3 anicos inde uenit U^2 anichos inde uenire. — 231. P Dic florere nape $U^{1.2}$ G^1 Dic flores napē M Dic flores napee p^1 Dic flores nappe μ^1 Dic florem nape R Dic flores nape U^1 G^1 M μ^1 p^3 napea dicitur inde U^5 napeya dicitur inde p^1 nappeaque dicitur inde PR napeaque dicitur inde. — 232. $U^{1.5}$ M Quarta PR Quartaque P U^7 G^2 μ^3 $p^{1.3}$ otho sit ab hoc othomega (G^2 otomega) U^1 otho sit . fit ab hoc oto. U^2 otho sit .. fit ab hoc othomega U^3 oto sit ab hoc othomega μ^1 oto sit ab hoc otomega U^5 μ^2 otho sit. sit ab hoc othomega G^1 M oto sit . sit ab hoc otomega U^6 otho sit et ab hoc othomega p^2 oto sit et ab hoc otomega. — 233. U^1 Est omos imus μ^3 Est omos humus U^3 Est homos unus p^3 Est homos ymus U^6 Est homos et humus M Est homo humus PR Est homos humus U^7 inde uenit homotenus G^2 ynde uenit omothe⁹ P p^1 hinc uenit homothenus U^1 hinc uenit omotomus G^1 p^2 hinc uenit omothenus R hinc uenit homotenus (gl. *homos gr. est humus la. et inde uenit homotenus, homo humilians se, et dicitur de homos quod est humus et teneo nes, quia uidetur tenere terram.*). — 234. U^1 Est quoque sucus opos U^2 Est sucos opos U^3 Estque opos sucus PR Est quoque succus opos. — 236. P U^1 G^1 p^2 Est ortos rectum U^2 M p^3 Est orthos rectum μ^1 Est ortos rectus G^2 Est ort⁹ rectus R Est orthos rectus U^6 ortografia p^3 orthografia $U^{1.2}$ ortographia G^2 ortographya U^3 G^1 orthographya PR orthographia U^3 G^1 probat U^7 fit inde P U^5 M $\mu^{1.3}$ $p^{2.3}$ sit hinc R fit hinc.

Est odos cantus, comoedia dicitur inde,
On quoque sit totum, nascitur omnis ab hoc.
Oma tibi sit odor, omentum dicitur inde,
Ac totum sit olon, dicitur hinc obolus.
Orge cultura est, dic inde georgica nasci,
Hostin aequale est, hostis et inde uenit.
Orcheque suscipere tibi sit, quod comprobat Orchus,
Obsomo sit panis, si bene dicta notes.
Oxyreuma probat quod acutum dicitur oxy,
Auris otis tibi sit, inde diota uenit.

Est plurale polys et ab hoc polysyllaba dicas,
Est polis urbs, uere dicitur hinc populus.
Pos quoque pes tibi sit, compos tibi comprobat illud,
Atque pedos puer est, hinc pedagogus erit.
Dic patos esse uiam, dicas hinc compita nasci,
Pan totum tibi sit, Pamphilus inde uenit.

---

238. U^{3} G^{2} dicitur omnis ab hoc. — 240. U^{1} Ast . . . $U^{2.6}$ G^{2} Ac . . . U^{7} Aut . . . PR At . . . $U^{1.2.5.7}$ μ^{1} obulus (U^{1} habet uers. 237. 238. 239. 236. 240. $U^{2.3}$ habent uers. 236. 237. 240. 238. 239. U^{7} habet uers. 236. 237. 240. om. uers. 238. 239.). — 241. U^{1} μ^{1} p^{3} Orge cultura (om. *est*) G^{2} Orge culturaque. — 242. P Hostin et est equale G^{1} μ^{1} Hostin et equale est U^{2} μ^{2} Hostin et equale μ^{3} p^{3} Hostin equale $U^{5.6.7}$ Hostin equale est M p^{2} Ostin equale est U^{3} Ostyn equale est p^{1} Ostim equale est U^{1} Hostis equale sit G^{2} Hostin equaleque (gl. marg. cod. μ^{2}: *Hostis dicitur ab hostin quod est eq̄le. quia antiquitus hostes solebant pedes pedibus opponere in signū hostilitatis. uł ab hostio hostis quod ē equo. quia hostes dicuntur qui se habent in uicem odio.*). — 243. U^{5} G^{1} p^{2} Orceque $\mu^{2.3}$ Horcheque PR Orcheque $U^{1.5.7}$ M $p^{1.2}$ orcus PR orchus. — 245. U^{1} Oxirema — oxi $U^{2.5}$ $G^{1.2}$ Oxireuma — oxī μ^{1} Oxireuma — oxin U^{3} Oxyreuma — oxi M Oxyreuma — oxy PR Oxireuma — oxi U^{5} notat U^{3} acetum (gl. *oxireuma acuta emissio fluidorum humorum.* gl. cod. μ^{3} *oxireuma eructatio indigestione proueniens.*). — 246. U^{1} otis — diota U^{3} otis — dyota P M μ^{3} othis — diotha μ^{1} $p^{1.2}$ othis — diota G^{2} othis — ydyota R othis — dyotha (gl. cod. μ^{2} *dyotha uas uinariū duas habens othas i. aures.*). — 247. U^{6} G^{1} M μ^{3} p^{1} dicis PR dicas. — 249. $U^{1.5}$ $G^{1.2}$ μ^{1} Pos quoque sit tibi pes U^{7} p^{2} Pos quoque tibi sit pes PR Pos quoque pes tibi sit U^{1} compos tibi comprobat illud PR compos quoque comprobat illud. — 252. $U^{1.2.3.5}$ $G^{1.2}$ M p^{2} Pan totum tibi sit U^{7} Pan totum sit (om. *tibi*) p^{1} Pan tibi totum sit PR Pan tibi sit totum.

Estque pagos uilla, dicas hinc esse paganum,
  Est quoque transire pascha, quod usus habet.
Possedenos portus sit, possedenopagus inde,
  Estque protos primus, hinc protoplastus erit.
Est humor pisis, hydropisim dic inde uenire,
  Psallin cantare est, psalmus et inde uenit.
Dic pratos esse manum, quia practica nascitur inde,
  Dic pseustin falsum Theodolusque probat.
Pyr quoque significat ignem, dic inde Pyracmon,
  Passio sitque pasis, ut probat allopasis.
Est ptotos casus, monoptota dicitur inde,
  Estque para iuxta, quod paradigma probat.
Est penta quinque, pentaptota dicitur inde,

---

253. U^6 Esse pagos uilla $U^{5.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 Est quoque uilla pagos (G^1 pagus) p^1 Est quoque pagos uilla G^1 paganus dicitur inde. — 254. PG^2 μ^1 pasca (U^1 om. h. u.). — 255. U^3 G^1 portus tibi sit. — 256. U^2 $\mu^{2.3}$ Est ... PR Estque ... U^6 prothos — protoplaustus M μ^2 prothos — prothoplaustus U^1 μ^3 protos — prothoplastus PR prothos — prothoplastus $U^{2.3}$ μ^1 p^3 primum PR primus. — 257. P pisis — hidropisis U^1 pisis — ydropisis G^2 pisis — ydropysis $U^{2..6}$ G^1 pisis — ydropisim U^3 pysys — ydropisym U^5 pysys — ydropisin p^1 pisis — ydropesin p^2 pisis — idropesis p^3 pysis — ydropicus. — 258. P U^6 $\mu^{2.3}$ Psallim cantare est U^2 Psallim cantare (om. *est*) p^3 Psallin cantare (om. *est*) U^5 G^1 Psallim laudare est U^7 G^2 μ^1 Psallim laudare (om. *est*) p^2 Psallin laudare est U^3 Psallin laudare (om. *est*) M Psalin laudare (om. *est*) p^1 Psalmum laudare (om. *est*) U^1 om. h. u. — 259. U^2 pracos U^7 G^2 p^3 prathos μ^1 bratos PR pratos U^3 M quia practyca (M practica) dicitur inde U^7 practica inde uenit $U^{1.6}$ μ^3 quia practica nascitur inde U^2 quod practica nascitur inde U^5 practica nascitur inde PR quia practica nascitur inde. — 260. P U^6 μ^2r pseustim μ^3 pseutim U^2 phseutin U^3 pseustin $U^{1.7}$ G^3 pseutis p^2 pheustis R pseustis. — 261. P Pyr codd. Pir P $U^{1.2.5.7}$ $G^{1.2}$ M signat R significat P inde piragmon erit U^1 diç (dicas ēē al. m.) in̄ piragmon G^2 μ^1 dic inde piramon p^1 dic inde pyramon R dic inde piragmon. — 262. $U^{1.2}$ M p^1 sit pasis G^2 sit passis p^3 sit pasys U^3 sitque pasys G^1 p^2 sitque passis PR sitque pasis P quod probat alleopasis G^2 quod probat alleopassis G^1 quod probat allopasis U^1 ut probat alle (e in ras.) pasis R ut probat allopasis (U^6 allopisis). — 263. M monoptotos inde dicatur p^1 monototos dicitur inde G^1 in̄ mōptō dr̄ ēē $U^{1.5.6.7}$ monaptota (U^5 manaptota) dicitur inde G^2 monaptota comprobat illud PR monoptota dicitur inde. — 264. U^1 Est para ... (M μ^2 om. h. u.). — 265. P G^1 μ^2 p^3 pentha p^3 penthaptota p^1 pentatota U^1 p^2 nascitur inde PR dicitur inde.

Estque peri circum, quod perizoma probat.
Quodque philos sit amor testatur philosophia,
Atque phonos sonus est, ut probat antiphona.
Apparere phane est, Epiphania dicitur inde,
Diuidit inde phares, dicitur hinc Pharaon.
Est natura physis, physicam dic inde uenire,
Phos ignis, Phoebus comprobat illud idem.
Phylasse seruare, hinc gazophylacia dicas,
Est quoque ferre phoros, amphora testis erit.
Est iterare palin et ab hoc palinodia dicas.

Sit tibi muta *quope*, cum quis octaua locatur,
Utque probat physicus, sit rubeum quianos.

---

266. P quod perizama probat $U^2 p^2$ quod perizoma probat U^1 sic perisama probat p^3 sic perizoma probat μ^3 sic (uł hic) quoque perisoma probat G^1 sic perizoma iubet $U^{3.5} \mu^1$ sicque peripsima fit $U^6 \mu^3$ sicque perisoma fit G^1 sicque peryseuma fit p^1 sicque perismia fit U^7 sicque perizomȧ sit M sicque peripmia (ł perisoma) sit. — 267. P $U^1 G^{1.2} \mu^{1.2.3} p^{2.3}$ Quod philos . . . $U^{3.5.6}$ Quod phylos . . . U^7 Quod filos . . . U^2 M p^1 Quodque philos (p^1 phylos) . . . $U^{1.2}$ M p^1 amor est $U^5 \mu^1$ est amor PR sit amor. — 268. P Estque phunos sonus G^1 Atque sonus phonos R Atque phonos sonus est $U^2 G^1 \mu^1$ quod probat antiphona U^3 M p^1 sic probat antiphona ($U^3 p^1$ antyphona) PR ut probat autiphona. — 269. P $\mu^{2.3} p^{1.2.3}$ Apparere phanes $U^{3.5} G^1$ Apparere phanes est $U^{1.2}$ M μ^1 Apparere phane (M fane) est U^6 Apperire phanos $U^7 G^2$ Apparere phanos P U^1 M $\mu^1 p^2$ epiphania $U^{2.7} G^{1.2} \mu^{2.3} p^{1.3}$ epyphania $U^{3.5}$ epyphanya U^6 ephifania G^1 sit inde PR dicitur inde. — 270. (gl. cod. p^1: *quia diuidit hebreos ab egipto* ł *quia diuisus* ē *a fide.*) — 272. sequitur in cod. G^2 uers. *Est pistin fides pisticus inde uenit.* abest a PR (uid. IX. 80). — 273. P $U^{1.2.7} G^2$ Philaxe U^3 M $\mu^{1.2.3} p^{1.2}$ Phylaxe U^6 Phylasse p^3 Phylace U^5 Phylaxare G^1 Phylax $U^{2.3.5} G^1$ M $\mu^{1.2} p^{1.2}$ seruat U^1 seruare dic p^3 seruare est PR seruare P gazophilatia U^3 gazophylatia U^6 gazaphylatia G^1 gazaphilatia U^5 gazaphylaxya U^1 gazophilacon $U^2 G^2$ gazophilacia R gazophylacia. — 274. P $U^6 \mu^{2.3}$ amphora testis adest U^7 anphora tibi testis R amphora testis erit. — 275. P $U^{1.6} G^2 \mu^{2.3}$ palim U^3 palyn R palin P $U^7 G^1$ M $\mu^1 p^1$ hinc palinodia dicas U^1 hinc pālidomia dicas $U^6 \mu^3$ hinc palimodia dicas U^2 ast hinc palimodia dicas μ^2 hinc palidoma dicas $U^3 G^2 p^{2.3}$ et ab hoc palinodia (G^2 pallinodia) dicas U^5 et abhinc palomodia uenit. — 276. U^1 quoque (ex corr.) U^5 quoque U^7 M $\mu^3 p^{1.3}$ cope μ^2 quopi PR quope. — 277. $U^5 G^1$ est rubeum quianos PR sit — quianos.

Dicitur hasta quiris, dicuntur et inde Quirites,
Indeque Romanus ipse Quirinus erit.

Dic rodon esse rosam, dic inde rodoleon esse,
Ut rimachia probat, rimos erit numerus.
Est rinos naris, oritur rinosceros inde,
Est rabbi doctor, sicut Hebraeus habet.
Excelsum rama est, probat hoc theologus ipse,
Eloquitur resis, indeque rhetorica.
Estque sonus regmon, sicut testatur oregmon,
Foetidus est rancos, indeque rancidulum.

Semiuocalis tibi sit paenultima *sima*,
Estque caro sarcos, indeque sarcofagus.

---

279. M ille PR ipse (U^5 habet uers. 276. 278. 279. 280. 277 $U^7 G^2$ habent 276. 278. 279. 277. 280). — 280. $U^{5.6}$ rodon PR rodos $U^{1.2.6}$ M $\mu^{1.3}$ rodoleon p^1 rodolon PR redoleon. — 281. P rhimachia — rithmos $U^{1.7}$ μ^2 p^3 rimachia — rithmos U^6 rimachia — rithimos μ^1 rimachia — ritmos U^2 rimachya — richmos U^3 ritmachya — rithmos U^5 rithmachia — rithmos $G^2 \mu^3 p^{1.2}$ r rimachia — rimos (r rigmos) M Rigmachia probat rigmos erit numerus G^1 om. h. u. (*Thurot* pag. 539: rīmus sans doute pour rithmus.). — 282. $U^{2.5}$ Estque rinos naris $U^{6.7}$ Est rimos naris G^2 Est rim⁹ naris PR Est rinos naris PG^1 oritur rhinoceros inde $U^1 \mu^2 p^{1.3}$ r oritur rinosceros (p^1 rinosceris) inde U^2 oritur rinosceros inde $U^{3.7} M \mu^{1.3}$ oritur rinoceros (U^3 rynoceros M rinocerus) inde U^5 rinocer⁹ nascitur inde p^2 dicis rinoscerus inde. — 283. U^3 Est rabbi doctor G^1 Est rabi . . . P U^5 $\mu^3 p^3$ Estque rabbi . . . μ^2 Estque tibi rabi . . . R Estque rabi . . . — 284. $U^{1.2.6} G^{1.2}$ Excelsum rama P Excelson rama est R Excelsum rama est U^1 theodolus PR theologus. (gl. *rama gr. est excelsum la. et hoc inuenitur in sacra scriptura.*) — 285. P rhesis — rhetorica U^3 resys — rethorica R resis — rethorica (*Thurot* pag. 472 adn. 3: On écrit toujours au moyen âge *rethor, rethoricus.*) — 286. U^1 remon — oregmon μ^1 remon — oremon p^1 remon — oreumon G^2 rechmon — orechmon G^1 regmon — orecmon PR regmon — oregmon (gl. *oregmon ultimus sonus uel ultima uox egrediens ab ore in articulo mortis et dicitur de os oris et regmon quod est sonus, quasi ultimus sonus.*). — 287. $U^6 \mu^1 p^3$ ranchos $U^{1.5.7} G^1 \mu^1 p^2$ rancidolum P $U^{1.2.5.6} \mu^{1.3}$ r sima G^2 M p^1 syma U^7 sismas $U^3 p^3$ sysma G^1 scima μ^2 scisma p^2 psima. — 289. $U^{2.3}$ sarcos — sarcofagus p^1 sarcos — sarchofagus U^6 sarchos — sarcofagus p^3 sarchos — sarchofagus $U^7 G^1 p^2$ sarcos — sarchophagus μ^3 sarchos — sarchophagus PR sarcos — sarcophagus.

Sitque stolos tibi missio, sicut epistola signat,
Est sitos panis, hinc parasitus erit.
Est siren tractus, Sirenes hoc tibi monstrant,
Dic animam sychen, Sychomachia probat.
Sabbata sunt requies, probat hoc Iudaeus Apella,
Est sapiens sophos, philosophia fit hinc.
Syn con significat, hinc syllaba dicitur esse,
So quoque signat idem, sospes et inde uenit.
So sine dicatur, socors quoque nascitur inde,
Porticus est stoa, Stoicus inde uenit.
Estque senos sensus et dicitur inde senatus,
Umbraque sit scenon, scenicus inde uenit.
At conuersio sit strophos et fit anastrophus inde,
Est strophin ambire, dicitur hinc strophium.
Estque pauire strotos oriturque lithostrotos inde,
Est sanguin rubeum, sit tibi sanguis ab hoc.
Hoc nomen scutum scuton arguit esse rotundum,

---

290. p^{1} stolos PR stolon U^{7} ut epystola probat. — 291. P $U^{1.2.5.6}$ G^{2} μ^{1} p^{3} Estque sitos. — 292. U^{1} syron P $U^{2.3.5.7}$ $\mu^{2.3}$ syren R siren U^{6} sirenes PR syrenes G^{1} signant. — 293. P U^{6} $G^{1.2}$ M μ^{3} $p^{1.2}$ sichen U^{7} sychem R sychen P psichomachia $U^{1.7}$ sycomachia U^{5} sycomachya G^{1} M sicomachia μ^{3} sicomachya U^{3} sychomachya μ^{2} sychomachia U^{4} sichomachya R sichomachia (cf. uers. 212). — 294. P Sabbatha U^{7} Sabatha G^{2} μ^{2} Sabata P U^{7} om. *hoc*. U^{3} apelles (gl. marg. cod. p^{1}: *apella dicitur ab a quod* ē *sine et pellis quasi sine pelle . quia sunt p̄puciati.*). — 295. P U^{6} $\mu^{1.3}$ $p^{2.3}$ sit hinc $U^{1.3.5}$ M μ^{2} p^{1} fit hinc $U^{2.7}$ $G^{1.2}$ probat. — 297. U^{1} Sosque signat idem P U^{6} G^{2} $\mu^{2.3}$ Sos quoque signat idem G^{1} So quoque signat idem U^{2} M $p^{1.2}$ Sos cum significat U^{7} μ^{1} Sos quoque cum signat U^{5} So quoque cum signat p^{3} So quoque significat cum (gl. *sospes dicitur a so* [*s*] *quod est con et spes, quasi cum spe uiuendi longe.*). — 298. U^{2} So sine significat U^{5} Se sine dicatur U^{2} socors quoque nascitur inde U^{3} G^{1} M $p^{1.2.3}$ socors quoque dicitur inde P R secors quoque dicitur inde (U^{7} om. h. u.). — 299. U^{6} est stoa PR esto stoa P $U^{6.7}$ stoicus inde uenit $\mu^{2.3}$ $p^{1.3}$ stoycus inde uenit μ^{1} dicitur hinc stoycus R nascitur hinc stoycus. — 301. U^{1} G^{1} cenon. — 302. $G^{1.2}$ Ast . . . U^{1} et anastrophus inde U^{6} G^{2} μ^{2} p^{3} sit anastrophus inde p^{1} et sit anastrophus inde. — 303. P U^{2} strophim. — 304. p^{3} Estque pauire PR Est . . . P $U^{1.5.6}$ G^{2} oritur R oriturque U^{1} litostratus U^{3} lycostratos U μ^{2} p^{1} licostratos μ^{3} licostraton G^{2} labostratus p^{3} lithostratos PR litostratos. — 305. μ^{1} sanguis ab inde uenit. — 306. P scuton scutom.

Sollemnis probat id quod cenon esse solon.

Ultima muta tibi sit *theta* et summa locatur,
Est oculus thalmon, inde buthalmon erit.
Estque uolubile trochos, dicas inde trochaeum,
Dic lapidem esse taphos, hinc fit epitaphium.
Atque positio sit thesis, ex hinc prothesis exit,
Estque tragos hircus, dicitur hinc tragicus.
Quattuor est tetras tetrarchaque comprobat illud,
Tresque trias dicas, inde triumphus erit.
Ut timiama probat, time dicatur pretiosum,
Unde timen animam dicunt librumque Timeum.
Ast diuisio sit tomos, exit et inde Tomita,
Tuchis fortuna est tuchiadesque probat.

---

307. P Sollemnis U^6 M Solemnis U^5 G^2 μ^3 Solempnis R Sollempnis P $p^{1.2}$ scenon (gl. *cenon graece est idem quod solon et solon est aliud nomen graecum, et sic unum graecum per aliud exponitur, sed solon graece est commune latine et cenon illud idem significat, et inde uenit hic et haec sollemnis, dies festiuus, et dicitur a solon quod est commune et annus, quod sit dies festiuus in anno, ut natalis.*). — 308. U^3 Ultima theta tibi muta est M p^1 Ultima theta (p^1 tetha) tibi muta p^3 Ultima theta tibi sit muta PR Ultima muta tibi sit theta (U^1 tetha $U^{2.5}$ teta U^7 thetha) U^7 et summa locetur p^3 et summa loquatur μ^2 et scisma sequatur PR et summa locatur. — 309. $U^{1.3}$ thalmon — butalmon U^7 G^2 thalmon — buthalmon PR talmon — butalmon. — 310. U^3 G^1 p^3 Est quoque . . . P U^1 trocos $U^{1.2.3}$ $p^{1.3}$ dic inde trocheum U^6 et dic inde trocheum μ^2 inde trocheum μ^3 et inde trocheum G^1 tu dicas inde trocheum PR dicas inde trocheum. — 312. G^2 hinc prothesis extat P U^2 $\mu^{2.3}$ exhinc prothesis extat $U^{5.6}$ exhinc prothesis exit U^7 μ^1 ex hoc prothesis extat R ex hoc prothesis exit. — 313. U^1 G^2 trocos P $U^{2.5}$ M tracos R trachos U^2 traicus inde uenit p^3 tragicus inde uenit. — 314. P U^6 $\mu^{2.3}$ Quatuor esse tetras P $U^{1.3.5}$ tetrarcha comprobat illud U^2 p^3 tetrarchaque dicitur inde. — 315. U^3 dicis. — 316. U^6 timiama μ^3 tymiama P $U^{1.2}$ G^2 M μ^1 thimiama R thymiama. — P U^6 time μ^3 tyme U^1 $G^{1.2}$ M $\mu^{1.2}$ thime R thyme. — 317. G^2 Ut timen P U^6 μ^1 Unde timen μ^3 Unde tymen $U^{1.7}$ G^1 Unde thimen $U^{3.5}$ μ^2 Unde thymen U^2 M Inde thimen $p^{1.2.3}$ Inde thymen P U^6 μ^1 timeum $U^{1.2.7}$ G^2 M thimeum G^1 tymeum thymeum. — 318. $U^{2.3}$ G^2 Ast . . . U^5 Ac . . . μ^2 Atque . . . PR At . . . (cf. uers. 131. 182) P thomus codd. thomos P U^6 G^1 $\mu^{2.3}$ dic inde thomita U^2 G^2 erit inde thomita U^3 exiit inde thomita. — 319. $U^{1.2}$ G^2 p^2 Tuchis fortuna (om. *est*) P μ^3 tuchiadesque μ^2 tuchyadesque U^7 thuciadesque U^1

Est tolomon regnum, quia dicitur hinc Tolomeus.
    Est telon longum telaque dicis ab hoc.
Estque theos deus, hinc theologia dicitur esse,
    Estque uidere theos, hinc theoreuma uenit.
Est quoque mors thanatos, sicut testantur Athenae,
    Dic topos esse locum, topographia probat.
Frangere sit trypon, hinc dicas lithotrypon esse,
    Est statio terion, inde cimeterium.
Est florere thymos, thyma dicas inde uenire.

Sicut Chaldaei dicunt, designat ur ignem,

---

tuchitiadesque U^3 tuchelidesque U^3 tuchytydesque $G^1 \mu^1 p^3$r tuchitidesque M tuchididesq; p^2 tuchididesque U^5 tuchydiesque $U^6 p^1$ tuchicidesque G^2 thucidesq̈ue (gl. *tuchiades homo bene fortunatus, a tuchis quod est fortuna.*). — 320. $U^8 G^1 p^2$ tholomo G^2 ptolomi p^1 thalamon PR tholomon $U^3 p^1$ regno U^6 M regnans PR regnum U^3 quia dicitur hinc ptolomeus G^2 et dicitur hinc ptolomeus U^6 quia nascitur hinc tholomeus PR quia dicitur hinc tholomeus. — 321. $U^{1.3}$ G^2 M p^2 thelon. — 322. U^2 Estque deus theos. — 323. U^1 inde theoreuma uenit G^2 inde thereuma uenit U^6 hinc thethireuma uenit μ^8 hinc thoreuma uenit PR hinc theoreuma uenit (gl. cod. μ^2: *theoreuma propositio euidens et apta*). — 324. P sic et testatur athene μ^2 et sic testatur athene $U^6 G^1 \mu^8$ et sic testantur athene $U^{1.5} \mu^1 p^{1.2}$ et idem testantur athene $U^{2.7}$ M et idem testatur athene p^8 idem testatur athene G^2 etiam testatur athene U^8 quod contestatur athene (scripsi *sicut* testantur . . . ex similitudine loci qui est uers. 286: sicut testatur oregmon) gl. marg. cod. U^1: *athene dn̄r ab a quod ē sn̄ et thanatos quod ē mors. quasi sin̄ morte. quia ibi uigebat studiū. ex quo puenit sapientia q̄ ē immortalitas.* — 326. $U^{1.2} G^1 \mu^8$r dic tripos U^5 tripos sit $p^{1.2}$ sit tripon U^3 sit trypos PR sit tripos P U^6 dicas litotripon inde $\mu^{2.3}$ dicas licontripon inde U^2 dic inde litotripon esse U^1 hinc dic licontripos esse p^1 hinc dic licontripon esse G^2 hinc dic litotripon esse μ^1 hinc dic liptontripon esse U^3 hinc dat lytroncopos esse R hinc dicas litontripon ($p^{2.3}$ litotripon) esse cf. uers. 193 (gl. *litotripon est unguentum de hircino sanguine confectum et ualet ad lapidem frangendum, qui solet esse in uesica hominis.*). — 327. P $U^{1.2.5} G^2 \mu^1 p^{1.2}$r cimiterium $U^6 G^1$ M $\mu^8 p^3$ cymiterium μ^2 cimitherium U^7 cymitherium (U^3 om. h. u.). — 328 P G^1 timos — tima μ^8 tymos — tyma $U^6 G^2 \mu^2$ thimos — thima M $\mu^1 p^1$ thimo — thima $U^{2.7} p^2$ thimon — thima U^1 thymos — thima p^8 thymos — thyma U^5 thyme — thyma $U^{1.5} G^{1.2}$ dic inde uenire U^2 dicitur inde uenire (U^8 om. h. u.). — 329. P et codd. Caldei G^1 faciunt (pro *dicunt*).

Uriel inde suum fertur habere caput.
Usios Graece tibi sit substantia uere,
Usiosis formam sine re designat, et inde
Rem quasi compositam signare potes per usiam.

Dic xenon esse peregrinum, ceu monstrat Ulixes.
Dic xeron siccum, probat illud xerofagia,
Inde Xerolophon *Priscucianus* ait.

Fermentum zymen dicas, dic azymus inde.
Dic zoen animam, dic inde zoecaisychen,
Et simili sensu dic fore zodiacum.

---

330 p^{2} At uriel inde fertur habere cap̄ p^{3}r Uriel inde suum fertur habere caput U^{6} Uriel exhinc fertur . . . 331. $U^{1.3}$ μ^{3} $p^{1.3}$ Usyos U^{5} Usia PR Usios U^{2} tibi sit substantia uere P $U^{5.6}$ tibi sit substantia nanque R tibi sit substantia namque. — 332. $U^{2.3}$ M p^{1} demonstrat. — 333. $p^{1.2.3}$ significare. — 334. P $U^{1.6}$ Dic xenon grece peregrinum U^{5} Dic zenon grece peregrinum R Dic xenon esse peregrinum U^{2} signat ulixes Mp^{1} ostendit ulixes U^{3} ceu monstrat ulixes G^{2} sicut olixes PR sicut ulixes (huc reposui mutata z in x litteram duos uersus, qui in P et codd. in fine huius capitis inueniuntur.). — 335. P seron codd. zeron U^{1} zorophaya p^{1} zorophagia μ^{1} zerofagia PR zerophagia. — 336. G^{1} Inde . . . PR Indeque . . . U^{1} μ^{2} zerolopon PR zerolophon U^{1} priscus et anus agit (in cod. G^{2} supra *priscucianus* scriptum est «*anno dni m̊ CCCLXIII In die s̄ci pangratii*»). — 337. P U^{1} Fermentum R Fermentumque U^{3} zyma dicas p^{1} zimā dicas G^{2} p^{3} zimon tu dicas R zimon dicas PU^{6} hinc azimus exit U^{7} hinc azymus exit $\mu^{2.3}$ hinc azimus erit U^{1} G^{1} dic azimus inde $U^{2.5}$ p^{2} sit azimus inde U^{3} sit et azymus inde G^{2} M μ^{1} p^{3} hinc azimus esse p^{1} sic azimus esse. — 338. M Dic sycen animam p^{3} Dic zoen esse animam U^{3} dic indeque U^{6} dicas hinc PR dic inde P zoycaisichen $U^{1.6}$ μ^{2} zoychaysichen U^{2} μ^{1} $p^{2.3}$ zoycaysichem M p^{1} zoycaysichen U^{3} zoycazyche U^{5} zoichasichen G^{1} zoychasichen U^{7} zoyasichem G^{2} zoicaisichen μ^{3} zoicaysichen (gl. cod. p^{1} *uita mea et anima mea*). — 339. $U^{1.2.5}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ Et simili sensu U^{7} Consimili sensu PR Ex simili sensu.

Cap. IX.

De nominibus Latinis masculinis.

Est pater hic cura, pater est alius genitura,
Hic pater aetate, pater ille uocatur honore,
Ac summum regem facit ipsa creatio patrem.
Sanguis alit corpus, cruor est de corpore fusus,
Extractus uenis cruor est, in corpore sanguis.
Pupillus matre caret, orphanus est sine patre,
Orphanus at proprie magis est priuatus utroque.
Rure fugo lepŏres urbis fugiendo lepōres,
In siluis lepŏres, in uerbis quaere lepōres,
Nam lepus est animal, lepor est facundia fandi.
Patruus ex patre pendet, auunculus ex genetrice,
A patre sit patruus, ab auo sit auunculus apte.
Hydrus et anguis aquae, coluber nemoris, draco templi,
At serpens campi sit, quod testatur origo:
Dicitur a serpo serpens, ast anguis ab ango,

---

2. P $U^{3.5.6.7}$ G^1 p^3 Est pater . . . U^2 Hic (al. m. expuncto *Est*) . . . R Hic . . . — 3. U^3 At (al. m. expuncto *Et*) . . . $U^{1.5}$ Ad . . . U^2 M μ^1 $p^{1.2.3}$ At . . . PR Ac . . . $U^{1.6}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ facit PR uocat (gl. cod. M: *creatio.i.creatura* gl. cod. p^1 *creatio i.homines creati*). — 4. P μ^1 $p^{2.3}$ a corpore M p^1 a pectore $U^{1.2.3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ de corpore U^5 ex corpore. — 5. μ^1 Extinctus. — 7. P p^3 Orphanus ac proprie . . . $U^{1.2.6}$ $G^{1.2}$ μ^1 Orphanus at proprie $U^{3.4}$ Ast orbus proprie . . . U^5 At orbus proprie . . . U^7 Hunc orbum dices qui non [sequens uocabulum ambiguum est] utroque. — 8. P U^6 μ^1 Rure fugo lepores urbis fugiendo lepores U^1 G^2 Rure fugo lepores, sic uerbis quaero (G^2 quaere) lepores $U^{2.4.7}$ p^3 Rure fugo lepores, in uerbis quaero lepores U^3 Rure fugo lepores, in uerbis scito lepores U^5 G^1 M Rure fugo lepores, in uerbis quaere lepores p^1 Rure fugo lepores, sic urbis uito lepores (ī úbiſ q̄re leporeſ al. m.) p^2 Rure fugo lepores, sic uerbis uito lepores. (sequitur in P uers. *Est animal lepus estque lepos facundia fandi.* in codd. $U^{1.2.3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$: *Nam lepus est animal, lepor est facundia fandi.* liquet in hisce codd. uersus 8. 9. in unum coaluisse.) — 11. P ex patre — ex genetrice U^2 M μ^1 p^1 ex patre — ex genitrice $U^{1.3.4.6.7}$ a patre — ex genitrice U^5 $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ a patre — a genitrice. — 13. $U^{2.3.4.5.6}$ p^1 Ydrus U^5 traco. 14. P et codd. campo. — 15. P $U^{1.4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{1.2.3}$ est anguis . . . U^2 sit (al. m. expuncto *est*) anguis . . . $U^{3.5}$ ast anguis . . . M exanguis . . .

Hydrus eo quod aquas habitat, coluber colit umbras,
Ast a tracone tu dicas esse draconem.
Praesentat dapifer epulas, cocus excoquit illas,
Estque senescallus, cuius fit sub duce iussus.
Primipilus notat in bellis uexilla ferentem,
Anteque signarius idem solet esse uocatus,
At lictor signans uindictam praeuehit ensem.
Est turbus ludus, pueris quia nil nocet actus,
Impetus est uenti turbo, si turbinis addas,
Sed si Turbonis, proprium est ratione fruentis.
Est nati stirps mascla nepos et luxuriosus,
Hic est a nepa, de natus post uenit ille.
Curriculus paruus currus, paruus quoque cursus,
    Dicitur a cursu saepeque cursiculus.
Est dolus aequiuocum: dolus est prudentia seu fraus,
    Et dolus a doleo fit bene siue dolo.

---

17. P $U^{3.5.6}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ tracone p^2 trachone $U^{1.2.4.7}$ μ^1 dracone P U^1 dracones p^3 drachonem (gl. cod. M: *tracone i. uia subterranea* gl. cod. p^1: *tracone i. fouea*). — 18. G^3 escas P $U^{2.3.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M μ^1 p^3 excoquit p^1 excoquit (al. m. decoquit) U^1 decoquit p^2 at coquit. — 19. P U^7 G^2 M μ^1 $p^{1.2.3}$ senescallus $U^{1.5.6}$ senescalcus $U^{2.4}$ senascalcus G^1 senascallus U^3 seneschallus (gl. *senescallus est ex cuius mandato reguntur in terra negotia pro domino, et dicitur a senos quod est sensus et calleo es quod est sapio is, quia debet esse callidus, id est sapiens.*) U^3 iussus (ł missus) U^5 missus. — 20. U^6 gerentem. — 22. P Ac $U^{1.2.3.6.7}$ G^2 M μ^1 $p^{1.2.3}$ At U^4 G^1 Ast U^5 Est. — 23. U^6 quia non nocet actus PR: quia nil nocet aptus (gl. marg. cod. μ^1 *Est turbus ludus puerilis et dicitur de turbo as. quia turbat uisum hominis p̄p̄ assidam circumuolutionem*). — 24. $U^{1.3}$ G^2 p^1 addis. — 25. codd. Turbo turbonis proprium (G^2 p^1 proprie) ratione fruentis. — 26. $U^{1.3}$ $G^{1.2}$ mascula $U^{4.6}$ p^2 est luxuriosus U^5 uel luxuriosus. — 27. P $U^{2.7}$ G^1 M $p^{1.3}$ Hic — ille U^5 G^2 μ^1 Hic — illud $U^{1.3.4}$ p^2 Hoc — illud (gl. *Habemus nepos tis pro filio tui filii, et hic nepos pro luxurioso. Nepos pro filio dicitur de natus et post, quasi natus post. Nepos pro luxurioso dicitur a nepa pae. est enim nepa quaedam serpens, quae masculum interficit in coitu prae nimio ardore libidinis. masculus enim ponit caput in ore femellae, quae dentibus ipsum caput abscindit et sic concipit. sed in partu moritur, quia per medium uentrem eam fetus sui findunt nec ex utero eius aliter exeunt. et alio nomine dicitur uipera quasi ui pariens, et nepa quasi nece pariens.*). — 31. P $U^{1.2.5}$ $G^{1.2}$ μ^1 p^1 Et dolus M Ac . . . $U^{3.4.6}$ $p^{2.3}$ Est . . . U^7 Ast . . .

Est hypergeus sol cum tenet aëra summus,
Si terrae subsit, tunc hypogeus erit.
Naturae nomen est spiritus, officiantis
Angelus ordinis est, archangelus est dominantis,
Angelus at saepe spiritus efficitur.
Fons obit est obitus pro morte bonique malique,
Sed pro morte boni sit ab obuio de ratione,
Nam tunc spiritui canit obuia contio caeli,
Ipsum daemon obit cum miser ullus obit.
Dicitur in causis iudex, in lite sequester,
Qui litem auscultat medius, qui pignera seruat,
Arbiter electus erit arbitrio litigantum.
Hi sunt cognati, quos fratres progenuere,
Hi consobrini sunt, quos genuere sorores.
Ille sororius est, cuicunque soror mea nubit,
Ille gener tibi sit, cui filia nubit, at ille
Cuius habes natam socer est, fraterque mariti
Laeuir, nam laeuum se notat esse uirum.
Est cancer morbus, est signum Cancer in astris,
Praeterea cancer est piscis in aequore natus.
Sic dicunt multi, sed sic poterit uariari:

---

32. P $U^{2.3.6}$ μ^1 p^2 cum tenet aera summus U^1 cum aera summus (om. *tenet*) U^4 cum tenet aera sursum U^7 cum tenet aera summum U^5 G^1 cum tenet aera summa G^2 p^3 dum tenet aera summus M dum continet aera summus p^1 dum temperat aera summum. — 33. U^3 suberit. — 34. M p^2 officientis U^1 efficientis. — 37. P μ^1 malique bonique. — 38. $U^{1.6}$ Si pro . . . — 40. U^1 om. h. u. — 42. U^4 G^2 pignera PR pignora (perperam — uid. XI. 106). — 43. U^2 electus ex U^6 electus est. — 45. $U^{1.3}$ quos progenuere (omisso *sunt*) $U^{2.7}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ habent u. 45. 44. — 47. U^2 G^2 M p^1 Ille tibi gener est p^3 Ille gener michi sit U^2 G^2 M μ^1 cui filia nupsit (μ^1 nubsit) U^3 cum quo tua filia dormit. — 49. $U^{2.3.5}$ G^1 namque (gl. *leuir quasi sinister uir*). — 50. U^1 sit signum. — 51. P U^6 Praeterea cancer est piscis in aequore natus U^1 p^3 Praeterea cancer natus est in aequore piscis $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2}$ Praeterea cancer est natus in aequore piscis U^3 Praeterea cancer est piscis in aequore natans U^7 Praeterea cancer est natans in aequore piscis. — 52. P G^1 Ceu dicunt multi U^7 Ut dicunt multi $U^{1.2.3.4.6}$ G^2 M $p^{1.3}$ Sic dicunt multi μ^1 p^2 Sic multi dicunt U^5 Et dicunt multi P $U^{1.2.3.6.7}$ G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ sed sic poterit uariari p^1 sed

Cancer de morbo, de signo, pisce marino
Dicitur aequiuoce: genus est hic uoxque secundae
Pro morbo, reliquis hoc cancer canceris apta,
    Hoc quoque, ceu legitur, saepius arguitur.
Est bufo uermis nomen buboque uolucris,
    Bufo pedes graditur, bubo per alta uolat.
Buboque quandoque pro morbo dicitur esse.
In uirga cancer, ast herpescancreas esto
In costis, manibus est herpesustiomenus,
In facie nolimetangere, bubo sub ano,
Est lupus in coxa, tot morbi nomina manda.
Nuntius est aliquis, quoniam noua nuntiat ipse,
Legatus uero quasi missus ad hos uel ad illos.
Empticios et consimiles dicas fore seruos
A seruo, dominus quia uitam seruat eorum.
A famulor famulos dicas, a seruio seruos,
Cum de natura sibi libera conditio sit.

---

sic poterunt uariari G^2 sic sed poterit uariari $U^{4.5}$ quod sic poterit uariari. — 53. U^5 de pisce marino. — 54. U^5 genus est hinc μ^1 genus hic est M genus est uox hicque secundae. — 55. P U^6 G^1 p^3 adde U^7 addis U^3 M μ^1 p^2 apte $U^{1.2.4.5}$ G^2 p^1 apta. — 56. $U^{5.6}$ G^1 μ^1 $p^{1.3}$ seu legitur U^8 seu loquitur. — 57. $U^{3.5}$ buffo U^7 nomen uermis U^6 sed bubo uolucris. — 58. P pede codd. pedes (gl. cod. U^7: *quod uadit ī pedibus*) — 59. G^2 Bubo quandoque p^1 Bubo pro morbo quandoque ... — 60. P $U^{1.4.6}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ In uirga cancer $U^{2.3.5.7}$ μ^1 p^2 In uirga cancer est P ast hespercancros esto $U^{1.4.6}$ M ast herpescancreas esto p^2 ast percancreas esto U^2 ast herpescancreos esto p^1 ac herpescancreos esto G^2 ast hespercaneꝰ esto p^3 at herspercancreos esto $U^{3.7}$ G^1 μ^1 hespercancreos esto U^5 hesperconcrias esto. — 61. p^1 in manibus (om. *est*) P hesperustioninus $U^{1.3.5}$ G^1 μ^1 herpesustiomenus p^1 herpustiomenus p^2 erpesustiomenus U^8 hespesustiomenus $U^{4.6}$ herpesustioneus G^2 expasustioneus U^7 hesperustiomenus M esperustiomenus p^3 hersperustiomenus. — 62. p^3 In facieque U^8 μ^1 sub ano est (gl. *nolimetangere est morbus ⟨pro⟩ ueniens in facie ex urina muris lapsa super faciem, quia quanto magis tangitur tanto magis deterioratur.*). — 63. U^8 in costa P $U^{2.3.4.5.7}$ $G^{1.2}$ p^1 mando $U^{1.6}$ M μ^1 $p^{2.3}$ manda (gl. cod. M: *manda i.ꝰm̄da memorie*). — 64. P $U^{2.3.7}$ G^2 M $p^{1.3}$ ille $U^{1.4.5.6}$ G^1 μ^1 p^2 ipse. — 65. μ^1 qui missus G^1 quia missus. — 66. P $U^{2.3.4.6}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ dicas $U^{1.5.7}$ μ^1 p^2 dices. — 68. $U^{1.7}$ μ^1 p^2 dices.

Pugnandi luctas exercens est pugil ille,
Dicitur esse pugillator qui nouerit artem
Uel qui membra gerit ad pugnandum satis apta.
Est satan aduersans, belial quod apostata signat,
Est quoque laeuiatan tibi tanquam pace sinister,
Dicitur ac daemon, quia plurima nouerit usu,
Inde diabolus est, quia duplex est bolus eius.
Carmelus proprie mons est animalque camelus.
Nardus spicatus de spicis sit tibi natus,
Pisticus at nardus quasi fidus siue fidelis,
Nam pistin Graece nostro sermone fides est.
Est merges maniplus sic a manus et plico dictus,

---

70. U^7 Pugnando . . . U^2 est pugil ipse U^5 sit pugna ipse U^7 sit pugil ipse. — 71. $U^5 p^3$ pugilator PR pugillator. — 73. P $U^1 G^1 \mu^1 p^2$ satan R sathan $U^4 G^2$ M p^1 belialque. — 74. P Estque leuiatan $U^{1 \cdot 6} G^1$ M $\mu^1 p^{2 \cdot 3}$ Est quoque leuiatan $U^{2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 7} G^2 p^1$ Est quoque leuiathan P U^3 quia tamquam pace sinister $U^{1 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 7} G^1$ M $\mu^1 p^{1 \cdot 2}$ tibi tanquam pace sinister $U^2 G^2$ tamquam tibi pace sinister U^4 tamquam in pace sinister p^3 cum tamquam pace sinister. — 75. P$U^{1 \cdot 2 \cdot 6 \cdot 7} G^2$ M $\mu^1 p^{1 \cdot 2 \cdot 3}$ Dicitur ac demon U^3 Dicitur et demon G^1 Dicitur at demon $U^{4 \cdot 5}$ Dicitur hinc demon P G^1 qui plurima nouerit usu $U^{1 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 7} G^2$ M $\mu^1 p^{2 \cdot 3}$ quia plurima nouerit (M nouerat) usu $U^{2 \cdot 3 \cdot 6} p^1$ quod plurima nouerit (p^1 nouerat) usu. — 76. P$U^{3 \cdot 6}$ M $p^{1 \cdot 2}$ diabolus R dyabolus P$G^1 \mu^1$ quia duplex sit bolus eius R quia duplex est bolus eius (gl. marg. cod. U^1: *dyabolus dicitur a dya quod est duo et bolus quod est morsellus . quasi duos faciens morsellos . unum de corpore . alium de anima*). — 78. $U^5 G^2$ M $\mu^1 p^{1 \cdot 2}$ de spicis est tibi natus G^1 est de spicis tibi natus U^1 (Nardispicatus) de spicis est tibi factus p^3 de spicis sit tibi dictus. — 79. U^3 Pysticus at nardus U^7 M $p^{1 \cdot 2 \cdot 3}$ Pisticus at nardus PR Pisticus ac nardus P$U^{1 \cdot 6 \cdot 7} G^{1 \cdot 2}M\mu^1 p^{1 \cdot 2 \cdot 3}$ quasi fidus siue fidelis U^5 quia fidus siue fidelis $U^{2 \cdot 3 \cdot 4}$ est fidus siue fidelis. — 80. P$U^2 \mu^1$ pistim U^3 pystin R pistin U^3 fidele est U^5 fidelis est PR fides est (uid. VIII. 272). uers. 80 sequuntur in cod. U^5 uers. hi: *Est merges uolucris, si mergitis est genitiuus* || *Sed si dicatur mergetis garba uocatur* || *Spicas quae replent sinistram dic esse maniplam* || *Dicitur et multis merges constare maniplis* || *Dicatur gelima genibus manibusque ligata* || *Est merges maniplus sic a manus et plico dicas* || uers. 81 sequuntur in cod. U^4 uers. hi: *Est merges maniplus, si mergitis est genitiuus* || *Et si dicatur mergetis garba uocatur* || *Merges nam messor ipsum demerget* ⟨*in*⟩ *agro* ||. — 82. μ^1 illum M dem̄gat i. ꝯplicat. uers. 82

Merges, nam messor ipsum demergit in agro.
Dicatur gelima genibus manibusque ligata.
Ferreus est maniplus quoque nec mutatur origo
Sed ratio, quoniam circa laeuam replicatur.
Estque cliens dictus alia ratione maniplus,
    Namque manu bello mittere pila solet.
Praebitor est qui dat praebendam, suscipiens hanc
Praebendarius est, sicut legista docet nos.
Est homo praepositor, qui prae me fercula ponit,
    At qui deponit sit tibi depositor.
Depositarius est, prae quo ponuntur edenda.
Assensum dictis, consensum dic fore factis.
Hic siue haec elephas inflexio tertia dicit,
Saepe secunda tamen enuntiat hic elephantus.
Ut dicunt quidam semper plurale secundae est.
Anatole dedit a, dysis d, contulit arctos
    A, messembrinos m: collige, fiet Adam.
Annulus est paruus annus, puer unius anni
Dicitur anniculus, agnellus sit tener agnus,

---

sequuntur in cod. G^2 uers. hi: *Spicas quae replent dextram dic esse maniplam* || *Dic proprie multis merges constare maniplis* || *uers.* 83 om. G^2 μ^1 $p^{1.2.3}$ in margine habent U^1 M. — 84. U^7 M p^1 non mutatur origo U^2 sed non mutatur origo. — 85. P Sed ratio est G^2 contra leuam. — 87. $U^{2.6}$ G^2 tela U^7 thela. — 88. P Prebendas — has U^4 Prebendas — hanc. — 89. (gl. cod. M: *legista i. doctor legū.*) sequitur in cod. U^3 distichon: n̄ *a p̄bendo recte p̄benda uocatur* || *S; magis a pcio cuius amore datur* || . — 90. PU^3 G^1 pro me 91. U^2 M μ^1 $p^{1.3}$ Et qui . . . U^4 At qui deponit tibi sit depositor ille. — 92. U^2 Praepositarius est . . . PU^2 $p^{1.2}$ pro quo U^5 de quo (sequitur in cod. U^4 pentameter: *At qui disponit sit tibi dispositor.*) — 93. $U^{2.5.7}$ G^2 M p^1 habent hunc uers. post uers. 96. — 94 $U^{2.4}$ aut haec Pp^3 inflectio U^6 seruat (pro *dicit*). — 95. U^2 enunciat μ^1 denominat PR denunc(t)iat. — P$U^{3.5.6}$ Ut quidam dicunt R Ut dicunt quidam P semper secunde plurale est $U^{1.4.5.6.7}$ G^2 μ^1 $p^{1.2}$ semper plurale secunde est U^3 G^1 M p^3 semper plurale secunde (om. *est*) U^2 sepe (al. m. expuncto ſp) plurale secunde est. — 97. U^6 $p^{1.3}$ Anastole PR Anathole P$U^{4.5.6.7}$ p^1 disis U^2 p^2 dissis U^1 dissus G^2 disus U^3 dysys. — 98. PU^5 mēsembrios U^1 mensinbrios U^2 mensebrios U^3 mesembryos $U^{4.6}$ M messembrios p^3 messenbrios G^2 mensambrion $p^{1.2}$ mesembrinos U^4 fit U^5 addam G^2 om. h. u. — 100. U^1 G^2 agniculus.

Ferreus anulus est paruusque est anulus anus.
Est ponti feruor, est aestus solis, et ardor
    Ignis siue calor, hic tamen est hominis.
Castrorum praetor, praefectus dicitur urbis,
Ecclesiarum praepositus sit siue scolarum.
Qui solet accipere sub rege tributa tribunus.
Auctor ab augendo nomen trahit, ast ab agendo
Actor, ab autentim, quod Graecum est, nascitur autor,
Cui iungas hic et haec: *meritorum autore relicta.*
Parricida patrem transfigit siue parentem,
    Est patricida suam qui uiolat patriam.
In dorso gibbus, in pectore gibber habetur,
Primus gibbosus sit gibbrosusque secundus,
    Gibbus terga premit, pectore struma tumet.
Durities manuum callus, callis uia trita,

---

101. P $U^{3.4.6}$ G^2 M $p^{1.2.3}$ Ferreus anulus (U^4 G^2 ānulus) est G^1 Ferreus anulus (om. *est*) $U^{1.2.5.7}$ μ^1 Ferreus est anulus P paruus tamen anulus anus p^3 tamen paruus anulus anus U^1 puuf.q ē anulus anus $U^{2.6}$ μ^1 paruusque est anulus anus M paruusque sit anulus anus U^3 paruus sit et anulus anus U^4 paruus erit ānulus anus U^5 sed paruus annulus anus U^7 paruus est anulus anus G^2 paruus ānulus ānus p^1 est paruus anulus anus p^2 paruus quoque anulus anus G^1 paruus quoque est anulus anus. — 102. μ^1 Est feruor ponti. — 103. G^1 hominum. — 104. U^7 orbis. — 105. U^1 Ecclesiarum tibi praepositus siue scolarum U^2 Ecclesiarum praepositus siue scolarum G^2 Ecclesiarum praepositus atque scolarum U^4 Ecclesiae sit praepositus siue scolarum μ^1 Ecclesiae tibi praepositus sit siue scolarum. uers. 106 sequitur in cod. U^7 uers. al. m. scriptus hic: *Qui tribuat dabit hic tributarius extat.* — 107. U^1 ac ab agendo G^2 est ab augendo M $p^{1.3}$ est ab agendo. — 108. P $U^{4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ autentim $U^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ autentin U^3 autentyn M auctentim μ^1 auctentin P U^6 G^1 $p^{2.3}$ quod grecum est U^1 M μ^1 quod grecum (om. *est*) U^5 G^2 p^1 quod grece U^2 quoque greco U^3 quoque grece U^4 greco quoque. — 109. U^7 G^1 auctore relicta U^4 auctore relicto M μ^1 p^2 om. h. u. — 110. U^6 Paricida U^2 Patricida (al. m. expuncto Paricida G^2 $p^{1.3}$ Patricida. — 112. U^6 gilbus — gilbrus $p^{1.3}$ gilbus — gilber p^2 gibus — giber μ^1 gippus — gipper. — 113. U^6 p^1 gilbosus — gilbrosusque p^2 gibosus — gibrosusque μ^1 gipposus — gipprosusque. — 114. U^6 $p^{1.3}$ Gilbus p^2 Gibus μ^1 Gippus U^3 sed pectore struma uocatur μ^1 sed pectore struma notetur U^2 p^1 in pectore struma uocatur p^3 pectore struma manet G^2 om. h. u — 115. P $U^{1.4.5.6.7}$ G^2 M μ^1 p^3 stricta U^2 secta

Dic collem montem, caulem dic esse uirentem.
A tego uult dici textus pro tegmine libri,
Pro scripti serie texo sibi uult caput esse.
Denotat officium scriptor, sed scriba magistrum.
Furari nocte solitus fur dicitur esse,
Estque caput furnum sibi, quod designat opacum,
Est latro qui latitat siluis alienaque raptat.
Est discus ludus, discus quoque regia mensa,
Discus scutella tibi sit, discus quoque mappa.
El deus Hebraeum timor hoc designat apud nos,
    Namque creatorem iure creata timent.
Sit theos a theoron, quod cernere seu speculari est,
    Nam deus ut praesens cuncta futura uidet.
Libertate carens colibertus dicitur esse,
De seruo factus liber libertus, at ille
Libertinus erit, quem libertus generabit,
Est liber dictus libertino patre natus:
Liber libertus libertinus colibertus.
Est aries dictus quia sit mactatus ad aras,

(al. m. trita i. ufitata) p^1 secta p^2 secta (al. m. *stricta*) U^3G^1 trita. — 116. U^4 Dic montem collem . . . 117. $U^{1\cdot 2\cdot 4\cdot 5\cdot 6}G^2$ De tego . . . p^2 textus dici. — 118. P uult sibi. — 119. P scribaque. — 120. M p^1 solitus nocte. — 121. p^2 sibi furnum U^1 dicatur (pro *designat*) M Dicque capud furnum quod designat opacum. — 122. U^3 quod latitat M captat. — 124. P U^3 p^2 mapa. — 126. G^1 cuncta (pro *iure*). — 127. P G^2 μ^1 p^2 Sit theos (μ^1 theus) a theoron U^1 Sit theos a thereon $U^{4\cdot 7}$ Sit theos a theron $U^{2\cdot 3\cdot 5}$ p^1 Fit theos a theoron $U^6G^1p^3$ Est theos a theoron P $U^{1\cdot 5}G^1$ μ^1 p^2 quod cerno est uel speculari U^4 p^1 quod cerno est aut speculari U^7 quod cernere aut speculari p^3 quod cernere est aut speculari U^2 quod cerno seu est speculari U^3 quod cernere seu speculari est U^6G^2 quod cernere est uel speculari M quod cernere uel speculari (om. *est*). — 128. U^5 Namque (sequuntur in cod. U^3 uersus hi: *Persa magum, scribam Iudaea, Latina magistrum* || *Lingua uocat, plures rabbi, sed Graeca sophistam.* || *Lepra lupus scabies lippus morbusque caducus* || *Talia corporibus transitione nocent.*) — 129. p^2 dicitur inde. — 130. U^5 liber factus. — 131. M generabit p^1 generabit (ł — uit) P R generauit. — 132. U^6 Est liber factus . . . — 133. U^6 M μ^1 p^1 Liber libertinus libertus . . . — 134. U^3 quoniam mactatur in ara $U^{5\cdot 7}$ quia sit mactandus ad aras (U^7 ad aram) p^2 quia sic mactatur ad aras.

Uel quia grex fortis aries dicatur ab ares,
Et quia sit mutus poterit bene muto uocari,
Ueruex nomen habet quia uermem uertice portat.
Nominis huius equus caput est aequo, ratioque
Dicitur a currus antiquo more trahendi.
Quod pede tellurem solet ipse cauare caballus,
    Quadrupes a numero dicitur esse pedum.
Est sonipes quia dat sonitum pes eius harena,
    Inde gradarius est quod pede mollis eat.
Asturco dextrarius est, Astur caput eius,
Nam prius Astur equum dextrandi repperit usum.
Asturco quadrupes, asturco dicitur ales.
Succussarius est quia laedit succutiendo,
Emissarius est extra cursum quasi missus,
Currere nam cessat quia prolem gignit equabus.
Uir notat aetatem, uir sexum, uir probitatem,
Uir quandoque maris sexus nota, nunc probitatis,
    Nunc est aetatis, nunc nota coniugii:
Annis coniugio sexu probitate uir esto.
Est follus forulus, instrumentum fabricantis
    Follis, quo lapsum suscitat ille focum.

136. P U^7 Et quia . . . $U^{1.6}$ M μ^1 $p^{1.2}$ At quia . . . p^3 Ac quia . . . $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ Uel quia . . . — 138. U^3 caput est equo ratioque U^7 p^2 equo caput est ratioque U^4 M est equo caput ratione P R est equo caput ratioque. — 139. G^1 trahendo. — 140. U^5 ille. — 142. P $U^{3.6}$ p^1 harena U^5 arene p^3 harene. — 143. U^2 Indeque gradarius quod . . . — 145. P repetit $U^{2.4.5.6}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ reperit. — 147. P Succusarius U^6 Sucussarius $U^{2.5}$ Succursarius. — 149. P $U^{1.2.3.4.5.6}$ $G^{1.2}$ p^3 Currere non cessat M μ^1 p^2 cum U^4 dum (pro *quia*) P U^5 G^1 uersus hoc ordine exhibent: 144. 145. 147. 146. 148. 149. U^6 ordine habet hoc: 147. 144. 145. 148. 149. om. 146. U^1 p^2 hoc ordine habent: 144. 145. 147. 148. 149. uers. 146 inuenitur post uers. 156. $U^{2.4}$ hoc habent ordine: 144. 145. 148. 149. 147. 146. eodem ordine habet cod. p^3 inserto inter uers. 147 et 146 uersu hoc: *Estque palefridus quia frenum suscipit ore.* M habet ordine hoc: 144. 145. 146. 148. 149. 147. p^1 hoc habet ordine: 144. 145. 148. 146. 147. 149. — 151. U^5 G^1 uir probitatis (in codd. $U^{2.3.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2.3}$ uersus hoc ordine se excipiunt: 151. 152. 150. in cod. μ^1 ordine hoc: 151. 150. 152). — 153. $U^{2.4}$ G^2 uirtute uir esto P U^1 μ^1 om.h. u. — 154. $U^{2.5}$ M fabricandi p^1 fabricandi (ł — tis). — 155. P $U^{1.2.3.4.5}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2.3}$ ante (pro *ille*). sequitur in cod. U^2 uers.

Follus quandoque significat fatuum.
Qui uendit merces mercator dicitur ille,
Institor est instat qui pro pretio minuendo,
Mercator uendit, institor illud emit.
Uerborum nebulo, meretricum sit tibi leno,
Intentumque gulae parasitum dicimus esse.
Lumbis parcentes nos dicimus esse palumbos,
Quique colunt lumbos hos dicimus esse columbos:
Isti per mensem coëunt primique per annum.
Rusticus a rure, quoniam rus est sibi curae,
Uillicus a uilla, quia res disponit in illa,
Dicitur agrestis ab agro, sit littera testis.
Sit Cato consultus, consultor filius eius,
Consultor poscit quod consultus bene noscit,
Consultor rogitat, consultus consilium dat.
Liber id est Bachus uel uir sine compede natus,
At liber est codex uel raptus ab arbore cortex:
Prima *beri* faciunt genitiuum *bri*que secunda.
Pars prior est cortex, liber altera, tertia suber.
Aequiuoce uinumque latex et limpha uocatur:
Est idcirco latex uinum quoniam latet uua,
Limpha latex ideo quoniam terrae latet imo.
Germanos dices qui sunt ex germine matris
Et patris eiusdem, frater nomen generale,
Pro consobrino fratrem dicas aliquando.

---

hic: *Non opus est follo suspendere tympana collo.* idem uers. inuenitur in codd. U^3 p^2 post uers. 157. abest a PR, legitur in glosa Metulini. — 157. $U^{2.3.4.5}$ M μ^1 p^1 dicitur esse. — 161. P $U^{2.6.7}$ M μ^1 G^1 Intentusque gule parasitus dicitur esse. — 162. U^5 Parcentes lumbis U^1 palumbes. — 163. P $U^{2.3.4.6.7}$ G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ nos (pro *hos*). — 164. U^2 μ^1 illique. — 165. μ^1 stat (pro *est*). — 166. P U^3 Uillicus uilla . . . — 168. p^3 Est catho . . . (ascriptus est in marg. cod. p^2 uers. *Consulo te posco . tibi consulo consilium do.*) — 169. U^6 p^3 nouit ($U^{1.7}$ inuerso ordine habent uers. 169. 168). — 170. (U^7 p^2 om. h. u. M p^1 in margine habent. in cod. U^5 sequitur uers. *Consulo te quero . tibi consulo consilium do.* — 171. M p^2 bacus PR bachus. — 172. U^2 Et liber U^3 Uel liber P U^4 μ^1 p^3 Ac liber U^5 Ast liber R At liber. — 173 U^7 p^3 genitiuos. — 177. U^7 ideo est quoniam U^1 μ^1 p^1 terra latet ima. — 178. $U^{3.5}$ dicas U^6 M p^1 dicis PR dices. — 179 U^5 frater est nomen.

Dicitur hinc cignus quia cantus congruus eius,
    Quod totus candet ipse uocatur olor,
Estque caput primi concinnus olonque secundi.
Uirgulti custos homo dicitur esse uiredus,
Estque ueraedus equus uectans raedam quasi currum.
Non clara matre natus claroque parente,
    Ut plerisque placet, dicitur esse nothus.
Spurius est natus tantum clara genetrice:
Alcides primus fuit Aeneasque secundus.
A grauitate baro fertur, quod monstrat origo
Eius, nam Graece bares id quod graue signat.
At proceres uere dices sic a probitate,
    Sunt proceres namque qui procul a carie.
Ut plures firmant uireat quod uiribus est uir,
Dicitur, ut credo, magis a uirtute uirendo.
Sanguis progenies, sanguis quoque dicitur humor,
Sit tibi peccatum sanguis, sanguis quoque uita,
Euchariton testante tibi sit theologia.
Ad corpus nixus, sed spectat ad intima nisus,
    Nam quamuis animo corpore nitor ego.

---

181. U^4 p^2 cingnus PR cignus. — 182. U^3 inde uocatur olor U^7 dicitur esse olor PR ipse uocatur olor. — 183. P U^7 p^1 concignus. — 184. p^1 dicitur ipse uiredus. — 185. P$U^{1.4.5.7}$ M μ^1 p^2 Est ueredus . . . — 187. U^6 notus. — 188 μ^1 clara tantum. — 190. μ^1 sic monstrat. — 191 μ^1 baros U^5 nam bares id grece . . . G^1 namque bares id quod graue signat. — 192. P$U^{3.4}$ $G^{1.2}$ Ac proceres $U^{5.6}$ M p^1 Tu proceres R At proceres PU^6 p^3 uere dicas sic U^3 uere sic dicas U^4 G^1 uere sic dices $U^{1.7}$ G^2 M μ^1 p^2 uere dices sic p^1 uere dicis sic U^2 uere tu dicas U^5 uers. 192. 193. in unum contraxit: *Tu proceres uere sunt procul a carie.* — 193. P Sunt proceres procul a carie uirtute cluentes. — 194. U^7 Ut plures dicunt $U^{2.5}$ uireat quod uiribus PR uireat quod pluribus. — 197. M p^1 Sit quoque peccatum sanguis U^2 sanguis tibi uita. — 198 PU^5 p^2 Eucariton quoque sit testante theologia μ^1 Euchariton quoque testatur theologia $U^{1.2}$ G^2 M p^1 Euchariton (M p^1 Eucariton) tibi sit testante theologia U^6 G^1 Eucariton tibi sit testanteque theologia U^3 Eucharyton tibi sit testatur theologya U^4 Eukarithon testante tibi sit theologia U^7 Eukaristia tibi sicut testatur theologya p^3 Eucariton sanguis sit testante theologia. — 199. G^1 spectat sed ad . . . U^6 M p^1 sed nisus ad intima spectat. — 200. U^1 nitar.

Dicitur hinc Titan quia nos illuminat, at sol
Quod solus lucet super omnia sidera caeli,
Et quia res omnes exterminat hinc sit Apollo,
Quodque foco plenus sit Phoebus dicitur inde,
Aut etiam Phoebus quod sit nouus esse probatur.
Dicitur hinc hircus quoniam uirtute potens est,
Hircus enim quasi uir caprarum dicitur esse,
Sit caper ex usu tibi sitque domesticus iste,
Capreolus uere siluester dicitur esse.
Esse minor mundus confirmatur microcosmus,
Sed signa mundum maiorem per macrocosmum.
Alterius uiolans uxorem fertur adulter,
At moechus faciens incestum cum meretrice,
    Signat adulterium fornicor et reliquum.
Dicitur a uentura canendo uaticinator,
A perpendendo garritus alitis augur,
Aruspex aut ariolus dicatur ab ara.

---

201. $U^{2.4.5}$ ut sol. — 202. $PU^{1.3.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M p^1 Quod solus luceat . . . U^2 Quod solus lucet (-ceat al . m.) . . . μ^1 p^2 Quod solus lucet . . . p^3 Quod solus celi super omīa sidera lucet. — 203. Et quod . . . p^3 Ac quia . . . . — 204. U^7 μ^1 p^1 phebus dicitur idem U^6 hinc phebus dicitur idem (om. *sit* post *plenus*) U^1 p^3 phebus dicitur esse. — 205. $U^{1.2}$ At etiam . . . $U^{4.5.7}$ Ac etiam . . . μ^1 quia sit . . . M p^1 esse uidetur U^4 μ^1 ipse probatur PR esse probatur. — 206. P $U^{3.4.7}$ μ^1 p^2 potens sit. — 208. M μ^1 p^3 sit domesticus iste $U^{1.6}$ sit domesticus ille U^3 sitque domesticus ipse U^4 sit domesticus inde (P $U^{2.5.6}$ $p^{1.2}$ habent uers. 206. 208. 207.) — 209. P U^3 G^1 M μ^1 p^1 uero P $U^{3.5.6}$ $G^{1.2}$ siluestris U^2 Siluestrum uere caprarum capreolus sit. — 210. U^1 Est minor mundus confirmat microcosmus. — 211. U^4 μ^1 p^3 Sed signo G^1 Si signas G^2 Sed signas $U^{1.6}$ Sed signans U^5 p^2 Sed signat (P habet uers. 211. 210). — 212. U^4 uocatur adulter. — 213. P U^5 G^1 Ac mechus U^1 Sed mechus U^2 Ast mechus p^3 Estque mechus. — 214. U^4 fornicator G^2 fornicatur M fornitor (al. m. fornicator). — 215. $U^{1.5}$ faticinator. — 216. p^2 At perpendendo . . . — 217. PU^3 Auruspex U^5 Ac aruspex p^2 auriolus PU^5 G^2 p^1 dicatur ab ara U^3 M μ^1 p^3 dicatur ab aris G^2 dicetur ab ara $U^{1.2.6}$ p^2 dicetur ab aris U^4 dicitur ab ares U^7 dicitur ab aris (gl.: *aruspex et ariolus idem significant, quia antiquitus intrabant iuxta aram et faciebant sacrificium ibi.*).

Finis consumens et consummatio finis,
Est proprium finis, quandoque est actio finis.
Sit Ianus quadrifrons ob tempora quattuor anni,
Sitque bifrons propter occasum solis et ortum:
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Iane biceps, anni tacite labentis origo.
Dicas textoris radium, radium quoque solis,
Atque rotae radius tibi sit, non inuenio plus.
Erubet Eous aurora, pallet Ethous,
Feruet Pyrous, se mergit aquis Philogeus.
Sit tibi successus euentus prosperitatis,
Euentumque malum proprie dicas fore casum,
Lapsus et euentus inflexio sit tibi casus,
    Et quidquid dicas, a cado sume caput.
Est polypus naris, oscedo dicitur oris,
Sit pedor inde pedum, foetor totidem tibi rerum,
Spirantisque bene sit odor nidorque coquinae.
Polypus est piscis, polypus foedatio naris,
    Pes caput huic, illi dic caput esse porum.

---

218. $U^{2.4}$ Finiſ cōſumens eſt cōſumatio finiſ G^{2} Finis cōſumēs ē cōſumatō finis U^{3} Finis cōſumās ē cōſumatio finiſ (sequitur in cod. U^{5} uers. *Cuiº p̄lale regionis dicitur ēē*). — 219. G^{1} Est proprie finis . . . $U^{7}\mu^{1}$ Est finis proprium . . . U^{4} quandoque sit . . . $U^{1}p^{2}$ om. h. u. sequitur in codd. $U^{4}p^{3}$ uers. *Eius* (p^{3} *Cuius*) *plurale regiones dicimus esse.* — 220. U^{5} Sis quadrifons iane p^{3} Est ianus quadrifons $U^{1.2}$ quia tempora IIII anni $U^{3.4.5.6}$ $G^{1.2}M\mu^{1}p^{2}$ quia tempora quatuor anni p^{1} quia quatuor tempora anni $P\,p^{3}$ ob tempora quatuor anni. — 221. U^{5} Sisque . . . G^{1} lucis (pro *solis*). — 222. p^{2} audi. — 223. U^{2} bifronſ ceps (al. m.) $\mu^{1}p^{2.3}$ bifrons U^{5} biffrons. — 225. U^{3} Ast rotae . . . — 227. $P\,U^{2.4.5}$ pirous U^{6} pirrous U^{3} $G^{1.2}M\,\mu^{1}p^{1.2.3}$ pyrous U^{1} pyroeus U^{7} pyrois. — 229. $U^{2.5.6}G^{2}$ dicas proprie. — 231. U^{4} Sed quicquid dicas G^{2} de cado . . . U^{5} a cado sit tibi caput — 232 U^{5} Polipus est maris U^{3} obscedoque U^{2} obſcedo dr oris q; naſcitur ore (al. m.). — 233. $P\,U^{3}$ Sitque pedum pedor U^{5} Atque pedum pedor G^{2} Sitque pedis pedor U^{2} Estque pedum pedor p^{3} Sitque pedor pedum G^{1} Est pedor inde pedum $U^{1.4.7}M\,\mu^{1}p^{1.2}$ Sit pedor inde pedum U^{6} Sit pedorque pedum $P\,U^{5}$ est fetor totidem tibi rerum U^{3} fetor est totidem tibi rerum — 236 U^{1} Peſ caput eſt illi . illi dic cap̄ ēē. (gl. *Polipº est equiuocū . nā polipus p̄rīa lōga est quidā piscis qui habet plures pedes .*

Fornix est arcus, fornixque domus meretricis,
Ast utrique caput dicitur esse foris.
Testudo ballistaque semicirculus iris
Dicitur et saepe curuatio litoris arcus.
Articulus color est, breue membrum, dictio Graeca,
Articulus numerus per denos multiplicatus,
Momentum articulus pressuraque dicitur esse.
Est manuum pollex, sed dicatur pedis allux,
Est manuum digitus, articulusque pedum.
Unius doctor sit multorumque magister,
A doceo primum dic, a maiore secundum.
Quod toti sit par factum totius ad instar,

---

polipus prīa breuis est fedatio naris . et dicitur a polis quod est pl̄alitas et porus q̊d est foramē in carne per q̊d exit sudor . sic dicit actor . sed deriuator dicit aliter uidel; quod polipus pro pisce bn̄ deriuatur sicut dictum est a pluralitate pedū . sed polipus secundo mō est fetor urbis qui prouenit ex aliquibus reb; immundis que proiiciuntur in strata seu uia. et dicitur a polis quod est urbs et pus putredo . quasi putredo urbis . et transumitur ad fetorem naris . quia sicut fetor urbis non potest sustineri ita nec fetor naris.) In cod. U¹ uersus hoc ordine se excipiunt: 232. 235. 236. 233. 234. in cod. U⁵ ordine hoc: 232. 233. 235. 236. 234. uers. 236 sequitur hoc in cod. uers. *Mustor panis acor uinū carnis q̊; rācor* (=*Mucor panis, acor uini, carnis quoque rancor*). — 238. P U⁵ p² Ac utrique caput . . . G² At utrique caput . . . U^1.2.3.6.7 μ¹ p³ Ast utrique caput . . . G¹ Ac utriusque caput . . . U⁴ Atque utrobique caput . . . M p¹ Ast utrique foris dicitur esse caput (p¹ capud). — 239. P Est testudo balistaque U^1.2.4.5.6 G¹ M μ¹ p^1.2.3 Testudo balistaque U³ Testudo balystaque U⁷ Testudo balista et G² Testudoque balista. — 240. U⁷ ac sepe p² at sepe. — 241. p¹ menbrum breue. — 242. U¹ per denum. — 243. p³ Momentumque U⁶ μ¹ pressura (sequitur in cod. p³ uers. pentam.: *Et fidei pūctᵒ dicitur articulus.*) — 244. U⁷ alux (gl. *pollex appellatur grossior uel maior digitus manus et fortior, et dicitur de polleo es, quia pollet in fortitudine . allux est grossior articulus in pede, et dicitur ab a quod est sine et lux lucis, quasi sine luce uel extra lucem.*). — 246. P U² Unius est doctor sit multorumque magister G² Unius est doctor sed multorumque magister U³ Unius doctor sed multorumque magister p³ Unius sit doctor multorumque magister. (post uers. 247 legitur in cod. μ¹ glosae instar distichon hoc: *a maiore statu nostri traxere magistri* || *Si doceat doctor quilibet; ēē potest.* — 248. U¹ Quod toti sit pars p³ Quod pars sit toti P factum quoque totius instar. —

Hoc dicas obolum, sed semicirculus est as,
Nummi dic assem, partem dic ponderis assem,
Esse genus semis, proprie medium tenet assis.
Dic proceres procul a carie uirtute cluentes,
    Quique petunt cubitus a procor esse procos.
Artifices artis dicas, opifex operis sit,
    Ast opifex opis est, si caput exstat opis.
Pannorum scissor tibi sit uitisque putator,
Uulneris incisor, sicut doctus docet auctor.
Est Petrus dictus Simon, quia simplicitate
    Floruit, at Petrus, quod ratus ipse fide.
Hoc nomen cephas fertur caput esse Latine,
    Dicitur et Cephas, quod caput ecclesiae.
Intestinorum pars est renunculus, at sunt
Renes luxuriae sedes nec non alimentum.
Ennos significat habitare, caprumque, profundum:
Ennosigeus et ennoicus probat atque gehenna.

---

249. U^5 Hoc obulum dicas U^6 Nunc obolum dicas (uers. 250 sequitur in cod. U^3 uers. *As oboli pond⁹ pūct⁹ possessio tota.*) — 251. μ^1 Est genus semis . . . U^1 Esse genus proprie semis medium tenet assis G^2 Esse genus medium semis proprie tenet assis $PU^{3.7}$ medium proprie tenet assis p^3 mediam partem tenet assis $U^{4.6}$ om. h. u. — 252. $U^{1.2.3.4.5.6}$ G^2 μ^1 $p^{1.3}$ clientes. — 253. $U^{4.5}$ G^2 cubitos P a precor. — 254. U^6 Artifex U^1 opifex operum sit U^4 operis opifex sit. — 255. $PU^{2.3}$ G^1 μ^1 p^1 Ast opifex opis est, si caput extat opis U^1 At opifex opis est . . . U^6 Ac opifex opis est . . . U^4 Ac opifex opis (om. *est*) U^5 Aut opifex opis est . . . G^2 Ast opifex deus est . . . U^7 Aſt opifex opiͧſ c̄ ſit caput extat opiſ μ^1 Aſt opifex opiſ eſt ſ; caput extat opiſ p^2 Aſt opifex operiſ ſi caput extat opiſ M p^3 Ac opifex operiſ eſt . ſi caput extat opiſ. — 256. $U^{2.5}$ $G^{1.2}$ M cissor p^2 sit tibi. — 257. U^2 incissor U^3 inscisor U^6 inscissor PU^6 G^1 μ^1 $p^{1.3}$ actor U^2 aͨutor (al. m.) $U^{3.5.7}$ G^2 M p^2 auctor U^1 author U^4 autor (*Thurot.* pag. 103 adn. 2: On trouve presque toujours dans les manuscrits, depuis le XIIIᵉ siècle, *actor* et non *autor* dans le sens de notre mot *auteur.*). — 258. $U^{1.2.3.4.6}$ G^1 M μ^1 $p^{1.3}$ symon U^7 symon dictus. — 259. PU^5 μ^1 fuit (pro *fide*) U^4 om. h. u. — 261. U^3 Dicitur hinc cephas U^4 quia caput ecclesie sit G^1 quod capud ecclesie est. — 262. PU^1 ac sunt. — 264. U^2 $G^{1.2}$ ſigt̃ U^6 ſignat $PU^{4.7}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ caprumque $U^{3.5}$ cap̃mq; U^1 G^2 cap̃q; G^1 caperq; $U^{2.6}$ caprāq; — 265. $U^{1.4.6}$ Ennosicheus $U^{2.3.7}$ Ennosycheus p^3 Ennosigenus $PU^{2.3.4.5.6.7}$ G^1 ennoycus. μ^1 ennoy-

Mango caballorum sit porcorumque subulcus,
Est asinorum pastor agaso boumque bubulcus,
Mulio mulorum dux ennoicusque caprarum,
Nam caper est ennos, ouium sit opilio pastor.
Ille quaternio sit qui supra quattuor exstat,
Quique decem praesit ille decurio sit.
At simplex miles decurio saepe uocatur,
Hincque gregarius est de grege dictus ita.
Uniusque uiri princeps monarcha uocatur,
Monarchamque uoces qui sibi cuncta tenet.
Qui quartam partem regni tenet ille tetrarcha,
Ac dominus supra quattuor est id idem.
At qui triginta sub se tenet ille tribunus,
Quique tributa legit ille tribunus erit.
Quinquaginta regens pentacontarcha uocatur,
Pentarcham dices qui nisi quinque regit.
Ast hecatontarcha seu uis centurio centum
Possidet, at mille dux chiliarcha tenet.
Ecclesiaeque pater princeps patriarcha uocatur,
Namque pater patrum dicitur ille pater.

---

chus U^1 orniacus U^1 ichenna $U^5 \mu^1 p^1$ iechenna G^2 om. h. u. (gl. *ennoicus est custos caprarum et dicitur ab ennos quod est capra et icos custos, quasi custos caprarum.*) — 267. U^5 Est asini pastor agazo . . . G^2 Ast asinorum . . . — 268. U^1 erinicusque $P U^{2.3.5.6} G^{1.2}$ ennoycusque $M p^{1.3}$ caprorum. — 269. U^5 Namque caper ennos ouium sed opilio pastor. $P U^{3.5.6} \mu^1 p^2$ habent uers. 266. 268. 269. 267. — 270. $M \mu^1$ super. — 271. P Quinque decem . . . U^6 miles (pro *ille*). — 272. $P U^5 U^2$ Ast p^3 Aut. — 273. U^5 Hic p^3 Hicque $M \mu^1 p^1$ Hic quoque $U^3 M p^1$ a grege. — 274. U^1 Unius PR Uniusque. — 275. U^1 Monarcham $U^{2.4.5.6} G^1$ notes U^7 notes (expuncto *uoces*) U^2 regit (pro *tenet*). — 276. U^7 quartam regni partem G^2 partem quartam regni. — 277. $U^1 p^3$ Ac dominus . . . G^2 Ast dominus . . . $M p^{1.2}$ Et dominus . . . U^3 est itidem $U^{2.6.7} G^{1.2} M p^3$ extat idem. — 278. $U^2 G^3 M p^1$ Et qui . . . U^4 Ast qui . . . M sub se lẹ̄git. — 279 M p^1 gerit (al. m. *legit*) U^3 hic dicitur esse tribunus. — 280. $U^6 G^1 p^1$ tenens. — 281. $U^2 \mu^1 p^{1.3}$ dicas $P U^{2.3.4} G^1 \mu^1 p^2$ qui sibi quinque tenet $U^{5.6.7} G^2 M p^3$ qui sibi quinque regit U^1 qui nisi quinque regit. — 282. p^1 Ast centumtrarcha ceu uis . . . — 283. $U^1 G^2$ probat (pro *tenet*). — 284. P $U^{3.4.5.6} G^2 \mu^1 p^3$ Ecclesie pater et princeps . . . U^7 Ecclesie princeps patrum . . . $U^{1.2} G^1 M p^{1.2}$ Ecclesieque pater princeps — 285. $U^2 G^2 M p^1$

Obliquum uisum gestans homo strabo uocatur,
Dicatur luscus qui uidet idque parum.
Incantatores serpentum dicimus esse,
Dicque magos inquisitores astronomiae,
At cuiusque rei fore dicas apparitores.
Bos est camporum, bubalus est nemorum,
Bubalus est magnus, buculus est minimus.
Lar proprium nomen, genitiuus dat tibi Lartis,
Lar domus et numen, subsequiturque Laris.
Est deus aeternus, nostro de corpore diuus.
Scribe dii, lege di, si uis urbanus haberi.
Syngraphus est scriptum, quo confirmatio pacti
Prorsus certa manet uendentis res et ementis,
Hinc et chirographus manualis charta uocatur,
Exemplum scripti dicitur antigraphus.
Calculus est ratio, numerus, sententia, carbo,
Calculus est pondus, minimus lapis, ensis acutus:
Libro *Papiae*, si uis, exempla require.

---

dicitur esse pater U^3 dicitur esse papa. — 286. μ^1 Oblicum lumen gestans homo strabo uocatur M Obliquum lumen (al. m. *uisum*) gestans homo . . . U^7 Obliquum lumen homo gestans . . . p^1 Obliquum lumen gestans hic strabo . . . U^1 Obliquum uisum gestans hic strabo . . . $G^{1.2}$ Obliquum uisum portans homo . . . — 287. P id quod parum G^2 id quod est parum. — 290. PU^5 G^1 p^3 Ac . . . ($U^{2.6}$ habent uers. 288. 290. 289). — 291. U^7 bubulusque nemorum G^2 bubalusque nemorum. — 292. $U^{5.7}$ Bubulus $U^{2.3.6}$ bucalus p^1 bucolus U^5 sed buculus est minimus. — 293. U^1 dat tibi lartis U^2 sit tibi laris PR sit tibi lartis. — 294. U^1 Lar deus atque domus U^4 G^2 Lar domus est numen U^6 Lar domus est nomen p^1 Lar numen domus est PR Lar domus et numen U^1 subsequitur laris PR subsequiturque laris. — 295. U^6 μ^1 p^1 nostro de tempore. — 296. M si uis bonus auctor haberi. — 297. p^1 conformatio U^8 facti. — 298. U^5 Certa manet prorsus U^7 res uendentis et ementis. — 299. U^6 p^3 Hincque . . . G^2 M p^1 Sic et . . . PR Hinc et . . . $U^{1.4}$ G^2 p^2 cirographus PR cyrographus P charta codd. carta. — 303. p^3 In libro . . . (sequitur in codd. $U^{4.5.6}$ G^1 distichon: *Est baculus stipes* (*U^6 lignum*), *stirps stirpis regia proles* || *Stips stipis est obolus, Styx Stygis atra palus.* In cod. G^2 sequuntur uersus hi: *Est stipes baculus, stirps stirpis regia proles* || *Dicitur et saepe stirps radix arboris esse.*).

Mucro pedem, medium gladius, totum tenet ensis,
Mulcet hic, iste secat, diuidit ille gulam.
Orator sit discipulus, rhetor docet illum,
A resis rhetor dicatur et alter ab oro.
Aëra dic nostrum, sed dicas aethera summum,
Unus saepe tamen sumitur ut reliquus.
Dicatur fluuius currens extra mare dulcis,
Sed proprie fluctus dicitur unda maris.
Est Satyrus Faunus, tamen et diuersificatur:
Camporum Faunos, dic nemorum Satyros.
Hospes qui recipit hospesque receptus habetur,
Et sic qui nutrit et qui nutritur alumnus.
Carmina qui fingit aut metra poëta uocatur,
Dicatur uates qui quicquam uaticinatur,
Sitque propheta tibi quisquis diuina profatur.
Dicas nauclerum qui sorte regit sibi nauem,
Indeque nauta regit nauem non sorte sed arte.
Ut uere dicas, tibi sit dormitio somnus,
Somni pigrities dicitur esse sopor.
Consensus hominum mos est, ritusque uocetur
Quod iuxta solitum sit tibi quisque ratus.
Praesul prae Saliis dicatur episcopus esse,

305. p^3 i^{te} (=iste) secat G^1 ille necat PR ille secat. — 306. P rhetorque magister U^7 rethor tenet illum G^1 retor docet illum R rethor docet illum. — 308. U^1 sed dices PU^5 sursum M sursum (ł summum) R summum. — 309. $PU^2 G^1$ Unum — reliquum U^5 dicitur. — 312. $U^{3.5}$ $G^1 \mu^1 p^{1.3}$ diuersificantur. — 313. U^3 dicas nemorumque satyros U^6 dic sathiros nemorum μ^1 dic satyros nemoris. — 314. p^3 Hospes qui recipit et qui receptus habetur. — 315. $PU^3 \mu^1$ Et sit . . . p^2 Ut sit . . . $U^7 G^2$ $M p^{1.3}$ Et sic . . . U^5 Sic et . . . U^6 Sic est . . . $U^{2.4} G^1$ Est sic . . . U^1 Est qui me nutrit et qui nutritur alumnus $U^{2.6} G^{1.2} p^1$ alumpnus. — 316. μ^1 ac metra. — 317. U^5 Uates dicatur PR Dicatur uates $U^{2.6} \mu^1 p^1$ qui quicquam U^7 si quid G^1 si quidquam PR si quicquam. — 318. $G^2 \mu^1$ Sit propheta U^2 Sit quoque propheta . . . $U^{2.3.4.5} \mu^1$ si quis . . . U^4 prefatur. — 319. p^2 regit sorte G^2 naues. — 321. G^2 Ut uerum dicas U^4 dormitio sit tibi sompnus. — 323. $U^{2.4} \mu^1 p^{1.2}$ uocetur PR uocatur. — 324. $U^7 G^1 p^{2.3}$ sibi. — 325. $M p^1$ Pre saliis presul U^3 Presul pre reliquis PR Presul pre aliis.

Ac praesul princeps dicitur ante solum.
Dicatur catulus minimus catus a cane dictus,
A cato dictus catus erit minimus.
Est talus decius, talus postrema pedis pars,
Indeque taxillus dicatur deminutiuum.
Lanas et telas pecten parat atque capillos,
Pubes et piscis sitque chorea tibi.
Pecten agit telas, lanas trahit, os subit, aures
Mulcet, et est pubes, piscis et ordo simul.
Est conus crista galeae fructusque cupressi.
Euentum dic principium finemque uicissim:
Semper ad euentum festinat. et inueniemus:
Quisquis ab euentu facta notanda putat.
Hesperus in nocte dicatur, mane uocetur
Lucifer, et semper nocte dieque Uenus.
Esse toros dicas tauri palearia, lectos
Esse toros dicas, mensas quoque dic aliquando.
Est auus et proauus abauus atauus tritauusque,
Et sic inde nepos. ab. at. tri. suscipit haec uox.

---

326. $PU^5 G^1 p^3$ Ac . . . U^7 Aut . . . R At . . . — 327. μ^1 minimus catus PR minimus canis. — 328. $U^{1.2.3.5.7}$ catulus est minimus μ^1 cattus est minimus G^2 erit catus minimus PR catus erit minimus (U^4 om. h. u.). — 329. $U^6 p^3$ extrema. — 330. P et codd. diminutiuum. — 331. U^1 ac telas U^7 pecten trahit. — 332. U^3 ac piscis U^5 sit piscis $U^2 G^2 M \mu^1$ et pisces $U^{2.7} G^2 M p^{2.3}$ corea U^3 simul (pro *tibi.*). — 333. U^2 telum $PU^{3.5}$ sordes trahit $U^{1.2.4.6} G^2 M p^{1.3}$ lendes trahit $U^7 \mu^1$ lanas trabit ($G^1 p^2$ om. h. u. et seq.). — 334. $PU^{1.2\ 3.5.6}$ $G^{1.2}M$ pecten et ordo simul $\mu^1 p^3$ piscis et pecten simul. — 335. P cron⁹ (codd. $U^{2.3.4.5.6.7} G^{1.2} M \mu^1 p^{1.2.3}$ habent hunc uers. post uers. 342). — 337. U^2 et ıueım⁹ (expuncto *medias res*) U^6 et inueniet ſi. — 338. U^2 Si quis U^5 uocanda. — 339. U^7 de nocte — de mane. — 340. P ac semper uenus nocte dieque $U^1 \mu^1$ et semper nocte dieque uenus U^2 ac semper nocte dieque uenus G^1 at semper nocte dieque uenus U^3 at semper uenus est et nocte dieque U^4 semper uenus nocteque dieque $U^5 p^3$ ac semper uenus est in nocte dieque $U^6 p^2$ at semper uenus est in nocte dieque $M p^1$ et semper uenus est in nocte dieque G^2 et semper uenus et in nocte dieque U^7 ac uenus est nocte dieque simul. — 341. U^1 tauri dicas $U^7 G^2$ thauri dicas. — 342. PU^5 mensam. — 343. $P \mu^1 p^1$ Est auus et proauus . . . $U^{3.4} G^{1.2} p^3$ Est auus proauus . . . R Est auus est proauus . . .

A faueo fautor dic, a facio fore factor,
Concedit primum, mihi crede, facitque secundum.
Caeli cardo polus, caelum quoque sit casa solis,
Empyreum caelum bene dicat quisquis Olympum.
Hoc nomen lampas, crater quoque, panther et aether
Accusatiuis Graecis faciunt muliebre.

Cap. X.

De nominibus femininis.

Prora prior pars est nauis, pars ultima puppis,
Dic latus esse ratem, uentrem dic esse carinam,
Naues collectas dicas comprendere classem.
Nauis ab humore nomen trahit ex ratione,
Namque caput nais, quod sonat humor, habet.
Quod rata sit ratis est, quod concaua dicta carina,
Puppis dicatur a post, prora est quasi prima.
Barca, celox, paro, denter, musculus et myoparo,
Caupulus et lembus seu linter, cymba, corambus,

---

345. U^{6} a facio factor P $U^{1.8}$ μ^{1} a facio quoque factor R a facio fore factor. — 347. P causa U^{7} gaza G^{2} celū caſa ſit q̊; ſolis. — 348. U^{1} bene dicat quisquis P $U^{3.7}$ G^{1} p^{3} bene quisquis dicat U^{2} G^{2} quiuis bene dicat $U^{4.5.6}$ M p^{2} bene quiuis dicat μ^{1} bene quisuis dicat p^{1} bene qui uult dicat. — 350 U^{6} G^{2} grece faciunt μ^{1} faciunt grece p^{3} feminina (pro *muliebre*).

1. P $U^{2.6}$ p^{3} prior nauis pars dicitur, ultima puppis μ^{1} prior nauis pars ultima dicitur puppis U^{3} G^{1} prior nauis pars est, pars ultima puppis U^{4} prior pars est nauis, pars altera puppis R prior pars est nauis, pars ultima puppis. — 3. U^{5} Nauis U^{1} dic comprehendere P $U^{4.5.6.7}$ G^{2} dicas comprehendere R dicas comprendere U^{2} classim. — 4. U^{3} et ratione. — 5. P et codd. plerique *nays* (cf. VIII 226) μ^{1} om. h. u. — 6. P om. *est* post *ratis*. — 7. P G^{2} Pupis dicatur quasi post . . . — 8. P $U^{3.5}$ G^{1} et mioparo R om. *et*. — 9 U^{2} Capulus p^{2} Caupulus PR Campulus p^{1} hinc lembus μ^{1} ceu linter U^{4} uel linter P $U^{1.3.4.6.7}$ μ^{1} p^{2} carabus G^{2} carambus G^{1} p^{1} carebus M p^{3} carembus U^{2} caribdis (expuncto *carambe*) U^{5} phaselus (scripsi *corambus*, quod uocabulum exhibet U^{5} in fine uersus sequentis . conspirat haec lectio cum gl.: dicitur quasi *corio ambita*.).

Dromo, liburnus, legia, caudica, scapha, phaselus.
Antemnae, forus, alueolus, carchesia, malus,
Anchora, lintea, uelaque, carbasa siue ceruchus,
Contus seu remus, amplustraque, transtra, rudentes.
Uulnera sunt plāgae, regio plăga uel plăga rete,
Primum producas, corripe pro reliquis.
Est mulier uidua, si sit uiduata marito,
Defuncto nato dicitur orba parens.
Laus de terrenis, debetur gloria caelis,
Et tamen inuenio: *sit laus et gloria Christo.*
De tenui factam corio galeam uoco mitram,
De puro chalybe cassida dic proprie.
A mulcet mulier, a femine femina nomen
Sortitur, sexus quod discrimen notat eius,
Quodque uiro iuncta coniunx, a spondeo sponsa.
Curia planities in terra, curia regum,
Sed curtis proprie dicatur canonicorum.
Factum luxuries notat affectumque libido,
A luxu primum dic, a libet esse secundum.
Urbis porta, fores thalami, sed ianua templi,
Penoris est ualua, quod et Ouidius manifestat
Dicens '*hic portas frangit, at ille fores*'.

---

10. $PU^3 \mu^1 p^{1.2}$ caudea R scandea (gl. *caudea est nauicula capiens a quatuor ad decem homines et fit ex grosso trunco cauato, dicta quasi caudicea uel corticea.*) U^5 corambus (pro *phaselus*). — 11. P fores $U^7 p^2$ alueolum. — 13. P amplustreque $M \mu^1 p^1$ amplustra R amplustraque (sequitur in codd. $U^4 G^2$ pentam. *Instrumenta ratis dicere iure potes.*). — 15. $U^{2.5}$ produces M producis PR producas U^7 pro reliquis breuies μ^1 at reliquis breuies PR corripe pro reliquis. — 16. M Est mr̄ . . . $U^{1.4} G^1$ Est mulier . . . PR Est mater . . . PG^2 sit uiduata U^5 quae sit uiduata μ^1 cum sit uiduata R si sit uiduata. — 18. U^1 Laudē t'renif . . . — 19. U^2 At tamen U^4 Sed tamen p^2 Ut tamen PR Et tamen. — 22. $U^3 p^{1.2}$ a femen G^2 a femore PR a femine. — 24. U^5 Quod sit iuncta uiro p^1 Quodque uiro iuncta sit PR Quodque uiro iuncta. — 26. $M p^{1.2}$ dicetur. — 27. G^2 Actum PR Factum U^2 notat (al. m. *signat*). — 28. U^4 a libetque secundum. — 29. $U^3 p^3$ sit ianua . . . $U^{5\,6} p^1$ dic ianua . . . — 30. $PU^5 M$ quod ouidius . . . (om. *et*). — 31. $PU^{3.4.5.6} G^1 p^2$ fregit at p^3 fregit ac $U^2 G^2$ fregit et $U^{1.7}$ frangit at $M \mu^1 p^1$ frangit et.

Dic aures hominum, dic auriculas asinorum,
    Dicas et leporum consimilisque rei.
Ungues non brutis dantur, datur ungula brutis.
Uiuentis formam, ficti dic esse figuram,
Huius et illius species et imago tibi sit.
Uirgo pudicitiam notat aetatemque puella,
Sed tamen improprie pro uirgine pono puellam.
Auxilium designat opis, sed opes nota gazae,
    Poscit pauper opem, quaerit auarus opes.
A meto sit messis, fruges, quia uescimur illis,
    Dicitur et, quia sit sparsa per arua, seges.
Est lenonis amasia, sed qua fidis amica,
Luxuries primam facit et natura secundam.
Nobis ecclesia datur, Hebraeis synagoga,
Eleis huic caput est, syn et gogos caput illi.
Lenticulam paruam lentem dic, lenticulam uas,

---

32. U^{2} hominis. — 33. U^{4} G^{2} Dicas et leporis U^{5} Dic etiam leporum p^{1} Et leporum dicas (sequuntur in cod. U^{5} uersus hi: *Ungues dic hominum, uolucrum simul atque leonum || Ungula ceruorum dicitur atque boum || Ungues non brutis dantur, datur ungula brutis.* Iidem uersus paulum immutati in cod. G^{1} exstant ordine hoc: *Ungues sunt hominum, uolucrum simul atque leonum || Ungues non brutis dantur, datur ungula brutis || Ungula ceruorum sit quoque quadrupedum.*) — 34. U^{1} non brutis dentur U^{7} brutis non dantur p^{3} non dantur brutis G^{2} sed datur (sequitur in cod. G^{2} distichon: *Ungues sunt hominum, uolucrum ⟨simul at⟩ que leonum || Ungula ceruorum sit quoque quadrupedum.*) — 36. U^{7} species et imago uocatur. — 38. P dico puellam $U^{3.5.7}$ M p^{3} pone . . . p^{1} pone (ł pono) R pono. — 40. M p^{1} Poscit pauper opem U^{3} Pauper quaerit opem P R Quaerit pauper opem (sequitur in cod. M uers. *Fontis margo, maris litus, ripa est fluuiorum.*) — 41. U^{1} dic messis U^{5} uescitur. — 42. P Dicitur ac quia sit . . . $U^{1.3.6}$ p^{3} Dicitur et quia sit . . . μ^{1} Dicitur at quia sit . . . U^{5} Dicimus ac quia sit . . . p^{1} Dicimus ac quod sit . . . $U^{2.4.7}$ G^{1} p^{2} Dicimus at quia sit . . . G^{2} Dicimus aut quia sit . . . M Dicitur et crescens lata per arua seges. — 43. M de qua fidis p^{1} in qua fidis U^{4} G^{1} qua confidis. — 44. $U^{1.3.4.6}$ G^{2} μ^{1} $p^{1.3}$ faciet natura U^{5} faciet naturaque G^{1} natura facitque M om. h. u. (sequitur in cod. G^{1} distichon: *Nomen amicitiae distabit sic ab amore || Haec pacis, ueneris dicitur ille fore.*). — 46. U^{5} Heleis U^{6} Heleys p^{2} Helis G^{2} Eleis μ^{1} Elesis PR Eleys M caput est huic p^{1} est capud huic. — 47. U^{2} $G^{1.2}$ μ^{1} dic lentem.

Pro uasis genere sibi lenteo uult caput esse.
Est bona lens comedi, lentigo nota faciei,
Lens lendis capiti, lens lentis conuenit ori.
Ficus castanea nux haec tria nomina tantum
Fructum cum ligno sub eodem nomine signant.
Uocum materia, sed rerum materies sit,
Quod substat dictis uel factis materies est,
    Petrinus paries sit tibi maceries.
Muscipulae murum sunt decipulaeque luporum,
Et possunt alio pedicae sub nomine dici.
Est antica domus ingressus ab anteriori
Parte, latens tibi sit postica a posteriori:
Haec neutri generis saepe tamen inueniuntur.
Purgat equum strigilis, strigilis quoque ferrea cratis,
Strigilis apta pedi res lignea relligiosi,
Dicitur et strigilis caua uel dentata supellex,
Et tegimen pharetrae strigilis quoque dicitur esse,
Et *stantis strigilis percurrit stamina telae*,
Strigilis est cremium, uenit hoc a strideo strides,
    Styx palus est Erebi, strix strigis est uolucris.
Est amita germana patris, matertera matris,

---

48. $U^{3.6}$ sibi lenteo uult caput esse U^{7} sibi lenteo dat caput esse μ^{1} sibi lentes dic caput esse PR sibi lenteo dic caput esse. — 49. U^{7} μ^{1} p^{2} nota est. — 51. (μ^{1} om. h. u. et seq.) — 52. P Fructum cum ligno sub eodem nomine signo $U^{1.6}$ Fructum cum ligno sub eodem nomine signant $U^{3.4}$ G^{3} p^{3} Lignum cum fructu sub eodem nomine signant R Signant cum fructu sub eodem nomine lignum. — 53. P $U^{3.5.7}$ G^{1} p^{2} materies sit R materies est. — 54. G^{1} et factis $U^{5.7}$ $G^{1.2}$ materies sit PR materies est (P habet uers. 53. 54. 55. 51. 52) — 56. M murium U^{4} μ^{1} sint. — 57. U^{5} At possunt. — 58. U^{3} anteriore PR anteriori. — 59. G^{1} latus U^{3} posteriore PR posteriori. — 60. $U^{1.4}$ G^{2} p^{3} Haec neutri generis (p^{3} generis neutri) saepe tamen inueniuntur R Haec neutri saepe generis tamen inueniuntur (μ^{1} inuenientur) P U^{3} om. h. u. — 62. U^{3} relligiosi PR religiosi. — 63. P et dentata. — 64. P $U^{3.7}$ G^{1} strigilis esse solet U^{5} esse solet strigilis R strigilis quoque dicitur esse. — 65. U^{3} strigilis stantis P currit per stagmina . . . $U^{1.3.7}$ G^{2} M percurrit R transcurrit. — 66. U^{2} om. h. u. — 67. U^{4} om. h. u. (U^{3} habet uers. 61. 62. 63. 65. 64. 66. 67. U^{5} habet uers. 61. 64. 62. 66. 63. 65. 67. p^{3} habet uers. 61. 63. 64. 65. 62. 67.). — 68. U^{2}

Estque socrus maior, nurus altera, fratria glos est.
Etymologia tantum lingua tibi sit in una,
At uariis linguis interpretatio fiet,
    Sed translatio fit, ut polis hinc populus.
Congeries lapidum tibi sit, glomeratio fili,
    Lignorum proprie dicitur esse strues.
Concha notat piscem, conchem dic esse legumen,
    Conchaque quandoque testa limacis erit.
Uita per unum t uerbo descendit ab isto
Uiuo, sed a uito uitatio significatur,
Per duo tt scriptum muliebre notat redimiclum.
Dic amitam neptis, sed ames sit furcula retis,
    Et de supremo consule bucolica.
Oris cum corde confessio dicitur esse,
Si cor non ori concordet, fassio tantum.
Ad resipiscentem conuersio pertinet apte,
Ast euersio uel subuersio perditionem
Denotat, euerto tamen ad scrutamina spectat.
Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri,
    Est acies pugnans, gens tamen improprie.

Est amita germana patris . . . PR Germana est amita patris . . . — 69. U^{1} Est quoque . . . 70. U^{3} Ethymologya lingua tantum fit in una U^{6} Ethimologia lingua tantum sit in una G^{2} Ethymoloya tibi lingua tantnm sit in una U^{4} Ethymoloya tantum lingua sit in una PR Ethimologia tantum lingua sit in una. — 71. P p^{3} Ac . . . R At . . . 72. U^{3} G^{1} ut polis est populus. — 73. PU^{4} $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ tibi sit lapidum . . . $U^{1.2\ 5.6.7}$ p^{3} lapidum tibi sit . . . U^{3} Congeries lapidum, fili glomeratio fertur. — 74. p^{1} dicitur inde strues. — 75. $U^{1.2.3.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ conchen. — 76. (sequitur in cod. M uers. *Equiuoce piscem cum testa conca figurat.*) — 78. $U^{4.7}$ G^{2} sed a uito uitas uitatio fiet U^{5} G^{1} sed a uito uitatio dicitur esse PR sed a uito uitatio significatur. — 79. μ^{1} redimitum. — 80. U^{3} neptem $U^{5.7}$ G^{1} hamis PR amis. — 81. (sequitur in cod. G^{1} uers. *Confiteor spōte fateor mala facta coactus.*) — 83. p^{2} concordat. — 85. M et subuersio. — 86. p^{3} euersio tamen. — 88. (sequuntur in cod. U^{2} duo uersus hi: *Luminis est acies, quia reddit lumen acutum* || *Est acies ensis, solidum facit illa solutum* || in codd. $U^{1.3.5}$ tres sequuntur uersus hi: *Luminis est acies, quia lumen reddit acutum* || *Est ensis acies solidum facit illa* (U^{3} *ipsa*) *solutum* || *Militis est acies, quam non est spernere tutum* || in margine cod.

Nequitiam dicas male quod facis, impietas sit
　　Affectas quando quae mala sunt socio.
Nequitiam tamen Ouidius transumit et inde:
　　Nequitia est quae te non sinit esse senem.
Turtur auis, piscis est, turrestina nigerque
Panis, ceu tradunt quidam, turrunda uocatur.
Faex uini tibi sit, olei dicatur amurca,
Faex tamen improprie multorum dicitur esse.
Dic auri spumam scoriam proprie fore, ferri
Chalciteon dic, argentique lithargyron esse,
Dicas casmiam cuiuslibet esse metalli.
Est campanarum nec non et corda tororum,
Instrumentorum fidis est, funisque carinae,
　　Pro fidibus cordas attamen usus habet.
De fructu sterili clades poterit bene dici,
Dicitur at strages occisio facta per hostes,

U^7 uersus leguntur hi: *Luminis est acies, quia lumen reddit acutum* || *Est ensis acies, solidum facit ipsa solutum* || *Est acies belli cultelli uisus ocelli* || in margine cod. p^1 uersus exstant hi: *Luminis est acies, quia lumen reddit acutum* || *Militis est acies, quam non est spernere tutum* || *Est acies ensis, solidum facit esse solutum* ||. — 89. U^1 male qui facis G^2 male si facis U^3 male qui facit p^1 male q̄ facit PR male quod facis U^2 μ^1 impietas est G^2 impietasque PR impietas sit. — 91. U^1 ^{9}fumit U^6 p^2 transsumit U^7 transmutat PR transumit (gl. *a propria significatione sumit.*) — 93. U^4 turestina PR turrestina (gl. *de torreo es*), — 94. U^1 turinda $U^{4.6.7}$ G^2 M turunda PR turrunda (gl. *de torreo es*). — 97. P Dic auri spumam: scoriam dicas fore ferri $U^{1.4.5.6}$ G^1 Dic auri spumam scoriam proprie fore ferri R Dic auri spumam proprie scoriam fore ferri. — 98. P Et calthiteton argentique litargicon esse U^1 μ^1 Et calchiteon argentique litargiton esse U^2 p^3 Calchiteon argentique litargiton esse $U^{3.7}$ Calcytheon (U^7 Calchitheon) dic argentique lytargiton esse U^5 p^1 Calchiteon (p^1 Calchitheon) dic argenti litargiton esse M Calchiteon dicas argenti litargiton esse G^1 Calchiton argenti dicasque litargiton esse U^4 Calchiton argentique litturgitō dicitur esse G^2 Calciton argentique litargiton dicitur esse U^6 Calchiteon simul argentique letargiton esse p^2 Calchitheon auri argenti titargiton (sic) esse. — 99. $U^{1.3}$ Casmiam dicas . . . U^2 Dicas cassimam . . . U^4 Dicas cassiniamque . . . U^7 Sed dic cassimiam . . . G^2 Dicas casmeam . . . p^3 Dicas scamiam . . . PR Dicas casmiam . . . — 103. M p^1 sterili fructu U^2 poterit clades bene dici U^7 clades bene poterit dici PR clades poterit bene dici. — 104. $U^{1.2.4.6.7}$ G^2 at strages U^3 et strages

Quae uenit ex pastu corruptio sit tibi pestis.
Claque ritas semper proprio comprenditur actu,
Deque parentela dicatur claque ritudo.
Fluminis est tempestas oceanique procella,
Huic caput est tempus, procul illi celloque fons est.
Mortalis duliam, latriam dic omnipotentis,
Conueniens idolis idolatria dicitur esse.
Arto fons artis, quia nos artat documentis,
Sed quia nos faciles facit ad retinenda facultas.
Uictima quae cecidit ferro uictrice uocatur,
Hostibus a domitis hostia nomen habet.
Quorundam tamen esse solet sententia talis,
Quod plebs pro palma quondam faciebat habenda.
De turba hostili debet tamen hostia dici,
Et quia succensum super aras est holocaustum,
Qui ritus fieri lege solet ueteri.
Est nota splendoris, uenti simul, aëris aura,
Quod uerum sit ita quaesita exempla probabunt.
De terra est geomantia diuinatio facta,
De nigris proprie nigromantia dicitur esse,
Ast ad aquam spectat hydromantia, spectat ad ignem

$p^{1.2}$ ast strages PR ac strages. — 106 PU^3 semper proprio comprenditur actu U^4 proprio semper comprenditur actu $U^{1.6}$ semper proprie comprehenditur actu U^2 proprie semper comprehenditur actu G^2 semper proprie comprenditur actu U^7 semper proprio comprehenditur actu $U^5\,G^1\,\mu^1\,p^1$ semper proprio deprenditur actu p^2 semper proprio deprehenditur actu p^3 semper proprio dependitur actu M semper proprio distinguitur actu. — 108. G^2 tempestas est U^3 oceanique PR occeanique. — 109. P celsaque codd. cellaque. — 112. $U^2\,\mu^1$ Arto est fons ... p^2 Arcto est fons ... G^2 Arto fons est ... PR om. *est.* — 114. μ^1 quod cecidit. — 117. U^6 Qui plebs U^1 faciebant. — 118. P $U^6\,\mu^1\,p^{2.3}$ turma $U^2\,G^1$ M turma (al. m. *turba*) R turba. — 120. P Qui ritus fieri solet lege ueteri $U^{1.4}$ Qui ritus ueteri lege solet fieri R Qui ritus fieri lege solet ueteri. — 122. U^5 exempla probabunt requisita p^3 exempla quaesita probabunt — 123. $U^{1.2\,3.6}$ De terra geomancia diuinatio facta μ^1 De terra geomantia est ... PR De terra est ... — 124. μ^1 nigro PR nigris (gl. *nigromantia dicitur a nigros quod est mors, uel de niger ra rum et mantos diuinatio, quasi diuinatio facta cum nigris, id est daemonibus.* cf. VIII 229.). — 125. $U^{6\,7}$ At . . .

Ars pyromantia, sed chiromantia sit tibi palmae,
Hinc pedomantia fit in uisceribus puerorum,
Ornicis ornimantia uisceribus tibi fiet.
Quorum libertas uindicta dari solet illis,
De seruis uindicta solet pro crimine sumi:
Designat primum uirgam, poenamque secundum.
Est faciendarum moderatio cautio rerum,
Circumspectio sit praesentum congruus ordo.
Crateris uipa, scutellae dicitur offa,
    Sed limphae proprie dicitur ipa fore.
Ira recens furor est, odium facit ira uetusta,
Praeterit ira cito, uix iracundia transit.
Arceo fons arcis, quod ab hac propellitur hostis,

---

126. $U^7 p^2$ Ast pyromantia G^2 At spiromancia. — 127. PU^3 Hinc ... $G^1 p^3$ Indeque ... R Inde ... $PU^{2.4} M \mu^1$ pedomantia $U^{1.5.7} G^{1.2} p^3$ pedomancia U^3 pedoxomantya p^1 pedoxomancia U^6 pedoromantia p^2 pendosomancia P fit in uisceribus puerorum $U^{1.4}$ in uisceribus puerorum (om. *fit*) R uisceribus puerorum (om. *fit in*). — 128. P et codd. Ornicis $U^{1.2}$ ornimancia G^2 ornomancia PR ornimantia $PU^5 p^3$ fiet R fiat (gl. *ornimantia est diuinatio facta in uisceribus ornicis et dicitur ab ornix quod est gallina siluestris et mantos, diuinatio facta in uisceribus gallinae siluestris.*) sequitur in cod. U^4 uers. *Ast ciromātia sit proprie tibi per caīs exta.* idem uers. in cod. U^5 inuenitur sic scriptus: *At cinomātia sit proprie per caīs exta.* — 129. p^1 solet dari G^1 istis. — 130. U^3 poni G^1 dici (M om. h. u.). — 131. $U^{1.2.3.5} p^3$ primum — secundum G^2 primo — secundum PR primo — secundo. — 133. $U^{3.4.6}$ praesentum $U^5 p^2$ praesentis PR praesentium. — 134. $PG^1 p^2$ In cratere $U^1 p^1$ Crathere (gl. *in cipho*) U^3 Cratere $U^2 G^2$ Crateris $U^4 M \mu^1 p^3$ Cratheris $U^{5.7}$ Est crateris U^6 Cratera $U^{2.5.7}$ uippa U^4 est uippa U^1 nappa (al. m. *uipa*) PR uipa U^1 scutella sumitur abba (al. m. *dicitur offa*) $U^6 p^1$ scutella dicitur offa U^3 scutellae sumitur ofa $U^7 G^2 M$ scultellae dicitur offa PR scutellae dicitur offa (gl. *uipa est panis positus et madefactus in uino . offa est panis tinctus pingui brodio uel madefactus alio cibo, et dicitur a sono qui causatur eam comedendo.*). — 135. U^1 linpha $U^{4.6} p^2$ limpha $U^{3.7}$ lympha PR limphae P ipsa U^1 ippa $U^{4.7} G^2 p^3$ yppa $M \mu^1$ ipa R ypa (gl. *ipa est panis in aqua madefactus.*). — 136. U^1 Ira recens furor, uix iracundia transit U^3 Ira furor breuis, uix iracundia transit. — 137. U^7 Ira cito praeterit ... (M p^2 om. h. u.). — 138. U^1 quod abhinc depellitur hostis $U^{2.5}$ quod ab hac depellitur ... U^7 quod ab hac compellitur ...

Turris nomen habet, quoniam contraria terret.
Insula sit maris, at sit aquae dulcis mediamnis,
Insula cincta salo, mediamnem circuit amnis.
Dextra sinistra manus, manus est quod in arma uocatur:
Munio prima caput habeat maneoque secunda.
Urbs est Acerrae, uas quo tus fertur acerra,
Acerrae steriles sunt, ad Cererem sit acerra.
Est lўra qua cantas, est līra cauernula iuxta
Culturam sic a liro pro deuio dicta:
Pollice tango lyram, facio cum uomere liram.
Est heresis secta, nomen trahit a seco uerbo,
Dictaque de reliquo tunc est sua sector origo.
Cartillago ossis, sed legia dicitur auris,
Cartillago tamen amborum dicitur esse.
Dicitur hinc uolucris quia uelox, ales ab ala,
Auia quod sequitur auis est, uel dic ab auendo.
Dicitur hinc luna quia lucet, mena uocatur
    Propter defectum, tareque signat idem.
De forma, de materia, de compositoque

---

140. p^{3} Insula sitque maris . . . PR Insula sit maris . . . P at si dulcis aque mediamnis $U^{1.3.6}$ at sit aq̄ dulcis mediamnis M est et aq dulcis mediamnis p^{3} est aque dulcis mediamnis U^{2} est et dulcis aque mediamnis U^{7} μ^{1} p^{2} est et dulcis aq̄ mediamnis U^{4} sit dulcis aq̄ mediampnis G^{1} et dulcis aq̄ mediamnis p^{1} et aque dulcis mediamnis. — 141. (U^{6} om. h. u.). — 142. $U^{3.6.7}$ G^{1} $p^{1.2.3}$ uocamus. — 143. P Munio prima capit: habeat . . . U^{1} Prima cap̄ munio habeat . . . $U^{2.4}$ Prima capud munit habeat . . . U^{6} Prima caput habeat munio . . . — 144. $U^{1.4.5.6.7}$ Est urbs . . . PR Urbs est . . . G^{1} uas quod thus seruat. — 145. M sint p^{1} sint (l *sunt*) PR sunt U^{1} G^{2} ac'rē U^{4} acererē PR ad cererē $U^{1.5.7}$ M $p^{1.3}$ sit acerra PR fit acerra. — 146. P que cantas. — 147. $U^{1.2.4.6}$ p^{3} sit a liro . . . G^{2} dic a liro . . . PR sic a liro . . . — 148 P$U^{4.7}$ G^{1} μ^{1} Pollice tango . . . U^{1} Plectro (al. m. *Pollice*) tange . . . U^{2} M $p^{1.2}$ Plectro formo . . . G^{2} Plectens tango . . . (U^{6} p^{3} om. h. u.). — 150. U^{3} pro reliquo. — 151. P Ossis carthilago $U^{2.5}$ p^{3} Ossis cartilago $U^{1.3.7}$ M p^{1} Cartillago ossis $U^{4.6}$ G^{2} μ^{1} Cartilago ossis G^{1} Cartilago est ossis. — 152. $U^{1.3.4.7}$ $p^{1.2}$ Cartillago tamen PR Cartilago . . . — 154. P$U^{1.2}$ G^{2} μ^{1} ab eundo M ab eundo (al. m. *auendo*) R ab auendo. — 156 P et codd. thareque (gl. *thare gre. est defectus la. et inde tartharus . q̄si deficiens omni bono.*).

Dicitur aequiuoce substantia, Graecus at ille
Sic mihi distinguit: substans sit hypostasis ipsa,
Usiosis forma, sed compositum sit usia.
Dicimus indutias fore metas pacificandi,
    Si perstent, si non, dicimus infitias.
Palma manus, palma est arbor, uictoria palma.
'Diuitis est aedes, casa pauperis a cado dicta,
At domus est eius cui uita subest mediocris.
Forfice fila, pilum cape forpice, forcipe ferrum,
Fex est filorum, ceps ferri, pexque pilorum.
Glis animal, glis terra tenax, glis lappa uocatur,
Ris primum, glisis tenet altera, tertia glitis.
Gratia sit Christo, grates referamus amico.
Ad bona consensus fertur communio plebis,
Ad mala consensus sit coniuratio facta.
Aetas uel diua dici solet esse iuuenta,
Esseque dicuntur iuuenes simul una iuuentus.
Uirtutes animae, uires dic corporis esse,

---

158. U^{3} M p^{1} ille (gl. cod. p^{1}: *aristotiles*) PR ipse. — 159. P hipostasis ipsa $U^{1.2.6}$ G^{2} μ^{1} p^{2} ypoſtaſis ipm̄ U^{4} yppoſtaſis ipm̄ M ipoſtaſis ipm̄ p^{1} ẏpotaſis ipm̄. — 160. p^{1} componitur fit usya — 161. U^{6} indutias PR inducias (gl. *induciae dicuntur ab induco cis.*). — 162. P prestent U^{3} perstant R perstent P et codd. inficias. — 163. $U^{1.4}$ palma arbor (om. *est*) U^{5} arbor palma (om. *est*). — 165. P U^{7} p^{3} Ac domus p^{2} Et . . . U^{5} Ast . . . R At .. U^{7} G^{1} M p^{1} huius U^{3} cuius uita est mediocris. — 166. U^{3} pilos. — 169. P Ris aīal: ſſis terra tenax: tis lapp. tenebit U^{1} Ris primum, glisidis tenet altera, tertia glitis $U^{3.4.5.6}$ μ^{1} p^{3} Ris primum, glissis ($U^{4.6}$ glisis) tenet altera, tertia glitis U^{2} Hinc gliris et glissis genitiuus sit tibi glitis (supra al. m. scriptus exstat uers. hic: Ris primum, glisis tenet altera, tertia glitis) U^{7} Hinc gliris et glissis genitiuus tibi sit glitis G^{1} Hinc gliris et glissis genitiuus sit tibi glitis p^{1} Hinc gliris et glisis genitiuus est tibi glitis p^{2} Hinc gliris et glisis genitiuus sit tibi glitis M Hinc gliris et glissis genitiuus sit quoque glitis (sequitur in P uers. *Hic aīal: hec terra tenax: hec lappa uocatur,* abest a codd.). — 170. U^{6} referantur M referuntur $U^{5.7}$ G^{1} μ^{1} p^{1} reddamus PR referamus. — 171. U^{1} communia. — 172. $U^{1.2.6}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ factus PR facta. — 173. G^{1} ipsa iuuenta. — 174. P G^{1} A fore dicuntur . . . U^{4} Ac fore (rubro in rasura) dicuntur R Esseque . . . — 175. U^{6} animi PR animae μ^{1} dic uires G^{2} uires dant.

Et tamen a uireo fieri dicatur utrumque.
Est pluuiae gutta, sed sit situlae tibi stilla,
Dicitur et saepe passio gutta fore.
Comprendit suboles genus unum, spectat ad ortum
Stirps, ambitque prosapia coniungitque propago.
Scoba domum mundat, scobs est quod mittitur extra,
Scobs est quod mundo, sed scoba quod aede repello,
A scobo scobis nomen utrumque trahis.
Uas est scutella, cutis est prurigo cutella,
A scuton hoc, illud a cute nomen habet.
Qui probus est ille probitate extollitur ipsa,
At qui nobilis est nobilitate cluit.
Extollit probitas, sed fulgida nobilitas est.
Sors notat euentum, signat quoque sors capitale.
Est dea Fortuna, Fortunae sanctio fors est.
Quo candela latet tibi sit locus ille laterna,
Ast indumentum lacerna notat pretiosum.
Porcorum luuio, sed tabes morticinorum,

---

177. U^{4} μ^{1} Sit . . . U^{4} sed sit tibi situlae stilla — 178. P esse sepe G^{2} ac sepe R et sepe. — 180. $U^{1.2.3.4.6.7}$ M $p^{1.2}$ ambitque G^{1} ambit et PR ambit P coniungit. — 181. U^{5} Scopa PR Scoba $U^{5.6}$ purgat (U^{7} $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.2}$ om. h. u. M al. m. habet). — 182. U^{5} μ^{1} $p^{2.3}$ Scops . . . PR Scobs . . . PU^{3} quod mundo p^{2} q̃ mundo U^{5} μ^{1} p^{3} quo mundo R q̊ mundo (gl. *scobs est quod mundo . i . quod scobendo a domo eiicio.*) P quod scoba sit ede repello U^{5} sed scops quod ede repello μ^{1} $p^{1.3}$ sed scopa quod ede repello R sed scoba quod ede repello — 183. M $p^{2\ 3}$ A scopo scopis PA scobo bis RA scobo scobis M p^{1} nomen utrumque tenet p^{2} nomen utrumque habet μ^{1} nomen utrumque trahis PR nomen utrumque trahit (sequitur in P uers. *Scobs mundatarum domuum fex fossaque scobs est.* idem uers. exstat in codd. $U^{3.7}$ sic scriptus: *Scobs ē mundarū domuū fex fossaq; scobs ē.* abest a codd. reliquis.). — 187. $PU^{3.7}$ Et qui . . . p^{3} Ac qui . . . G^{2} Ast qui . . . R At qui . . . G^{2} micat G^{1} micat (ł *cluit*) U^{2} uiget (ł *cluit*) U^{4} uiget PR cluit. — 188. $U^{2.5.6.7}$ M μ^{1} $p^{1.2.3}$ Extollit probitas fulgida nobilitas G^{2} Extollit probitas fulgetque nobilitas. — 191 G^{2} Quo lucerna latet . . . U^{2} locus ille laterna uocatur. — 192. μ^{1} At p^{3} Ac . . . p^{1} notet. — 193. P $U^{2.5.6}$ Porcorum luuio . . . $U^{1.2.7}$ G^{1} μ^{1} $p^{1.3}$ Porcorum liuio . . . U^{4} G^{2} p^{2} Est porcorum liuio (gl. *luuio dicitur de lues.*) $U^{1.3\ 4}$ G^{1} p^{3} tabes est . . . PR sed tabes ($U^{5.7}$ G^{2} thabes) . . . sequitur in cod. U^{4} uers. *Morticina cadunt ferro, morbicina morte.*

Est sanies uermis cuiusque uenena gerentis,
Putredo saniem, tabem notat et luuionem.
Si proprie attendas, parua est uirguncula uirgo,
Illibata uiro uirgo est, matrona uirago,
Uirgula uirga breuis, uirguncula uirgo puella.
Est instrumentum sutoris subula acutum,
Quod tunicae suppono subuncula dicitur esse.
Obseruatio sit in eo qui multa tuetur,
Obseruantia sit in eo qui te ueneratur.
Designat tegimen utriusque manus chirotheca,
Ast id quod penus est nomen notat hoc apotheca.
Est alo fons rectus alimonia nominis huius,
    Nam panem quaerens hinc alimenta trahit.
Peccatum exstinguit elemosyna, cui möys est fons,
Ast a parco parsimonia dicitur esse.
Scindere dicatur gemina de parte bipennis,

---

194. U^{8} ferentis. — 195. P $U^{2.5.6}$ G^{2} p^{3} notat R tenet $U^{1.2.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.2}$ liuionem. — 196. U^{1} uirgo est non magna puella U^{5} G^{1} parua uirguncula uirgo p^{1} parua uirguncula uirgo est G^{2} uirgo uirguncula parua U^{6} uirgo est, matrona uirago P R parua est uirguncula uirgo. — 197. $U^{1.2.5.7}$ G^{1} M $p^{1.3}$ Illibata uiro uirgo, matrona uirago PR Illibata uiro uirgo est, . . . — 198. U^{1} uirguncula magna puella $U^{3.6}$ p^{3} uirguncula parua puella U^{7} parua est uirguncula uirgo $U^{4.5}$ G^{2} μ^{1} uirgo uirguncula quaeuis PR uirguncula uirgo puella ($U^{1.3.4}$ G^{1} p^{3} habent uers. 196. 198. 197. U^{7} habet uers. 198. 196. 197. U^{2} habet uers. 196. 197. om. uers. 198. U^{6} habet uers. 196. 198. om. uers. 197.). — 199. U^{7} $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ Est instrumentum PR Dic . . . P subula sutoris acutum U^{6} subulum sutoris acutum $p^{2.3}$ sutoris subula acutum U^{7} $G^{1.2}$ p^{1} subula sutoris acutum R subulam sutoris acutum. — 200. $U^{4.5}$ $G^{1.2}$ M $p^{2.3}$ pono P et codd. subuncula. — 201. P G^{2} cuncta R multa ($U^{6.7}$ G^{2} p^{1} habent uers. 202. 201). — 203. U^{1} p^{2} ciroteca U^{4} cirotheca $U^{2.3.6.7}$ p^{3} cyroteca PR cyrotheca. — 204. P G^{1} Ac id . . . M At id . . . R Ast id . . . U^{5} quod penus est PR om. *est.* — 206. U^{1} Panem namque querens U^{4} Panem nam (*que* erasum est) q̄rens U^{3} Panem nam querens PR Nam panem querens. — 207. P elemosyna U^{4} elimosina U^{6} helimosina p^{2} helemosina R elemosina (gl. *elemosyna dicitur ab eleys quod est miserans et moys aqua, quasi aqua misericordiae.*). U^{6} fons tibi mois est p^{3} cui moys fons est. — 208. P p^{3} parcimonia $U^{2.7}$ parsymonia R parsimonia. — 209. G^{2} Scindere de gemina bÿpenis parte dicatur p^{1} Scindere dicatur de bina parte bipennis PR

Scindere dicatur sola de parte securis.
Scire facit mathĕsis, sed diuinare mathēsis,
Datque mathematicos comburi theologia.
Ops Rea dicatur, sed nympha uocabitur Opis,
Quae fuit Italicae uindex in morte Camillae.
Aspires horam, tempus tibi significabit,
Si non aspires, limbum dabit et regionem.
Eumenides quia deficiunt bonitate uocantur,
Quod faciunt furere Furiae, Diraeque deorum
Irae dicantur, a lite uocantur Erines,
Er etenim Graece lis dicitur esse Latine.
Tesiphone quia dat sonitum, quoniam sine pausa est,
Allecto tibi sit, contentio longa Megera.
Quod frumenta molit mola sit, molesque tibi sit
Pondus, et in sacris mola sit quasi molta farina.

Scindere dicatur gemina de parte bipennis (U^{5} M om. h. u.). — 210. P $U^{1.3.6}$ G^{1} μ^{1} $p^{2.3}$ sola de parte $U^{2.4.5.7}$ M p^{1} de sola parte G^{3} una de parte (G^{2} μ^{1} habent uers. 210. 209.). — 211. G^{3} $p^{1.2}$ dat diuinare (uers. 212 sequitur in codd. $U^{1.3.4}$ μ^{1} uers. *Philosophi mathesim retinent* (U^{3} *retinent mathesim*) *uatesque mathesim.* U^{2} p^{3} hunc habent uers. *Philosophi mathesim dicunt uatesque mathesim.* in cod. U^{6} legitur: *Philosophi mathesim breuiant uatesque mathesim.* abest hic uers. a P et codd. reliquis.). — 213. $U^{2.6}$ M Obs PR Ops U^{1} dea dicatur $U^{2.4}$ G^{2} M p^{1} rea (gl. *dea*) dicetur PR rea dicatur (U^{3} om. h. u. et seq.) — 214. U^{2} italie G^{1} M ẏtalie p^{1} ẏtalie (ł ẏtalice) PR italice G^{1} de morte PR in morte ($U^{2.6}$ p^{1} monte). — 215. M p^{1} Aspiras PR Aspires $U^{1.3.4.5.6}$ tibi tempus U^{7} $G^{1.2}$ p^{1} significatur. — 216. M p^{1} aspiras P limbum notat . . . p^{1} limbum dic . . . G^{3} limbum dat . . . M limbum dabis . . . R limbum (U^{6} lembum) dabit . . . 217. p^{1} uidentur. — 219. $U^{4.5}$ p^{3} dicuntur PR dicantur U^{1} et ab hoc uocantur herines U^{2} et ab ira (expunctis *a lite*) uocantur herines P $U^{3.5}$ $p^{1.2}$ a lite uocantur herines $U^{4.7}$ G^{2} M a lite uocantur erines U^{6} G^{1} aliter dicantur herines μ^{1} et ab er dicantur herines p^{2} ab er dicuntur herines. — 220. P Hec etenim . . . U^{3} M $p^{1.3}$ Her etenim . . . R Er etenim . . . — 221. $U^{1.4.5}$ G^{2} M μ^{1} p^{1} Thesiphone U^{3} Thesyphone p^{2} Tesifone PR Tesiphone $U^{1.2.3.4.5.6}$ μ^{1} sonitum PR sonitus $U^{1.2.3.4.5.6}$ p^{3} sine pausa (om. *est*). — 222. $U^{4.7}$ p^{1} Alecto PR Allecto (p^{3} Alleto) gl. *Allecto interpretatur inpausabilis et sine requie, et dicitur ab a quod est sine et lectos requies, quasi sine requie.* — 223. U^{6} molat G^{1} mola est U^{5} moles tibi testis G^{1} moles est tibi testis. — 224. U^{3} quasi pura farina PR quasi multa farina (gl.

Prouida mens prouincia, sit prouincia terra,
Et pro continuo Iuuenali teste teneto.
Si pistrim dicas, Aeneae dicito nauem,
    Pistricem monstrum suspicor esse maris.
Falx metit aut scindit, fax urit, faux quoque mandit,
    Fas neutri generis significat licitum.
Semper sacra faces, taedas conubia poscunt,
    Fas tamen est unum dicere pro reliquo.
Si recte dicas, solet esse potentia sani,
Dicque potestatem digni, da posse cuiuis.
Est regis regio, comitis prouincia fertur,
    Induperatoris dicitur imperium.
Caedes aut strages cum ferro uindice fiunt,
Exstinctuque neces, sed mortes munere fati.
O. da. pre. ne. ui. fo. uis haec nomina tantum
Casibus in ternis, si singula sint, dabit usus.
Institа sit uinclum, Nasoque probat fore uestem:
    Quaeque tegis medios, instita longa, pedes.
Aequiuocas recte toga pax et publica uestis,
Nobilium tibi sit praetexta, trabeaque regum.
Castigat satira, sed elegia cantat amores,
Mythologia quod est fictum, comoedia uillas,

---

cod. p^{1}: *multa . i . molita*). — 227. $U^{2\cdot 5}$ p^{2} pistrin U^{7} G^{1} M dic fore nauem. — 229. $U^{5\cdot 7}$ μ^{1} et scindit. — 231. U^{2} faces sacra. — 232. P unum est U^{1} dicere pro reliquis $U^{2\cdot 3\cdot 5}$ M $p^{1\cdot 2}$ ponere pro reliquo U^{4} sumere pro reliquo PR dicere pro reliquo (U^{1} habet uers. 229. 231. 232. 230. U^{3} G^{2} habent uers. 229. 231. 232. 230.). — 233. $U^{1\cdot 3\cdot 6}$ dicas recte. — 234. U^{1} μ^{1} p^{3} Atque . . . U^{4} Dic . . . PR Dicque . . . μ^{1} regni (pro *digni*) P $U^{1\cdot 3\cdot 7}$ p^{2} da posseque cuiuis G^{1} dic posse cuiuis. — 235. $U^{1\cdot 3\cdot 6}$ regio regis. — 236. U^{5} dicimus. — 237. U^{4} atque strages U^{5} ferro iudice. — 238. U^{3} sed mors de munere fati G^{1} sunt mortes . . . — 239. U^{2} ui. ne. M fo. ui. — 240. $U^{1\cdot 2}$ μ^{1} sunt. — 242. P $U^{2\cdot 6}$ M $p^{2\cdot 3}$ Queque tegit . . . U^{4} Queque teget . . . $U^{3\cdot 5}$ Quodque tegit . . . — 243. G^{2} p^{1} Equiuocat. — 244. $U^{1\cdot 6}$ μ^{1} regis. — 245. $U^{1\cdot 4}$ G^{1} M p^{1} satira p^{2} sathyra PR satyra $U^{2\cdot 3}$ eleya. — 246. P $U^{1\cdot 4\cdot 7}$ Mittologia U^{6} Mictologia G^{1} Mitologya G^{2} Mitthologÿa U^{3} Mythologya U^{5} Myttologia M p^{3} Mitologia μ^{1} p^{2} Mithologia p^{1} Minthologia U^{2} Micrologya $U^{1\cdot 5}$ M $p^{1\cdot 3}$ quod est fingit U^{2} est quod fingit p^{2} fingit quod est U^{6} quidem fingit PR quod est fictum U^{1} uillam PR uillas.

Uera dat historia, tragoedia turpia regum.
Est, mihi crede, mitos filum, sed fabula mythos,
A mitos hexamitum est, a mythos mythologia.
Cautius euita, ne te fallat calamita:
Nam mitos guttam sonat, hinc uestis polymita.
Sirena trahit, undat Scylla, uoratque Charybdis,
Sunt quoque cornuti maris Acroceraunia montes.
Fontis limpha, sed est aqua fluminis, aequoris unda,
Ast hoc nomen aqua complectitur istud et illud.
Dicas Iunonem dicasque numisma Monetam,
Ipsaque Castrensis simul et Lucina Curetis.
Est statio uita, statio portus stadiumque,
  Quidquid significet, sto caput eius erit.
Dic Thetis et Thetidis, sic mater habetur Achillis,
  Si Tethys dicas, est dea Nereidum.
Est occasio casus et est occasio causa,
A cado dic primum, sed dic a causa secundum.

---

247. U^4 M historia PR hystoria p^2 traiedia U^1 turpia regit (sequuntur hoc in cod. U^1 uers. 252. 253.). — 248. $U^{2.5}$ p^1 Crede mihi . . . U^3 mitos est filum, sed fabula mittos U^5 mittos est filum, fabula mittos p^1 minthos est filum, fabula mithos PR Est, mihi crede, . . . U^1 uel fabula mithos U^7 uel fabula mittos (M hunc uers. et insequentes al. m. in ima pagina habet. in cod. μ^1 horum uersuum initiales tantum litterae exstant. absunt a codd. $p^{2.3}$). — 249. $U^{2.5}$ p^1 De mitos (p^1 mithos) examitum U^6 A mitos est amictum PR A mitos examitum (gl. ⟨h⟩ *examitum pannus, de quo fiunt cappae in ecclesia, dictus ab* ⟨h⟩ *ex quod est sex, quasi sex filorum uarietate contextus.*) P $U^{2.3.4.5}$ de mittos mittologia G^2 de mithos mithologia p^1 de minthos minthologia U^1 G^1 a mithos mitologya U^6 est a mitos mictologia U^7 a mittos mitthologia. — 250. $U^{3.4.7}$ G^2 p^1 Sed tamen euita . . . U^7 p^1 calamitha. — 252. P G^2 M Sirena $U^{4.5.6}$ $p^{2.3}$ Siren p^1 Sirenes (l Siren) U^7 μ^1 Syren U^1 Syrene $U^{2.3}$ Syrenes G^1 Syrenis P U^6 μ^1 attrahit R trahit P et codd. caribdis (gl. *quasi carinas abdens*). — 254. U^1 Fontis est linpha, sed est aqua fluminis . . . p^3 Est fontis limpha, est aqua fluminis . . . — 255. M At hoc . . . P U^4 G^1 istud et illud $U^{2.5}$ $p^{2.3}$ illud et istud R illud et illud. — 256. P $U^{1.2.4.5.6}$ $G^{1.2}$ dicas numisma. — 257. P $U^{3.6}$ simul et R simul est. — 259. G^2 Quidquid PR Quicquid $U^{4.6}$ significat PR significet P U^1 huius R eius. — 261. P $U^{3.4}$ $G^{1.2}$ M p^3 Si thetis dicas U^1 Si thitis dicas U^6 Si dicas thetis R Si thetios dicas. — 262. P om. *et* ante *est*. — 263. U^3 dic a causaque secundum G^1 a causa

Tibia tibicen, tubicen tuba proxima quaeque
    Sint tibi, sed magna est tibia, parua tuba.
Est Tigris fluuius, tigris fera, quod genitiuus
    Duplex discernit tigridis atque Tigris.
Abietis ex abies fit et ex abies abiei:
Claudius '*et sectas abies*' Maro '*et abiete secta*'.
A fugio fuga cum ueniet tibi sit fugientis,
Si fugo sit caput illius solet esse fugantis.
Infirmi tibi sit ualitudo, sit quoque firmi,
    A ualeo dicas dissimilique modo.
Fas tibi sit uenia peccato non praeeunte,
Quod si praecedat solet indulgentia dici.
Aerugo saepe tempestas dicitur esse
    Aëris, aurugoque aurea faex tibi sit.
Aerugo sanies est quae procedit ab aere.

---

dico secundum U^5 sed format causa secundum PR sed dic a causa secundum. — 264. p^3 tuba tubicen. — 265. $U^{1.2.5}$ G^2 M μ^1 $p^{1.3}$ Sunt tibi $U^{4.6}$ Sunt sibi PR Sint tibi P sed magna est tibi parua tuba $U^{1.5}$ sed magna est tybia (U^5 tibia) paruaque tuba G^2 magnaque tibia paruaque tuba $U^{2.7}$ G^2 μ^1 p^2 sed magna est tybia parua tuba U^3 p^3 sed magna tibia parua tuba p^1 nam (l *sed*) magna tibia parua tuba M nam magna est tibia parua tuba $U^{4.6}$ sed parua est tibia magnaque tuba. — 266. U^7 Estque . . . G^1 Est fluuius tigris, fera tigris . . — 267. $U^{1.2.3}$ p^3 Duplex discernit PR Discernit duplex. — 268. P U^7 $G^{1.2}$ M p^2 Abietis ex abies fit et ex abies abiei U^2 Abietis ex abies fit ex abies abiei U^4 Abietis ex abies dicas ex abies abieẏ U^6 Aictis (sic) ex abies sit et ex abies abiei p^1 Abietis est ex abies sic ex abies abiei μ^1 Abies abietis et ex abies abiei U^1 Est abies etis est abies formabitur ei p^3 Est abies etis et abies formabit et ei U^3 Ex abies etis est abies formabit iei U^5 Ex abies etis fit et ex abies abiei. — 269. U^1 p^3 maro et . . . PR om. *et*. — 270. P si ueniat $U^{1.3.4.5}$ M μ^1 p^1 cum ueniet R cum ueniat. — 271. U^2 Si fugo sit capud eius tunc solet . . . μ^1 Sique fugo caput eius solet . . . — 273. P dissimili quoque modo. — 274. U^5 Sit tibi fas uenia . . . — 275. U^3 praecedit. — 276. P U^3 G^1 Aerugo . . . $U^{4.7}$ G^2 Aurugo . . . R Arugo . . . (sequuntur in codd. U^4 G^2 duo uersus hi: *Dicitur arugo* (G^2 *aurugo*) *morbus regalis ab auro* || *Quo facies regis flauescit ut accipitris pes.*). 277. U^1 aurigo U^7 aurigoque U^5 p^3 aurugo G^1 aurugo sed PR aurugoque. — 278. $U^{1.3.4.6}$ G^1 sanies est PR sanies sit (μ^1 habet uers. 278. 276. 277).

Intus adeps, aruina foris, pinguedoque quaeuis,
Ast aruina tamen arui pinguedo uocatur.
Dicitur alga maris, sed dicitur ulua paludis,
Huic alo fons tibi sit, algeo fons reliquo.
Ornix siluarum, solet altilis esse domorum.
Aurificina locus, in quo faber excoquit aurum,
Aurum quo foditur dici solet aurifodina.
Est antella quod est in pectore quadrupedantis,
Dicatur postella quod est a posteriori.
Relligio tibi sit metus et ueneratio diuum,
A religo dictum sic est, religat quia mentem.
Nenia sunt nugae, funebria carmina neniae,
Neniari quoniam nugari dicitur esse.
Sagana gummi, sagana uestis, sagana uates.
Cantat hirun., nat hiru., sed flumine crescit harundo.
Lamina sit plumbi re uera, lamnaque ferri,
Hinc Flaccus: '*uentres lamna candente nepotum*

---

279. P G^{2} M μ^{1} pinguedo queuis $U^{2.3.5}$ G^{1} $p^{1.2}$ pinguedoque queuis p^{3} pinguedo est queuis U^{1} pinguedoque mixta $U^{6.7}$ pinguedo cuiuis. — 280. U^{1} Est aruina tamen campi pinguedo uocata $U^{2.3.4.5.6}$ G^{2} Ast aruina tamen campi pinguedo (U^{5} pinguedo campi) uocatur PR Ast aruina tamen arui pinguedo uocatur. — 281. P alua. — 282. $U^{3.5}$ M $p^{2.3}$ Hinc . . . — 286. P et codd. antela. — 287. P postella codd. postela $U^{2.3}$ posteriore PR posteriori. — 288. U^{3} G^{2} Relligio PR Religio (U^{2} gl. quidam liber habet: relligio cā metri.) — 289. U^{1} Ab religo dictum sic est . . . $U^{3.6}$ A religo dictum sic est . . . μ^{1} A religo dicta tibi sit . . . p^{2} Religio dicta sic est . . . p^{3} Ast religio dicta sit . . . — 290. p^{1} nenie PR nene (gl. *ponitur nene pro nenie causa metri.*). — 291. U^{4} Neniari quandoque . . . — 293. P Cantat irun: natat iru: flumine crescit arundo U^{1} Cantat yrun . nat yru . sed flumine crescit arundo U^{3} Cantat hyrun . nat iru . sed flumine crescit arundo p^{3} Cantat yrū . nat yru . flumine crescit arū. U^{4} Cantat yrundo, sugit erugo, crescit erundo U^{5} Cantat irundo, sugit irudo, flumine crescit arundo U^{6} G^{3} Cantat yrundo, crescit arundo, sugit yrudo (G^{3} yrugo) U^{7} (in marg. al. m.) Cantat yrundo, natat irudo, flumine crescit arundo (U^{2} G^{1} M $p^{1.2}$ om. h. u. μ^{1} solum principium habet). — 294. P μ^{1} $p^{2.3}$ lāmaque ferri U^{1} lābaque . . . $U^{4.6}$ lamaque . . . $U^{2.3}$ M p^{1} lamina (ł lāma) . . . G^{3} lania et . . . — 295. p^{1} flaccus (gl. *ille doctor*) P $G^{1.2}$ M $p^{2.3}$ lama U^{1} lāba $U^{3.6}$ lamina R lāma.

Diceret urendos,' argenti bratteolae sint.
In libro Uestis dat Sitonius trabeas tres,
In quarum numero purissima purpura diuum,
Purpura cum candore parum regalis habetur,
Purpura cum croceo, quae dicitur augurialis.
Iuste damnati miseri sit cordia uere,
Iniuste rei clementia dicitur esse.
Culturam Domini pietatem dicimus esse,
Latria seu mauis theosebia sunt in eodem,
Ex hinc impietas idolatria dicitur esse.

Cap. XI.

De nominibus neutris.

Praenomen differre facit, cognatio causa
Est cognominis, agnomen dic significare
Euentum, nomen personam denotat ipsam.
Praesulis indictum, dic edictum fore regum.
Densatum proprie quod sit densum liquet esse,
Luci densetum dicas ubi cernis opacum.
Quod canitur psalma est, interpositum diapsalma,
Est in psallendo sympsalma innexio uocum.

---

296. P$U^{1.2}$ G^2 μ^1 $p^{2.8}$ sint R sunt (sequuntur in codd. $U^{1.2.3.6}$ uersus 301. 302. 297. 298. 299. 300 303. 304. 305). — 297. M sitonius μ^1 sittonius U^6 satonius $U^{2.7}$ sytonius U^4 sythonius G^1 sinthonius PR sithonius (gl. *Sithonius ille actor ponit in suo libro, quem de uarietate uestium composuit, tres species trabearum seu preciosarum uestium* . . . gl. marg. cod. U^1: *sithonius est proprium nomen cuiusdam philosophi, qui tractauit de diuersis generibus uestimentorum* gl. marg. cod. M: *sithonius ē proprium nomen cu⁹dā poete qui tractauit de diuersis generib; uestimentorū.* — 299. U^2 cum candore simul . . . (gl. *aliam dicit purpuram candore modice nitentem, quae pertinet regibus.*). — 305. U^7 Ex hoc

2. U^4 dic agnomen. — 4. $U^{5.7}$ G^1 μ^1 regis. — 5. $U^{1.6}$ μ^1 proprie sit quod U^8 proprie dic quod. — 6. P Ludi U^6 dicis M p^1 dices. — 7. U^1 G^1 M p^1 om. *est* post *psalma* $U^{1.2.5.6.7}$ G^2 μ^1 dyapsalma. — 8. U^4 inflexio M connexio μ^1 nexio PR innexio.

At quidam diapsalma uocant exordia sensus
Alterius, quidam pausam spiraminis esse
Sancti, sed quidam quod sit mutatio metri
Dicunt, at quidam quod sit distinctio rhythmi.
Zela quod est semper dicatur, ut Aquila dicit.
Dicitur a iactu iaculum, telum quia longum,
Missile nomen habet quia mittitur impetuose:
Spicula uel pila generaliter ista uocantur.
Martis dic arma, sed dic armenta bubulci,
Armamenta quoque dic instrumenta carinae.
Terga uiri proprie dicuntur, tergora caprae,
Est pellis tergum cum carne cuticula dorsum,
Est tergus sine carne cutis, caro cum cute tergum:
Tergoris hoc faciet, illud tergi genitiuum.
Oscula pacificis, sed basia dantur amicis,
Suauia lasciuis dantur porrecta labellis.
Uelum cortina, uelum tectura uocatur
Templi, tunc uelo fore dicitur eius origo.
Est instrumentum magnae nauis quoque uelum,
Tunc non a uelo, sed sumitur a ueho uerbo.
Paruum rete notat hoc nomen reticulum, quin
    Quod tegimen capiti ponere uirgo solet
Dictum sit, simile quoniam reti liquet esse.

---

9. $U^7 G^1 M p^1$ Et quidam. — 10. (U^4 om. h. u.) — 11. U^2 Sacri $U^{1.6}$ p^3 distinctio rithmi. — 12. $U^{1.6}$ sed quidam P ac quidam R at quidam $U^{1.6} p^3$ mutatio metri (U^4 om. h. u.). — 13. $U^3 \mu^1 p^{1.2}$ Sela $U^7 G^1$ Cela PR Zela (gl. *Hoc zela, ut dicit aquila poeta, est res quae semper est, ut deus uel angelus.*). — 16. P Spicla simul pila . . . codd. Spicula uel pila (p^3 tela). — 17. $U^7 p^1$ sic dic U^4 sed sunt. — 18. μ^1 sunt instrumenta p^3 dicas. — 22. (M p^1 om. h. u.). — 24 P dantur basia labellis U^1 donantur grata labellis R dantur porrecta labellis. — 25 $U^{1.2}$ textura PR tectura (gl. *coopertorium*). — 26 $G^2 p^2$ tunc fore uelo dicitur eius origo U^7 tunc fore uelo eius uocatur origo. — 28. P Non tamen a uelo . . . codd. Tunc non a uelo . . . $PU^{1.2.6}$ sed dicitur R sed sumitur. — 29. (hic uers. et insequentes duo absunt a P) quin (gl. codd. $U^2 p^1$ *insuper*). — 30. $U^{1.3.4.6}$ p^3 Quod tegimen R Tegimen quod $\mu^1 p^3$ capite R capiti. — 31. $U^{1.4.6}$ solet esse R liquet esse.

Oscillum notat os minimum, funis quoque ludum,
Quo se de more portant per inane puellae,
Hoc quoque ficticias dic significare popinas.
Stemma genus, stigma cocturam, themaque causam,
Scemaque rhetoricum tu dicas esse colorem.
Sunt fastidia taedia, sed fastigia celsa:
Huic fastus, illi fastidio dic caput esse.
De re iocunda metrice sunt carmina scripta,
Dictamen prosa est a metri lege solutum
Carmen, certa pedum dimensio sit tibi metrum.
Dicitur unguentum, quoniam nos ungimus ipso,
Et quoniam fragrat datur hoc sibi nomen aroma.
Dic epicausterium scriptoribus esse cathedram,
Est epicauterium fornax, qua decoquis ollas,
Aut illud longum, quo fumus ab aede recedit.
Fercula sunt epulae, sed sunt encaenia dona,
Quae quandoque probis causa mittuntur honoris.
Sunt praesagia uatum, sunt oracula diuum,
Tu quoque responsum dicas utrumlibet horum.
Sunt oracula uaticinia, sunt quoque templa,
Et quandoque tamen oracula somnia dicas.
Hoc nomen uerbum designat quattuor ista:
Est deceptio pars et filius atque loquela.

---

32. U^3 os paruum P ludi. — 34. U^7 Hinc quoque $U^5 G^1 \mu^1$ dicunt signare U^7 pupinas PR popinas (gl. *pupas*)· — 38. G^2 M p^1 isti p^2 fastidio dic illi . . . p^3 illi dic fastidio . . . — 39. P et codd. iocunda P U^1 p^3 dicta R scripta. — 40. $U^1 p^{2.3}$ om. *est* post *prosa* $U^5 p^2$ soluta. — 41. P Carmen U^5 Carmina R Carmine U^3 diuisio. — 42. μ^1 Dicimus PR Dicitur $U^{2.3.4.5} \mu^1$ ungentum G^1 ipso M p^1 isto PR illo. — 43. $U^7 p^1$ flagrat $U^4 p^2$ fraglat. — 44. P $U^5 p^{2.3}$ epicaustorium U^6 epicastorium U^2 epycasterium R epicausterium (G^2 epichausterium). — 45. P $U^{5.6} p^{2.3}$ Est epicausterium U^1 Ast epicausterium $G^2 \mu^1$ Ast epicauterium $U^{2.7} G^1$ Est epycauterium U^3 M p^1 Est epicauterium U^4 Dic epicauterium U^3 ubi decoquis . . . — 46. $U^1 G^1$ Ast . . . μ^1 At . . . — 47. $U^{6.7}$ sed dic $\mu^1 p^2$ exenia M p^1 exennia. — 48. M amoris. — 49. $U^7 G^2 p^3$ sed sunt. — 50. $U^{1.4.6}$ responsa PR responsum P dicas utrunlibet esse. — 51. p^1 om. h. u. — 52. U^3 Ast . . . $U^{3.4.5} G^1 \mu^1 p^3$ dicas PR dico. — 53. U^1 illa. — 54. P filius dei.

Augurium faciunt garritus, auspiciumque
Aspectus facit, osciniumque fit ore citato.
Dicitur a peno penus, quod nutrio signat,
    Namque reponuntur res ibi, quis alimur.
Ast a celando dicas cellaria, namque
Quae sunt ad uictum spectantia quaeque reseruant.
Sic a promendo dici promptaria firmo:
Si causam quaeris, quia uictus promptus ab illis.
Deuia sunt siluae, uirgultique auia, limphae
    Inuia, saepe tamen haec legis improprie.
Pertinet ad terrena ministerium, sacra signat
Mysterium, sed et officium comprendit utrumque.
Affirmes hominum scelus esse nefasque deorum.
Ius lex humana, fas lex diuina uocatur,
    Ius contra scelus est, fasque nefas remouet.
Carbasa sunt quia base carent, uelum quia nauem
Reddit uelocem, de quo sint lintea signant.
Materiam gracilem murorum moenia dicas,
Ast interstitia sunt propugnacula dicta.
Fercula sunt epulae uariae, sunt fercula currus:

---

56. P osciuium fit U^1 oscinium sit G^1 oscinium fit ab U^6 p^3 occiniumque fit R osciniumque fit. — 57. P a penu penus $U^{1\cdot 6}$ a peno penu R a peno penus. — 58. G^2 p^2 ibi res. — 59. P $U^{1\cdot 2\cdot 4}$ $G^{1\cdot 2}$ $p^{1\cdot 3}$ dicas R dices P $U^{2\cdot 4\cdot 6\cdot 7}$ G^2 p^3 celaria R cellaria (gl. *celarium dicitur de celo as, quia celat omnia necessaria ad uictum, uel a cella quae est parua domus*). — 61. U^1 Sic a promendo $U^{4\cdot 7}$ μ^1 $p^{2\cdot 3}$ Ac . . . U^5 At . . . PR Ast . . . U^2 fore promptuaria dicas (ł firmo) G^2 dici prontuaria dico μ^1 dic tu promptuaria dici PR dici promptuaria ($U^{4\cdot 6}$ prontuaria) firmo. — 62. P Sic causam queris $U^{3\cdot 7}$ M p^1 Si queris causam G^2 Si tamen queris R Si causam queris U^1 quod promptus uictus ab illis G^2 quia promptus uictus ab illis PR quia uictus promptus ab (U^3 in) illis. — 66. P uerum officium comprehendit utrumque $U^{1\cdot 5\cdot 6}$ μ^1 $p^{2\cdot 3}$ sed officium comprehendit utrumque $U^{4\cdot 7}$ sed officium comprendit utrumque $U^{2\cdot 3}$ $G^{1\cdot 2}$ M sed et officium comprendit utrumque p^1 tamen officium comprendit utrumque. — 67. U^2 M p^1 Affirmas PR Affirmes. — 68. (G^2 om. h. u.). — 70. P $U^{2\cdot 6\cdot 7}$ G^1 M μ^1 p^2 uelum quoque nauem. — 71. $U^{3\cdot 5}$ μ^1 sunt (gl. *lintea a lino de quo fiunt nomen sumpserunt.*). — 72. $U^{2\cdot 5\cdot 7}$ G^2 p^2 Materiem U^1 dices PR dicas. — 73. U^5 G^1 μ^1 At . . . — 74. p^3 sed fercula.

Fertilis esto caput primo, fero fersque secundo.
De breuibus simul utilibus compendia dicas,
De longis et inutilibus dispendia, quae sunt
Longa sed utilia dicas impendia uere.
Quis pomi plures loca tu pomeria dices,
At pomaria sunt ubi poma absconsa tenentur.
Exemplar liber est, exemplum quod trahis inde:
Exemplum trahitur, exemplar dicito de quo.
Est domuum doma summum doctrinaque dogma,
A domos primum uenit, a doceoque secundum.
Sunt uirgulta loca, quibus est arbor noua tantum,
Sed uiridaria sunt, noua quis uiret atque uetusta.
Dicitur a templor templum, quod non habet usus,
Nam contemplari debemus in hoc bona tantum.
Sunt a delendo uel deluo delubra dicta,
Namque precamur in his a nobis crimina tolli.
A fando fanum dicetur, uel quia fandum est
  Hic pro delictis, siue per antifrasim,
Aut a fane, quia parent ibi saepe maligna.

---

75. U^{2} primi — secundi. — 76 G^{2} dices — 77. U^{3} dispendia dicas p^{1} dispendia dicas (ł q̄ ſt) PR quae sunt (G^{2} om. h. u.). — 78. P et utilia M $p^{1.2}$ dices PR dicas. — 79. P p^{3} pomaria U^{1} μ^{1} p^{2} dices PR dicas. — 80. P p^{3} Ac . . . $U^{1.3.5.6}$ M $p^{1.2}$ At . . . R Ast . . . G^{2} p^{2} pomeria U^{3} absconsa manebunt (al. m. *ponentur*) PR absconsa (U^{5} abscondita) tenentur. — 81. U^{1} quod accipis inde. — 82. $U^{1.7}$ G^{1} Exemplum quod sit, exemplar dicito de quo μ^{1} $p^{1.2.3}$ Exemplum dic quod, exemplar dicito de quo PR Exemplum trahitur, exemplar dicito (G^{2} dicitur) de quo (U^{3} *est* al. m.). — 83. P Est domuum doma: tibi sit doctrinaque dogma (recepi codicum lectionem). — 84. U^{2} dic (pro *uenit*). — 85. p^{3} uirgulta loca PR loca uirgulta U^{2} secta (pro *tantum*) — 88. $U^{2.4.6}$ p^{3} Nam contemplari PR Quod . . . U^{3} in hiis p^{1} ibi. — 89. p^{1} Sint (ł ſūt) PR Sunt U^{1} M deluo PR diluo. — 90. U^{6} Nam . . . — 91. P dicatur codd dicetur $U^{1.2.3.4}$ μ^{1} $p^{1.3}$ fandum PR fandum est. — 92. U^{1} Est hic a delictis U^{2} Est hic delictis p^{3} Est hic pro delictis U^{3} G^{2} Est de delictis $U^{6.7}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ Hic de delictis PR Hic pro delictis. — 93. P $U^{1.3.5.7}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ fane R phane P μ^{1} quia parant $U^{1.2.3.5.6}$ M quia parent $U^{4.7}$ p^{1} quia patent p^{3} qm̄ parent G^{2} quod apparent G^{1} p^{2} quia apparent.

Sinciput anterior capitis pars dicitur esse,
Occiput at partem designat posteriorem,
Ac partem mediam dicas interciput esse.
Quod natum uite sit uinum dicimus esse,
Dicitur inde merum quia nil sit aquae sibi mixtum,
Bachus quod furere faciat, temetum quia forte.
Attendas proprie carchesia uasa sacrorum,
Ast instrumentum dicas carchesia nauis.
Gutturis est imum rumen, frumen quoque summum,
  Rumino fons primi, sed fruor est reliqui.
Gausape praesepe non mutant e neque cepe,
Istis Praeneste superaddas atque Soracte.
Pignora natorum dicuntur, pignera rerum,
Quod datur in pignus non mobile dic hypothecam,
Sed quem lex docuit pro pignere pignora ponit.

---

94. M $p^{1.2}$ pars capitis. — 95. P ac partem. — 96. P G^1 M Ac partem mediam U^4 G^2 Et partem mediam U^7 Ac mediam partem $U^{2.5}$ p^2 Et quod utrumque tenet P $U^{4.7}$ G^2 M dicas interciput esse G^1 interciput dicimus esse $U^{2.5}$ p^2 interciput esse probatur (R om. h. u.). — 97. U^5 Quod natum uite uinum est sic dicimus esse U^6 Quod natum uite nos uinum dicimus esse μ^1 G^2 Quod natum uite uinum sit dicimus (G^2 dicitur) esse p^1 Quod natum in uitte (gl. ī uinea) sit uinum dicimus esse PR Quod natum uite sit uinum dicimus ($U^{1.3.7}$ dicitur) esse. — 98. p^1 Dicimus inde merum PR Dicitur inde (U^2 esse) merum U^1 μ^1 quod aq̄ nil sit ibi (μ^1 tibi) mixtum U^5 $G^{1.2}$ quod nil sit aq̄ sibi mixtum PR quia nil sit aquae sibi mixtum (U^6 mistum). — 99. P Bacchus U^6 Baccus p^2 Bacus R Bachus U^1 quod furere fac̄ U^4 μ^1 p^1 quod furere facit G^2 quia furere faciat G^1 q; furere facit PR quod furere faciat $U^{1.4.7}$ G^1 themetum quia forte U^3 themetum quia forte est μ^1 et themetum quia forte G^2 themetum quia dulce PR temetum quia forte (U^2 habet uers. 99. 98) — 101. U^3 G^1 $p^{1.2}$ Ac instrumentum dicas $U^{6.7}$ p^2 Ac instrumenta . . . M At instrumenta . . . PR Ast instrumenta . . . — 102. U^1 frumenque secundum (U^4 om. h. u.). — 104. U^5 G^1 pneſte. — 105. U^5 G^1 p̄ſepe $U^{2.3}$ superadditur U^5 superaddis P$U^{1.7}$ superaddes R superaddas. — 106. $U^{1.3}$ μ^1 Pignera — pignora U^2 Pignora — pignora PR Pignora — pignera U^3 p^1 dicantur PR dicuntur (G^2 om. h. u.). — 107. P Quod datur est pignus . . . — 108. M p^1 lex quem PR quem lex P p^2 pro pignera pignora sumit p^1 pro pignora pignera sumit (ł ponit) $U^{2.5}$ G^1 pro pignere pignora sumit G^2 pro pignore pignera sumit $U^{1.4}$ M μ^1 pro pignere pignora ponit $U^{3.6.7}$ pro

Caelorum signa portentum prodigiumque,
Ast ostentum uel monstrum poteris dare terris.
Atque potest aliter fieri distinctio talis:
Prodigium seu portentum concede futuris,
Ostentum siue monstrum praesentibus adde,
Praesenti signum concedaturque futuro.
Sunt qui sufficiunt in luce diaria sumptus,
Quosque uia facis illa uiatica dicere debes.
Sunt quinquennia suntque cubilia lustra ferarum,
Et solet a lustro lustrum purgatio dici:
Lustrum circuitus spatium purgatio silua.
Sit tibi textorum subtegmen, sit quoque stamen,
Stamen stat, sed subtegmen subtexitur illi.
Ius meritum, ius est sucus, ius ipsa potestas,
    Quidquid significet, neutrius est generis.
Sit coopertorium lecto, tectura cuiuis,
    Sit tectum domibus, sit tegimen capiti.
Est hominis libitum, placitum solet esse deorum,
At recte dabitur hoc nomen utrique uoluntas.

---

pignore pignera ponit p^3 pignus pro pignera ponit. — 109. $U^{1.4}$ signum PR signa U^2 portentum prodigium sit PR portentum prodigiumque. — 110. G^1 At . . . p^3 Ac . . . PR Ast . . . — 111. P dari distantia talis $U^{5.7}$ M p^2 fieri distantia . . . R fieri distinctio . . . — 113 $U^{1.6}$ addes G^2 Ast ostentum seu monstrum . . . — 114. P concedatur. — 118. U^5 Ast solet U^7 a lustro lustra G^1 M μ^1 a lustro lustras p^1 a lustro lustras (expuncto *lustrum*) p^2 a lustro lustrans PR a lustro lustrum. — 119 P circūitus codd. circuitus P purgatio fertur. — 120. P textoris codd. textorum (gl. *subtegmen uocatur filum ex transuerso telae positum.*) U^6 subtexmen U^3 G^1 $p^{2.3}$ subtemen PR subtegmen M sit tibi stamen. — 121. G^1 Stat stamen . . . PR Stamen stat . . . U^6 subtexmen U^3 G^1 $p^{2.3}$ subtemen PR subtegmen (G^2 om. h. u.). — 122. U^1 G^1 Ius meritum, ius succus, ius ipsa potestas U^5 Ius aqua, ius meritum, ius dicitur ipsa potestas p^2 Ius aqua, ius rectum, ius est dicendi potestas. — 123. G^2 Quidquid significat G^1 M p^1 Quicquid significat $U^{1.2.6}$ Quicquid significet PR Quidquid significet (uid. X 259). — 124. U^6 lecti M lectorum U^1 textura cuiuis U^6 texturaque cuiuis U^4 tectura cu^{9}uis U^5 μ^1 tectura cuiuis U^3 tecturaque q̄uis PR tecturaque cuiuis. — 125. U^5 Dic tectum . . . U^3 sit tegimen capitis p^3 tegimen sit capiti. — 126. PU^6 hominum R hominis G^1 placitum dic esse deorum. — 127. P p^3 Ac . . . U^5 Et . . . R At . . . M om. *hoc* ante

Zonam dic strophium, palmam dic esse trophaeum,
Est trophos istius, strophin est illius origo.
Confraga concinne nemorum denseta uocantur,
Confraga dicantur ubi copia multa fragorum.
Illud quo crinis fit tortilis est calamistrum,
Uittaque qua crinis fit planus sit redimiclum.
Est nomen patrium quod nomine sumitur urbis,
Nomen gentile est quod sumitur a regione.
Pelles uuarum uinacia dic fore tantum,
Et dicas acinum quod in uua cernis acutum.
Electrum gummi est, electrum gemma uocatur,
Electrum quoque, ceu dicunt, solet esse metallum.
Sit tibi dictamen, sit coniuratio carmen,
Et cantilenas nos carmina saepe uocamus.
Pertinet ad quando tempus dimensio rerum,
Signatur per idem pars praeterea faciei,
Hac pro parte tamen praesumunt dicere quidam
Timpus, quod tanquam dictum puerile refuto.
Cum per tres casus neutrum genus obtineat plus,

---

nomen $U^{1.2}$ utrumque U^5 utrisque G^2 utriusque PR utrique. — 128. μ^1 Dic trophium zonam . . . U^7 $G^{1.2}$ M stropheum. — 129. P$U^{1.3}$ G^1 μ^1 p^1 Est trophos istius, trophin est illius origo U^4 Est trophos istius, strophos est illius origo $U^{6.7}$ Est trophos istius, strophin est illius origo U^2 Est strophin istius, strophos est illius origo G^2 $p^{2.3}$ Est strophos istius, strophin est (p^3 om. *est*) illius origo U^5 Est strophos istius . . (sequens uocabulum obscurum est) est caput illi. — 130. $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ M p^3 densata. — 131. P U^6 μ^1 p^3 dicuntur R dicantur P et codd. fragorum. — 133. G^2 dic redimiclum G^1 est redimiclum. — 134. (gl. *Nomen patrium est quod sumitur ab urbe uel oppido, ut a Bitunia insigni oppido urbi, quae nuper Atrabatum nunc uero Franchisia dicitur, uicino actor noster Bituniensis denominatur.*). — 135. P $U^{1.2.3.6}$ G^1 p^3 om. *est* post *gentile* U^6 ex regione. — 136. μ^1 fore dic uinacia tantum P et codd. uinacia. — 137. U^2 Dic etiam acinum U^4 Et dicis acinum G^1 Id dicas . . . — 138. U^1 G^2 p^3 om. *est* post *gummi*. — 139. $U^{3.4}$ G^2 M μ^1 p^3 seu dicunt p^3 dic esse metallum. — 141. $U^{5.7}$ Ac . . . M cantilenam. — 142. U^3 ad tempus quando. — 144. P $U^{1.4.5.7}$ M $p^{1.2}$ Hac pro parte tamen U^2 G^2 p^3 Ac pro parte tamen U^6 Sed pro parte tamen U^3 μ^1 Ast pro parte tamen G^1 Ast ac pro parte P $U^{2.5.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{2.3}$ praesumunt dicere timpus $U^{1.3.4.6}$ M p^1 praesumunt dicere quidam. — 146. $U^{1.2.3.4.5.6}$ G^1 optineat.

Casibus in reliquis continet omne genus.
Sorditiem dic esse lŭtum prima breuiata,
Sed lūtum color est, luteus inde uenit:
Mollia luteola pingit uaccinia caltha.
Sunt iuga montis, sunt iuga nauis, sunt iuga currus,
Colles antemnas collumbar significabit,
Iugera dic spatium campi pluraleque tantum.
Os oris loquitur, corio uestitur os ossis,
Os oris longum, sed os ossis corripiendum.
Afrorum lingua signare mapalia dicas
Pastorum caueas, et idem magalia signant:
Distant quod breue sit illud, producitur istud.
Annorum spatia dic seclum, sit quoque uita
Seclaris, seclum mundana sit atque uoluptas:
Dic sequor et claustrum tribus his caput esse cleosque.
Uniuersale genus est, discretio sexus,

---

147. $PU^{2\ 4\cdot6}$ M p^3 Casibus in reliquis continet omne genus $U^1 G^2 \mu^1$ Casibus in reliquis optinet (μ^1 obtinet) omne genus $U^{3\cdot5\cdot7}$ $p^{1\cdot2}$ Est omnis generis casibus in reliquis (sequitur in cod. U^3 uers. *Plus plurale facit nec dat primo nisi pluris.*). — 149. (sequitur in cod. G^2 uers. *Flos rubeus lutum, sordida terra lutum.*). — 150. P $U^{1\cdot2\cdot6\cdot7}$ M $p^{2\cdot3}$ calta (sequitur in cod. U^3 uers. *Flos rubeus lutum, humida terra lutum.*). — 151. P $U^{5\cdot7}$ dic iuga currus p^2 sed iuga currus. — 152. P autennas $U^{1\cdot3\ 5\cdot7}$ $p^{2\ 3}$ autempnas $U^{2\cdot4}$ G^2 p^1 antempnas U^6 antemnas μ^1 auctempnas P et codd. columbar (scripsi collumbar. gl. *collumbar id quod ponitur in collo equorum currum trahentium.*) M p^1 significabis (U^1 habet uers. 153. 152). — 153. G^1 campi spatium U^2 spatium terrae. — 154. $U^4 G^1$ M coreo U^7 correo. — 155. P U^4 p^3 om. *sed* M G^2 om. h. u. — 156. P Afrorum codd. Affrorum (uid. VII 60). — 157. $G^{1\cdot2}$ casas $U^{1\cdot2\cdot6}$ p^3 et idem magalia dicas p^2 et item magalia dicas U^4 at idem magalia dicas. — 158. (sequuntur in codd. $U^7 G^1$ M uers. 165 et 166). — 159. $U^{1\cdot2\cdot4\cdot5\cdot7}$ $G^1 \mu^1 p^{2\ 3}$ spacia PR spacium $U^4 G^2$ sit seclum U^1 dic quoque uita U^6 Annorum dic esse seclum spatium quoque uitam. — 160. p^2 seclum uel sit mundana uoluptas. – 161. (gl. *seclum dicitur de sequor, quia dies sequitur ad diem, annus ad annum. alio modo uocatur seclum uita secularium, et tunc dicitur de seorsum et claustrum, quia est seorsum a claustro, id est extra religionem. alio modo est uoluptas seu mundana uita et dilectio istius mundi, et dicitur de seorsum et cleos quod est gloria, quasi seorsum a gloria Dei, uel de sequor et cleos gloria, quasi sequens suam propriam gloriam.*) [cf. XII 343].

Maneriesque rei, suboles genitorque minorum.
Dicitur aurile, quoniam supponitur auri,
Ceruical ceruici, puluinar quia pluma est.
Non aliquod per se debes proferre licenter,
Non adiectiue pones aliquid sapienter.
Septima festa dies, septena hebdomada tota,
    Sabbata dicuntur haec tria uoce pari.
Est aeris species stannum, stans est aqua stagnum,
N duplici primum scribas, cum gque secundum.
Chrisma sit id proprie quod sumit Christianismus,
Sit quoque charisma tibi gratia, quae data gratis.
Cauma cremat, sed spuma est casmia, casma coruscat,
    Casmia femineum, cetera neutra duo.
Momentum pretium, momentum dicito tempus,
Sicut enim dicunt momentum continet instans.
Momentum tempus dicas, monimen monimentum,
Hincque sepulturam dicas proprie monumentum :
Quis moueo memini moneo dicatur origo.
Si proprie attendas, examen iudicium sit,

---

162. U^{1} genus est et discretio sexus G^{2} genus et discretio sexus U^{7} genus simul est discretio sexus. — 163. U^{1} Materiesque PR Maneriesque p^{3} rerum. — 164. PU^{7} M μ^{1} $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ aureale $U^{2\cdot 5\cdot 6}$ G^{2} auriale U^{3} auriole G^{1} aureole U^{4} aureola U^{1} aurile. — 165. G^{2} p^{3} om. *est.* — 166. P pro se debes proferre libenter $U^{1\cdot 2\cdot 3\cdot 4\cdot 6}$ G^{2} p^{3} per se poteris proferre licenter U^{7} G^{1} M μ^{1} p^{2} per se debes proferre licenter U^{5} per se debes proferre decenter p^{1} per se debes formare licenter. — 167. P$U^{3\cdot 5\cdot 7}$ G^{2} M μ^{1} $p^{1\cdot 2}$ pones $U^{1\cdot 2\cdot 4\cdot 6}$ ponas G^{1} ponis p^{3} om. h. u. — 168. U^{1} septenaque ebdomada tota U^{3} p^{1} om. h. u. et seq. — 169. μ^{1} Haec tria dicuntur sabbata uoce pari. — 170. U^{2} Es eris stannum species sed stans aqua stagnum G^{2} Es eris species stannum stans aqua stagnum. — 171. P$U^{1\cdot 3\cdot 6}$ $G^{1\cdot 2}$ p^{3} scribas primum $U^{2\cdot 4\cdot 5}$ M μ^{1} $p^{1\cdot 2}$ primum scribas U^{7} primum sed scribas $U^{3\cdot 5}$ per gque. — 173. U^{5} G^{2} tibi gratia quae data gratis est p^{2} tibi gratis quae gratia data est. — 174. PG^{1} p^{2} sed spuma casmia. — 175 G^{1} cetera neutra tenent. — 176. U^{1} dicitur PR dicito. — 177. U^{3} dicitur instans. — 178. $U^{4\cdot 7}$ G^{2} μ^{1} p^{3} dicas tempus U^{6} om. h. u. — 179. U^{3} G^{2} Atque . . . P$U^{2\cdot 5}$ proprie dicas μ^{1} dices proprie R dicas proprie G^{1} om. h. u. — 180. PU^{5} G^{1} μ^{1} $p^{2\cdot 3}$ dicuntur M dicantur $U^{1\cdot 2\cdot 3\cdot 4\cdot 6\cdot 7}$ G^{2} p^{1} dicatur. — 181. (sequitur in P p^{3} uers. pentam. *Ast examen apum copia sit proprie.* in

Est examen apum collectio linguaque librae:
X sonat asperius istinc, sed lenius illinc.
Experimenta pericula sunt, perio quoque fons est,
A pereoque pericula sunt discrimina uere.
Discrimen tibi sit distantia sitque glabella,
Et discrimina tu signare pericula dicas.
Hebraei, Graeci, diuersificantque Latini:
Psalterium Graeci, nos organa, nabla Iudaei.
Pabula sunt hominis, sed bruti dic animalis
Pascua, non tamen his diuersificatur origo.
Atria dic aulas, eadem cimeteria dicas

---

codd. $U^{3.5.7}$ p^1 post uers. 182 legitur, in cod. M ante uers. 181 inuenitur, abest a codd. $U^{1.2.4.6}$ $G^{1.2}$ μ^1 p^2). — 182. P $U^{2.3.5}$ G^1 M p^1 Est examen ... $U^{1.4.6.7}$ G^2 μ^1 p^2 Ast examen ... p^3 om. h. u. — 183. P $U^{1.4.6}$ G^1 p^3 istinc — illinc $U^{2.3.5.7}$ M μ^1 $p^{1.2}$ istic — illic G^2 illic — istic. — 184. U^1 pericula sunt, perio caput eius P G^1 M pericula sunt, pereo quoque fons est $U^{5.6}$ G^2 $p^{1.2.3}$ pericula sunt, perio quoque fons est U^2 sunt pericula, perio quoque fons est U^3 pericula sint, perio quoque fons est U^4 pericula sunt discrimina uere (duo uersus in unum contraxit) U^7 pericula sunt, quoque perio est fons μ^1 pericula sunt, perio quoque fons sit. — 185. P $U^{2.6.7}$ G^2 M μ^1 $p^{2.3}$ A pereoque pericula sunt ... U^1 A perio pericula sunt ... $U^{3.5}$ G^1 A perioque pericula sunt ... p^1 A pereo sunt pericula ... — 186. P Discrimen quoque sit distantia U^5 Discrimen distantia sit tibi R Discrimen tibi sit distantia P siue glabella codd. sitque glabella (U^2 glabellum) gl. *discrimen alio modo est glabella in capite mulieris, id est uia uel diuisio inter pilos.* (sequitur in cod. U^6 uers. *Fert tria discrimen, distantia glaba* (sic) *periclum*). — 187. U^7 μ^1 Per discrimina tu signare pericula dicas U^3 Quae discrimina sunt signare pericula dices M $p^{1.2}$ Quae discrimina sunt signare pericula dicas U^1 Et discrimina tu signare pericula dices P $U^{2.4.6}$ G^2 p^3 Et discrimina tu signare pericula dicas G^1 Et discrimina sunt signare pericula dicas (sequitur in codd. $U^{1.4}$ uers. *Fert tria* (U^4 *tamen*) *discrimen, diuisio gleba periclum.* U^7 hunc habet uers. *Est tria discrimen, dimensio glabra periclum.* abest a P et codd. reliquis). — 188. P $U^{2.4}$ $G^{1.2}$ M μ^1 p^2 Hebrei et greci U^3 Hebreique greci. — 190. U^1 Pabula dic hominis, sed bruti dic animalis P $U^{4.7}$ G^2 M $p^{2.3}$ Pabula sunt hominis, sed bruti dic animalis p^1 Pabula sunt hominis et bruti dic animalis $U^{2.5.6}$ μ^1 G^1 Pabula sunt hominis, sed bruti sunt animalis U^3 Pabula sunt hominis, et bruti sunt animalis (sequuntur in cod. G^2 uersus 195. 196. 197). — 192. P U^7 G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ cimiteria U^2 cymiteria (cf. VIII 49).

Et loca sacrorum: dicas caput attero primi,
At reliquis atrum proprie dicatur origo.
Labra uirorum sunt, sed labia sunt mulierum,
Uel dicas quod erit melius, dic inferiora
Labia, labra quoque contra dic esse suprema.
Est unguen simplex, unguentum compositum sit,
    Unum pro reliquo saepe tamen uideo.
Si numeres horas in nocte, crepuscula dicas,
Conque tiçinia dic, sunt intempesta deinde,
Gallicantus et antelucanum diluculumque.
Da scrinium cuiuis, sed da sacraria templis,
Gazarum proprie sunt gazophylacia regum.
Est tibi delictum, si non facias facienda,
Est tibi peccatum, facias si non facienda.
Balsamus est arbor, folium folibalsama reddit,
Carpobalsama dat cortex, opobalsama lignum,
Balsama sunt qui liquuntur de sponte liquores.

---

193. PU$^{3.5.7}$ G$^{1.2}$ M μ^{1} p$^{1.2.3}$ dicas caput atero primi U^{4} dic caput atero primi U^{2} dicas caput attero primi U$^{1.6}$ fore dic caput atreo (U^{6} attero) primi (gl. *atrium dicitur de a⟨t⟩tero is, quia a⟨t⟩teritur pedibus ibi euntium et exeuntium.*). — 194. PU^{2} μ^{1} Et . . . U^{7} Ast . . . R At . . . U^{3} dicetur. — 195. U$^{1.5}$ om. prius *sunt.* — 196. U^{3} Ut dicas melius quod erit dic inferiora PU$^{1.4.5.6.7}$ G^{2} μ^{1} p^{2} Uel dicas quod erit melius dic (p^{2} dic et) inferiora M p^{1} Uel dicas melius quod erit dic . . . p^{3} Uel dicas et melius quod erit dic . . . G^{1} Uel dicas melius quod erunt sic . . . — 197. U^{4} labraque cum dicas esse suprema. — 198. U$^{3.5}$ G^{1} μ^{1} ungen — ungentum. — 200. U^{2} M G$^{1.2}$ numeras U^{6} *recte* pro *horas.* — 201. U^{2} Conticinia (expuncto *Contique cinia*) sit, dic intempesta deinde U$^{1.6.7}$ M μ^{1} p$^{2.3}$ Conque ticinia dic, sit intempesta deinde p^{1} Conque ticinia dic, dic intempesta deinde G^{2} Conque ticinia dic, dic in tempestate idem U^{4} Conque ticinia dic uel intempesta deinde (gl. cod. U^{1}: *intēpesta hora circa mediā noctē*). — 203 U^{3} M Das — das G^{1} Das — da U^{5} Dic — da U^{3} sacrarium. — 204. U^{1} regum P R regis p^{3} Gazarum proprie gazophilacia dicas. — 205. U$^{1.3.4.5}$ G^{1} facies U^{7} facis. — 206. U$^{4.6}$ facis G^{2} om. h. u. — 207. U^{1} folium folibalsamum (om. *reddit*) U^{2} folium folibalsama dicat. — 209. P Balsama sunt sed que liquuntur sponte liquores U$^{1.4.6}$ G$^{1.2}$ Balsama sunt q̄ liquuntur (G^{2} loquuntur) de sponte liquores (U^{1} — is) U^{2} Balsama sunt qui liquantur de sponte liquores U^{3} Balsama sunt hii qui liṇquunt de sponte liquores U$^{5.7}$ $\mu^{1.3}$ Balsama sunt qui liquuntur (U^{7} linquuntur μ^{1}

Cum bona nuntio tunc euangelium tibi dico,
Et descendit ab eu, quod designat bonitatem,
Cum mala nuntio tunc euangelium tibi signo,
Euan enim Graece peruersum dico Latine.
Diuersas hoc nomen habet partes elementa,
Nam quidam dicunt ab alo, quasi sint alimenta,
Et quidam dicunt ab yle, quasi sint ylementa,
Sunt et ab eleuo dicta, quasi sint eleuamenta.

Cap. XII.

De nominibus mixtis.

Dicitur hinc anima quia uiuificat uegetata,
Mens hinc quod meminit, animus quia ui rationis
Utitur, umbra manens circa tumulum, Stygiales
Sunt animae manes, quae sic a mane uocantur,
Non quia sint clarae, sed quod semper tenebrosae,

---

p^{3} liquntur) de sponte liquores p^{1} Balsama sunt proprie qui manant sponte liquores p^{2} Balsama sunt qui liquitur desponte licores M Balsama sunt qui licuntur sponte liquores p^{2} habet uers. 209. 208. — 210. PU^{6} M $p^{1.2.3}$ euangelium $U^{1.2.3.4.5.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} ewangelium. — 211. U^{7} M $p^{1.2}$ significat. — 212. G^{3} ewangelium PR euangelium P$U^{1.5.6}$ G^{2} tibi signo $U^{2.3.4.7}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1.2.3}$ tibi dico (cf. VIII 119 sq.). — 213. $U^{1.4.5.6.7}$ M μ^{1} p^{2} peruersum signo latine G^{1} peruersio dicitur esse. — 214. $U^{2.4.6}$ G^{3} Diuersos — patres P G^{1} p^{3} elementum. — 215. U^{7} dicunt quidam P quia sint alimenta M quia sunt alimenta $U^{1.4.5.6.7}$ μ^{1} $p^{1.2.3}$ quasi sint alimenta U^{2} quod sint ela G^{1} quod ſy̆t elem̄ta U^{3} quod sint alem̄ta G^{1} quasi sit alimentum. — 216. U^{3} Sed dicunt quidam U^{7} Nam quidam dicunt P ile — ilementa codd. yle — ylementa ($U^{3.5}$ G^{2} ylimenta).

1 P$U^{3.5.7}$ $p^{2.3}$ uegetanda μ^{1} uegetando p^{1} uegetata (ł uegetanda) G^{2} uegetiua $U^{1.2.4.6}$ G^{3} M uegetata (gl. *anima dicitur quia uegetat uegetata . i . facit uegetare . i . crescere, quia omnia uegetant . i . crescunt per animam.*). — 2. U^{1} animus quod . . . — 3. P$U^{4.5.7}$ M μ^{1} $p^{1.3}$ circa tumulos U^{1} circuit tumulum $U^{2.3.6}$ $G^{1.2}$ p^{2} circa tumulum. — 4. U^{3} Sint . . . $U^{3.5}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2.3}$ quia sic a (M ab) mane uocantur. — 5. P U^{6} G^{1} μ^{1} $p^{2.3}$ Non quia sint clarae $U^{1.3.7}$ G^{2} M Non quia sunt clarae p^{1} Non quia

Uel sit origo mene, quia deficiunt bonitate.
Dicitur infernus, quia sit niger atque profundus,
Sed quoniam prorsus locus insatiabilis Orchus,
Tartarus a tare quasi deficiens bonitate,
Hic idem, quia sit sine uere, uocatur Auernus,
Quod sine laetitia, nomen trahit hic Acheronta,
Sic etiam barathrum, quoniam uorat omnia, dicas.
Pōpulus est arbor, pŏpulus collectio gentis,
    Pōpulus est aliquid, sed nihil est pŏpulus.
Est cyclas pannus, circumdat Cyclada pontus,
Hic declinando primo des haecque secundo.
Nos hominum proprie mammillas dicimus esse,
Ubera sunt pecudum, sed mammae sunt mulierum:
Cuius mammillas dixisti dicque papillas.
Est omnis generis uber nota fertilitatis,
Est neutri tantum cum fetus est alimentum.
Est animatorum semen, campoque satorum
Sementis proprie, sementinum quod in arca

(ł qd) sunt (ł sint) clarae U^{5} Non quod sunt clarae U^{2} Quae non sunt clarae U^{1} semper quia sed tenebrosae G^{2} sed quia semper sint tenebrosae U^{2} sed semper sunt tenebrosae U^{4} om. h. u. et sq. — 7. U^{1} quod sit . . . U^{4} quoniam sit . . . . U^{7} et tenebrosus. — 8. $\mu^{1} p^{3}$ Et quoniam. — 9. $U^{1.4}$ quia deficiens U^{3} quia deficiunt. — 10. $PU^{2.4.6} G^{2}$ Illud idem $U^{1} p^{2}$ Hinc idem p^{1} Hinc et idem $U^{5.7} G^{1}$ Hoc idem $U^{3} p^{3}$ Hic idem μ^{1} Idem hic M om. h. u. — 11. $PU^{2} \mu^{1}$ nomen trahit hic $U^{4} G^{1} p^{1}$ nomen trahit hinc R nomen trahit hoc $U^{7} p^{1}$ acherunta. — 12. $PU^{4.5.6} G^{1.2} M \mu^{1} p^{1.2.3}$ Hoc etiam U^{7} Hunc etiam U^{3} Est etiam U^{3} At ī U^{1} Sic etiam . . . — 13. $U^{1.2} G^{2} \mu^{1}$ populus collectio plebis U^{3} populus collectio turba PR populus collectio gentis. — 14. (gl. *populus pro arbore est aliquid particulare uel indiuiduum. populus pro collectione gentis non est aliquid commune uel indiuiduum de genere substantiae.*) sequitur in codd. $U^{2.4.5} G^{1.2} \mu^{1} p^{3}$ distichon: *Sunt duo quae duo sunt et sunt duo quae duo non sunt* || *Quae duo si duo sunt, nulla duo duo sunt* || idem inuenitur in margine codd. $U^{7} p^{2}$. abest a P et codd. reliquis. — 17. U^{4} mammillas U^{6} maxillas PR mamillas. — 19. U^{5} Cuiuis . . . — 21. P Est neutri tantum dum . . . $U^{4.5}$ Est neutri generis cum . . . U^{7} Est neutri generis tantum cum . . . U^{6} fetibus. — 22. $U^{4} G^{1.2}$ campique. — 23. $U^{5} p^{3}$ Sementum p^{1} Sementum (ł — tis) G^{3} in arcis PR in archa.

Conditur atque suo spargetur tempore in agro:
Seminium cuiusque rei dicatur origo.
Est coma quadrupedis, colubri iuba siue leonis,
Caesaries hominis, crinis proprie mulieris,
Huius et illius bene dicitur esse capillus.
Dragma notat pondus et tunc fit in *ae* genitiuus,
Dragma etiam quaerit et tunc genitiuus in *is* fit.
Dicitur a limo limes, limum quia uitat,
Aut a limando, quia sit limatus ab aeuo,
Hinc trames quod homo cito transmeat hunc gradiendo,
Dicitur hinc callis quod gressu callet euntis,
A semus sema fit semita, sit quia stricta.
Infans paruus erit quia posse loqui sibi desit,
Ast a pure puer, uel purus dicitur aër,
Uel puer a pueros potius, quod uerbero signat.
Est adolens crescens, nomen trahit hinc adolescens,
Aut iuxta Graecos sit adulescens ab adulos,

---

24. U^6 Clauditur. — 25. $U^{3.4}$ G^1 Semineum. — 30. U^1 Dragma dū q̄rit $U^{3.6}$ G^2 μ^1 et tunc fit in is gtš. — 31. $U^{1.3.7}$ G^2 p^1 a limus limes. — 33. U^6 transmeat P R transeat. — 34. P U^1 p^2 quod gressu callet euntis M quia gressus callet euntis μ^1 quod gressus . . . (sequuntur in codd. U^6 p^2 duo uers. pentam. *Calleo* (p^3 *Callet*) *durere denotat et sapere* || *Callidus et callus haec duo sensa probant* || inuerso ordine leguntur in cod. G^1: *Callidus et callus haec duo sensa probant* || *Callet durere denotat et sapere* || in cod U^2 inter adnotamenta inuenitur uers. hic: *Callidus et callus haec duo ůba probant.*). — 35. P U^3 μ^1 $p^{1.3}$ A semus sema fit semita sit quia stricta U^1 A semus sema sit semita nam quia stricta U^2 A semus sema sit semita sit quia trita (expuncto *stricta*) $U^{4.6.7}$ M A semus sema sit semita sit quia stricta G^2 A semus sema semita sit quia stricta p^3 Assemus sema dic semita sit quia stricta U^5 A semis sema fit semita sit quia stricta G^1 A semis semita sit semita quia sit stricta (gl. *semita est parua uia et dicitur de semus sema um, quod est imperfectus, quia est uia imperfecta. uel a semis quod est dimidium, quasi sit uia dimidia.*). — 36. p^1 paruus sit U^6 cum posse loqui sibi deerit P R quia posse loqui sibi desit. — 37. P $U^{1.4.7}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2}$ Ast a pure puer $U^{2.3.6}$ p^3 Est a pure puer U^5 At puer a puere P U^5 p^3 quia purus dicitur aer R uel purus dicitur aer (gl. *puer dicitur de pus puris quod est custodia, uel dicitur de purus ra rum, quia purus est, uel dicitur quasi purus aer, uel de punio is, quia debet puniri, uel melius a pu⟨e⟩ros gre . quod est uerberare la. quia debet uerberari.*). — 38. $U^{1.5}$ quia uerbera signat U^5 quod uerbera signat M μ^1 quod uerbere signat. — 40. P U^7 Aut iuxta Graecos sit adolescens ab

Quod seruire sonat, quia sic aetas sua poscat.
A iuuo sit iuuenis, quia possit opem dare multis,
Uel iuuat eiusdem sit pro delectat origo,
Nam ludis potius gaudet lasciua iuuentus.
Dicitur a uireo uir, nam uirtute uirere
Debet, ad aetatem postquam uenit ipse uirilem.
Dicitur a seneo uel sex morosa senectus,
Hanc a sex dicas potius, quia sexta sit aetas,
Uel quia perfecta sicut senarius haec est.
Uirginis est sertum, clerique corona, poëtae
Laurea, rex gestat diadema uel induperator.
Aula domus comitum, sed regia mansio regum,
Induperatorum sunt celsa palatia ditum.
Alea ludentis, prandentis mensa, tabella
Cleri, campsoris trapezetum liquet esse.
Militis est bellum fortis, pugilisque duellum,
Pugnaque potorum, sed proelia sunt mulierum.
Lectus sanorum, decumbentisque grabatum,
Est sponsi sponsaeque torus, toreumaque regum.

---

adulos $U^{1.5}$ G^1 M p^2 At iuxta Graecos sit . . . G^2 Ast iuxta Graecos sit . . . p^1 Et iuxta Graecos fit . . . U^2 Et iuxta Graecos adolescens est ab adulos U^4 Ast iuxta Graecos adolescens est . . . μ^1 At iuxta Graecos adolescens est . . . p^3 Ac iuxta Graecos adolescens sit . . . U^3 Ast iuxta Graecos ab adulos est adolescens. — 41. P $U^{1.5}$ p^2 quod sic aetas sua poscit U^2 G^1 M μ^1 quia sic aetas sua poscat $U^{4.7}$ G^2 quia sic aetas sua poscit U^3 quod sic sua postulat aetas U^6 $p^{1.3}$ quia sic sua postulat aetas. — 43. G^1 om. h. u. — 45. G^2 quod uirtute uirere. — 46. U^6 Fertur . . . $U^{1.7}$ p^2 ipse P R ille. — 47. P $U^{1.2.6}$ p^3 a senio $U^{3.4.5.7}$ G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ a seneo G^2 a senos. — 48. U^6 G^2 potius dicas P $U^{1.5}$ G^1 p^2 quod sexta sit aetas. — 49. U^1 p^2 est haec. — 51. (sequuntur in codd. U^2 G^1 duo uersus hi: *Praesulis est mitra, dic nobiliumque thyara* || *Pyleus* (G^1 *Pileus*) *est iuuenum peregrinantumque galerus* ||. in cod. p^3 alter inuenitur uers. *Pileus est iuuenum* . . .). — 53. P $U^{4.7}$ M p^2 ditum U^2 ditum (expuncto *diuum*). — $U^{5.6}$ diuum $U^{1.3}$ G^1 μ^1 p^1 ducum G^2 p^3 dicta. — 55. U^3 dicimus esse P R liquet esse. — 56. $U^{1.3.5}$ $p^{2.3}$ pugilumque μ^1 pugillumque. — 57. P $U^{1.4}$ Pugnaque pugnorum U^6 Pugnaque paucorum M Pugna puerorum. — 58. U^4 recumbentisque (sequitur in cod. G^1 uers. *Pro gremio grabatum, pro lecto pone grabatum.* abest a P et codd. reliquis. inuenitur in gl. M). — 59. U^1 Cum sponsi . . . U^4 μ^1 Et sponsi . . . U^6 p^1 regis P R regum.

Fertur ab humet humus, sed tellus a tolerando,
Terraque quod teritur, a solidoque solum.
Rex solium, doctor cathedram, iudexque tribunal
Possidet, at sedem praesul, praetorque curule
Obtinet, accusans suggestus, castra senatus,
Nauita transtra tenet, dictator rostra tenebit,
Gentis at innumerae nomen generale sedile.
Est mare siue salum pelagus, quoniam sit amarum,
A pello pelagus, quia pellunt litora fluctus,
Aequor ab aequando, cum nil turbatur in ipso,
A potu pontus, quod citus Oceanus.
Dicitur hinc altum, quia uix tanges ibi fundum,
Dicitur inde fretum, quod super omne fremit.
Dic Amphitriten, quia terram circuit omnem,
Uel sic dicatur, quia sic diuersificatur:
Cum sine turbine sit tunc dicitur aequor ab aequo,

---

61. U^{1} Terra quod ateritur $U^{2\cdot4\cdot7}$ Terraque a teritur U^{6} Terraque quod teritur p^{3} Terra que teritur G^{2} Terra quia terit (sequitur in cod. G^{1} uers. *In solido nasci meruit captaque locari.*). — 62. M rethor. — 63. $U^{3\cdot6}$ M at praesul sedem. — 65. U^{4} G^{2} Nauta p^{3} Nautaque. — 66. P $U^{4\cdot6}$ p^{3} Gentis ac innumerae U^{7} Gentis et . . . M Gentis aut . . . G^{1} Gentisque . . . — 67. U^{4} mare cum sit amarum PR quoniam sit amarum. — 68. PU^{1} p^{1} quia pellunt littora fluctus U^{2} p^{2} quia pellunt litora fluctus $U^{4\cdot5\cdot7}$ $G^{1\cdot2}$ M μ^{1} p^{3} quia pellit littora fluctus U^{3} quia pellit litora fluctus U^{6} quia pellit littore fluctus (sequuntur in cod. U^{5} uers. 76. 77). — 69. P$U^{1\cdot5}$ μ^{1} cum nil turbatur in ipso $p^{2\cdot3}$ quia nil turbatur in ipso $U^{2\cdot4\cdot6\cdot7}$ G^{1} p^{1} cum nil turbatur in illo U^{3} cum nil turbetur in illo G^{2} dum nil turbatur in illo M cum nil turbatur ab illo (sequitur in cod. U^{5} uers. 78). — 70. P$U^{1\cdot4\cdot6\cdot7}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1\cdot2\cdot3}$ A potu pontus U^{2} A pont (e eras.) pontus U^{3} A ponto pontus U^{5} A ponti pontus G^{2} Pontus a ponte (gl. *pontus dicitur a potu per contrarium, quia non potatur, uel a ponte, quia ponte deficit.*) p^{3} oceanus PR occeanus ($G^{1\cdot2}$ occianus). — 71. U^{3} quia uix tangis sibi fundum U^{7} quia uix tangis ibi fundum U^{5} quia uix tangens ibi fundum p^{3} quia uix tangens tibi fundum. — 72. U^{1} Dicitur hinc fretum $U^{3\cdot7}$ M Dicitur hincque fretum U^{2} qm̄ super omīa fremit U^{4} quod super omīa fremit U^{7} quia super omne fremit PR quod super omne fremit (U^{6} p^{3} habent uers. 73. 72). — 73. U^{1} Dic affitriten U^{6} Dicitur amphitrites PR Dic amphitritem U^{1} quod terram circuit omnem PR quia terram circuit (p^{1} circūit) omnem. — 75. U^{4} sic dicitur aequor ab aequo U^{6} tunc dicas

Cum fremit a fremitu se probat esse fretum.
Cum penitus lateat pelagus, mare cum sit amarum,
Ponte carens pontus nomen habere potest.
Candelae fulgor lux est candelaque lumen,
Lux a natura, sed lumen materiale est.
Finis consumens, est consummatio finis,
Est proprium finis, quandoque est actio finis.
Est petra quod firmum, rupes quod rumpitur illud,
Saxum sit moles unde recisa cadit.
Cautis acumen habet et ob hoc *cauet* eius origo,
Laesuramque pedis uox sonat ista lapis.
Dicitur iste dies ostenso tempore certo,
Incertum spatium denotat illa dies.
Dicitur allodium fundus, fundum maris imum.
Noctua nycticorax et bubo nyctimeneque

---

aequor ab aequo G^{2} tunc aequor fiet ab aequo. — 76. U^{4} sic probat... U^{7} se notat ... — 77. U^{7} Quod — quod U^{2} p^{3} Cum — quod (U^{6} p^{3} habent uers. 77. 76). — 78. U^{7} nomen habere solet. — 79. P fulgur. — 80. P Lux a natura est, sed lumen materiale $U^{1.2}$ Lux a natura, sed lumen materiale. — 81. $U^{2.6}$ p^{1} et consummatio finis (sequitur in cod. U^{3} uers. *Cuius plurale regiones dicimus esse.*). — 82. U^{7} Est proprium nomen (expuncto *finis*) quandoque quod actio finis p^{1} quandoque et actio finis (sequitur in codd. $U^{2.5.7}$ $G^{1.2}$ uers. *Cuius plurale regiones dicimus esse.*). — 83. U^{5} G^{2} uel firmum P$U^{2.3.5.6}$ p^{3} quia rumpitur illud U^{1} quod turpiter illud $U^{4.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ quod rumpitur illud. — 84. $U^{4.5}$ $G^{1.2}$ cadunt p^{1} cadent (ł cadit) PR cadit (sequitur in cod. U^{4} uers. *Fines plurale regionem dicimus esse.*). — 85. P acumen erit codd. acumen habet $U^{2.4}$ μ^{1} p^{2} ob hoc PR ab hoc. — 86. $U^{4.6}$ G^{1} pedum U^{7} sonet. — 87. P$U^{3.5}$ G^{2} ille dies $U^{1.2.6.7}$ M $p^{1.2.3}$ iste dies U^{4} G^{1} ista dies μ^{1} illa dies. — 88. $U^{1.6}$ M μ^{1} $p^{1.2.3}$ spatium PR tempus U^{2} G^{2} p^{3} ista dies PR illa dies (sequitur in cod. U^{4} distichon hoc: *Margo dies funis cortex dubii generis sit || Cardo silex clunis iungere tu poteris.*). — 89. P et codd. allodium gl. cod. U^{2}: *Allodiū dr̄ ab alleos aliénū et oda laus, quasi aliena laus. quia bona hereditas ab alienis t̄neūtibus laudatur. et tunc debet scribi per duplex ll. sed dū scribitur per unū l tunc deriuatur ab alo lis. quasi alens heredem. uel potest dici ab alieno as. quia hereditas de uno ī aliū successiue transfertur et ita alienatur.* (sequitur in cod. U^{5} uers. *Fundus fundit opes sed fundus fundit lapillos.* in cod. p^{2} legitur uers. hic: *Fundus fundit opes et fundit funda lapillos.* idem uers. inuenitur in gl. M.) — 90. $U^{1.2.4.5.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{1} nocticorax P G^{1} $p^{2.3}$ nictimeneque p^{1} nectimeneque $U^{1.6.7}$ M

Nomina sunt auium noctis uespertilioque,
De quibus in libris nulla est distantia certa.
Est animal dictum, uegetat quia spiritus ipsum,
A fero fers fera, se quoniam fert impetuose,
Bestia quod uastat, at pecus ima notat.
Est ars rhetorica, rhetor dat dogma liberque
Rhetoricus, sit rhetorici distinctio duplex.
Arte poëtica fungor dum fingo poëma,
Ipse poëta uocor, mea fictio dicta poësis.
Est equitum clipeus sic a uerbo clepo dictus,
Est peditum scutum, quod uult caput esse rotundum.
Pectoris est proprie spinter pariterque monile,
Ornatus colli sit torques, auris inauris,
Anulus est manuum, sunt armillae scapularum,
Atque perichelides exornant brachia nymphes.
A cubito supra dimensio dicitur ulna,
Quodque premit cubitus dici solet esse lacertus,
Hae partes geminae dicuntur brachia iunctae.
Hoc nomen populus homines generaliter urbis

---

nictimineque U^{3} nictinueque U^{2} uictime neque (expuncto *noctimineque*) μ^{1} nectura neque G^{2} nÿctimeque. — 92. P $U^{4.6}$ G^{2} p^{3} nulla est distinctio certa U^{1} nulla distancia certa U^{2} nulla est distancia facta (supra legitur : distinctio certa) $U^{3.5.7}$ M μ^{1} G^{1} $p^{1.3}$ nulla est distancia certa. — 94. P sese quoniam ferat . . . $U^{2\ 7}$ qm̄ se ferat . . . U^{5} G^{2} $p^{2.3}$ se quoniam ferat . . . — 95. $U^{3.5}$ G^{1} p^{3} ac pecus . . . — 96. P rhetorica — rhetor codd. rethorica — rethor U^{7} dans. — 97. (sequuntur in cod. G^{1} duo uersus hi: *Rethoris est resis et lexis est lo⟨g⟩icorum* || *Synthesis est horum speculatio grammaticorum.*). — 98. P μ^{1} poetica R poetria. — 100. P sic dictus a clepo uerbo $U^{1.3.4.5.6}$ G^{2} μ^{1} $p^{1.3}$ sic a uerbo clepo dictus p^{2} ab hoc uerbo clepo dictus U^{2} sit de uerbo clepo dictus U^{7} sit a uerbo clepo dictus M sit ab uerbo clepo dictus G^{1} sit a clepo dicta (gl. marg. cod. U^{1}: *dicitur clipeuꝰ a clepo pis qnod ē furor aris. quia clipeuꝰ furatur militē uel celat ne possit a sagittis uel lācea ledi.*). — 101. U^{2} sibi uult caput esse rotundum U^{7} tibi uult . . . U^{3} quia uult . . . PR quod uult . . . — 103. $U^{2.7}$ G^{2} inaures PR inauris). — 104. U^{5} sed et armillae . . . p^{1} sed armillae . . . — 105. P $U^{2.3.4.6}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ nimphes $U^{1.7}$ p^{3} nimphe $G^{1.2}$ nymphe U^{5} nimphis. — 106. $U^{3.4.6}$ G^{2} p^{1} A cubitu . . . U^{5} facta dimensio PR supra dimensio (gl. cod. U^{2} *sursū mēsurādo*). — 107. μ^{1} cubitos p^{3} cubitum. — 108. U^{6} recte U^{1} iuncti PR iuncte. — 109. U^{5} generaliter homines.

Colligit eiusdem, sed plebs ignobilitatem
Continet aut uulgus, uel sic uariare licebit:
Hic summos notat, haec medios, hoc colligit imos.
Palma notat laudem belli, uictoria finem,
Hostes imbelles quando dant terga, trophaeum
Dicitur, ast hinc exsultatio facta triumphus.
Sol est ipse globus, soles uariae nota lucis,
Dicunturque tamen soles quandoque calores.
Sal neutri generis condimentum notat oris,
Hic sal si dicas, id quod sapientia signas,
Cuius plurale reprehensio dicitur esse.
Est uitrum saphĭrum, pro gemma dico saphīrum:
Corripias primi mediam producque secundi.
Fornix lenonis locus est, pariter meretricis,
  Ast arcus muri dicitur exterior.
Quo purgas aurum fornax aliudue metallum,
  Fornicor a primo fornice nomen habet.
Est usura suos cum quis tradit mihi nummos
Spe lucri, faenus duplex usura uocatur.
Libra statera, stater est quod libratur in ipsa:

---

111. $U^{5\cdot 6}$ at uulgus $U^{4\cdot 7}$ ac uulgus U^{7} et sic . . . U^{1} uariare licebit μ^{1} uariare ualemus PR uariare solemus. — 114. P$U^{3\cdot 4\cdot 5\cdot 6\cdot 7}$ M μ^{1} $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ Hostes in bellis $U^{1\cdot 2}$ G^{2} Hostes inbelles G^{1} Hostis inbellis. — 115. P hinc est exultatio . . . G^{2} hinc exultatio . . . U^{4} at hinc exultatio p^{3} ac hinc exultatio . . . R ast hinc exultatio . . . $U^{1\cdot 3}$ $G^{1\cdot 2}$ p^{2} habent uers. 114. 115. 113. U^{4} habet uers. 113. 115. 114. — 116. p^{1} Est sol ipse globus p^{2} Sol est globus ipse PR Sol est ipse globus. — 119. μ^{1} $p^{1\cdot 2}$ hoc quod M signas PR signat (sequitur in cod. p^{3} uers. pentam. *Uerbaque cum salibus asperiora dedit*). — 120. (sequitur in codd. U^{6} G^{2} uers. pentam. *Uerbaque cum salibus asperiora dedit* (G^{2} *dabat*). idem uers. in codd. $U^{1\cdot 2}$ al. m. in margine scriptus inuenitur. in cod. U^{7} legitur: *Plura tamen salibus asperiora dabat.* abest a P et codd. reliquis.). — 121. U^{2} Est saphirum uitrum M sed saphirus splendida gemma G^{2} pro gemma dico saphirum PR saphirus splendida gemma. — 122. $U^{1\cdot 4}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1\cdot 2}$ Corripias PR Corripies. — 123. $U^{1\cdot 2}$ domus est. — 125. U^{1} aliumue $U^{2\cdot 3}$ $G^{1\cdot 2}$ M aliudque. — 126. p^{1} habes. — 127. U^{3} dum quis G^{1} si quis. — 128. U^{1} G^{1} p^{3} Sepe lucri. — 129. P quod ponitur intra $U^{1\cdot 5}$ M μ^{1} $p^{1\cdot 2}$ quod libratur in ipsa $U^{2\cdot 3\cdot 4\cdot 6\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ p^{3} quod libratur in illa.

A sto stasque steti proprie dicatur utrumque.
Dicitur insitio tempus ramosa serendi,
    Actio qua seritur dicitur insitium.
Est aetas hominis, ast aeuum philosophiae,
Quodque magis liqueat aetatem continet aeuum.
Dic caules olera, dicuntur ouilia caulae,
Callus durities dicatur, semita callis.
Dic cocleam turris scalam testamque limacis,
Est coclear proprie quo pultes ponis in ore.
Octo iuncturam foliorum dico quaternum,
Ille quaternio sit qui supra quattuor exstat.
A tumeo tumulum dic, a moneo monumentum,
A sepelit coeptum dicatur habere sepulcrum,
Sarcofagum dices, carnem quod edant ibi uermes,
    Quod bona sit ratio sarco faginque probant.

---

130. $PU^4 p^3$ A sto stas steti . . . — 131. $G^1 p^1$ incisio. — 132. U^6 Actus quo . . . G^1 incisium. — 133. $PU^{1.2.7}$ Est etas hominis $U^6 G^2 p^3$ Est etas hominum $U^{3.5} G^1 M \mu^1 p^{1.2}$ Etas est hominis U^4 Etas est hominum $U^{2.4.6} G^2 p^3$ est euum $PU^{1.3.7} G^1 \mu^1 p^{1.2}$ ast euum U^5 ac euum M at euum. — 134. $P p^2$ Quoque . . . — 136. $U^{2.7}$ Callus duricies manuum sit . . . ($U^{4.6} \mu^1 p^3$ habent uers. 136. 135). — 137. $U^{2.5}$ scalam turris (gl. cod. U^1: *coclea uia illa lapidea per quam ad turris superiora interius fit ascensus. dicta coclea quia sit tortuosa.*). — 138. $P U^{1.2.3.4.5} G^2 M p^{1.2}$ Est coclear . . . μ^1 Sit coclear . . . $U^6 p^3$ Dic coclear . . . U^7 Sed coclear . . . G^1 Ast coclear . . . — 139. P Iuncturam dicas foliorum octo quaternum $U^{1.5} \mu^1 p^2$ Iuncturam foliorum dicas octo quaternum U^7 Iuncturam dicas foliis ex octo quaternum $U^{2.3.6} G^{1.2} M p^{1.3}$ Octo iuncturam foliorum dico quaternum U^4 Octo iuncturam dico foliorum quaternum. — 140. $PU^7 p^2$ qui supra quattuor exstat R qui quatuor est dominator. — 141. PA tumulo . . . M A tumulo (al. m. *tumeo.*) R A tumeo . . . p^1 ab moneo. — 143. $PU^{4.6} p^{2.3}$ Sarcofagum dicas $U^{3.5}$ Sarcophagum dicas $U^2 G^2$ Sarchophagum dicas U^1 Sarcophagum dices $G^1 \mu^1$ Sarchophagum dices $PU^3 p^{2.3}$ carnes quod edant ibi uermes U^5 carnes quod edunt . . . $U^{1.4}$ carnem quod edent . . . $G^{1.2} \mu^1$ carnem quod edant . . . U^2 quod edunt uermes ibi carnes U^6 quod edant carnes ibi uermes U^7 Sarcofagumque carnem dicas quod edunt ibi uermes M Sarcophagum carnem dicas quod edent ibi uermes p^1 Sarchophagum carnes dices quod edant ibi uermes. — 144. P sarcos faginque probant $U^7 p^3$ sarcho (p^3 sarco) faginque probant $U^4 M \mu^1$ sarco faginque probat p^2 sarco fagīque probat U^6 sarco fagūque probat

Ast hoc Mausoleum sit ab inuentore uocatum,
Uel sit mansoleum, quod totum manibus exstat.
Dic feretri caput esse fero, libitum Libitinae,
Hoc nomen tumba complectitur omnia dicta.
Sensus sunt hominum, uerborum sensa suorum,
Sentire est sensus, tibi sit sententia sensum.
Remex est proprie quod ponit nauita puppe,
Remus quo medii ueniens ciet aequora ponti,
Est remex ducens, est remus ductus in unda,
At tibi remorum collectio remigium sit.
Grex ouium proprie fertur subolumque suarum,
Ast armenta boum, dicas pecus esse caprarum.

U^{1} sacro phaginque probat p^{1} sarco phaginque probat $U^{2.3.5}$ sarco phagī-que probat G^{2} sarcho phagimque probat G^{1} sarcho phagumque probat. — 145. P Ast mausoleum $U^{1.7}$ Ast hoc māseolum $U^{2.3.4.5.6}$ p^{2} Ast hoc manseolum G^{2} M μ^{1} p^{3} Ast hoc mauseolum p^{1} Ast hoc mausoleum G^{1} Ast hinc māseolum P $U^{4.6.7}$ G^{2} μ^{1} sit ab inuentore repertum $U^{1.2.3.5}$ G^{1} M $p^{1.2.3}$ sit ab inuentore uocatum (gl. *dictum*). — 146. P p^{1} Uel mausoleum quod totum manibus extat U^{1} μ^{1} p^{2} Uel sit māseolum quod totum manibus extet $U^{2.3.4.5.7}$ $G^{1.2}$ M p^{3} Uel sit manseolum quod totum manibus (gl. *aīab*;) extat U^{6} Uel sit manseolum quod solum manibus extat (gl. cod. U^{1}: *mauseolū* (sic) *dicitur a manes quod ē aīa et olon totum. q. totum maīb; fab' catūm. et ē proprie regū uel uirorū nobiliū sepultura.* gl. Metulini: *dicitur de olon quod est totum et manes nium, quasi totum manibus deputatum.*). — 148. P comprehendit. — 149. U^{8} M p^{1} Sensus sunt hominis p^{3} Est sensus hominum PR Sensus sunt hominum (sequitur in cod. U^{2} uers. al. m. scriptus hic: *Sensa latent in uoce latent in pectore sensus.*). — 150. U^{2} Sensus sentire tibi sit . . . G^{2} Sensus sentire est tibi sit . . . — 151. P Remex sit proprie G^{2} Est remex proprie R Remex est proprie U^{3} quem ponit nauita puppe U^{6} quem ponit nauita ponto U^{7} quem inponit nauita puppi P μ^{1} $p^{2.3}$ quod ponit nauita pupe $U^{1.2.4.5}$ $G^{1.2}$ p^{1} quod ponit nauita puppe. — 153. U^{5} remus quoque ductus in unda p^{3} est remus ductus in undis U^{3} μ^{1} p^{1} est remus ductus in amne. — 154. P U^{2} G^{2} Ast tibi . . . R At tibi . . . U^{1} habet uers. 151. 153. 152. 154. $U^{2.3}$ G^{2} M p^{2} habent uers. 151. 152. 154. 153. U^{6} om. uers. 154. (in cod. U^{3} sequitur uers. 154 uers. hic: *Remigium dices plures comprendere classes.* in cod. p^{2} legitur uers. hic: *Remigium dicas plures comprehendere remos.*). — 155. $U^{1.2.4.7}$ M $p^{1.2}$ fertur proprie U^{4} G^{1} subolumque PR sobolumque. — 156. U^{6} Sunt armenta . . . p^{3} Dic armenta (in cod. U^{3} post uers. 154 inueniuntur uersus hi: *Agmen apum, sed grex ouium*

Est dolus in lingua male dicentis manifesta,
Fraus est fallentis sub lingua blanda loquentis.
Est amplus latus, etiam latus est hominis pars,
Estque prioris in i genitiuus in *is*que secundi,
Estque later tegula, sic dicta sit haec quia lata.
Lignum de fuste, sed linum dicitur esse
Ardendi causa, quia uoluitur undique cera.
Cingula quadrupedis, cingentis cingulus esto,
At neutri generis sit zona tibi mulieris.
Dicitur esse liber codex, sed libra statera,
Libraque quandoque collectio sit solidorum.
Est crater patera, connexio uirgea cratis,
Quam munimentum perhibent turri dare magnum.
Quod sit ad assandum pisces tu craticulam dic,
Hanc tamen improprie dictam cratem legis esse.
Sīnum de uase dicas, sĭnus esto puellae:

---

uolucrumque suumque || *Dic armenta boum, sed non profertur equorum* || *Lignorumque strues, lapidum dicatur aceruus.*). — 157. P U$^{2.4.5}$ G^{2} p^{3} male (U^{2} ł mala) dicentis manifeste U$^{3.7}$ G^{1} M p$^{1.2}$ male dicentis manifesta U^{1} μ^{1} mala dicentis manifesta U^{6} mala dicentis manifeste. — 158. U^{2} p^{2} blande loquentis (U$^{2.6}$ habent uers. 157. 158. 159. 160. 161. 155. 156. U$^{4.7}$ G^{2} M p^{1} habent uers. 157. 158. 155. 156. 159. 160. 161.). — 159. M p^{1} etiam hominis latus est pars. — 160. p^{1} in risque secundi. — 161. U^{4} dicta sic est quia lata M sic dicta sed haec quia lata. — 162. U$^{4.6}$ G^{2} M μ^{1} p$^{2.3}$ lignus G^{2} ligmē U^{1} lignum U^{2} ligum p^{1} linus P lychnus U^{2} dicimus esse. — 163. P Ardenti causa M Ardentis causa U^{5} uoluimus. — 164. U^{3} quadrupedum. — 165. P U$^{2.3.4}$ G^{2} p^{1} Ast ... U$^{1.5.6}$ G^{1} μ^{1} At ... U^{7} p^{3} Ac ... M p^{2} Et ... — 165. U^{1} zona tibi sit mulieris G^{2} tibi sit zona ... PR sit zona tibi mulieris (sequuntur in cod. U^{3} duo uersus hi: *Cingula cingit equum, sed cingula sunt mulierum* || *Cingulus est reliquum quod cingit membra uirorum.* absunt a P et codd. reliquis. inueniuntur in gl. M.). — 166. U^{7} Dicatur liber codex p^{3} et libra ... — 167. U^{1} sit collectio ... (sequitur in codd. U$^{3.5}$ uers. *Pro signo caeli quandoque potest reperiri.* idem uers. al. m. scriptus legitur in cod. U^{2}). — 168. P panthera U^{1} pantera P et codd. connexio. — 169. P Que munimentum perhibet ... U$^{1.2.4.5.7}$ G^{1} Quod munimentum peribet (U^{7} G^{1} perhibet) U$^{3.6}$ M p$^{1.3}$ Quod munimentum peribent (p$^{1.3}$ perhibent) μ^{1} p^{2} Quam munimentum perhibent ... G^{2} Quod munimentum turri solet dare magnum. — 171. U^{1} M μ^{1} legis ipse.

Primam producas primi breuiesque secundi.
Intestinorum pars est lactis, liquor est lac:
Illud femineum, debes hoc dicere neutrum.
Ista parens matri uox conuenit et genitori,
    Mater quod pariat dicitur esse parens.
Non sic de patre dices, quoniam nequit esse,
    Sed quia sit partus causa uocatur ita.
Hoc flamen neutri pro flatu debet haberi,
Hic si praecedat, stantem Iouis ad sacra signat:
A flo flas flamen, a filo dicito flamen.
Dicitur esse decus ueneratio, sed decor oris:
Illius decŏris, huius dic esse decōris.
Est uitium crimen, uiciam fore dicito semen,
A uitio uitias horum dicatur utrumque.
Dic fibram uenam, sed dic animal fore fibrum,
Nam fibris totum uenisque puto fore plenum.

---

173. (sequitur in codd. $U^{2.4}$ uers. *Lac liquor est mammae, piscis lactes tenet* [U^{4} *lactes pisces habent*] *in se*). — 174. (sequitur in codd. $U^{1.6}$ $p^{2.3}$ uers. *Lac liquor est mammae, lactes piscis* [U^{6} *piscis lactes*] *habet in se*. idem uers. legitur in codd. $U^{3.5.7}$ $G^{1.2}$ M p^{1} post uers. 175, abest a P et μ^{1}, inuenitur in gl. M.). — 175. P Hoc est femineum, debes hoc . . . U^{1} Hocque femineum, debemus dicere neutrum $U^{2.3}$ Hoc tu femineum, debes hoc . . . $U^{4.6}$ M $p^{2.3}$ Illud femineum, debes hoc . . . U^{5} Istud femineum, debes hoc . . . μ^{1} Hoc quoque femineum, debes hoc . . . G^{2} Lac quoque femineum, debes hoc ... G^{1} Hoc femineum. debes hoc . . . U^{7} Hec fēmi debes hoc ... p^{1} Hoc tu femineum, tu debes hoc dare neutrum. — 176. U^{2} Ista parens patri ... — 178. $U^{4.6.7}$ G^{2} μ^{1} dicas PR dices. — 179. p^{3} Sed q sit . . . U^{5} Sed quia partus sit . . . 180. P$U^{2.3.6}$ $p^{1.3}$ Hoc flamen neutri U^{1} G^{2} M p^{2} Flamen sit neutri $U^{4.5.7}$ G^{1} μ^{1} Flamen si neutri P$U^{2.5}$ pro flamine debet haberi. — 181. μ^{1} flamen (pro *stantem*). — 185. PU^{3} uicia quoque dicitur semen U^{5} μ^{1} uiciam quoque dicito semen U^{6} uitiam quoque dic fore semen $U^{1.4}$ G^{2} M $p^{1.2}$ uiciam fore dicito semen U^{2} p^{3} uiciam dic esse legumen U^{7} uiciam fore dicito legumen. — 186. P$U^{1.2.4}$ M μ^{1} $p^{1.2.3}$ horum dicatur utrumque U^{7} ortum dicatur utrumque U^{3} G^{1} nasci dicatur utrumque U^{6} G^{2} horum dicatur origo U^{5} horum dicamus origo. — 187. P$U^{2.4.5.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{3} dicas animal fore fibrum U^{6} animal dicas fore fibrum $U^{1.3}$ sed dic animal fore fibrum. — 188. P p^{2} Nam fibris totum uenisque puto fore plenum U^{1} Nam fibris neruisque puto totum fore plenum U^{7} Nam fibris plenum neruisque puto fore fibrum $U^{2.3.4.5.6}$ G^{2}

Uirga rudis, rudis est incurius et sine laude,
Estque rudis quandoque nouus, quod saepe repertum est,
Sed magis istud idem quam duo prima notat.
Ille sororius est cui nupta soror mea, glos est
Quam frater duxit, laeuir de fratre mariti
Dicitur hinc laeuum quod notat esse uirum.
Pauperis et ditis Libitinam dicimus esse,
· Sandapilum tantum pauperis est feretrum.
Hic glomus hocue glomus fili glomeratio fertur,
Tertia respondet reliquo, primoque secunda,
Hoc nomenque globus aliis poteris dare rebus.
Dic praedam quod ui depraedans surripis hosti,
Quidquid captiuo tolles spolium fore dices.
Est uallus palus circa castrum praeacutus,
Nexio palorum sibi mutua sit tibi uallum.
Aufertur quod ui iactura potest bene dici,
Quod fortuna malum parat ultro dic fore damnum.
Cena cibus, caenum sordes, umbratio scena:
A ceno primum, a scenon tu cetera dicas.
Claua genus baculi, clauis sera, clauus acutus,
Clauus remigium, clauus quoque sit tibi uestis.

M μ^{1} $p^{1.3}$ Nam fibris fibrum uenisque puto totum fore plenum G^{1} Nam fibris fibrum uenisque puto fore plenum. — 190. U^{6} Et quandoque nouus rudis est $U^{1.4.6}$ G^{1} p^{3} quod saepe repertum (om. *est*). — 191. P istud idem codd. illud idem. — 193. G^{2} p^{3} ducit. — 194. U^{6} hinc uirum quod notat esse leuum (cf. IX. 49). — 195. $U^{1.2.4.5}$ diuitis U^{2} libitina dicitur esse. — 196. U^{1} Sandapilumque tamen pauperis est feretrum G^{2} Scandaphilum tamen dic pauperis esse feretrum. — 197 G^{2} μ^{1} p^{1} hocque glomus G^{1} fertur glomeratio fili. — 199. $U^{1.3}$ p^{3} Hoc nomen globus G^{2} Hoc nomen glomus. — 200. M $p^{1.3}$ deprendens PR depredans. — 201. P spolium forte dices U^{1} p^{3} spolium fore dices $U^{2.3.4.6.7}$ G^{1} M μ^{1} p^{1} spolium fore dicas U^{5} spolium tibi dicas G^{2} spolium fore dico — 205. G^{1} dicito damnum. — 206. $U^{1.4.5.7}$ G^{1} $p^{1.3}$ scenum sordes. — 207. P $U^{3.6.7}$ G^{2} M p^{1} a scenon cetera dicas G^{1} μ^{1} a cenon cetera dicas U^{1} p^{3} a scenon tu cetera dicas U^{2} de senon cetera dicas $U^{4.5}$ de scenon cetera dicas p^{2} de cenon cetera dicas. — 208. (sequitur in cod. G^{1} uers. qui idem inuenitur in gl. M: *Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit.* in cod. p^{1} uers hic legitur al. m. scriptus: *Claua ferit, penetrat clauus, serat ostia clauis.*). — 209. (sequi-

Ceruos rete, plaga lepores, cassis capit apros,
Haec cassis galea, dicas hic reteque fiet:
Decidit in casses praeda petita meos.
Dicitur haec buxus dum uiuit in arbore ramus,
At si detrunces, hoc buxum dicere debes.
Est acies oculi, sed acumen sit tibi cultri,
Est acies pugnans gens tamen improprie.
Quod teres inde polus, quod feruens fertur Olympus,
Quodque domus solis hinc caelum dicitur esse.
Dicitur ille locus gratissimus hic paradisus,
Ad signanda loci iocunda sit haec paradisus.
Fons silet est siluae, quia nil sit ibi quod abundet
Murmure, sit lucus a luceo, quod sit opacus,
Sicque per antifrasim dices a luceo lucum.
Ad nauem mālus spectat, mălus est uitiosus,
Faux est māla, mălum uitium, mālum quoque pomum.
Aulae dicuntur aulaea, petasmata templi,
Cortinae thalami, uelaria uela theatri.
Est a materia fragili sumens homo nomen,

---

tur in codd. U^{5} G^{2} uers. *Claua ferit, clauis aperit, clauus duo iungit.*). — 211. P galeam codd. galea (U^{6} galea sit) $U^{4.6}$ G^{1} fiat (sequitur in P p^{2} uers. *Si cassis cassis dicas tunc retia pandis* in margine cod. U^{1} al. m. scriptus inuenitur uers. *Si cassis cassis dicas signat tibi rethe.* in cod. U^{5} legitur *Si dicas cassis cassis signat tibi rethe.* cod. μ^{1} in margine habet al. m. scriptum uers. hunc: *Si cassis cassis dicam signo mihi rethe.* sequitur hunc uers. in codd. $U^{1.5}$ μ^{1} $p^{2.3}$ uers. hic: *Sed* (U^{5} *Tunc*) *galeam signo cum* (p^{1} *si*) *cassis cassidis addo* (p^{2} *aio* μ^{1} *inquam*). — 212. P Dicitur in casses . . . $U^{2.5}$ om. h. u. — 213. U^{5} Dicimus hic buxus . . . p^{2} Dicitur hic . . . — 214. U^{5} Aut si . . . U^{7} p^{3} Ac si . . . M Et si . . . G^{2} detruncas. — 216. U^{5} om. h. u. — 217. P G^{2} quod feruet R quod feruens. — 220. P Assignando loca iocunda p^{3} Assignanda loca iocunda $U^{2.4.5.7}$ G^{1} Ad signanda loca iocunda $U^{1.3}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ Ad signanda loci iocunda U^{6} G^{2} Assignanda loci iocunda. — 221. P $U^{3.5}$ $G^{1.2}$ M p^{1} quia nil sit ibi U^{7} quia nil sit quod ibi habundet $U^{1.2\ 4.6}$ μ^{1} $p^{2.3}$ quia nil ibi sit . . . U^{1} G^{2} habundat. — 222. U^{6} sed lucus . . . μ^{1} quod sit opacum. — 223. U^{5} μ^{1} Sic per . . . $U^{2.5.7}$ p^{3} dicas. — 224. U^{6} G^{2} spectat malus. — 225. $U^{4.6}$ Est faux mala U^{3} pomum quoque malum. — 226. U^{1} pitasmaque μ^{1} portasmata. — 227. $U^{6.7}$ G^{2} M p^{1} talami — teatri.

Fons quia fertur humus nominis huius homo.
A uirtute uir est, qua debet quisque uirere,
Anthropos est quoniam uultus ad sidera tollit.
Est altare dei, diuorum dicimus aras,
Uel si mauis materies quadrata sit ara,
Ast altare lapis super aram marmoreus sit.
Hymnus diuina laus est, sunt cantica mentis
Laetitiae, quae fiunt de caelestibus ipsis.
Dic a materia nomen sibi sumere lora,
At quod habere manu soleas dicuntur habenae.
Hinc scola dicatur, quia mens ibi sollicitatur
Circa doctrinam doctoris suscipiendam.
Affectus mentis ad discendum studium sit,
Ast exercitium labor artis continuatus,
Et tamen improprie studium scola dicitur esse.
Quo latro signatur dic cauterium fore ferrum,
Cauteriam proprie dicas in carne foramen.
Uir trapezeta, trapezetum sua mensa.
Semis dimidius indeclinabile semper,
Semis semissis dicetur dimidius pes.
Hoc imperfectus signatur nomine semis,

---

229. P Fons quoque fertur humus . . . $U^{6.7}$ $p^{2.3}$ Fonsque fertur . . . — 230. $U^{1.3.4}$ G^1 μ^1 quia debet . . . PR qua debet . . . — 231. U^3 tollat. — 232. U^4 aram. — 235. P U^3 p^1 sint. — 236. $U^{4.5}$ fiunt quae . . . — 238. U^4 Sed quod . . . G^2 Ast quod . . . — 239. $U^{3.4.5.6}$ G^1 μ^1 quod mens . . . PR quia . . . G^1 tibi μ^1 sibi. — 240. $U^{4.6}$ doctoris doctrinam. — 242. P $U^{1.2.3.4.5.7}$ G^2 μ^1 p^2 Ast . . . U^6 Est . . . M p^3 Ac . . . p^1 Ad . . . P $U^{3.5}$ M arti R artis (gl. cod. U^2: *studii*). — 243. U^1 G^2 Ast tamen . . . p^2 At tamen . . . p^3 Ac tamen . . . PR Et tamen . . . G^1 scola studium. — 245. P $U^{1.5}$ M μ^1 $p^{2.3}$ dices $U^{2.3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ p^1 dicas G^2 in fronte PR in carne. — 246. P U^7 trapezeta trauezetum U^4 trapeseta trapezetum U^5 trapeseta trapesetum U^6 trapeseta trapessetum R trapezeta trapezetum. — 247. G^2 indeclinabile credo. — 248. P $U^{1.3}$ μ^1 p^2 dicetur $U^{2.4.6.7}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ dicatur P poys p^3 pois $U^{1.3.7}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2}$ pes U^2 as (expuncto *pes*) U^4 as U^5 Semis semissis as tibi dimidium U^6 om. uocabulum in exitu uersus. — 249. P Hic imperfectus signatur nomine semis $U^{3.5}$ p^1 Ac inperfectus signatur . . . M At inperfectus signatur . . . G^2 Ast inperfectus signatur . . . $U^{1.2.7}$ G^1 μ^1 Hoc inperfectus signatur . . . $U^{4.6}$ $p^{2.3}$ Hoc inperfectus dicatur . . . U^2 ſemus (expuncto-is) U^7 μ^1 p^2 semus p^3 semi.

A quo semideus uolo compositum fore dicas,
Semiuir a semis dicitur atque uiro.
Est uenter maris, est uterus mulieris et aluus,
Ast uterus sit praegnantis, sit uirginis aluus,
Uel sic dicatur, quia sic diuersificatur:
Uenter consumit, uterus parit, egerit aluus.
Astrum uel stella de solo dicitur astro,
Astrorum proprie glomeratio sit tibi sidus:
A sto stas stellas, a sido sidera dicas,
Ex astur dicas, quod lux est, astra uenire.
Est summum pinna templi cirrusque capilli,
At galeae conus, sit tibi doma domus.
Est uertex montis, dic arboris esse cacumen.
Zelus amor sponsae cum sponso dicitur esse,
Inuidiamque hominum designat idem reproborum,
De muliere notat habitam quoque suspicionem.
Custos qui seruat, custodia dicitur actus.
Corpora quis tegimus pannos sudaria dicas,
Quae sunt re uera sic a uerbo *suo* dicta,

---

250. P $U^{1.4.5.7}$ G^2 M μ^1 $p^{1.2.3}$ A quo semideus uolo compositum fore dicas $U^{2.6}$ A quo semideum uolo . . . U^3 A quo compositum uolo semideus fore dicas G^1 A quo compositum fore semideum fore dicas. — 251. (sequitur in cod. U^4 uers. *Seminiūq; bonū semibonūq; uirū.*). — 253. P $U^{1.3.6.7}$ μ^1 $p^{2.3}$ Ast uterus sit praegnantis G^1 Ast uterus tibi sit praegnantis M p^1 Ast uterus praegnantis U^2 At uterus sit praegnantis U^5 At uterus praegnantis sit P $U^{1.3.6.7}$ μ^1 p^3 sit uirginis aluus U^2 sed uirginis aluus p^2 et uirginis aluus M p^1 sed sit uirginis aluus G^1 uirginis aluus U^4 G^1 om. h. u. — 256. P $U^{6.7}$ G^1 $p^{1.3}$ uel stella $U^{1.2.3.4.5}$ G^2 M μ^1 p^2 uel sidus. — 257. $U^{1.3.4.5}$ G^2 M μ^1 p^2 sit tibi stella. — 258. P $U^{4.6}$ G^2 A sto· stas stella $U^{5.6}$ a sydo dicito sydus. — 260. U^1 μ^1 pina. — 261. P $U^{1.2}$ p^2 At galeae conus p^3 Ac conus galeae $U^{3.5}$ M p^1 Ast galeae conus $U^{4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 Est galeae conus. — 262. U^4 datur arboris esse cacumen. — 264. $U^{4.6.7}$ G^2 Inuidiam hominum . . . — 265. P habitam signat quoque suspitionem U^1 habitam notat quoque ſuſcipiēte U^2 notat (ł habitam) h' (*hic* al. m.) zelus suspitionem $U^{3.5.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{2.3}$ habitam notat hoc quoque suspitionem (G^2 $p^{2.3}$ suspicionem) M habitum notat hoc quoque suspiciosum (quocum conspirare uidetur p^1) U^6 habitam notat hic quoque suspictionem (sic) U^4 notat habitam quoque suspicionem. — 266. U^1 om. h. u. $U^{2.4.6.7}$ G^2 M habent post uers. 271. — 267. P tegimur G^1 p^2 dices.

Talibus insuimus pannis quia corpus humandum.
Ast ad quadrupedem sudaria pertinet, eius
Sudo caput, quoniam sudore sit uda caballi.
Aegis dicatur, tegitur quia pelle caprina,
A pello pelta, quia pellit fortiter ictus,
Denotat ancile scutum, quoniam solet esse
Decisum circa, procerum tantummodo parma,
A clepo sit clipeus, a scuton scuta uocantur.
Est scaber ferrum, quo pes purgatur equinus,
Ast hominem scabrum dic, quem cernis scabiosum.
Ex usu portus acus et lacus et tribus, inde
Ante bus u teneant arc. art. part. ex ratione.
Nomina sunt quinque plurale gerentia quintae
Haec: res atque dies acies facies speciesque,
Et si sint plura, tamen usus non tenet illa.
Funera confirmant fore pompas exsequiarum,
    Exsequias dicunt corporis obsequium.
Corporis alteritas affectio dicitur esse,

---

269. P Talibus insuimus pannis ad corpus humandum G^1 Talibus insuitur pannis quia corpus humanum. — 270. U^5 quadrupedes G^1 pertinet apte. — 271. μ^1 fit. — 272. U^7 M p^2 dicetur $U^{6.7}$ M p^2 quia tegitur PR tegitur quia. — 274. P anchille U^1 p^2 achille U^3 anchile M μ^1 $p^{1.3}$ ancille. — 275. U^3 Precisum $U^{8.7}$ M p^2 procerum est t. p. — 276. (gl. *scutum est clipeus rotundus et dicitur a scuton quod est rotundum.*). — 277. G^1 p^3 equorum. — 278. U^3 μ^1 dic quem cernes p^1 dic quem tu cernes U^1 dices quem cernes. — 279. $U^{2.4.6}$ adde (pro *inde*). — 280. $U^{2.4}$ μ^1 p^3 Ante bus u seruant U^3 artus partus uerubusque (in margine legitur: Añ buſ u teneāt arc⁹ art⁹ et part⁹ ex rōne.). — 281. $U^{4.5.6.7}$ G^2 M p^1 quae sunt pluralia quintae. — 282. U^5 haec res atque dies . . . U^3 Sunt res atque dies . . . PR Que res atque (U^4 adde) dies . . . P $U^{3.5.6}$ G^2 $p^{1.2}$ acies facies speciesque U^1 G^1 M μ^1 p^3 facies acies speciesque U^2 acies species faciesque U^4 facies species aciesque. — 283. P U^2 M p^1 At si sint plura U^6 At si sunt plura $U^{1.3.5.7}$ G^1 Ac si sint plura G^2 A si sint plura U^4 μ^1 $p^{2.3}$ Et si sint (p^2 sunt) plura U^6 p^3 tamen usus non habet illa. — 284. (U^2 habet uers. 284. 285. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 286. 287. 298. 299. $U^{3.4.5.6.7}$ M μ^1 $p^{1.3}$ habent 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 284. 285. 286. 287. 298. 299. uers. 284. 285. 286. 287 absunt a cod. G^2). — 285. P M p^1 dicas R dicunt G^1 M p^3 corporis exequium. — 286. P alterius.

At spectat mentis affectus ad interiora.
Torrens est ueniens aqua niuibus ex liquefactis,
Stans ex artificum studio dices fore stagnum,
At lacus, ut dicunt, aqua mobilis est aliquantum,
Stans ex natura palus est, sed turbida limpha,
Fons aqua natura subtilis, clara, sub aestu
Frigida, sed cedens sub frigiditate calori,
Est puteus locus intus habens latices, grauis haustu,
Cuius margo tenet circum lignumue petramue.
Copula si neutrum, nexum maris et mulieris
Denotat, at si sit primae, nexum catulorum.
Ordinis est nomen Seraphin pluraleque neutrum,
Sique Seraph dicas, quemuis ex ordine signas.
Obsequium sit amantum, seruitium famulantum,
At serui proprie dicatur seruitus esse.
Colligitur parua grandisque per arbutus arbor,
Arbuta plurale nomen fructus notat esse.

---

287. PU^{7} $p^{1.3}$ Ac spectat $U^{1.3.4.6}$ M At spectat μ^{1} At spectant U^{2} Et (expuncto *Ad*) spectat G^{1} p^{2} Et spectat. — 288. $U^{1.2.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.3}$ nubibus ex liquefactis U^{3} de nubibus liquefactis. — 289. U^{1} Stans est artificum studio U^{3} Quodque stat artificum studio PR Stans ex artificum (U^{5} artificis) studio $PU^{1.2.5.7}$ M μ^{1} $p^{1.2.3}$ dices fore stagnum $U^{3.4.6}$ $G^{1.2}$ dicas fore stagnum $U^{4.6}$ stagnum fore dicas. — 290. P Ast locus $U^{2.6.7}$ $G^{1.2}$ p^{1} Ast lacus U^{5} Est lacus $U^{1.3.4}$ M μ^{1} p^{2} At lacus p^{3} Ac lacus. — 291. $PU^{1.5.7}$ G^{2} M μ^{1} $p^{1.2}$ ex natura $U^{2.3.6}$ p^{3} a natura U^{4} om. h. u. ($G^{1.2}$ habent uers. 289. 291. 290.). — 292. $U^{2.3}$ p^{3} natura est subtilis . . . μ^{1} et clara. — 293. P sed sedens p^{2} sed cadens U^{7} est cedens codd. reliqui: sed cedens. — 295. $G^{1.2}$ circa. — 296. P $U^{4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.2}$ Copula sit neutrum . . . $U^{1.2.3}$ p^{3} Copula si neutrum M Copula sunt neutrum p^{1} Copulum sit neutrum. — 297. P at primae si sit $U^{1.6}$ $G^{1.2}$ μ^{1} p^{1} ac si sit primae U^{4} aut si sit nexum primae $U^{2.3.5.7}$ M p^{2} at si sit primae p^{3} et si sit primae. — 298. U^{2} G^{1} seraphin nomen. — 299. P Si seraphim dicas quemuis ex ordine signat $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ Si seraphim dicas quemuis ex ordine signas (G^{2} signes) p^{1} Seraphym dicas quemuis ex ordine signas U^{1} Sique serap dicas quemuis ex ordine signas U^{6} M μ^{1} Sique seraph dicas quemuis ex ordine signes (M signas μ^{1} signat) U^{7} p^{2} Sitque (p^{2} Sicque) seraph dicas . . . signas (sequuntur in cod. U^{4} uers. 331. 332.). — 300. M famularum. — 301. P Ac . . . U^{5} dicamus (in cod. U^{4} sequuntur uers 331. 332). — 302. U^{2} grandisque sit arbutus ista. — 303. P $U^{2.3.4.7}$ p^{1} fructum notat

Est arbor taxus, si dicas *haec*, animalque,
Hic si praecedat, etiam melota uocatur,
Dicitur a multis proprie sub nomine pellis.
Pluralis numeri plantaria denotat illa,
Quae tanquam soleas sub planta conspicis esse,
Si sit singlare, nomen tibi significabit
Ramum, quem plantas uellisque, deinde replantas.
Fontis margo, maris litus, sed ripa fluentis.
Est monachorum conuentus nec non monacharum,
Uel diuersorum collectio discipulorum,
Sed conuenticulum dicas pietate carentum.
Fucus asilus erit, ubi pax dicatur asylum,
Turbat asilus apes, miseris succurrit asylum.
Facturam facies notat oris et a facio fit,
Uelle notat uultus et ob hoc *uolo uis* caput eius.
Est arbor pomus, pomum quod dat tibi fructus.
Quis pomi plures loca tu pomeria dices,
At pomaria sunt ubi poma absconsa tenentur.

---

omnem U^{1} p^{2} fructus notat esse $U^{5.6}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{3} fructum notat esse. — 305. $U^{3.4.6}$ idem melota uocatur G^{1} et idem melota uocatur P R etiam melota uocatur. — 306. P etiam sub nomine pellis. — 307. P μ^{1} Plurali numero p^{3} Pluralis numerus R Pluralis numeri. — 308. U^{7} dicimus esse. — 309. P U^{6} Si singulare (U^{6} ſinglare) sit nomen significabit G^{1} Si singule nomen significabit U^{2} Si sit singulare nomen tibi significabit U^{5} Si singulare nomen tibi significabit U^{4} G^{2} M p^{3} Si sit singulare nomen tibi significabit (M significabis) $U^{1.3.7}$ μ^{1} $p^{1.2}$ Si sit singlare nomen tibi significabit. — 310. $U^{1.4}$ uellis. — 311. P fluentum codd. fluentis. — 315. μ^{1} designat asylum (sequuntur in cod. G^{1} uers. *Fucus apis fucusque color, deceptio fucus* || *Est malus ille nitor, per quem confundere nitor* || *Dum faciem fuco magis illam destruo fuco.*). — 318. $U^{1.4.5.6}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ ab hoc P R ob hoc [cf. XII 85] G^{2} uolo uult capud esse p^{1} uolo dic capud esse. — 319. P pomum quoque dat tibi fructus G^{1} pomum quoque sit tibi fetus $U^{1.2.6}$ p^{1} pomum quod dat tibi fructus $U^{3.7}$ M pomum quem dat tibi fructus G^{2} pomum quod dat sua fructus U^{5} dicas pomum fore fructum p^{2} pomumque dic tibi fructum (U^{4} om. hunc uersum et duo insequentes. in cod. μ^{1} leguntur uersus hi: *Est pomum fructus ortus pomeria dicas* || *Ast arbor pomus seruant pomeria fructus* || *Facturam . . .*). — 320. $U^{1.2.3\ 5.6.7}$ G^{2} p^{2} dicas. — 321. P $U^{1.2.3.5.6}$ p^{3} Ast . . . U^{3} ubi poma absconsa manebunt $U^{2.3.5.6}$ M

Est stratum proprie lectus, uia regia strata,
Stratum quandoque uia regia dicitur esse.
Fructificans olea, fructuque carens oleaster,
Fructus oliua oleae, fertur liquor eius oliuum,
Ast oleum proprie nucis asseritur liquor esse.
De non uisibili debet tantummodo dici
Res, cum principium reor huic sit pro puto dictum,
Sed res uisibiles potius fore corpora dices,
Omne tamen corpus res est, uelut asserit usus.
Quod ueteri puerum similem facit esse ueternum
Dicas, qui patitur dicatur quisque ueternus.
Mos est antiqua consuetudo atque probata,
Est consuetudo ius scriptum more statutum.
Sordidus est foedus, pax est procerum quoque foedus,
A foeda porca dic foedus foederis esse.
Ui premit exactor, dominorum exactio uis est.
Dicitur hinc scortum, quoniam solet excoriare,
At meretrix, quia substat pro quadrante merendo,

$p^{1.3}$ habent uers. 319. 320. 321. 317. 318. (uers. 320. 321 etiam supra XI 79. 80 leguntur). — 323. U^5 uia publica strata. — 325. $U^{2.6}$ Fructus est oliua . . . U^1 fertur liquor esse oliuum $U^{4.5.7}$ M μ^1 $p^{1.2}$ fertur liquor huius oliuum. — 326. $U^{2.6}$ proprie liquor asseritur nucis esse. — 327 U^5 poni. — 328. P $U^{4.6}$ p^3 cui principium reor huic sit . . . U^3 M cui principium reor hoc sit . . . p^1 cum principium reor hoc sit G^1 hinc principium reor hoc sit U^1 cum principium reor sit pro . . . $U^{2.5.7}$ G^2 μ^1 cum principium reor huic sit (G^2 est) p^2 cum principium reor huic pro . . . — 329. U^4 G^1 At res . . . U^1 M μ^1 p^1 Set res . . . U^2 potius fore corpora dicis $U^{3.4.6}$ G^2 potius fore corpora dicas U^5 potius tu corpora dicas P R potius fore corpora dices. — 331. G^2 puerum ueteri. — 333. P $U^{3.4.5.7}$ G^2 M $p^{1.3}$ consuetudoque. — 334. p^2 Ast consuetudo. — 335. P Sordibus . . . — 336. U^1 p^2 habent uers. 333. 334. 335. 336. uers. 331. 332 his in codd. infra leguntur post uers. 364. $U^{2.3.5.6.7}$ G^2 M μ^1 $p^{1.3}$ habent uers. 335. 336. 333. 334. G^1 habet uers. 334. 333. 335. 336. — 339. P Ac meretrix U^7 Et meretrix $U^{1.3.6}$ μ^1 Ast . . . R At . . . U^1 quoniam substat G^2 quod substat U^4 G^1 p^2 quid substat P R quoniam stat (in margine cod. U^1 leguntur uersus hi: *Uix uenit ad portum qui ducit per mare scortum* || *Non placeo scorto, si non aliquid ei porto* || *Lenonem lena non diligit absque crumena* || *Cum mihi bursa sonat meretrix mihi basia donat* || *Si uacuata iacet, cum loquor ipsa tacet.* duo priores uersus inueniuntur in gl. M.).

Hinc lupa quod lupa sit deteriorque lupa.
Est uini proprie metreta modusque modesti,
Hisque licet subici quod sit mensura lacerti.
Est seclum gentis successio, seculus aedis,
Fons quoque sit primi sequor et secludo secundi.
Haec bria si dicas modus est, uas Romipetarum
Hic bria, quo uinum sibi distribuunt quasi libra.
Cum pus nil sequitur, per pus putredo notatur,
Si puris subeat, id quod custodia signat.
Est febris frigor hiemisque coactio frigus,
A frigo frigis seu frigeo dicis utrumque.
Aëris est nubes, nebulae de flumine surgunt,
Nubila sunt proprie nubes nimbis oneratae,
At panis nebula tibi subtilissimus esto.
Argumenta locos, homines loca dicis habere.
Est sutoris acus, si quartae femineumque,
Ast et acus tritici purgamentum solet esse,
Sed tunc est neutrum faciens aceris genitiuum.
Dicitur inde latex, quoniam lateat, sed ab aequo
Est aqua dicta, quod est plana superficie.
Hinc amnem dicas, quia ripas gestat amoenas,
Torrens est, quoniam uoluitur absque modo.

---

341. G^1 proprie uini. — 342. $U^{2.6.7}$ Hisque solet subici. — 344. secor (gl. *seculus est successio unius aedis seu domus uel familiae, uel heres qui succedit in domo, et dicitur de secludo is, quia heres excludit suum praedecessorem.* cf. XI 159). — 247. $U^{4.5}$ tunc pus putredo uocatur $U^{2.7}$ G^1 p^1 per pus putredo uocatur P R per pus putredo notatur. — 349. P p^2 hiemsque. — 352. P nimbis nubes. — 353. U^7 p^2 Et panis . . . $U^{2.3}$ extat. — 355. $U^{2.5}$ est quartae . . . U^6 si quartae . . . U^4 sed quartae . . . P R sit quartae . . . — 356. P U^3 G^1 M Ast etiam tritici . . . $U^{1.2.4.7}$ p^1 Ast et acus tritici . . . U^6 Ast acus et tritici . . . U^5 G^2 Est et acus tritici . . . μ^1 Atque acus tritici . . . p^2 Est acusque tritici . . . U^5 purgatio dicitur esse P R purgamentum solet esse. — 357. U^7 Et tunc . . . M μ^1 p^1 Set tunc . . . U^6 neutri (uers. 355—366 absunt a cod. p^3). — 358. U^5 G^1 latet. — 359. P plena. — 361. μ^1 uertitur (hoc uersu deficit cod. U^3 interciderunt duo folia 190 uersus continentia. excipit cap. XIII uers. 92 Est uir in agminibus . . .).

Corporis est proprie ualitudo potentia firmi,
Estque potentatus maiorum siue potestas.
Carduus est tribulus, tribulum terit allia salsa.
Dicitur id tribula, teritur quo putrida gleba.
Est hic turba chorus, qui uentat in aëre corus,
    Ast instrumentum dicitur esse chorus,
Cancellusque chorus mensuraque siue chorea.
Est somnus proprie dormitio continuata,
Somnia sunt ea quae per somnum nocte uidemus.
Est imber pluuia nubis caligine tecta,
Est nimbus tenuis, quo nos aspergit Aprilis.
Hoc nomen pluuia nectit generaliter ista.
Stringitur unda gelu, bruma gelida riget arbor,
Per campi plana diffunditur alba pruina.
Uespe*re* sit nona: si *re* conuerteris in *ra*,
Solis habes ortum: si *ra* conuerteris in *rum*,
Illius occasum: uesp*er* sit quaelibet hora,
Qua sol uel luna tegitur caligine taetra.

---

362. $U^{4.6}$ potentia sani. — 363. U^{6} Dic potentatus . . . — 364. p^{2} Est tribulus card⁹ P $U^{6.7}$ M $p^{1.2}$ allia G^{1} μ^{1} alia U^{5} allea $U^{1.3.4}$ G^{2} alea. — 365. U^{6} qua U^{7} om. h. u. — 366. U^{2} qui sufflat . . . — 367. U^{2} p^{3} At instrumentum U^{5} dicimus esse chorus U^{1} p^{1} dicitur esse chorum. — 368. $U^{4.5.7}$ $G^{1.2}$ M p^{1} mensura siue chorea p^{2} mensura est siue corea. — 369. $U^{1.2.4}$ G^{1} M p^{1} sompnus p^{2} uere. — 370. $U^{1.2.4.6}$ $G^{1.2}$ M p^{1} Sompnia sunt ea . . . μ^{1} Sunt ea sompnia . . . M p^{1} per sompnos. — 371. $U^{1.2.4.6}$ p^{1} ymber G^{1} nubis caligine pressa. — 372. (sequitur in cod. G^{1} distichon: *Dum pluit est pluuia, nymbus dum nubibus haeret* || *Dum tactu terras ymbuit ymber erit.*). — 374. P bruina μ^{1} gelida bruma P U^{2} riget arbos U^{6} riget aer G^{1} riget artus p^{1} riget arthos. — 375. μ^{1} distenditur. — 376. U^{6} p^{3} fit nona U^{1} M conuerteris U^{4} $G^{1.2}$ mutaberis P R mutaueris. — 377. U^{4} G^{2} M p^{1} habens U^{1} M μ^{1} conuerteris U^{4} $G^{1.2}$ mutaberis P R mutaueris. — 378. P $U^{1.2.6}$ $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ uesper sit quaelibet hora (U⁶ ora) $U^{4.5.7}$ M μ^{1} p^{1} sit uesper quaelibet hora. — 379. P Qua sol obtegitur nubilus caligine tetra U^{1} Qua sol uel luna tegitur caligine tetra U^{3} Qua ſol obtegitur [hora (al. m.)] nubis caligine terã [a luna (al. m.) obscuritate t'ra] $U^{5.6}$ G^{1} M Qua sol obtegitur nubis caligine tetra U^{4} Cum sol obtegitur nubis caligine tetra G^{2} Qua sol obtegitur nubibus caligine tetra U^{7} p^{2} Nubibus obtegitur qua sol caligine tetra μ^{1} p^{3} Qua sol obtegitur nubibus (p^{3} nubis) caligine luna p^{1} Qua sol obtegitur nimbis

Ri rorum cantant, *rae rarum* tympana pulsant.
Est Uesperta dea, dicatur et Hesperus astrum.
In quo mulgetur lac tempus multra uocatur,
Uas est multrale, mulsum quod defluit inde.
Est ficus morbus, est ficus fructus et arbor,
Pro tribus est quartae, genus est uariatio partis,
Dicitur hic ficus pro morbo, pro reliquis haec:
Hinc Priscianus dicens ad Caecilianum:
Cum dixi ficus rides quasi barbara uerba,
Et dici ficos, Caeciliane, iubes.
Dicimus at ficus, quas scimus in arbore nasci,
Dicemus ficos, Caeciliane, tuos.
Corna gerit cornus, pecudum sunt cornua, cornu
Militis est, quando properat sua bella parando.
Pila subest ponti, pila ludus, pila taberna,
Pila terit pultes et pila geruntur in hostes,
Quod terit est pīlus, pĭlus est in fronte capillus.
Stirps de progenie, stirps radix dicitur esse,
Arboribus dabitur hic stirps, animalibus haec stirps.
Punctus sit pelle, sed punctum sit tibi sectae.
A pupugi punctus, a punxi sit tibi punctum.
Est socer uxoris genitor, socrus genetrix est,

---

caligine tetra (*l* dempta). — 380. P campana p^{2} cimbala $U^{2.6}$ $p^{1.3}$ timpana $U^{1.4.5.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} tympana $U^{2.4.5}$ cantat — pulsat. — 381. U^{2} μ^{1} p^{3} Haec uesperta dea . . . PR Est uesperta dea . . . P$U^{2.4}$ $G^{1.2}$ μ^{1} p^{3} dicatur et hesperus astrum U^{1} M dicatur hesperus astrum U^{6} p^{1} dicatur uesperus astrum U^{7} dicatur et uesperus astrum p^{2} sed dicitur esperus astrum. — 382. P et codd. multra. — 383. p^{1} Uas quoque . . . P et codd. multrale P fluit codd. defluit. — 384. P μ^{1} est fructus ficus et arbor R est ficus fructus et arbor (U^{1} p^{2} arbos). — 385. U^{7} Proque tribus U^{4} genus et . . . — 386. P Dicimus codd. Dicitur U^{5} p^{3} hinc (pro *hic*) M p^{1} sed dic pro reliquis haec. — 390. P Dicimus ac ficus $U^{1.2}$ Dicimus at ficus R Dicemus ficus. — 393. P $U^{2.6.7}$ $G^{1.2}$ p^{3} gerendo U^{4} sustinendo $U^{1.5}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ parando. — 394. P Pila pes est pontis U^{7} Pyla subest ponthi U^{5} p^{1} Est pila pes ponti R Est pila pes pontis. — 395. U^{5} G^{1} M μ^{1} p^{1} et pila . . . PR sed pila . . . — 396. M Qui terit PR Quod terit. — 398. U^{5} μ^{1} datur. — 399. $G^{1.2}$ Punctus est pelle p^{3} Est punctus pelle G^{1} sed punctum dicitur sectae. — 400. U^{5} M p^{1} dic tibi punctum. — 401. P

Ast uxor nati dicitur esse nurus.
Uir gener est proprie soceri, cui filia nupsit,
Dictus sic, quod ad augendum genus huic sociatur.
Affectus mentis, sed corporis esse uoluptas
Dicitur, at uelle si dicas est utriusque.
Uestes sunt mulierum, uestimenta uirorum.
Esca uolatilium cibus est, epulaeque uirorum,
Diuorumque dapes, firmat ut Isidorus.
Cenam prandentum, conuiuia dic sociorum,
Sanorumque cibus, generale cibaria nomen.
Baptismum proprie tibi sit mundatio mentis,
Exterior quae fit per aquam baptisma uocatur,
Haec uox baptismus nectit utrumque simul.
Est, ut ego didici, paludamentum genus ostri,
At palus est sordes, ubi se sus saepe uolutat.
Pilleus est iuuenum, peregrinantumque galerus,
Praesulis at mitra sit, nobiliumque tiara.
Ornatus uestes hominum dic esse nitentes,

U^{7} genitrixque $U^{5}G^{1}$ genitrix sit R genitrix est. — 402. P p^{3} Ac uxor U^{2} At . . . R Ast . . . — 403. P Et gener codd. Uir gener P p^{3} nubit R nupsit. — 404. $U^{1.2.4.6\ 7}G^{2}$ Dictus sit μ^{1} Dictus hic P quod ad augendum genus associatur $U^{1.5}$ quod ab augendo genus huic sociatur p^{1} quod ab augendo genus hic sociatur $U^{2.7}G^{2}M\mu^{1}p^{2.3}$ quod ad augendum genus huic sociatur $U^{4.6}G^{1}$ quod ad augendum genus hic sociatur. — 405. P sed corpus esse uoluntas $U^{7}M$ sed corporis esse uoluptas R sed corporis esse uoluntas. — 406. $PU^{7}G^{1}Mp^{2}$ ac uelle p^{1} a uelle U^{5} aut uelle $U^{1.2.4.6}G^{2}\mu^{1}p^{3}$ at uelle. — 407. U^{7} mulierum sunt $G^{1}p^{2}$ sed uestimenta uirorum U^{5} uestimenta suntque uirorum. — 408. U^{5} estque. — 409. U^{1} firmat hoc ysydorus. — 410. $U^{1}G^{2}$ Cena prandencium conuiuia sunt sociorum (sequitur in cod. U^{5} uers. *Prandia mane iuuant, delectant uespere cenae.*). — 411. P Sanorum cibus . . . — 412. U^{7} proprie mundacio dicitur mentis. — 413. U^{1} quia fit per aquam G^{1} per aquam quia sit $U^{4.6}$ quod fit per aquam. — 415. U^{1} oſcci (sic) $U^{2.4}$ oſci U^{5} hoſt' U^{6} ho'ti. — 416. P $U^{7}p^{3}$ Ac palus U^{4} Et palus U^{1} A palus $U^{6}G^{2}\mu^{1}p^{1}$ At palus $U^{2.5}Mp^{2}$ Ast palus P ubi sus se sepe uolutat U^{4} ubi sus se uolutat $U^{1.6}p^{2}$ ubi se sus sepe uoluptat $U^{2.7}G^{1.2}M\mu^{1}p^{3}$ ubi se sus sepe uolutat. — 417. P Pileus codd. Pilleus. — 418. $U^{1.6}p^{2}$ Praesulis at mitra sit PR Praesulis est mitra sit . . . — 419. $U^{3}G^{2}\mu^{1}$ hominum uestes.

Ast ornamentum tantum dic ecclesiarum.
Aucupis est laqueus, clamidisque lacinia nodus,
Indeque pictorum laquearia dic thalamorum.
Sit thalamus sponsi, cameram dic esse scolaris,
At secreta loca templi penetralia dicas.
Pauperis est palla, ditis clamis, at mediocris
Pallia sunt, tribus his mantellus conuenit haec uox.
Culcitra dicitur a calcando, a fulcio fulcrum.
Est componentis speculum se ceu meretricis,
At speculam tantum fore dicas excubiarum.
Hic lucarius est, qui custodit nemus ipsum,
Est lucar proprie pretium, quod sumitur inde,
Quo sol tecta subit lucanar finge foramen.
Ceparum condimentum ceparia dicas,
Est cepullatum leporinis carnibus aptum.
Scrobes serpentum sunt, at spelunca latronum,
Suntque sepultorum foueae, sunt antra draconum,
Utque placet plerisque cauernae cuniculorum.

420. (iteratur in cod. U^{2} uers. 407). — 421. $U^{2\cdot 4\cdot 7}$ clamidis lasciuia nodus G^{2} clamisque lasciuia nodus $U^{1}\mu^{1}p^{1}$ clamidisque lasciuia nodus G^{1} clamidumque lasciuia nodus. — 422. P p^{3} Indeque pictorum U^{5} Inde pictorum μ^{1} Inde depictorum $U^{1\cdot 7}G^{1}p^{1\cdot 2}$ Ac depictorum $U^{2\cdot 6}G^{2}$M At depictorum U^{4} Ast depictorum $U^{6}G^{1}$ laquearia sunt thalamorum. — 423. U^{7} Est thalamus . . . M Dic thalamum . . . PR Sit thalamus . . . — 424. P Ac . . . U^{4} Ast . . . R At . . . M p^{3} dices U^{7} dicent PR dicas. — 425. P $\mu^{1}p^{3}$ ac mediocris $U^{4\cdot 7}$M p^{1} est mediocris R at mediocris. — 426. U^{5} conuenit sed uox. — 427. $U^{1}\mu^{1}$ dicantur G^{2} dicatur U^{6} dic. — 428. PU^{4} ceu meretricis G^{1} sicud . . . R seu . . . — 429. M dicis. — 430. lucarius (gl. cod. U^{1}: *forestarius*). — 431. $U^{4}\mu^{1}$ Ast lucar U^{6} At lucar p^{3} Ac lucar. — 433. M $p^{1\cdot 2}$ dices (gl. *ceparium ex cepis sanguine et oleo factum condimentum.*). — 434. U^{4} Ast cepulatum G^{1} At cepła4 tū U^{6} Estque cepullarum U^{7}M $p^{1\cdot 2}$ Est cepullatum PR Est cepulatum (gl. *cepulatum est brodium factum ex cepis pipere et aliis speciebus aromaticis cum carnibus leporinis.*). — 435. P Scrobes serpentum dic $U^{1\cdot 4\cdot 5\cdot 6\cdot 7}G^{1\cdot 2}$M $\mu^{1}p^{1\cdot 8}$ Scrobes serpentum sunt p^{2} Scrobes latronum sunt P speluncaque latronum U^{1}M at spelunca latronum $U^{4\cdot 6\cdot 7}p^{1\cdot 3}$ ac spelunca latronum $U^{5}\mu^{1}$ et spelunca leonum $G^{1\cdot 2}$ at spelunca leonum p^{2} ac spelunca leonum U^{2} Scrobes serpentum, sed sit spelunca ferarum. — 436. G^{1} dic antra draconum $U^{1\cdot 6}$ sunt antra leonum. — 437. P Ut placet plerisque $U^{6}p^{3}$ Ut plerisque

Fertur inexpleta iubilus laetatio mentis,
Signat concinnum laudis iubilatio cantum.
Est stipes firma de ligno facta columna,
Stips est pondus, quod pro solo ponitur asse.
Est uectis ferrum longum pariterque rotundum,
Ostia quo firmo, dictum sic a ueho uerbo,
At uerteuellas quaedam esse foramina dicas,
Quod uertuntur in his uectes quocunque iubentur.
Aequoris insula sit, fluuii tibi sit mediamnis,
Insula cincta salo, mediamnem circuit amnis.
Est locus arbustum, fert arbutus arbuta fructus,
Haec in plurali dicas, singlariter *hic* dic.
Meta genu femoris, sed ducit ab inguine coeptum,
Sura genu coeptum, sed surae est in pede finis,
Continet utrumque, ceu dicunt, tibia crusue.
Urinas hominum, sed lotia dic asinorum.

---

placet $U^{1.2.4.7}$ G^2 M μ^1 p^2 Utque placet plerisque U^5 p^1 Utque placet pleris G^1 Utque placet multis $U^{1.2.7}$ G^2 M μ^1 $p^{1.2}$ cauernae caniculorum U^5 cauernaeque caniculorum G^1 sunt et cauernae camelorum PR cauernae cuniculorum. — 439. p^2 Signa; ⁹tinuū cantū . . . $U^{4.7}$ M p^3 Signat ⁹tinuū cantū . . . p^1 Signat ⁹tiguū cantū . . . U^2 iubilatio mentis G^1 iubilatio uocis U^6 μ^1 Signat concinnum laudis iubilatio cantum. — 440. $U^{1.2.4.6.7}$ $G^{1.2}$ p^1 columpna. — 441. P U^4 Haec stips est pondus pro solo ponitur asse $U^{1.6}$ $p^{1.3}$ Haec stips est pondus quod solo ponitur asse U^2 Stips quoddam pondus solo quod ponitur asse μ^1 Stips pondus quoddam quod solo ponitur asse $U^{5.7}$ $G^{1.2}$ M p^2 Stips est pondus quod pro solo ponitur asse. — 442. p^2 longum ferrum. — 443. codd. plerique omnes: Hostia U^2 Hostia quo reseras $U^{1.2.4}$ $G^{1.2}$ M p^2 dictum sit p^3 sic dictum PR dictum sic. — 444. P $U^{1.4}$ μ^1 p^2 At uerteuellas G^2 At uertiuellas U^6 p^3 Ac uerteuellas $U^{2.7}$ G^1 M p^1 Ast uerteuellas P $U^{1.2.4.6}$ G^2 M μ^1 p^3 quaedam foramina dicas U^7 $p^{1.2}$ quaedam esse foramina dicas G^1 fore quaedam foramina dicas. — 445. P $U^{2.6.7}$ μ^1 p^3 Quod uertuntur $U^{4.5}$ p^2 Quod uertantur U^1 $G^{1.2}$ Quod uectantur M p^1 Et uectuntur M quocunque uidentur PR quocunque iubentur. — 446. U^6 fluminis (uers. 446. 447 absunt a P, inueniuntur in omnibus quos contuli codicibus, iidem supra leguntur X 140. 141). — 448. $U^{1.2.4}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2}$ sunt arbutus arbuta fructus. — 449. P singulariter hec dic p^1 ſingl'arit' hic eſt R ſingl'arit' hic dic (p^2 dic hic) gl. cod. U^2 *arbutus masculini generis.* — 450. P G^2 genus R genu. — 451. P genus codd. genu. — 452. P $G^{1.2}$ p^3 seu dicunt. — 453. $U^{1.5}$ p^1 sed locia

Uirtus iustitia est, sed iustitium fit in urbe.
Limus aquae, spectat ad ferrum lima terendum.
Est Helice maior ursa, septentrio, plaustrum,
Est Cynosura minor ursa, septentrio, plaustrum,
Custos Arctophylax, Arcturus siue Bootes.
Est thorax pectus, thorax lorica liquorque,
Estque toral lecto quod supra ponitur alto
Ornatus causa, quod fertur culcitra picta.
Esse librum librique ducem dic esse registrum.

Cap. XIII.

De nominibus adiectiuis.

Aeternum uere sine principio et sine fine,
Perpetuum, cui principium, sed fine carebit,
Hoc animam dicas, dicasque perenne per annos,
At quodcunque uelis sempiternum bene dicis,

---

sunt asinorum. — 454. P Uirtus iustitiam G^1 Uirtus iusticia est p^1 Uirtus iusticie (ł iusticia) R Uirtus iustit(c)ia P sed iusticium sit in urbe U^2 sed iusticium fit in urbe (gl. *ī ciuitate*) U^6 sed iustitium fit in urbe U^1 sed iudicium quod in urbe $U^{4.5} G^1 \mu^1$ sed iustitium ($U^5 G^1 \mu^1$ iusticium) quod in urbe G^2 sed iudicia quod in urbe est U^7 M $p^{1.2}$ sed iusticium quod in urbe est p^3 sed iusticium quod fit in urbe. — 456. $U^{1.2}$ Est ursa est elice maior . . . G^1 Est ursaque helice maior . . . p^3 Est elice maior ursa . . . PR Est ursa elice maior . . . — 457. $U^4 \mu^1$ Est cinosura minor ursa est septentrio plaustrum M p^1 Cynosura (p^1 Cinosura) minor ursa est septentrio plaustrum U^7 om. h. u. — 458. M p^1 Custos est . . . P et codd. plerique: boetes. — 459. (gl. *liquor s. quoddam unguentum* gl. cod. U^2: *sudor pectoris*.). — 461. U^6 quod fertur culcitra picta PR quod dicunt culcitra picta. — 462. U^5 Ast librum . . . PR Esse librum . . .

1. p^3 et sine fine PR om. *et*. — 2. U^7 tibi principium p^2 dat principium. — 3. $U^{1.4}$ dices dicasque U^6 dices (a supra e) dicesque U^2 dicas et (dicas (al. m.) supra) . . . PR dicas dicasque P perenne per annum $U^{1.5.6} G^1 p^2$ perenne per annos $U^{2.4.7}$ M $\mu^1 p^{1.3}$ perhenne per annos G^2 perhenne per hennos. — 4. U^5 Ad quoſcūq; $G^2 p^1$ Ad qdcūq; p^3 Ad quocūq; PR At quodcunque

Et tamen aeternum sempiternumque simul sunt.
Illatum uulnus, innatum dicitur ulcus,
Infero sit primi caput innascorque secundi.
Rumor credibilis res, credula quae cito credit,
Sic incredibilis et sic incredula distant.
Sunt tria quae pariter substantiuant muliebre:
Dustria, curia, iuria, si praecedat *in* istis.
Est uinum bibile, bibulum concedis harenae,
Actum significat bibulus, bibilis facit aptum.
Lumine priuatus uiolenter dicitur orbus,
Caecus inutiliter gerit instrumenta uidendi.
Est is abortiuus, qui caesa tractus ab aluo est,
Postumus est natus post exsequias genitoris.
Sit uerbis lepidus aliquis factisque facetus.
Te uestis pulchrum reddit, natura decorum.
Angustum tempus dicetur, sed locus artus,
Ango sit primi caput, arceo sitque secundi.
Album natura facit, est res candida cura,
Estque dealbatus paries albedine tinctus.
Subdolus est uerbo mihi, perfidus est malefacto,

---

5. p^{2} Sed tamen . . . (U^{2} habet uers. 1. 2. 5. 3. 4.) — 6. P U^{4} ignatum U^{2} G^{1} dicimus (sequitur in cod. G^{1} uers. *Infertur uulnus, sed per se nascitur ulcus.*). — 7. U^{1} p^{3} ignascorque. — 8. U^{6} p^{3} quae cito transit. — 9. G^{2} p^{2} Sic incredibilis et res incredula distant. — 10. G^{2} quae pariterque U^{4} quae tantum. — 11. G^{1} iuria curia U^{1} si in praecedit in istis U^{5} si in praecedat in istis U^{6} sed in praecedit in istis $U^{2 \cdot 4}$ G^{2} si praecedit in istis PR si praecedat in istis. — 12. U^{6} G^{1} concedit. — 13. $U^{2 \cdot 6}$ bibulum μ^{1} bibilum. — 16. P qui cesa matris ab aluo est G^{2} qui ceſ⁹ matris ab aluo G^{1} qui ceſus tractus ab aluo $U^{1 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6}$ M μ^{1} $p^{1 \cdot 2}$ qui cesa (U^{5} ceso) tractus ab aluo p^{3} qui tractus cesa ab aluo U^{2} cesa qui tractus ab aluo U^{7} qui cesa tractus ab aluo est. — 17. U^{2} est genitus. — 18. U^{1} p^{3} Est uerbis lepidus μ^{1} Sit lepidus uerbis PR Sit uerbis lepidus. — 19. U^{1} Te pulcrum uestis reddit (fit (al. m.)) μ^{1} Ast uestis pulcrum reddis. — 21. U^{2} arceoque secundi G^{1} p^{1} arceoque secundi p^{3} arceoque sit secundi U^{6} arceo arcesque secundi PR arceo sitque secundi. — 22. P sed res est candida cura M sed res candida cura G^{2} et res candida cura μ^{1} — — faciet res candida cura p^{2} res est candida cura R est res candida cura.

Nam dolus est uerbi, factique fides solet esse.
Nobilis est homo mente uel ingenuus, bene pugnans
Inclitus, insignem facit ipsum purpura regem.
Reddit origo patrum laudabilis hunc generosum,
Dicitur illustris uir conspicuus benefactis,
Egregius proprie sublimatus probitate.
Hasta teres proprie tibi sit pomumque rotundum.
Semestris luna medio sub mense reducta.
Pernix pro uelox casus producit ubique,
Pernitorque caput illius dicitur esse,
Si breuiat casus, tunc est nota perditionis,
Ast eius coeptum dicatur perneco uerbum:
Icarus ad caelum tendit pernīcibus alis,
Sed possum melius dicere pernĭcibus.
Semper hians patulum liquet esse, patens quod ad horam,
Dic patulas aures, oculos dic esse patentes.
Terrea sunt uasa, terrena colentia terram,
Uerum terrestre nomen comprendit utrumque.
Confinis meus est, mihi mansio proxima cuius,
Signa parentelae notat hinc affinis et inde.

---

25. P p^2 Nam dolus est uerbis U^5 G^1 Nam dolus est uerbo $U^{1.6.7}$ G^2 M μ^1 p^3 Nam dolus est uerbi p^1 Nam dolus uerbi U^2 Namque dolus uerbi U^4 Estque dolus uerbi. — 26. P. Nobilis mente: uir ingenuus bene pugnans U^2 Nobilis est homo mente sed ingenuus bene pugnans U^5 p^2 Nobilis est homo mente uel ingenio bene pugnans R Nobilis est homo mente uel ingenuus bene pugnans. — 27. U^5 M ipsa. — 29. p^2 conspicuus bonitate. — 30. U^1 propriis U^2 bonitate (P habet uers. 14. 22. 23. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 24. 25. 26. 27. 15. 28. 29. 30). — 31. U^5 proprie tibi sitque p^2 tibi sit proprie. — 32. G^1 Semestris lucina medio sub mense reducta U^5 Semestris luna medio sub mense redacta p^2 Semestris luna est medio sub mense reducta PR Semestris luna medio sub mense reducta. — 34. P Pernitorque caput eius quoque dicitur esse U^2 Pernicor [gl. *perfecte laboro*] capud illius dicitur esse p^1 Pernicorque caput istius dicitur esse R Pernicorque çaput illius dicitur esse. — 35. U^4 Si breuiet G^2 Si breuiatque PR Si breuiat. — 36. $U^{4.7}$ Ac eius ceptum U^5 At eiusque caput R Ast eius ceptum (μ^1 captum) M p^1 dicetur PR dicatur. — 38. U^6 Sed possum G^1 Est posse PR Sed possem. — 41. $PU^{1.4}$ G^1 $p^{2.3}$ terram R terras. — 42. U^5 Uerbum PU^6 G^1 $p^{2.3}$ comprehendit. — 44. P notatque affinis et inde codd. notat hinc [gl. cod. U^2: *ex matre*] affinis et inde [gl.

Humida res extra, res uuida dicitur intra,
Humeo fons primi tibi sit, caput uua secundi.
Diues et intentus notat assiduus sub eadem
Uoce, pro intentus est assideo caput eius,
Quando notat diues, tunc est as eius origo.
Dicitur elinguis qui nescit parcere uerbis,
Duplicis at cordis homo dicitur esse bilinguis.
Dicitur arcitenens aliquis quando tenet arcum,
  Primatumque tenens dicitur architenens.
Aemulus ille tibi sit, cui labor est imitari
Doctum, quique bonis socii dolet inuidus ille,
Aemulus improprie fertur tamen inuidus esse.
De multis proprie primus dices aliusque,
Sed prior ac alter dic concordare duobus,
Istis alteruter uter associes et uterque.
A figor fixus, a findor sit tibi fissus,
Fixuram primum designat, at illud hiatum.
Uiuax ingenium, sed uiuidus est color oris,

---

cod. U^2: *ex patre*]. — 45. P et codd. Humida $U^{1.4}$ p^3 uda U^6 nuda G^2 unda $U^{1.2}$ G^1 infra. — 46. p^2 Humet PR Humeo U^1 caput ima U^6 caput yma U^7 caput uda. — 47. U^1 Diues intentus. — 48. U^5 M μ^1 p^1 pro intentus est assiduo caput eius U^1 pro intentus assideo est caput eius PR pro intentus est assideo caput eius. — 49. P tunc est as assis origo U^1 tunc assis eius origo R tunc est as eius origo (gl. cod. U^2: *quia h; multas affcs.*). — 51. U^6 debet esse bilinguis. — 52. P $U^{1.5}$ M μ^1 Dicitur arcitenens aliquis quando tenet arcum $U^{2.4.7}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ Dicitur architenens aliquis quando tenet arcum (p^2 archum) U^6 Dicitur architenens qm̄ sibi possidet arcum (sequitur in codd. $U^{1.5}$ μ^1 p^3 uers. *Dicitur artitenens* (p^3 *architenens*) *qm̄ sibi possidet artem.* in codd. G^1 p^2 legitur: *Dicitur artitenens aliquis qui* (p^2 *cū*) *possidet artem.*). — 53. (sequitur in cod. U^2 uers. *Dr̄ artitenēs qn̄* [fibim;], *tenet artem.*). — 54 U^4 ymitandi. — 55. P emulus ille U^6 inuidus ille est U^7 inuidus esto R inuidus ille. — 57. P primus proprie codd. proprie primus (p^3 proprie dices primus) PU^6 dicas codd. reliqui: dices $U^{2.5}$ p^3 aliusue P et codd. reliqui: aliusque. — 58. U^1 conuenire M concomitare (ł concordare) PR concordare. — 59. P neuter socias . . . codd. uter associes . . . — 60. P$U^{4.7}$ figo — findo U^6 fixo — fundo G^2 figo — fingo G^1 figor — findo p^2 figo — findor R figor — findor. — 61. P Fixuramque — ad illud U^7 ac illud p^1 et illud G^1 at alt' R at illud.

Inde uigorosum corpus tibi dicitur esse,
Est homo uitalis, comes est cui uita salubris.
Signat emax quod emit uel quod dignum est ut ematur,
    Tantum passiuum respicit empticium.
Est censu cupidus, sed honore uir ambitiosus,
A cupio primum, sed ab ambio dico secundum.
Immemor oblītus notat, oblĭtus est maculatus,
Huic obliuiscor, est illius oblĭno coeptum.
Res est sincēra, res sincĕris est quoque pura,
    Et cum praedictis sincĕre signat idem.
Diuersum tamen est ab eis in origine, namque
    Huic caries, illis est sine cera caput.
Ueridicus dictis, sed uerax est homo factis,
    At sermo uerus sit tibi ueridicus.
Laetus es aut alacer praesenti prosperitate,
    Instantique bono sospes es aut hilaris.
Sospes enim cum spe sociumue spei notat esse,
Incolumem dices quem sanum corpore cernes.

---

65. $U^1 \mu^1$ uel quod dignum ut ematur $P G^1 M p^{2.3}$ uel quod dignum est ut ematur U^7 et quod dignum est ut ematur $U^{2.6} G^2$ uel quod dignum quod ematur $U^{4.5} p^1$ uel quod dignum est quod ematur. — 66. $P U^6 \mu^1$ Passiuum tantum R Tantum passiuum U^5 concipit $U^7 p^1$ recipit PR respicit. — 67. P sensu $U^7 G^2$ census R censu. — 69. G^1 maculosus. — 70. P Hinc obliuiscor codd. Huic obliuiscor P ast illius oblitio ceptum $U^{1.5} G^{1.2} M p^{2.3}$ at illius oblino ceptum p^1 aut illius . . . $U^2 \mu^1$ ast illius . . . $U^{4.6.7}$ est illius . . . — 71. $P U^2 G^1$ res sinceris est quoque pura R res sinceris quoque pura. — 72. $P U^7$ notat idem. — 73. U^6 in origine tantum. — 74. $P U^6$ Est illis (U^6 illic) caries, his sine cera caput p^3 Est huic caries, illis sine cera caput $U^1 p^2$ Huic caries, illis cum sine cera caput (p^2 capud) U^2 Huic caries, illis sine cera est capud $U^{4.5.7} M p^1$ Huic caries, illis (M istis) est sine cera caput G^1 Huic caries, illis sed sine cera caput G^2 Huic caries est illis est sine cera capud μ^1 Et caries illis est sine cera caput. — 75. $p^{1.3}$ Ueredicus U^7 sed uerax est quoque factis. — 76. $P U^7$ Ac . . . M Ast . . . R At . . . $p^{1.3}$ ueredicus. — 77. P p^3 Letus aut alacer U^7 Letus ē ac alacer p^2 Letus ē aut alacer R Letus es aut alacer. — 78. P p^3 hospes est aut hilaris U^5 sospes ē aut hilaris p^2 sospes ē et ilaris U^7 sospes es ac hylaris R sospes es aut hi(y)laris. — 79. $U^{5.7} G^2 M \mu^1 p^{1.2.3}$ sociumue spei notat in se $U^{1.2.4.6} G^1$ sociumue (U^4—que) spei notat esse. — 80. $P U^{1.4.5.7} M \mu^1 p^2$ Incolumem dices p^3

Est bonus aut sapiens probus aut uir relligiosus,
    Pro placidoque probum saepe legis positum.
Post gibbosus habet strumam, gibbrosus at ante,
Fertur utrobique strumam strumosus habere.
Ambītus circumdatus est cum tempore signans,
Ambĭtus est nota circuitus, tantummodo nomen.
Additur his quod et ambĭtus est affectus honoris,
Quod translatiue dictum credo magis esse.
Uultu concinno uir tristis dicitur esse,
Dicitur at maestus uir mente, habituque molestus.
Est homo securus a cura quaque remotus,
Sed uir in agminibus confidens est bene tutus.
Dicitur id facile quod non grauat ad faciendum,
    Cui non pondus inest dicitur esse leue.
Oppositum facili graue dico, leui quoque pondus,
    Hoc ex praedictis noscere quisque potest.
Unus cum solus, quorum genitiuus in īus,
Absque uocatiuo non sunt testante magistro.
Proximus est quiuis natura conditionis,

Incolumem dicis $U^{2.6}$ G^2 p^1 Incolumem dicas G^1 Dicas incolumem P μ^1 quem cernis corpore sanum $U^{1.2.4.5.6}$ G^1 p^3 quem sanum corpore cernis M $p^{1.2}$ quem sanum corpore cernes U^7 quem sanum corpore serues G^2 quem sanum corpore reddis. — 81. G^2 est uir . . . — 82. P Pro placido probum $U^{1.5\ 6.7}$ G^2 M p^2 Pro placidoque bonum U^2 G^1 p^3 Pro placitoque probum U^4 μ^1 p^1 Pro placidoque probum. — 83. P $U^{1.2}$ G^2 p^3 et ante U^7 ac ante $U^{4.5}$ G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ at ante U^6 ut ante. — 84. P Fertur ubique tamen strumam strumosus habere codd. Fertur utrobique strumam . . . (gl. *strumosus est ille qui habet utrobique*). — 85. G^2 cum proprie signans μ^1 cum tempora signans PR cum tempore signans (gl. *ambitus media producta est circumdatus et est participium.*). — 87. P Additur hic et quod U^6 Additur hisque et quod $U^{1.4}$ Additur his quod et $U^{2.7}$ M μ^1 $p^{1.3}$ Additur hiis quod et U^5 G^1 Additur hÿs quod et G^2 Additur hÿs quod p^2 Additur his quod. — 88. P $U^{1.4.6}$ p^3 dictum credo R credo dictum. — 90. P $U^{1.4.6.7}$ G^2 p^3 ac mestus U^5 et mestus. — 91. P a quaque cura p^2 a cura quasi. — 92. P est bene tutus U^6 est benedictus R est homo tutus. — 93. G^1 grauet (gl. marg. cod. p^1: *sic̄ ciphus uini ad bibendum.*). — 94. P U^6 μ^1 adest (sequitur in cod. U^1 uers. pentam. *Pro plano leuis, pro leuitate leuis.*). — 98. (sequitur in codd. $U^{2.3.5}$ uers. *Additur hiis totus quia non caret ipse* (U^5 *quia non caruitque*) *uocante.* in cod. U^6 legitur: *Set quinto totum quidam priuare tulerunt.*). — 99. P p^1

Spe conuertendi bonus est homo proximus hosti,
Proximus est tantum quem constat stirpe propinquum,
Proximus estque suum mihi praesentans benefactum,
Confinisque meus mihi proximus, ut notat usus.
Ad corpus sanctus, ad mentem pertinet almus,
Uir sacer est digne qui sacra solet celebrare.
Praedo rapax, fluuius rapidus, rabidusque catellus,
Ultimus a rabie, sunt a rapio duo primi.
Totum comprendit massam, sed diuidit omne,
Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus,
    Et quandoque tamen colligit opposita.
Uomer aduncus, anus incurua, et pandus asellus,
Et tamen interdum comprendit omnia curuum.
Rusticus esto loquax, ostentatorque procax sit,
Garrula sit uolucris, replicans homo uerba dicax sit,

---

cuiuis U^{5} quisque (sequitur in cod. p^{2} uers. *Tempore . m̄te . loco . gente . natura propinc⁹.*). — 100. P $U^{1.4.6.7}$ G^{2} Sepe . . . U^{6} bonus conuertendi. — 101. U^{7} quem constet . . . p^{2} qui constat stirpe propinquus. — 102. (sequitur in cod. U^{7} uers. *T̄pe mēte loco natura gente propinquo.*). — 103. P G^{2} Confinis meus est mihi proximus R Confinisque meus mihi proximus U^{2} notat (al. m. *probat*) U^{1} habet uers. 101. 102. 99. 100. 103. $U^{6.7}$ p^{3} habent uers. 99. 100. 102. 103. 101. — 104. U^{5} G^{2} ſc̄m. — 105. U^{3} ille qui p^{2} eque qui. — 106. $U^{2.6}$ rapidus fluuius. — 107. $U^{1.4.7}$ G^{1} $p^{1.2.3}$ duo primi PR duo prima. — 108. P $U^{2.6}$ $G^{1.2}$ p^{3} comprehendit (sequitur in P U^{2} distichon hoc: *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus* || *Et quandoque tamen colligit oppositos.* in cod. U^{1} legitur: *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctis* (u suprascr.). in margine sinistro insequentis folii inuenitur alia manu scriptum: *Et qn̄; tn̄ colligit oppoītos.* U^{4} habet: *Et quandoque tamen ⁹p̄hendit omnia cunctus* [om. uers. pentam.] U^{6} G^{2} μ^{1} habent: *Et quandoque tamen colligit opposita* [G^{2} — *tos*] *Et quandoque tamen complectitur omnia cunctus.* abest uers. pentam. a codd. $U^{3.4.5.7}$ M G^{1} $p^{1.2}$). — 109. (gl. cod. U^{2} *i. totū et ōē*). — 111. U^{1} hamus G^{2} amus P(M?) asinus quoque pandus $U^{1.2}$ quod pandus asellus U^{6} — — q; pandus asellus $U^{3.4.5.7}$ μ^{1} $p^{1.2}$ et pandus asellus p^{3} sed pandus asellus G^{2} pandus asellus G^{1} et asellus pandus. — 112. P $U^{2.4.5.7}$ (M?) p^{1} Interdumque tamen U^{1} $p^{2.3}$ Et tamen interdum U^{6} Ac tamen interdum μ^{1} At tamen interdum U^{3} $G^{1.2}$ Et quandoque tamen P $U^{2.3.4.5.7}$ $G^{1.2}$ (M?) p^{1} complectitur omnia curuus U^{1} comprendit omnia curuum U^{6} μ^{1} $p^{2.3}$ comprendit omnia curuus — 113. U^{3} ostentator quoque procax G^{2} ostentatorque procax est. — 114. P replicans uerbaque dicax sit U^{1} tibi sit replicans homo dicax

Facundus proprie uerbis dicatur abundans,
Uerum disserere qui nouerit ille disertus.
Improbus est aliquis uerbo, factoque proteruus.
Corpus habens habile cursu fertur citus esse,
Accelerans celer est, sed currens impetuose
Uelox uel uolucer, haec confundit tamen usus.
Dapsilis est dapibus, largus aliis quoque rebus.
Concinnus cantus dicatur, congruus ordo,
    Concors hac uoce uelle notatur idem.
Ad numerum paritas, aequale ad corpora spectat,
    Et de compositis dicitur illud idem.
Aduena fertur homo, quia sit ueniens aliunde
Spe uico castro uel rure uel urbe manendi,
De prope conueniens, quasi sit tecto sub eodem,
Conuena dicetur, erraticus est alienus,
Qui peragrat uaria loca cum pera peregrinus,
    Ast inquilinus dicitur illud idem.
Desidet a primis deses, segnisque uigorem
Non habet, ignauus animi uacuatur ab igne,

$U^{2.4.6}$ G^1 μ^1 p^3 replicans homo uerba dicax sit $U^{3.7}$ G^2 replicans sua uerba dicax sit U^5 M p^1 replicans sed uerba dicax sit (p^1 est) p^2 replicans homo uerbaque dicax. — 115. P uerbis dicitur abundans G^1 p^3 uerbis dicatur habundus U^5 dicatur uerbis habundans. — 116. P μ^1 p^3 Uerbum . . . R Uerum . . . (gl. *disertus uero qui diuersas ornate rationes nouit inducere ualentes ad propositum probandum.*). — 117. U^3 facto uerboque (U^1 om. h. u.). — 118. $U^{1.4}$ abile U^6 agile U^3 fertur cursu citus esse. — 119. U^3 sit currens . . . — 120. U^2 Uelox uel uolucer est, confundit tamen usus P $U^{4.6}$ $G^{1.2}$ M $p^{2.3}$ Uelox uel uolucer, hoc confundit (U^6 confudit) tamen usus. — 121. P $U^{2.4.6}$ μ^1 $p^{2.3}$ aliis rebus quoque largus U^1 largus aliis quoque rebus $U^{3.5.7}$ $G^{1.2}$ M p^1 aliis largus quoque rebus. — 124. U^7 equale ad corpora dicas G^1 equale ad pondera spectat (uers. 124. 125 absunt a P, inueniuntur in codd. $U^{1.2.3.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M $p^{2.3}$). — 126. G^2 quod sit μ^1 q̊; sit p^2 qui sit P R quia sit. — 127. $U^{1.4}$ Sepe . . . G^1 p^1 uel ruppe p^2 uel turre U^1 meandi. — 128. G^1 Sed prope p^3 ueniens U^2 om. h. u. — 129. $U^{1.6}$ p^3 dicatur U^7 dicitur P R dicetur p^2 extraneus est alienus M erraticus sit alienus P R erraticus est alienus. — 130. U^7 peragat. — 131. M At . . . p^3 Ac . . . $U^{2.4}$ p^1 inquillinus. — 132. U^6 Dissidet U^7 in primis (gl. *deses est qui desistit a re inchoata.*). — 133. U^7 uocatur μ^1 uocatus.

Estque piger pedibus, sed iners priuatus ab arte.
Si quaeras: quotus iste uenit? numerum mihi signas,
Si: quotus iste sedet a me? tunc ordo notatur:
    Ordo notatur ita per quotus et numerus.
Cautum prouisum, cautum signat quoque firmum.
Crudus non coctus, est crudelis quoque crudus.
Bos nondum domitus a multis dicitur iniux,
Subque iugo positus bos dicetur tibi subiux,
    At si sit serus dicitur emeritus.
Est uir in obsequiis fidus, sermone fidelis,
At fido primi caput esto, fidesque secundi.
Dicitur ingratus acceptorum immemor omnis,
Et cuius merita sequitur retributio nulla,
Et cui dicendi deest gratia uel faciendi.
Est binus geminus, anni gemini quoque bimus,
    Unus fons primo, fons sit hiems reliquo.
Dente carens edentulus est sed natus habere,
Qui dentes habuit nec habet dentes nec habebit
Est edentatus: prior est infans, uetus alter.

---

134. U^1 Est piger U^7 Cumque piger P priuetur $U^5 \mu^1$ priuatus R priuatur. — 135. U^5 Si quaeris $p^{1.2}$ ille P $U^{1.5.7} G^1 \mu^1 p^{2.3}$ numerum mihi signas U^6 numerum mihi signes $U^{2.4}$ numerum mihi signat $U^8 p^1$ numerum tibi signat M numerum sibi signat G^2 mundus tibi signat. — 136. p^1 ille U^7 uocatur. —137. U^7 uocatur. — 138. U^8 Cautus prouisum, cautus signat quoque firmum U^4 Cautum prouisum signat, cautum quoque firmum G^2 Cautum prouisum, cautum quoque signat firmum P R Cautum prouisum, cautum signat quoque firmum. — 139. U^1 crudelis est. — 140. p^1 nondum cultus (al. m. domitus) P $U^{2.3.4.5.6}$ iniux $U^6 p^{2.3}$ iniunx $U^{1.7} G^2$ M $\mu^1 p^1$ inius G^1 ym⁹. — 141. U^3 dicatur mihi subiux P R dicetur tibi subiux ($U^6 p^{2.3}$ subiunx $U^{1.7} G^2$ M $\mu^1 p^1$ subius G^1 subiuns). — 142. μ^1 senex G^1 dicetur. — 143. μ^1 in obliquiis. — 144. $U^{3.4.5.6.7} G^1 p^1$ A fido P R At fido (cf. uers. 246). — 145. $U^{1.7} G^2$ acceptor immemor omnis p^3 accepti non memor omnis. — 146. U^1 tributio G^2 retributio mala. — 148. U^5 Est bimus . . . $U^1 G^1$ anni gemini quoque binus. — 149. U^5 fons yemis reliquo U^6 fons yemis est reliquus p^1 fons est hyemis reliquo P R fons sit hiems ($U^{1.3} G^1 p^{2.3}$ yems $G^2 \mu^1$ yemps U^2 hyemps U^4 hyems) reliquo. — 150. P sed aptus habere codd. sed natus habere (gl. cod. p^1: *apt⁹ ad habendū dentes*). — 152. U^2 prior infans et uetus alter $U^6 p^2$ prior infans est, uetus alter U^7 prior est puer, uetus alter.

Campester uolucer alacerque saluber equester
Siluester celeber acerque celerque pedester
Horum bis quinque tenet *hic* er et *haec* is et *hoc* e,
Sic et non aliter debes formare paluster.
Nullius possessor inops homo dicitur esse,
Pauper cui possessorum non suppetit usus,
At mendicus qui pro uoce manu quasi quaerit.
Audax non audenda cauens audenda requirit,
Sed quae sunt audenda cauet temerarius, inde
Quae non sunt audenda petit, socors sine corde
Quae sunt audenda, quae non audenda cauebit.
Esse locus debet dubius, ubi sit uia duplex,
Anceps est gladius, quaestioque ambigua.

---

153. P U^3 G^1 M $p^{1\cdot 2}$ alacerque saluber equester U^1 μ^1 alacer celerque pedester $U^{2\cdot 5}$ p^3 alacerque pedester equester U^4 alacer uolucerque saluber equester U^6 alacer celer atque pedester U^7 acerque celerque saluber G^2 alacer saluber equester. — 154. P U^3 G^1 M $p^{1\cdot 2}$ acerque celerque pedester U^1 equester acerque saluber $U^{2\cdot 6}$ μ^1 acerque saluber equester U^4 celer acer atque pedester U^5 p^3 acerque celerque saluber G^2 acer celerque pedester U^7 om. h. u. — 155. P U^6 G^1 Ex his bis quinque μ^1 p^3 Hiis in bis quinque R Horum bis quinque P μ^1 hic er hec is et hoc e U^6 hic er hec is hoc e. — 156. P $U^{4\cdot 6\cdot 7}$ G^2 μ^1 p^3 Sic et non aliter uolo (U^7 ueīo) declinare paluster p^1 Sic et non aliter tu declinato paluster $U^{1\cdot 5}$ M Sic et non aliter debes formare paluster U^2 G^1 Sic et non aliter debes uariare paluster U^3 Sicque paluster erit nec praetermitte sequester p^2 Istis undecimum potes as⟨s⟩ociare paluster (sequitur in codd. U^2 G^1 uers. *Ludicer addetur licet ut* [G^1 *sed ut*] *dexter uarietur*). — 157. P $U^{1\cdot 2\cdot 6\cdot 7}$ M μ^1 p^2 Nullus possessor. — 158. G^1 Pauper erit cui . . . — 159. P U^7 Ac . . . M At mendicus erit qui uoce manu quasi quaerit. — 160. (gl. marg. cod. U^1: *audax ē ille qui cauet nō audenda et fac̄ audenda.*). — 161. U^1 Non quae sunt audenda G^1 p^1 Et quae . . . P R Sed quae . . . U^5 temerarius ille (gl. marg. cod. U^1: *temerari⁹ ē ille qui cauet audenda et fac̄ n̄ audenda.*). — 163. μ^1 quae non cauenda cauebit (gl. marg. cod. U^1: *secors est ille qui cauet audenda et nō audenda et dr̃ de sine et cor dis.*). — 164. P Esse locus dubius dicatur, ubi uia duplex U^1 Esse locus debet ubi si uia sit duplex U^2 Esse locus dubius dici debet uia duplex $U^{4\cdot 5\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ M $p^{1\cdot 2}$ Esse locus debet dubius, ubi sit uia duplex U^6 Esse debet locus dubius, ubi sit uia duplex μ^1 Esse locus dubius debet, ubi sit uia duplex U^3 p^3 Esse locus dubius debet, si sit uia duplex. — 165. P gladio $U^{1\cdot 4}$ quaestio ambigua.

Est diues proprie, cui res succedit abunde,
Felix qui possessa tenet cum prosperitate.
Instudet aeternis sapiens, prudensque futuris.
Quod leuiter penetrare potes penetrabile dices,
Quod domus interior capit hoc penetrale uocabis.
Quod sentire potest et sentiri tibi sit res
Sensibilis, sed sentiri sit sensile tantum.
Terra ferax culta, regio dicatur opima,
Fertilis alta domus, homo sit locuples opulentus.
Nil mentis retinens homo secum dicitur amens,
Partim mente furens, non prorsus, sit tibi demens.
Spiritus inde malus uaemens est, uae quia menti
Ingerit, at bonus hinc, quoniam uae subtrahit illi.
Uas sit odoriferum tibi, sit quod odorat odorum.
Crudelis placito, ferus est homo percutiendo,
Saeuus in utroque, placito uel percutiendo.
Est numeri paucus, sed staturae nota paruus,
Opponas pauco multum, magnum quoque paruo.
Est indiuiduum corpus, quo non minus ullum,

---

166. U^{4} Est proprie diues p^{2} habunda. — 169. p^{3} penetrari potest $U^{3.4.5.6}$ μ^{1} dicas G^{2} dicis P R dices. — 170. U^{1} inferior. — 171. U^{2} Quod sentiri potest et sentire $U^{5.7}$ G^{1} Quod sentire potest uel sentiri U^{4} tibi res est U^{5} M p^{3} tibi res sit P R tibi sit res. — 172. P $U^{1.2.4.7}$ μ^{1} sentire potens est sensile tantum p^{1} sed sentire potens est sensile tantum $U^{3.6}$ G^{2} sentire potens sit sensile tantum M p^{3} sentiri potens est sensile tantum U^{5} hec sentiri sit sensile tantum G^{1} p^{2} sed sentiri sit sensile tantum (gl. *sensile dicitur res quae potest tantum sentiri per passiuam significationem, ut lignum lapis et gladius.*). — 173. U^{1} cultu. — 174. G^{2} sed sit locuplex opulentus. — 175. U^{5} menti. — 176. U^{3} Partim mente fruens homo prorsus sit tibi demens U^{5} p^{1} Partim mente fruens non prorsus dicitur demens. — 177. U^{1} est uehemens P R uehemens est (metri causa scripsi *uaemens* est. — 178. P $U^{1.2.6}$ p^{3} atque bonus quoniam . . . $G^{1.2}$ M at bonus quoniam . . . $U^{3.4.5}$ p^{2} at bonus hinc quoniam . . . U^{7} μ^{1} ast bonus hinc quoniam . . . p^{1} et bonus ueh quoniam hinc . . . — 181. p^{3} in utroque est. — 182. G^{1} Ad numerum paucus P $U^{1.2.3.4}$ $G^{1.2}$ μ^{1} p^{2} sed staturae nota paruus U^{7} sed statura nota paruis $U^{5.6}$ M staturae sit nota paruus p^{3} sit staturae nota paruus p^{1} om. h. u. — 183. U^{6} multum pauco U^{4} p^{3} paruo quoque magnum.

Et quod duritia nequit iste secare uel ille,
Ac indiuiduum nimio dicatur amore,
Discretum tandem sub uoce tenetur eadem.
Dicitur a luna lunaticus hac ratione,
Quod certis sub temporibus mensis furit ille,
At limphaticus est, cerebrum cuius malus humor
Turbat et illidit, sed non sub tempore certo.
Est energumenus, quem daemon possidet unus,
Sunt arrepticii uexati daemone multo,
Is maniaticus est, qui se perimit sine causa.
Est cute uir lenis plana, factoque suäuis,
Blandus in affatu, mitis parili comitatu,
Ast epulum gustu magis esse suäue probatur.
Est homo mōrosus, si sit bene morigeratus,
At si sit tardus, tunc dicitur esse mŏrosus:
Mos me mōrosum, mŏra me facit esse mŏrosum.
Est tintinnabulum uas fusile, futile cribrum,

---

185. $U^{3\cdot 4}$ nequit ille uel iste secare M nequid ille secare uel ille (illa al. m.) gl. *secundo id corpus dicitur indiuiduum, quod non potest propter eius duritiam diuidi, ut adamas, qui non diuiditur nisi mediante sanguine hirci calido.* — 186. P $U^{4\cdot 5\cdot 6}$ Ast . . . μ^1 Est . . . $U^{1\cdot 3}$ G M $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ Ac . . . U^2 G^2 At . . . U^7 Et . . . (retinui uersuum ordinem eum quem habet P. codd. habent uers. 187. 186). — 189. P fuerit. — 190. P Ast . . . $U^{5\cdot 7}$ p^3 Ac . . . R At . . . U^8 cuius cerebrum. — 191. $U^{2\cdot 4\cdot 6}$ p^3 allidit G^2 μ^1 alludit P $U^{1\cdot 3\cdot 5\cdot 7}$ G^1 M $p^{1\cdot 2}$ illidit. — 192. U^2 emerguminus U^7 erguminus P R energuminus (gl. *dicitur ab en quod est in et erge quod est labor et mene quod est defectus . q . intraneus et laboriosus mentis defectus.*). — 193. U^7 malo. — 194. P $U^{6\cdot 7}$ Is maniticus est U^1 Is ismaniacus est U^2 Yſmanaticuſ est U^4 Is manticus est G^2 Ẏmaratic⁹ est U^5 G^1 μ^1 p^8 Is manaticus est U^3 hiſ manetic⁹ (in margine: maniatic⁹) est M $p^{1\cdot 2}$ Is maniaticus est. — 195. $U^{1\cdot 7}$ G^1 M p^1 leuis U^3 letus P R lenis. — 196. p^3 in affectu. — 197. $G^{1\cdot 2}$ Est . . . p^1 At . . . p^3 Ac . . . — 198. P U^7 p^3 moriginatus $U^{1\cdot 2}$ G^2 morieratus. — 199. G^2 At si sit . . . P R Et si sit . . . $U^{6\cdot 7}$ homo dicitur . . . — 200. $U^{1\cdot 4\cdot 6}$ μ^1 Mos me . . . P R Me mos . . . — 201. U^1 et futile crebrum (sequuntur in cod. U^1 duo uersus hi: *Futile uas illud quod nulla receptio claudit* || *Ast homo futilis est diuulgans* [in codice legitur: *Est hō futilis dimulgans*] *omne quod audit.* in cod. G^1 sequitur alter uers. *Ast homo futilis est . . .*)

De terra facta uas fictile dicitur olla.
Me comitem uia, me socium labor indicat esse,
Me scola consortem facit et conuiua sodalem,
Missio collegam facit aut collectio quemquam.
Qui de suspectus, sed de quo suspiciosus,
Inuidus est qui de, sed de quo est inuidiosus:
Inuidiosus ego, non inuidus esse laboro.
Prọ plano lēuis, sed pro leuitate lĕuis dic,
    Alleuiat simul et leuigat ista probant.
Nos operum lassos reddit labor et uia fessos,
Nosque fatigatos labor, aequor, terraque reddit.
Simplex legitimus, simplex idiota uocatur,
    Simplicitas bona sit et mala simplicitas.
Sit uanum corpus, aër dicatur inanis,
Sitque locus uacuus, sic dicere suspicor usum.
Ob mala praeterita malus ille nefarius est, at
Quod mala sint eius praesentia facta nefandus.

---

202. $U^{6.7}$ fc̄m uas fictile . . . (sequuntur in cod. U^{5} iidem uersus qui in cod. U^{1} inueniuntur post uers. 201). — 203. U^{6} indicat idem. — 204. U^{1} reddit, conuiua sodalem. — 205. $U^{5.7}$ et collectio p^{2} om. h. u. — 207. U^{1} G^{2} M sed de quo inuidiosus. — 208. ($U^{1.2.4.7}$ G^{1} M p^{2} habent uers. 208. 207). — 209. P $U^{2.6}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{3} Pro plano leuis pro leuitate leuis $U^{4.5}$ p^{1} Pro plano leuis, pro leuitate leuis dic U^{3} p^{2} Pro plano leuis et pro leuitate leuis dic $U^{1.7}$ Pro plano leuus (U^{7} leuis) sed pro leuitate leuis dic. — 210. P $U^{1.2.6.7}$ G^{2} μ^{1} Alleuiatque simul . . . $U^{3.4.5}$ G^{1} M $p^{1.2.3}$ Alleuiat simul et . . . U^{6} ista notat. — 212. U^{1} et uia reddit: idem habet U^{2} expuncto *terraque* P R terraque reddit. — 214. P Est bona simplicitas, sit mala simplicitas U^{6} Est bona simplicitas, est mala simplicitas p^{3} Est bona simplicitas et mala simplicitas U^{5} Simplicitas bona et mala simplicitas p^{1} Simplicitas bona est et mala simplicitas $U^{1.2.3.4.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{2} Simplicitas bona sit et mala simplicitas. — 215. p^{3} Sit corpus uanum U^{1} G^{2} μ^{1} $p^{1.2}$ aer dicatur inane U^{7} et aer dicatur inane M aer iudicatur inane. — 216. P Estque . . . codd. Sitque . . . U^{5} usus. — 217. P malus est nepharius atque U^{5} malus est nepharius inde p^{1} malus est nepharius ille p^{2} malus est nefarius, at sit U^{1} malus ille nepharius, ac est U^{2} malus ille nepharius astque U^{6} malus ille nefarius atque U^{3} malus ille nefarius est, at G^{1} malus iste nepharius est, at U^{7} malus ille nepharius est, ast U^{4} malus esto nefarius ille M malus nefarius alter G^{2} μ^{1} p^{3} malus ille nepharius alter. — 218. P Quot mala sint eius praesentia facta nephandus

Infimus ac imus sibi distant, sic quoque distant:
Infimus ordine sit, imus at ille loco.
A patria profugus discedens dicitur ultro,
Ast expulsus ui ualet exsul homo bene dici,
Exsul abit sine spe reditus patriaeque reique,
Inscriptus manet in patria sed re spoliatus,
Amittit proscriptus opes nec posse reuerti,
Quisque relegatus sua cum remeabit habebit,
Transfuga qui sub perfidia transfugit ad hostes.
Membris formosus, ast ore quis est speciosus,
Ast habilem pulchrum dices lepidumque decorum.
Inflatus tumidus fertur tumidusque superbus,
Sic cutis excessum, mentis quoque significabit.
Est homo cirritus qui cirros uertice gestat,
Cerritus dicetur quem uesania torquet.
Labilis est fluuius, dicatur lubricus anguis,
Et tamen utrumque de labor laberis exit.

G^{1} Que mala sint eius praesentia facta nefandus U^{6} p^{3} Quod mala sunt eius praesentia facta nefandus U^{4} Cuius ſt̄ mala facto praesentia sitque nefandus $U^{1.2.3.5.7}$ G^{2} M μ^{1} $p^{1.2}$ Quod mala sint eius praesentia facta nefandus ($U^{2.5.7}$ G^{2} μ^{1} nephandus). — 219. P atque imus $U^{1.4}$ G^{2} p^{3} aut ymus $U^{2.5.7}$ M $p^{1.2}$ aut imus $U^{3.6}$ G^{1} μ^{1} ac imus. — 220. U^{1} sis U^{5} imus aut . . . — 222. P Ac . . . U^{6} M p^{2} At . . . U^{3} Aut . . . U^{7} Est . . . $U^{1.3.4.5}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{1.3}$ Ast . . . U^{1} debet exul . . . p^{1} solet . . . P R ualet . . . — 223. P Exulabit M Exul abiit $U^{2.5.7}$ p^{2} reditus patriaeque reique P R patriae reditusque reique. — 224. $U^{3.5.7}$ G^{1} μ^{1} spoliatur. — 225. U^{2} $G^{1.2}$ M μ^{1} non posse reuerti P R nec . . . — 226. U^{7} religatus G^{1} remanebit. — 227. P U^{6} transcurrit . . . R transfugit U^{5} in hostes. — 228. P ac ore quis est speciosus U^{5} G^{2} at ore quis est speciosus U^{1} ast ore qui speciosus U^{2} ast ore qui est speciosus $U^{3.7}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1.2}$ ast ore quis (G^{1} quiſq;) est speciosus $U^{4.6}$ — formosus est ast ore quis est speciosus p^{3} — formosus est ac ore quis speciosus. — 229. P $U^{1.2.4.5}$ G^{1} M μ^{1} p^{3} Ast abilem $U^{3.6.7}$ $p^{1.2}$ Ast habilem G^{2} At abilem $U^{3.4.5.7}$ dicas P R dices. — 230. P Inflatus tumidus dices tumidus superbus U^{6} Inflatus tumidus dices tumidusque superbus. — 231. U^{3} mentisque. — 232. G^{1} p^{2} qui cirros uertice gestat U^{2} quia (expuncto qm̄) cirrum uertice portat p^{3} cirros qui uertice portat M μ^{1} p^{1} qui cirros in uertice portat P R qui cirros uertice portat. — 233. U^{6} Dicitur hinc ciritus . . . U^{5} G^{2} quem uesania uexat. — 234. U^{5} dicetur p^{2} labricus. — 235. U^{2} Sic et utrumque tamen de labo laberis

Noxius est proprie nequam, potioque nociua.
Dic apte flauum crinem, fuluumque metallum.
Spissum de toto solido dicetur, ad illud
Densum dicatur, ubi lucus opacus habetur.
Fertur castratus homo testiculis uiduatus,
Castrato similis est gallinaceus omnis.
Ebrius absque bria, comes est cui sobrius ille.
Inscius ignorans, quo culpa est conscius esto,
Praescius est quisquis poterit praescire futura.
Dicta modesta, sed acta uocari dic moderata,
At primi caput esto modus, moderorque secundi.
Signat iniquus quidquid et impius hoc quod et asper,
Unde ait Ouidius '*non per iuga montis iniqui*'.
Suffusus proprie uir dicitur esse liquore,
Ast infusus sit oleo, unguentoque perunctus.
Res sunt absconsae quas celas calliditate,
Quae natura tegit nobis abscondita dicas.
Letatus quasi mortuus a leto quasi morbo,
A laetor de laetitia laetatus habetur.
Dicitur intentus plenusque labore operosus,

---

extat p^2 om, h. u. — 237. P crimen. — 238. P ac illud. — 239. P $U^{2\cdot 4\cdot 6}$ p^3 locus. — 241. P $U^{4\cdot 6}$ $G^{1\cdot 2}$ μ^1 $p^{1\cdot 2}$ gallinacius R gallinaceus. — 242. P atque bria U^2 comes est cui sobrius extat $U^{3\cdot 7}$ comes est tibi sobrius ipse M μ^1 comes est sibi sobrius ipse U^5 comes est sibi sobrius ille U^4 p^2 comes cui sobrius ipse P $U^{1\cdot 6}$ $G^{1\cdot 2}$ p^3 comes est cui sobrius ipse (gl. *ebrius est ille qui nimis potauit, et dicitur ab e quod est extra et brios* [immo: *bria*. cf. XII. 345.] *mensura, quasi extra mensuram . sobrius dicitur homo moderatus in se, et dicitur a so quod est cum et bri*[*os*]*a mensura, quasi cum mensura.*). — 243. P quod culpa est conscius ipse U^3 quo culpa est conscius ip̄a U^6 p^2 quo culpa est conscius ipse U^1 quo culpa conscius esto U^5 quo culpa ⁹ci⁹ esto U^2 quo [gl. ī q̊] culpa est conscius esto U^7 in quo culpa est conscius esto U^4 $G^{1\cdot 2}$ M μ^1 $p^{1\cdot 3}$ quo culpa est conscius esto. — 244. (U^6 habet uers. 243. 244. 242). — 245. G^1 p^1 sed apta. — 246. $U^{5\cdot 7}$ G^1 Ac primi p^3 A primi $U^{2\cdot 5}$ G^2 modus esto capud(t). — 247. P quicquid impius U^6 p^2 quidquid impius G^1 idem hoc quod impius. — 249. U^5 homo. — 250. P p^3 Et infusus G^1 Ac . . . M μ^1 At . . . — 251. M celas quas. — 252. U^2 Quod — dices. — 253. U^6 et a leto. — 254. P Ac letor U^5 A leto pro letitia. — 255. G^2 plenus laboreque.

Des operam primo caput, ast opus esto secundo.
Est detestatus quiuis anathemate strictus,
Praeuentus morte intestatus dicitur esse.
Est breuis argutus, est callidus atque sonorus.
Plenum flexibilem tardum lentus tibi monstrat,
At lentos dices facientes otia saepe,
Sicque luto plenus tibi dicatur lutulentus:
Curribus Automedon lentisque erat aptus habenis.
Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulixe.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra.
Dentur in exempla lectoribus haec tria nota.

Cap. XIV.

De pronominibus.

Donati nostri uestigia prima secutus
Nomine tractato nunc de pronomine dicam,
Non quia sim *Prisci* dictis contrarius *ani*,
Sed quod in hoc opere uolo doctrinare minores.

---

256. P $U^{4.5}$ G^1 p^3 ast opus esto secundo U^2 ast opus esto secundi U^6 et at opus esto secundo U^1 at opus esto caput imo G^2 at opus est caput ẙmo M at opus est capud imo U^3 at capud est opus imo U^7 ast opus est caput ẙmo p^1 ast opus est caput illi μ^1 est caput est opus uno p^2 om. h. u. (gl. *operosus uno modo est idem quod intentus, et tunc dicitur de opera quod est intentio . alio modo operosus est plenus opere, et tunc dicitur de opus, quasi opere plenus.*). — 259. (sequitur in codd. U^4 G^1 uers. *Argutum breue sit cautum subtile sonorum.*). — 260. $U^{4.7}$ flexibile U^6 lēctū tibi monstrat p^1 lentum tibi dicat G^2 lentus tibi signat. — 261. M p^1 Ast . . . $U^{3.6}$ dicas p^1 dicis P R dices. — 262. U^6 G^1 p^1 Sitque U^5 homo (pro *tibi*) G^1 M lutolentus. — 263. P U^7 M p^3 lentusque. — 264. $U^{1.5}$ mitto ulixes (U^5 ulixe) $U^{2.3.4.6}$ G^2 mittit ulixes U^6 mictit ulyces. — 265. U^3 Tu mihi . . . 266. P Dentur in exemplis lectoribus haec tria dicta μ^1 Dantur in exempla lectoribus haec tria menbra $U^{2.3.4.5.6}$ Dentur in exempla lectoribus haec tria nota. abest hic uers. a codd. reliquis.

1. U^6 primo. — 3. $U^{1.2}$ M sum P R sim.

Causa duplex igitur pronominibus reperitur,
Cur sint inuenta, quarum tibi prima necesse est,
Altera commoditas: nam primae siue secundae
Quae sunt personae pluralia singula siue
Illa necessario nobis inuenta fuere,
Sicut sunt *ego tu* cum casibus, illaque uere
Quae sunt alterius personae commoditate
Esse inuenta reor, sicut sunt *iste* uel *ille*.
Namque notant de re pronomina semper eadem
Sermonem fieri, quod non de nomine dico.
Eiusdemque rei sit certa relatio causa,
Demonstratio uel discretio sunt quoque causae.
Nomina enim quamuis quid demonstrent referantue,
Confuse tamen hoc faciunt, pronomina certe.
Et quandoque tamen demonstrant nomina certe.
At nomen uere tibi significabit usiam,
Et tibi significat pronomen hypostasim ipsam
Dans intelligere, quod sit substantia mere.
Quaeritur et, quare proprio pro nomine poni

---

5. G^1 ergo. — 6. U^1 G^1 necesse (om. *est*) gl. cod. U^2: *causa necessitatis.* — 7. P natura (pro *nam*). — 8. G^2 persona. — 9. U^1 necessaria P R necessario P U^2 $G^{1.2}$ fuerunt. — 12. P $U^{5.6}$ reperta R inuenta U^3 ille uel iste. — 14. U^5 dicas G^1 dicam P R dico. — 15. p^2 sint (gl. cod. U^2: *īuentiōīs pronominū*). — 16. U^5 siue discretio p^1 seu . . . G^1 sint quoque causae U^2 sint tibi causae U^5 sunt tibi causae. — 17. P U^3 G^1 Nomina nam quamuis $U^{1.5.6}$ μ^1 Nomina quamuis enim $U^{2.4}$ G^2 $p^{1.2.3}$ Nomina enim quamuis U^7 Nomina . n . quamuis P $U^{1.4}$ G^1 M μ^1 quid demonstrant referantque U^2 quid demonstrent referantque (ue (al. m.)) $U^{3.6}$ quid demonstrent referantue U^7 G^2 p^2 quid demonstrant referantue p^3 quid demonstrant refe4tue U^5 demonstrantque referuntque p^1 demonstrant quid referantue. — 19. p^3 Sed quandoque tamen U^7 declarant U^1 G^1 p^1 om. h. u. — 20. G^2 μ^1 Et nomen uere tibi . . . U^2 Ad nomen proprie tibi . . . — 21. $U^{3.7}$ G^3 At tibi p^2 Sed . . . U^8 p^3 designat. — 22. U^5 p^3 quae sit U^6 quo sit $U^{1.3}$ G^3 quod sit P R quid sit $U^{2.3.5}$ substantia pura P R substantia mera (gl. *pronomen est pars orationis significans hypostasim, id est substantiam singularem mere, id est absolute, seu significans substantiam sub qualitate distinguibili, quae nihil aliud est quam modus intrinsecus qui haecceitas communis dicitur.*). — 23. U^2 Quaeritur hic . . .

Dicatur, cum pro reliquis saepe inueniatur.
Nobis est super hoc inuenta solutio duplex:
Ponitur in prima dicatur, id est reperitur,
Dicimus in reliqua, quamuis referatur ad illud,
Non tamen idcirco pro nomine ponitur illo,
Nam certum facit hoc, quod per se non facit illud:
Sic plane et breuiter est quaestio nostra soluta.
Curque *sui* careat recto, fit quaestio saepe,
Soluitur et uarie, poteris sic soluere primo:
He conuertis in *es*, si sit conuersio recta,
At si conuertas *hi*, sic statim facies *si*,
At si conuertas, prorsus statim facies *is*,
Sed neutrum facere uult concidentia uere.

---

26. reperitur (gl. cod. U^{2} *i. appellatio*). — 27. $U^{2.3.4.5.6}$ p^{1} Dicitur P R Dicimus (ad illud gl. cod. U^{2} *ad appellatiuum*). — 29. (illud gl. cod U^{2} *appellatiuum*). — 30. P *sit* quaestio nostra soluta codd. *est* . . . (gl. *Actor soluit dupliciter et dicit primo sic quod pronomen reperitur poni pro nomine proprio, sed non excluditur quin possit poni pro appellatiuo. Alia solutio est talis quod quamuis pronomen referat nomen appellatiuum tamen non ponitur pro illo appellatiuo, quia non refert illud prout est appellatiuum sed prout ponitur pro nomine proprio, quia semper in appellatiuo intelligitur suppositum : ut cum dicitur magister legit et ille disputat, hoc pronomen ille non refert hoc dico magister nisi prout ponitur ⟨pro⟩ quodam indiuiduo, ut Socrate uel Platone. unde oportet dicere quod tale appellatiuum non ponitur ibi sub appellatiui uirtute sed sub uirtute proprii. — — Dicimus igitur in reliqua, id est in secunda solutione quamuis referatur pronomen ad appellatiuum nomen, sicut homo currit et ille mouetur, non tamen ponitur pro illo appellatiuo sed pro illo intellecto per appellatiuum, scilicet pro indiuiduo sub nomine appellàtiuo intellecto, nam certum facit hoc, scilicet pronomen, quod per se non facit illud, scilicet appellatiuum.*). — 31. G^{2} Curue U^{6} fiet. — 32. G^{2} poteris sic dicere . . . — 33. P Eh conuertis in es U^{6} G^{2} E conuertis in s $U^{1.2.3.4.5.7}$ $G^{1.}$ μ^{1} p^{1} He conuertis in es M He greca conuertis in es $p^{2.3}$ He çonuertas in es U^{7} sit si conuersio tota G^{1} sic sit conuersio recta G^{2} si sit conuersio dicta p^{2} nō fit conuersio recta P $U^{1.2.3.4.5.6}$ M μ^{1} $p^{1.3}$ si sit conuersio recta. — 34. U^{3} hi tunc statim P $U^{4.5.7}$ p^{2} hy sic statim M μ^{1} p^{1} hy statim sic G^{1} hy statim U^{6} sic statim $U^{1.2}$ G^{2} p^{3} hi sic statim. — 35. P $G^{1.2}$ p^{3} Ac si conuertas . . . U^{5} Ac si conuertas si . . . $U^{1.2.3.6}$ $p^{1.2}$ At si conuertas . . . μ^{1} At si conuertis . . . U^{7} Hy si conuertas P $U^{1.3.5.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{2.3}$ prorsus (U^{6} prohors^{9}) statim facies is U^{2} prorsus statim facias is p^{1} statim prorsus facies is U^{4} M om. h. u. — 36. P coincidentia codd. concidentia.

Nec nouit casum sua reciprocatio rectum,
Uel quod apud Graecos *emaytoy* non habet illum.
Haec pronomina sunt quae primitiua uocantur
Haec *ego tu*que *sui* et *ille iste* uel *ipse* uel *hic is*.
Haec et simplicia sunt dicta modisque duobus:
Primo dicuntur haec simplicis esse figurae,
Hoc quoque respectu Graecorum dicitur esse,
Uel sunt simplicia, quia significatio simplex.
Haec quoque simplicitas ad possessiua refertur,
Nam persona duplex possessiuis reperitur.
Cetera sed septem deriuatiua uocantur:
Me. tu. suus noster uester nostras quoque *uestras*,
Quae deriuantur a primorum genitiuis,
Ac per simplicia fit mentio compositorum.
Quaeritur et, quare pronomina singula tantum
Ponimus in prima persona siue secunda,
Tertia cum per se teneat pronomina plura.
Ac sic soluitur hoc: quia prima secundaque solum

---

37. G^2 M p^1 Non nouit U^5 rectum — casum. — 38. P omothoi $U^{2.3.7}$ omothoy μ^1 omotoy U^5 homotoi p^3 homotoy U^1 omo itin G^1 omatoy M μ^1 omaytoy p^2 omaytoi G^2 amaytoi $U^{4.6}$ emaytoy U^3 non habet ipsum G^2 non habet ullum p^2 non habet illud. — 40. $U^{2.5.7}$ Hic ego tuque sui P $U^{1.3.4.6}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ Hec ego tuque sui P et ille iste uel ipse uel hic is G^1 $p^{1.2}$ et ille iste ipse uel hic is U^1 ac ille iste uel ipse uel hic is U^2 ac ille ipse iste uel hic is U^3 et ille ipse uel iste uel hic is U^4 M p^3 et ille ipse iste uel hic is $U^{5.6}$ ille uel ipse uel iste uel hic is U^7 ille ipse et hic is G^2 μ^1 ille ipse uel iste uel hic is. – 41. U^1 Haec quoque . . . U^4 Haecque . . . U^6 Hec et ſ͞plicia quia ſignificatio duplex. — 43. $U^{1.3.5}$ μ^1 respectu Graecorum P R Graecorum respectu. — 44. P U^7 M p^1 sint R sunt. – 46. persona duplex (gl. cod. p^1: *possessoris et possessionis*). — 47. $U^{1.7}$ G^2 Cetera sunt septem quae deriuata (U^7 deriuatā G^2 d'iuatīa) uocantur U^5 Cetera sunt septem deriuatiua uocantur G^1 Cetera sunt septem deriuatiua uocentur U^3 Cetera sunt septem quae possessiua uocantur P $U^{2.4.6}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ Cetera sed septem . . . — 48. $U^{4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 p^3 Me. tu. su. — 49. U^2 Que di'uantur de primorum genitiuis U^7 p^2 Quae diriuantur primitiuis genitiuis. — 51. M Quaeritur aut . . . — 53. U^3 teneat per se. — 54. P U^2 Ac si soluitur hec U^5 $p^{2.3}$ Ac sic soluitur hec G^1 M p^1 At sic soluitur hec U^3 Ac si soluatur μ^1 Ac si soluatur hec G^2 Hic si soluatur

Obseruare modum dicuntur significandi,
Nam discretiue et praesenter significare
Dicas, quocirca uox uni sufficit una,
Nec si sit praesens semper, tamen est quasi praesens.
Tertia multimode personam significare
Dicitur et uarie praesens absens prope longe,
Ac ideo plures uoces nanciscitur una,
In sola quoniam fieret confusio uoce.
Iste uel *hic* tantum demonstrant, *is*que *sui*que
Haec tantum referunt, demonstrant haec referuntque
Scilicet *ille ipse:* Cato currit et ille mouetur,
Ille uel ipse legit, uir currit et ipse mouetur.
Huius et *istius* est demonstratio distans,
Intellectiua *huius* et *istius* est oculata:.
'*Iste uir*, *hic animus*' sic debet dicere quiuis.
Contra personam primam contraque secundam
Is non discernit, uox ista *sui* facit illud.
Cuiuis personae per se bene iungitur *ipse*,

$U^{1.4.7}$ Ac sic soluitur hoc U^6 At sic soluitur hoc. — 56. $U^{2.4.5.6.7}$ G^2 M μ^1 $p^{1.2}$ discretiue praesenter. — 57. U^1 quod circa U^6 idcirco. — 58. P Nec si sit praesens tibi semper erit quasi praesens U^5 Nec si sit praesens, tamen est semper quasi praesens M Nec si sit semper praesens, tamen est quasi praesens p^2 Non si sit semper praesens, tamen est quasi praesens $U^{1.2.3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{1.3}$ Nec si sit praesens semper, tamen est quasi praesens. — 59. U^5 multimodis personas U^7 μ^1 persona (gl. *Hic soluit secundam quaestionem dicens quod uaria sunt pronomina in tertia persona, quia hn̄t uarium modum significandi, quia quandoque sc̄t rem praesentem quandoque absentem, quandoque prope positam, quandoque longe positam.*). — 61. U^5 μ^1 p^3 uoces plures. — 62. U^7 om. h. u. — 64. P referunt tantum U^5 demonstrant et referuntque p^2 demonstrent haec referuntque p^3 demonstrant haec referuntue. — 65. U^2 ipse ille U^5 et ipse mouetur p^2 et iste . . . — 66. $U^{1.3}$ Ille ē ipse lego U^4 Illeque ipse lego p^1 Ille et ipse lego U^5 Ille uel ipse lego U^2 Ille et ipse ego U^6 Ille c̄ ipse legit μ^1 Ille ē ipse legit p^3 Ille et ipse legit G^1 Ipseque lego P G^2 M Ille uel ipse legit U^7 p^2 om. h. u. (sequitur in P G^1 μ^1 distichon hoc: *Is suus ipse refert idem sed cetera monstrant* ‖ *Ille refert monstrat non facit hoc aliud.* idem distichon inuenitur in cod. U^3, sed praescriptum legitur 'uacat'. abest a codd. reliquis.). — 67. U^1 Huius et illius. — 68. G^1 — huius sunt, istius est . . . — 71. G^1 facit istud. — 72. P U^6 Cui⁹ personae μ^1 p^3 bene per se.

Quod minime *ille* facit nisi cum reliquo mediante.
Rem referas, de qua loquitur quis uel meditatur,
Rem de qua loqueris '*uir currit et ille mouetur*',
Aut meditans de quo dicas sic '*ipse mouetur*',
'*Sortes qui currit*' re et uoce relatio sic fit.
At si quis dicat '*semen qui Christus habetur*',
Re tantum ad semen, ad Christum uoce refertur.
Illud idem monstrant pronomina significantque,
At quod demonstrat non significat tibi nomen,
Nil quoque demonstrant aduerbia, sed modo citant.
Prima notitia fit, si demonstratio fiat,
Fitque secunda notitia, quando relatio fiet,
Cumque relatio fit, fit saepe notitia rerum
Tertia, ceu· si quis dicat '*qui proelia fecit*'
Is de quo prima praecessit mentio facta.
*Ipse*que quandoque pro *non alius* reperitur:
Si sic exponas, discretio dicitur esse.

---

73. $U^{2.5}$ facit ille. — 75. P $U^{5.7}$ G^2 M et ille mouetur G^1 et iste . . . R et ipse . . . — 76. P Aut meditans de qua tu dicas . . . U^6 Aut meditans de quo si dicas p^3 Aut meditans de quo sic dicas U^2 Aut meditans de quo dicis sic $U^{1.3.4.5}$ G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ Aut meditans de quo dicas sic G^2 Ac . . . U^6 G^1 et ipse mouetur G^2 iste mouetur P R ipse mouetur U^7 om. h. u. — 77. $U^{1.6}$ p^1 re uoce U^7 res uoce P R re et uoce U^1 relatio fit hic G^1 relatio fiet p^1 relatio fiat. — 78. p^3 Aut si . . . U^1 semen dicat. — 79. P $U^{2.3.7}$ G^1 M $p^{1.3}$ Re tamen . . . U^5 Ac tamen . . . U^1 Re tam . . . $U^{4.6}$ G^2 p^2 Re tm̄ . . . μ^1 Re tantū . . . (gl. *relatio fit dupliciter, aut secundum rem et uocem simul, ut sortes currit qui disputat, aut fit secundum rem tantum, ut si dicam semen tuum qui est xp̄s. qui refertur ad semen non ratione uocis sed ratione rei intellectae, quia in semine intelligitur xp̄s, quia semen et xp̄s idem sunt secundum rem.*). — 80. $U^{1.2}$ Id quod demonstrant pronomina U^5 Id quoque demonstrant pronomina G^1 Istud idem monstrant pronomina U^3 significant quod P R significantque (gl. *pronomina unum et idem demonstrant et illud idem significant.*). — 81. $U^{1.2.3}$ $G^{1.2}$ At quod demonstrat P R Id quod . . . — 82. U^4 scitant (gl. *aduerbia nihil demonstrant sed excitant tantum, ut ecce uir.*). — 83. $U^{1.2.4.5}$ $G^{1.2}$ si — fiet P R si — fiat. — 84. U^1 G^1 om. h. u. — 85. $U^{6.7}$ G^2 M $p^{1.2.3}$ om. alterum *fit*. — 86. $U^{1.3.5}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{1.3}$ seu si quis dicat $U^{4.7}$ M seu dicat si quis p^2 ceu ducat si quis U^7 qui praelia fecit P R quis . . . (repugnat haec lectio gl. M.). — 87. $U^{2.3.5}$ G^2 μ^1 p^1 proceſſit U^6 cōceſſit.

*Ipse*que multotiens fore pro *melius* reperitur:
Si sic exponas, tibi significantia fiet.
Ast ubicunque tibi fit significantia, semper
Si bene quis studeat discretio fiet ibidem.
At non conuertas, quia non conuertitur illud.
Hic est articulus et pro *quidam* reperitur,
Ut si quis dicat '*hominum stant hi, resident hi*'.
Hic quoque multotiens pro *talis* ponitur, ut si
Tu dicas '*haec herba meo reuirescit in horto*'.
Hic quoque demonstrat, quod saepe potest reperiri.
Deriuatiuis est significatio duplex,
Nam possessoris intrin. persona notatur,
Ast extrinsecus hinc possessio significatur.
Hoc utrumque *suus* numerum designat utrimque,
Ut '*suus illius*, *suus illorum*' bene dicis.
Sunt tria primae, sed solummodo quinque secundae,
Tertia quinque tenet inflexio, sed duo quarta.
Quaeritur a multis, quare pronomina gentis
Tantum formentur pluralibus a genitiuis.

---

90. P p^{1} Ipseque multociens reperitur fore pro melius U^{5} Ipseque pro melius quandoque reperitur G^{1} Ipseque multociens dic fore pro melius. — 91. U$^{5.6}$G^{1}μ^{1}p^{3} tunc significantia fiet G^{2} tuncque . . . — 92. U^{7}p^{3} Ac . . . — 93. p^{3} discretio dicitur esse. — 94. U$^{1.2}$G^{1} quia non conuertitur istud p^{3} quoniam non conuertitur istud U$^{4.6}$ quia non conuerteris illud μ^{1} qm non conuertitur illud P U$^{3.5.7}$G^{2}M p$^{1.2}$ quia non conuertitur illud. — 98. U^{4} hec herba meo uirescit in orto U^{6} erba hec modo reuiuiscet in orto (P et codd. '*orto*' sine aspiratione). — 101. U^{3}p^{1} intra (gl. *intrinsec*^{9} *i. determinate*) G^{2} intus U^{5}G^{1}M uocatur. — 102. U$^{3.6}$p^{3} Ac . . . G^{2}μ^{1}p^{2} At . . . P U$^{1.2.4.5.7}$G^{1}Mμ^{1}p^{1} Ast . . . U$^{2.3}$ huic U^{5} hiis P U$^{1.4.6.7}$G$^{1.2}$Mμ^{1}p$^{1.2.3}$ hinc. — 103. U$^{1.5.7}$G^{1}Mμ^{1} designat utrumque P p^{1} designat utrinque (gl. *dicit actor quod pronomen suus in singulari numero significat utrumque numerum, scilicet singularem et pluralem, et in plurali similiter.*). — 104. P U^{5}G^{1}Mμ^{1}p^{1} bene dices R bene dicis. — 105. U^{2} Suntque tria primae solummodo quinque secundae G^{2} sunt tantummodo p^{3} sed tantummodo P R sed solummodo. — 106. P U^{1} inflectio (gl. — — *dicit quod tria sunt pronomina primae declinationis, scilicet ego tu sui. quinque sunt secundae, scilicet ille ipse iste hic et is. tertia declinatio tenet alia quinque pronomina, scilicet meus tuus suus noster et uester. quarta duo tantum nostras et uestras.*). — 108. P U$^{6.7}$M p$^{1.2.3}$ formantur U^{3} ex genitiuis.

Huius causa rei sit *significatio*, namque
Gentem significant, quae multos colligit in se.
Sed quid obest gentile sui pronomen habere,
Cum sit utrobique numeri dominans utriusque?
Hoc respondemus, quoniam *dubitatio* causa est,
Nam dicendo '*suas*' nescis, cuius numeri sit.
Dicere uel poteris, quod pluralis genitiuus
Sumitur a primo, quocirca non habet illud,
Uel respectiuum quoniam sit siue relatum,
  Genti proprietas non ualet haec tribui.
Cuncta uocatiuo careant pronomina casu
Quattuor exceptis *noster nostras*que *meus tu*.
Cur possessiua quintum teneant sibi casum,
Quaedam quaestio fit, siue hoc possessio siue
Possessor faciat: facit hoc possessio, sed non
Possessor, quoniam possessio tertia semper,
Possessor uero primae et quandoque secundae,
Alterius quoque personae reperitur, et inde
Ad rem possessam sermonem dirigo, sed non
Ad possessorem: sic soluat quilibet istud.
Curque relatiua quintum pronomina casum
Non habeant, nostras haec quaestio uentilat aures.
Huius causa rei sit *demonstratio* quinti,
Per quintumque rei fit prima notitia semper,
Perque relatiuum semper dic esse secundam,
Non primamque rei: patet ergo quod ista repugnant.

---

109. M p^{1} Cuius . . . p^{3} est significatio. — 110. P $U^{1.3.6.7}$ M μ^{1} $p^{1.2}$ colligit $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ p^{3} continet. — 111. U^{4} G^{1} suus. — 113. $U^{5.7}$ Hic . . . $U^{1.7}$ $p^{1.3}$ causa (om. *est*). — 114. P U^{2} p^{2} nescit U^{1} p^{3} nescio U^{6} neſſcim^{9} (sic) P cuius numerus sit. — 118. $U^{2.3.4.5}$ Gentis U^{2} non ualet attribui U^{6} non haec tribui ualet unquam ($U^{1.7.}$ p^{2} om. uers. 115. 116. $U^{1.7}$ G^{2} M μ^{1} $p^{1.2.3}$ om. uers. 117. 118.). — 119. G^{2} p^{3} carent. — 120. U^{1} noster nostras meus et tu U^{3} nostras uestras meus et tu U^{5} nostras uester meus et tu G^{1} uestras nosterque meus tu p^{2} noster nostras meus tu. — 122. U^{6} G^{2} Quaestio fit quaedam U^{7} siue hic μ^{1} siue hec. — 125. $U^{1.5}$ primae quandoque. — 128. $U^{1.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} illud P R istud. — 131. P. et codd. Cuius . . . (scripsi Huius . . . ex similitudine loci superioris uers. 109).

Cur *ego* non habeat quintum quaeri solet istud:
Nos respondemus, quod prima loqui nequit ad se,
Uel quia personae primae est, contraque secundam
Est discretiuum: quinto sic ergo carere
Debuit obliquo, sibi cum contraria sint haec.

Cap. XV.

De uerbis primae coniugationis.

Uerbum quadruplici sensu credo uariari,
Sicut in his patet exemplis: '*uerbum caro factum*',
'*Uerba dat omnis amans*'. non sunt sine tempore uerba.
'*Demophoon, uentis et uerba et uela dedisti,*
Uela queror reditu, uerba carere fide'.
Tunc uacat intendit cum dico '*uacat rationi*',
Cum dico '*ratione uacat*' ratione carere est,
Tuncque notat uacuum cum dico '*uacat locus iste*',
Atque uacat per se dic significare licere.
Percontor notat id quod perscrutor per o scriptum,
Percunctorque per u dicitur esse moror.
Prorogo protelo procrastino sunt nota sensus
Eiusdem, tribus his prolongo connumerabis.
Assignare diem praefigere uel dare dicas,

---

135. U^3 p^1 illud. — 136. $U^{3.5}$ quia prima . . . U^6 qm̄ prima . . . — 139. U^2 Debent obliqui U^5 sibi nam contraria sunt haec M p^1 sibi cum contraria sunt haec P $U^{1.2.4.6}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{2.3}$ sibi cum contraria sint haec U^7 sibi contraria causa haec (uers. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136 absunt a cod. U^4).

1. $U^{2.3}$ G^2 M credo sensu U^4 deriuari. — 2. U^3 factum est. — 4. U^6 M p^2 Demofon P R Demophon P $U^{1.3}$ et uela et uerba U^2 uela et uerbaque U^5 et uerbaque uela U^7 et uerba uela $U^{4.6}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ et uerba et uela. — 7. U^1 om. *est*. — 8. U^2 $G^{1.2}$ M p^1 locus uacat U^3 ille — 9. P dicas μ^1 dat U^1 placere M p^2 om. h. u. (U^1 habet uers. 6. 9. 7. 8). — 10. $U^{5.6}$ hoc quod G^1 idem quod. — 11. $U^{2.4.6}$ Percuntorque. — 13. p^2 pronumerabis U^6 conumerabis P R connumerabis. — 14. $U^{1.2}$ G^2 μ^1 praefin-

Assignare tamen exponere dicimus esse.
Subiugo pessundo designat suppeditoque,
Suppeditoque tamen placet ut plerisque ministro.
Instauras, si quid destructi condis ad instar,
Restauras renouans quod restat more priorum.
Nōto notifico, nŏto scribo, nŏto reprehendo,
A nosco primum, nŏta sit caput exteriorum,
Primaque produci debet tibi syllaba primi.
Te uexo proprie dicas, sed nemo Latine
'*Iste laborat eum*' dicat, nec habetur in usu:
Est transitiuum prius, absoluitque secundum.
De multis oro dicas, in lite peroro,
Fratres exoro, Christum sapienter adoro.
Accusatiuo poteris nec non genitiuo,
    Quin ablatiuo iungere participo:
    *Participo rem re, participo*que *rei.*
Peierat affirmans, sed periurat sacra frangens,
Abiurat patriam nunquam rediturus in illam,
Adiurat uel coniurat quaerens dubium quid.
Cre. do. se. nex. iu. sto. la. mi. ue. to. fri. pli. ne. cu. so.

---

gere $U^{6.7}$ profigere P R praefigere (gl. *dies assignata id est praefixa uel determinata ad respondendum.*). — 15. G^1 pro exponere... p^2 disponere U^1 dicitur esse. — 16. P U^7 $G^{1.2}$ p^2 pessūdo R pessundo. — 17. G^1 placuit. — 20. P $U^{3.4.7}$ G^2 Noto notifico . . . U^5 G^1 Sit noto notifico . . . $U^{1.2.6}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ Dic noto notifico . . . (in cod. p^1 supra 'noto' scriptum legitur '*cā metri*'). — 21. P notat si. — 22. P debebit $U^{1.2.3.4}$ $G^{1.2}$ debet tibi $U^{5.6.7}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ deberet (sequitur in cod. U^3 uers. *At postremorum tibi corripienda duorum.* in cod. U^6 legitur: *At p⁹tei'o4 tibi sillaba sit breuianda.* in margine cod. U^7 inuenitur: *Ast prima posteriorum tibi sit breuianda.*). — 24. G^2 laborat te. — 25. $U^{1.2}$ G^2 $p^{2.3}$ prius P R primum. — 27. U^3 ueneranter (ł sapienter) P R sapienter. — 28. p^1 necnon poteris. — 29. $U^{1.4.6}$ Cum ablatiuo G^1 Cumque . . . P R Quin . . . (gl. cod. U^2: *ĩsuper pro etiam*). — 30. P U^4 participasque. — 31. U^3 Obiurat $U^{4.7}$ G^1 ad illam. — 33. U^6 et coniurat. — 34. P Cre. do. to. $U^{1.2.3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{1.2}$ $\overset{po}{\text{Cre.}}$ $\overset{mo}{\text{do.}}$ $\overset{co}{\text{se.}}$ || P se. ne. iu. $U^{1.2.3.4.6.7}$ G^2 μ^1 p^2 $\overset{o}{\text{nex.}}$ ($U^{4.6}$ μ^1 p^1 $\overset{xo}{\text{ne.}}$) $\overset{uo}{\text{iu.}}$ sto G^1 nex. $\overset{co}{\text{mi.}}$ sto || P sto la. mi. $U^{1.2.3.4.6.7}$ G^1 μ^1 $p^{2.3}$ $\overset{uo}{\text{la.}}$ $\overset{co}{\text{mi.}}$ $\overset{to}{\text{ue.}}$ ($U^{2.7}$ la. mi. $\overset{co}{\text{ne.}}$) G^2 la. $\overset{uo}{\text{iu.}}$ ue. || P ue. fri. ne. U^2 $\overset{no}{\text{to.}}$ $\overset{co}{\text{⟨pli.⟩}}$ $\overset{co}{\text{fri.}}$ $U^{1.6}$

Haec faciunt in ŭi uel in i, reliquis datur aui.
Si componatur cum nominibus plico uerbum,
Ultima praeteriti uox conformatur in aui,
Si praepositio coniungitur huic plico uerbo,
Praeteritum semper in ŭi finito licenter.
De neco dic aui, ferro necui, reliqua ui.
Qui superat uincit aut uiuit: Uirgilius sic:
'*Quid puer Ascanius? superatne? et uescitur aura . . .*'
Degrado depono uel tecum pignere certo,
Estque caput primi gradus, est et gratia summi.
Cāuillo fallo, pro perforo pono căuillo,
Dic caluo primi caput esse, cauumque secundi.
Qui mittit legat, moriens dando sua legat,
Legatus missus, legatum morte relictum.
Accusat maior, est incusare minoris,
Ast excusare proprium dicas utriusque.
Dic pro purgare uel pro circumdare lustro,
A primoque potest lustrum purgatio dici.

---

to. pli. fri. $U^{3.4.7}G^{1.2}\mu^1p^3$ to fri. pli. || P cu. so. $U^{1.3.4.6}G^{1.2}\mu^1p^{1.2}$
co bo no to
ne. cu. so. $U^{2.7}$ ue. cu. so. — 38. P Si praepositio iungatur huic plico uerbo U^5 Sed si iungatur praepositio plico uerbo $U^{1.2.3.4.6}G^{1.2}\mu^1p^{1.2.3}$ Si praepositio coniungitur huic (p^3 cum) plico uerbo U^7 Si praepositio conponitur huic plico uerbo. — 39. P U^1G^1 Praeteritum (G^1 — to) in ui semper finito licenter $U^{2.5}\mu^1p^{1.2.3}$ Praeteritum per ui semper . . . $U^{3.6.7}G^2$ Praeteritum semper in ui . . . U^4 Praeteritum semper per ui — 40. $U^{1.2.6}G^2p^{1.2}$ om. h. u. — 41. P et codd. uirgilius. — 42. P $U^{1.3.4.5}$ om. *et*. — 43. U^3 degradoque pignore certo U^4 degrado pignore certo (gl. cod. U^3: *ut faciūt caupones*). — 44. P U^3 Estque primi gradus $U^{1.2.4.6.7}G^1\mu^1p^{2.3}$ Estque caput primi gradus $U^5G^2p^1$ Estque gradus primi caput P esto gratia summi U^7 et gratia . . . G^2 et gratiaque . . . G^1 et sic gratia . . . p^3 est gratia . . . $U^{1.2.3.4.5.6}\mu^1p^{1.2}$ est et gratia . . . — 45. U^5 dico cauillo. — 46. $U^{3.4.5.6}G^1p^{1.2.3}$ Dic caueo (U^5 cauio) . . . — 47. U^6 moriens sua crimina legat. — 48. μ^1 missus est. — 49. U^7 incusareque mīres. — 50. P $U^{1.2.3.4.5.7}G^2\mu^1p^{1.2}$ Ast . . . U^6 At . . . G^1 p^3 Ac . . . P proprie dicatur uterque $U^{1.4.6}G^1\mu^1p^{1.2.3}$ proprie dicatur utrique (gl. cod. p^1: *9ueniat maiori et minori*) $U^{2.3.7}$ proprium dicatur utrique G^2 proprie dicatur utriusque U^5 proprium dicas utriusque. — 51. U^6 dic et pro . . .

Quod non sum simulo, sed dissimulo quod ego sum,
Assimilare bono, non assimulare laboro.
Tunc ego praeuaricor cum crimina uera repello,
Cui falsum crimen impono calumnior illum.
Pastor oues baculo mīnat, lupus ore mīnatur,
Hoc producatur, illud quoque corripiatur.
Mutuo credendo, sed mutuor accipiendo,
Mutuo dat nummos, sed mutuor accipit illos.
Accusatiuum regit insto simulque datiuum,
Insto dans operam tibi, te dum persequor insto.
Obsto cum consto doctrina supinat in atum,
    Cetera composita terminat ars in itum.
Strangulo suffōco, exstinguo suffŏco dicas,
    Quod bona sit ratio fauxque focusque probant.
A cio si dicas, axcītat tu bene dicis,
    Excītat econtra dicitur a cieo.
Fla. facit ardorem, sed fra. largitur odorem,
Ignis enim flagrat, sed poma recentia fragrant.
Occīdo dum labor, occīdo dum gladiabor.
Excubat in castris homo peruigil, incubat ornix,
Excubiaeque probant primum, probat incubus illud.

---

54. P p^{1} Assimulare bono $U^{1.2.3.4.5.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{2.3}$ Assimilare bono U^{6} Assimilare uolo P sed non assimlare laboro U^{4} G^{2} non dissimulare laboro $U^{6.7}$ non assimilare laboro $U^{1.2.3.5}$ G^{1} μ^{1} $p^{1.2.3}$ non assimulare laboro. — 55. U^{6} praeuarico U^{1} dum $U^{3.4}$ G^{2} crimine. — 56. $U^{4.5.6}$ $G^{1.2}$ $p^{1.3}$ calumpnior ipsum. — 58. U^{7} illud uero . . . 59. $U^{3.5.7}$ G^{1} Mutuo tradendo. — 60. U^{1} om. h. u. — 61. G^{1} simul insto regitque datiuum. — 62. U^{1} te cum persequor insto P $U^{2.3.4.6}$ $G^{1.2}$ μ^{1} p^{2} te dum . . . $U^{5.7}$ $p^{1.3}$ dum te . . . — 64. (sequitur in codd. $U^{4.5}$ uers. *Suffocat extinguit, suffocat guttura stringit.*). — 65. P U^{3} p^{2} Strangulo suffoco, pro extinguo suffoco dicas U^{7} G^{1} μ^{1} p^{1} Strangulo suffoco et extinguo (U^{7} p^{1} extingo) suffoco dicas $U^{4.6}$ Strangulo suffoco extingoque suffoco dicas $U^{1.2.5}$ G^{2} p^{3} Strangulo suffoco, extinguo suffoco dicas (U^{5} dico) sequitur in cod. G^{1} uers. *Suffocat extinguit, suffocat guttura stringit.* — 66. U^{4} faux et focusque. — 67. $U^{2.6}$ G^{2} excito μ^{1} exscito U^{5} p^{1} excitas G^{1} tu bene dicas. — 69. $U^{1.5}$ $p^{2.3}$ largitur P R designat. — 70. U^{3} uirencia $U^{1.3.5}$ μ^{1} fraglant. — 71. P $U^{2.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} p^{3} dum — dum $U^{1.3}$ $p^{1.2}$ cum — cum $U^{2.7}$ occidor U^{3} G^{1} occidar P R occido. — 73. P Excubiaque G^{1} Excubioque p^{1} illum.

Litem dant homines, obiurgantur mulieres,
Rixanturque canes, altercanturque sophistae,
Certant inter se pugiles pro laudis honore.
A cubo bas batum dicatur itumque supinum:
Sanus eo cubitum, male sanus uado cubatum.
Haec duo significat obseruo: sequor caueoque,
Haec in diuinis scripturis inueniuntur.
Si *rogat* addideris *con* congregat, *e* dat, *in* infert,
Prae praefert, *sub* substituit, *pro* protrahit, *inter*
Quaerit, *de* minuit, *ab* destruit, *ar*que superbit.
Quem uoco baptizo, quem quis uocat hunc trahit ad se,
    Ut mutet quadam conditione locum.
Milito militiam perago, sic conuenit esse,
    Si dicas equito, dicis equo sedeo:
Militis est primum, sed quisque potest equitare.
Qui uadat ille uadum transit peragrans equitando,
    Qui uadiat certo pignere dat uadium.
Scandalizare malum dicas exemplificare,
Scandalizoque tamen derideo dicitur esse.
Sunt in *eo* primae *screo be. me. cre. nau. cal. e. bal. la.*,
Et duo sunt quartae, sed cetera cuncta secundae.

---

75. P Rixantur. — 76. P $U^{1.2.5.6.7}$ G^{1} $p^{1.2}$ sub laudis honore $U^{3.4}$ G^{2} μ^{1} p^{3} pro . . . (gl. *propter laudem uel honorem et uictoriam obtinendam.*). — 77. P $U^{4.6}$ $G^{1.2}$ μ^{1} supino. — 78. U^{5} $p^{1.2}$ tendo cubatum P R uado. — 80. p^{1} in scripturis diuinis U^{7} inuenientur. — 83. P U^{4} G^{2} atque superbit U^{6} p^{2} adque . . . (sequuntur in cod. G^{1} uersus hi: *Qui sua pauperibus communicat erogat ille* || *Quique reis infert cruciatus irrogat ille* || *Qui meritis alios praecellit praerogat ille* || *Qui subconstituit alium sibi subrogat ille* || *Qui sua seque cupit p̄tēdere prorogat ille* || *Qui quaerit sibi de dubiis interrogat ille* || *Qui decus alterius dissoluit derogat ille* || *Qui mihi fraude sua bona destruit abrogat ille* || *Qui sibi dat quod ei non competit arrogat ille.*). — 84. P $U^{1.3.6}$ trahit ad se μ^{1} citat . . . $U^{2.4.7}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2.3}$ uocat . . . — 86. U^{2} G^{2} sic conuenit illi. — 87. $U^{2.4.6.7}$ Si dicis . . . P R Si dicas . . . (cf. uers. 67) U^{3} dicas equo sedeo. — 88. $U^{2.7}$ G^{1} p^{2} om. *sed.* — 91. U^{6} G^{1} p^{2} om. *malum.* — 92. U^{1} Scandalizo tamen derisio dicitur esse U^{7} Scandalizare quod tamen derisio . . . $U^{2.4.6}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{2.3}$ Scandalizo tamen derideo . . . — 93. P scre: be: me: cre: nau: cal: e: bal laque U^{5} screo be. me. cre. nau. cal. e. bal. la. R scre. be. me. cre. nau. cal. e. bal. la.

Experior laudo dicas probo significare,
Spectoque significat experior specio.
Iudico te damno, tibi iudico commoda quaero,
Accusatiuus damnat, prodestque datiuus.
Fulgurat hoc primum dic esse, tonatque secundum,
Fulminat extremum dicitur esse cadens.
Eructo dicas cum fit ructatio, tuncque
Eructo uere uerbum, si dixero quicquam,
Si quid abundarit, ructatio dicitur esse.
Libo, si liba degusto, liboque dicas,
Coram numinibus si tu libamina ponas.
Clunagitant homines, sed crisantur mulieres,
Crisarique tamen Sodomitica secta uidetur.
Palmito praetaxo, dic et praetaxo subarro,
Et tamen haec taxus est utriusque caput.
A careo casso fore dicas exinanisco,
A quatio quasso pro frango dicitur esse.
Laxo per x scriptum pro soluo dicitur esse,
Lasso per ss duplex dic significare fatigo.
Non primitiuum dicatur, sed speciei
Deriuatiuae dicitur esse noto.
Nōto prior longa dicas cognosco frequenter,
Cum nŏto correpta est prima notas facio.

---

95. U^{5} dico. — 96. $U^{5.7}$ G^{2} p^{3} spicio. — 97. P damno codd. dampno. — 98. P damnat codd. dampnat. — 99. P G^{2} hic (P habet uers. 99. 100. 97. 98). — 102. P cuiquam $U^{1.2.5}$ μ^{1} $p^{1.2.3}$ quicquam $U^{3.4.6.7}$ $G^{1.2}$ quidquam. — 104. U^{3} cum liba degusto U^{7} haec liba degusto U^{6} μ^{1} libo quoque dicas. — 105. U^{3} cum — ponis U^{4} G^{2} si — ponis p^{1} si pones P R si — ponas. — 106. U^{5} crisantur G^{1} crixantur P R crissantur. — 107. U^{5} G^{2} Crisarique . . . P R Crissarique P sodomita G^{2} uocatur (expuncto *uidetur*) U^{4} p^{3} uocatur. — 108. G^{2} dicas praetaxo subarro. — 109. P $U^{4.7}$ hic taxus (gl. cod. U^{1}: *tax⁹ ē q̄dam arbor qua tacta pereunt apes et inde dr̃ hoc adu̇bium dum taxat id est tantūmodo.*). — 110. U^{4} casso tu dicas . . . — 112. U^{1} om. h. u. — 113. P $U^{1.2}$ $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ per ss duplex R per s duplex ($U^{4.6}$ μ^{1} habent uers. 113. 112). — 114. $U^{3.5}$ G^{2} primitiue. — 116. U^{7} dico pro nosco frequenter $U^{4.6}$ μ^{1} dicatur nosco . . . — 117. U^{1} Cum nota correpta prima est U^{2} Cum nota correpta est prima U^{3} Cum nota correpta prima

Pernocto nocte, spatioque perendino lucis,
Tunc diuturno, si diuturnam fecero moram.
Excubo dum castra tueor, sed lucubro nocte
    Dum studeo, uigilo dicis utroque modo.
Ebrius hic titubat, nauis uacillat in undis,
    Inde domus fragilis nutat homoque senex.
Calculo cum lapide, digitali computo sorte,
    Et numero dicas qua ratione uelis.
Oscitat ore hians, halas quoque cum facis alas,
Os aperit ratio prior, altera brachia tendit.
Caelo dum sculpo lapides, celo cooperta,
A primo caeltes, caelum est a posteriori.
Si diuersificas bene remque reique recordor,
Tuncque rei cum pars tantum mihi scita recordor,
Tuncque recordor eam cum perfecte scio totam.

U^4 Cum noto correpta est prima U^6 Cum noto correpta prima P $U^{5.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{2.3}$ Cum noto correpta (U^7 corrupta) est prima p^1 Cum noto correpta sit prima G^1 faciet. — 119. P M $p^{1.3}$ Tunc diuturno U^1 Cumque diuturno U^2 Tuncque diutino $U^{3.7}$ G^2 Tuncque diuturno $U^{4.5.6}$ G^1 p^2 Tuncque diutino μ^1 Tunc diutino U^1 si diuturnam facere moram U^2 si diuturna fecero $\overset{\text{morā}}{\text{cuncta}}$ U^3 si diuturnam fecero moram U^5 si diuturna fero G^1 si diuturna fecero cuncta p^1 si diuturnam facio cunctam (gl. *i. morā*) P $U^{4.6.7}$ G^2 M μ^1 $p^{2.3}$ si (μ^1 ſ;) diuturnam fecero cunctam. — 120. μ^1 cum P $U^{1.4.6.7}$ G^2 $p^{2.3}$ lugubro. — 121. U^2 p^2 dicas. — 122. U^4 uacillat nauis. — 123. U^6 domus gracilis. — 125. G^2 om. h. u. — 126. P ora hians $U^{1.2.4.6}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ ora citans $U^{3.5.7}$ M μ^1 p^3 ore citans $U^{1.2.4.7}$ p^1 alat quoque cum facit alas P $U^{3.5.6}$ $G^{1.2}$ M μ^1 $p^{2.3}$ alas (G^1 halas) quoque cum facis alas. — 128. $U^{1.3.5}$ cum sculpo. — 129. U^5 A primo sit celtes, celum sit a posteriori μ^1 A primo celtes, celum dic a posteriori $U^{4.7}$ M p^2 a posteriore P $U^{1.2.3.5.6}$ $G^{1.2}$ μ^1 $p^{1.3}$ a posteriori (gl. cod. U^1: *celū dr̄ a celo las quia celat oīa p̄t' se ip̄m. a celo celas quod est sculpo pis quia sculptura est stellis.*). — 130. U^6 p^3 diuersifices P R diuersificas $U^{1.6}$ rem reique. — 131. p^3 Tunc rei . . . U^4 Tuncque rei cum pars tamquam modo scita recordor U^6 Tuncque rei tantum cum pars est s⟨c⟩ita recordor. — 132. U^6 cum perfecte scio ipsam (P habet uers. 120. 121. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 122. 123. U^2 habet uers. 120. 121. 124. 125. 122. 123. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. inter uers. 127 et 128 inserti inueniuntur hoc in codice eadem manu scripti uersus hi: *Oscito singulto*

Exsultans gaudet proprie, exaltansque superbit,
Primum de salio, reliquum dicatur ab alto.
Te rigo dico bene, sine casu roro sequente,
Est transitiuum prius, absoluitque secundum.
Hoc meditor firmo, sed non hoc cogito laudo,
Primum iustorum solet esse, sequensque malorum.
Quem ueneror decŏro, quem pulchrum reddo decōro,
Principium primi decus esto, decorque secundi.
Exspirat moriens homo, suspirat gemebundus,
Tunc homo conspirat, si coniuratio fiat,
Aspirat siue potius respirat anhelans,
Et tamen aspirans quandoque fauere uidetur,
    Admonet inspirans uiuificatque frequens.
Hic moror aio bene, moror illos et moror a te,
Actiuum neutrum sic est communeque uerbum.
Asportas remouens, apportas si mihi praebes,
Implicat importans et supportans homo tollit.
Quisquis amicatur nobis est noster amicus,
Cautus amicat eum sibi, quem prece reddit amicum,
Ast inimicatur nobis inimicus apertus,
Iste sibi uerbis socios inimicat acerbis.

---

sb⁹nuto nauseo st'to || *Glutto mastucans hio tussio ructo sc'oq;*). — 133. U^1 μ^1 p^3 Exultans gaudet, exaltans atque superbit U^4 proprie gaudet. — 134. U^6 dat salio U^3 dicetur. — 136. P $U^{4.5.6}$ $G^{1.2}$ μ^1 primum. — 137. P Quod meditor firmo, sed non quod cogito laudo. — 139. U^7 quem reddo pulchrum. — 140. G^2 decus est decorque p^1 decus est decor esto . . . (sequitur in cod. U^2 uers. *Hunc homines decorant quem uestimenta decorant.*) — 141. U^3 Exspirans moritur . . . p^1 suspirat moribundus U^6 suspirat gemibundus P R suspirat gemebundus. — 142. P conspirat homo. — 143. U^3 Asspirat pocius ueniens respirat anhelus U^5 Aspirat pocius siue . . . — 145. (sequitur in cod. U^1 distichon hoc: *Mens spirat, suspirat amans, conspirat iniquus* || *Respirat fessus, ex. obit, asque fauet.*). — 146. U^1 moror illum. — 148. P U^2 Asportas remouens $U^{1.3.7}$ $G^{1.2}$ μ^1 p^1 Asportans remoues M $p^{2.3}$ Asportans remouens $U^{4.5.6}$ Asportans remouet P $U^{1.2.3.5.7}$ G^1 M $p^{1.2.3}$ apportas si mihi praebes G^2 μ^1 apportans si mihi praebes $U^{4.6}$ apportans sit mihi praebens. — 149 U^6 sed subportans homo tulit (U^2 habet uers. 133. 134. 141. 142. 143. 144. 145. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 148. 149. 146. 147.). — 150. P M p^1 Si quis R Quisquis. — 152. U^1 nos.

Impetro quid dicto prius et mox perpetro facto,
A patro uerbo sumit utrumque caput.
Hocque patro uerbum duo significabit in unum,
Patro luxurio, patroque perficio.
Obsŏnor iratus, obsōnor nocte fit esus,
Ientamus mane, cenamus uespere facto,
Tertia prandere postulat, ut solitum est.
Uescitur at nona merenda messor in hora.
Conspĭcor aspicio, conspīcor colligo spicas,
Tunc ego despīcor cum spicis extraho grana,
Despĭcor at proprie dico cum specto deorsum.
Gratulor est laetor et gratulor est ago grates,
A grato primum dicas, a grate secundum.
Dicitur exsquamo nec non exentero pisces,
Pullos dimembro, pullos euiscero dices.
Gaudens exsultat, contradicensque resultat,
Hoc ablatiuum poscit, reliquumque datiuum.
Obpilat ora pilo claudens, obturat at ille
Aures cum ture, quod ab antiquo solet esse.
Inter se screo siue creo diuersificantur,
Iactans sputa screat, res deus ipse creat.
Haec dico significat: confirmo copulo sacro.
Exstinguens necui pecudem, feriensque necaui.
Pignero suscipiens, impignero pignera tradens,

154. p^3 et post . . . — 155. M sumit utrumque nomen. — 156. U^6 μ^1 in uno. — 158. U^1 osono M obsono p^1 obsompnor. — 159. U^6 p^2 Iantamus P R Gentamus. — 160. $U^{5.6}$ sibi postulat. — 161. U^3 in agro U^6 merendat fossor in ora (U^1 habet uers. 160. 161. 159). — 163. G^2 detraho. — 164. P Despicor ac ipse proprie cum . . . (P $U^{1.2.3.4}$ G^1 M $p^{1.2}$ habent uers. 163. 164. 162). — 168. U^2 M p^1 demembro G^2 porcos euiscero dicas $U^{3.6.7}$ G^2 $p^{1.2}$ pullos euiscero dicas P R pullos euiscero dices. — 170. U^4 reliquum poscitque. — 171. P $U^{2.3.4.5.6.7}$ G^1 μ^1 $p^{2.3}$ Opilat G^2 Opulat U^1 M p^1 Oppilat (*Thurot* pag. 522 uers. 28: 'Obpilat per b et p scribitur.'). $U^{1.5}$ ore U^3 obdurat. — 173. P U^2 G^1 M μ^1 p^1 Inter se screo siue (G^1 seu) creo diuersificantur $U^{4.6}$ Inter se screo seu creo sic diuersificantur p^2 Sic inter screo siue creo diūffificatur (sic) $U^{1.5.7}$ G^2 p^3 Inter se creo siue screo diuersificantur (p^3 — catur). — 175. $U^{1.3.4.5.6}$ G^1 signat. — 177. U^1 Pigno

Pignero dum capio, dum pignero pignera trado,
Pignerat haec locuples quae pauper pignerat illi.
Irrītat euacuat, irrītat prouocat iras.
Scrutor ut experiar, ut sanem uulnera rimor,
  Sciscitor inquirens quae noua scire uolo.
Inuestigo sequens profugi uestigia furis.
Elongas mihi res, prolongas quod dare debes.
Cunctatur replicans uaga uerba, pigerque moratur.
Si quid diuidimus membratim tunc laniamus,
  Quando membra secas tunc eadem laceras.
Denotat allego causor confirmo iuuoque.
Solor solamen dono, solor quia solus
Efficior, primum deponit et hoc patiatur.
Supparo cum rugo pannum, supero quoque uictum,
Hoc uerbumque paro cum sub caput est utriusque.

---

suscipiens U^{5} Pignora suscipiens U^{7} Pignera suscipiens p^{2} Pignoro suscipiens P $U^{2.3.4.6}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{1.3}$ Pignero suscipiens P U^{5} M μ^{1} $p^{1.2.3}$ impignoro pignora tradens U^{3} inpignoro pignora trado $U^{1.4.7}$ G^{1} impignero pignora tradens G^{2} impignero pignora trado U^{6} que ipīgnero pīgne tradēs. — 178. P $G^{1.2}$ M p^{1} Pignoro dum capio U^{6} Pignore . . . $U^{1.2.3.5.7}$ $p^{2.3}$ Pignero . . . P U^{6} $G^{1.2}$ M $p^{1.3}$ dum pignoro pīgnora trado U^{1} dum pignoro pignera sumo U^{2} dum pignore pignora sumo U^{3} dum pignoro pignora fero U^{5} dum pigno'a pignōr f'mo p^{2} dum pignoro pignora firmo U^{7} dum pigno'a pigne'a ||| U^{4} om. h. u. μ^{1} litteram initialem tantum habet. — 179. P $U^{1.3}$ p^{3} Pignerat — pignorat U^{4} Pignerat — īpignorat G^{2} μ^{1} Pignorat — pignorat U^{6} Pīgnorat — pīgnorat U^{5} Pignerat — pignerat p^{1} Pignerat — inpignerat $U^{2.7}$ G^{1} M p^{2} om. h. u. (G^{3} habet uers. 179. 178). — 180. U^{1} G^{2} irritat prouocat iram U^{6} irrito prouoco rixas P R irritat prouocat iras. — 183. U^{1} om. h. u. in cod. U^{2} ante uers. 181 inuenitur al. m. scriptus. — 184. P U^{7} G^{2} p^{2} quod dare differs G^{1} quod mihi differs $U^{1.3}$ M μ^{1} $p^{1.3}$ quod dare debes $U^{2.4.5.6}$ que dare debes (sequitur in cod. U^{4} uers. *Si nō prolōgas cito pbens munera bis das.*). — 185. μ^{1} implicans U^{7} uana. — 186. U^{6} p^{1} dilaniamus G^{1} dislaceramus P R tunc laniamus. — 187. U^{2} Sed cum membra secas. — 188. μ^{1} firmo quoque iuuo G^{2} confirmoque iuuo. — 189. U^{2} solorque solus $U^{3.5.6}$ $G^{1.2}$ solor quoque solus. — 190. U^{2} Efficiat — deponit. — 191. U^{4} Supo — ſuparo G^{2} Supo — ſupo μ^{1} Suparo — suparo P U^{6} G^{1} cum pannum rugo $U^{1.3.5.7}$ G^{2} M μ^{1} $p^{1.2.3}$ cum rugo pannum U^{4} cum rugo pannos U^{2} dum rugo pannum U^{6} supparo quoque pastum. — 192. P $G^{4.6}$ G^{2} Hoc uerbum paro . . . U^{2} om. h. u.

Efferat hic hostem signat quod terret eundem,
 Efferat at per se deuenit iste ferus.
Accusat semper onero, sed pondero per se
Ponitur, huic pondus fons est, onus est caput illi.
Cum pasco curo, sed cum considero curo,
Cum medeor curo, simul haec tria significabit.
Consto saepe notat pretium, consto quoque saepe
Pro perseuero reperitur proque simul sto.
Angusto stringo dicas, angustio pono
Inter pressuras, haec sunt poenale locale.
Delȳro discordo, delīro deuio dicas,
Est lȳra fons primi, caput est quoque līra secundi.
Nil de composito retinet uenundo supino,
Sicut et hoc nomen semis, sunt haec duo tantum.
Dico cum tribuo concedo uoce sub una,
 Hoc uerbum do das haec tria significat.
Praesto praeualeo dicas, praesto quoque dono,
Praestoque saepe solet accommodo significare.
Ad pulli pastum proprie tenet hoc sipo uerbum,
 Suboque porcorum pertinet ad coitum.
A sipo composita sunt obsipo dissipo dicta,
 Obsipo spargo notat, dissipo diuidere.

---

193. M cum terret . . . — 194. P U^{6} ac per se G^{1} hac per se U^{7} denotat esse ferus M p^{3} deuenit inde ferus. — 195. $U^{1.2.4.6.7}$ $G^{1.2}$ M $p^{1.2}$ honero. — 196. U^{7} M p^{1} est fons $U^{1.6.7}$ p^{2} honus caput illi G^{1} honusque caput illi U^{2} p^{3} onus et caput illi. — 197. U^{3} Quem pasco curo, sed quem . . . P $U^{2.3.4.5.6}$ G^{1} μ^{1} $p^{1.3}$ desidero. — 198. P U^{6} G^{2} μ^{1} p^{1} significabit R significantur. — 199. U^{3} Constat P natat p̄cium. — 200. P pro simul sto. — 202. U^{2} μ^{1} sunt haec P R haec sunt. — 203. U^{5} G^{2} deliroque. — 204. U^{7} caput est liraque secundi G^{2} caputque lira secundi. — 207. P contribuo. — 208. G^{2} ſig̃bit. — 211. P $U^{2.4.5.6.7}$ μ^{1} p^{1} proprie tenet hoc supo uerbum U^{1} proprie pertinet hoc supo uerbum U^{3} proprie (quoq; al. m.) pertinet hoc supo uerbum G^{2} hoc pertineat supo uerbum G^{1} tibi pertinet hoc sipo uerbum M proprie attinet (tenet al. m.) hoc supo uerbum p^{2} proprie atinet hoc sippo uerbum p^{3} proprie actinet hoc supo uerbum. — 212. U^{1} Subo . . . — 213. U^{7} A sipo . . . μ^{1} A subo . . . p^{2} A suppo . . . P R A supo . . . — 214. U^{3} Dissipo diuidere, spargo notat obsipo uere. —

Si iuuat actiuum fuerit, tunc auxiliatur,
Impersonale si sit, delectat ubique.
Allactat puerum, quem mater ad ubera ponit,
Ut lac sugat ab his, ablactat eum remouendo.
Sol radiat mucroque micat fulgurque coruscat,
Cum fulgur supra nos paret fulgurat aether.
More catelli qui loquitur sic ille catellat,
Hic tibi catillet, mulierem qui pede tangit.
Impedit intricat nec non inuoluere signat,
    Extricatque sapit expedit atque aperit.
Praestŏlor exspecto, praestōlor quaerere dico.
Mussat qui dubitat, mussat qui murmurat idem.

Cap. XVI.

De uerbis secundae coniugationis.

Dicit aue ueniens tibi iure ualeque recedens,
Hoc uerbum salue comprendit aueque ualeque.
Caelestem dat aue mihi significare salutem,
Humanamque uale, salue designat utrumque.

---

215 U^1 fiet U^2 fiat U^4 fuit U^6 sit P R fuerit U^1 auxilietur. — 217. U^7 ponit P R portat. — 218. U^1 cum remouetur (sequitur in cod. U^3 uers. *Lacteo lac sugo, lacto lac praebeo nato*). — 220. P U^7 G^1 μ^1 p^2 Cum fulgur supra nos paret fulgurat ether $U^{4.6}$ G^2 p^3 Cum fulgur supra nos paret tunc fulgurat ether (U⁶ aer) $U^{1.3}$ Cum fulgur supra nos apparet fulgurat ether U^2 Cum fulgur super nos ap (al. m.) paret fulgurat ether U^5 Cum fulgur super nos apparet fulgurat ether M p^1 Cum fulgur super nos paret fulgurat ether. — 221. U^7 G^1 M p^1 sic iste catellat. — 222. $U^{1.2.3.4}$ μ^1 catillet U^7 tytillat P R catillat μ^1 qui pede pulsat. — 224. U^1 atque aperit μ^1 ac reperit P R aut aperit. — 225. U^6 dicas.

1. P $U^{4.6}$ G^2 μ^1 p^3 de iure. — 2. P U^6 G^2 M $p^{2.3}$ comprehendit. — 3. P dat — tibi G^1 p^1 dic — tibi $U^{2.3.5}$ G^2 μ^1 p^3 dat — mihi $U^{6.7}$ p^2 dic — mihi U^4 mihi dic signare aue salutem P significari G^2 signare U^2 G^1 designare U^1 M om. h. u. — 4. P U^6 salue comprehendit utrumque

Callet durere denotat et sapere,
Callidus et callus haec duo uerba probant.
Si largiturus mihi sis aliquid, mihi spondes,
At pro me spondes, si sis pro me fideiussor.
Exhibet hoc uerbum designat quattuor ista:
Demonstrat, praesentat, alit, pariter dat abunde.
Confiteor cum uox respondet ad intima cordis,
Sed fateor cum lingua sonat quod corde refuto.
Arcet qui remouet, et cogere dicitur arcens,
Estque acuens arcens, unde hoc arconius exit.
Resplendens ardet, quicunque irascitur ardet,
Ardet qui properat, ardet quicunque crematur,
Ardet mens, ardet clipeus, domus ardet et ignis,
Haec cupit, *hic* splendet, *hic* urit et uritur *illa.*
A careo cassum dicas caritumque supinum,
A cassu cassus uenit, a caritu cariturus.
Apparens pāret et qui bene pāret oboedit,
Ast in utroque solet produci syllaba prima.
Horreo pro ueneror reperitur et horreo saepe
Illud quod terret significare solet.

---

p^1 salue comprendit . . . U^3 salueque designat . . . R salue designat . . . U^1 M om. h. u. — 5. P $U^{3.6}$ p^2 Calleo R Callet P notat. — 6. U^1 haec duo uerba P R haec duo sensa. — 7. p^3 dare spondes. — 8. P $U^{3.7}$ Ac U^5 Et M p^1 Aut U^6 si pro me sis. — 9. $U^{1.2}$ M $p^{1.2.3}$ Exibet U^6 Exibus $U^{1.2.4.6.7}$ μ^1 p^2 demonstrat. — 11. $U^{1.2}$ dum P R cum. — 12. U^3 sed mente refuto p^2 quod mente refuto. — 14. P $U^{3.7}$ $p^{2.3}$ Atque acuens arcet $U^{1.4.5}$ G^1 M p^1 Atque acuens arcens U^2 Ac acuens ardet U^6 Est arcens acuens μ^1 Est acuens arcens G^2 Est acutus arcens P U^7 p^1 unde hic arconius exit G^1 μ^1 p^3 unde hic archonius exit U^5 unde hīc arconius exit G^2 ut hīc arconius exit U^1 unde hoc arconius exit U^2 unde hoc arconius extat U^4 unde hoc archonius exit M U^3 unde hoc arconius (U^3 archonius) exit p^2 inde archonius exit U^6 nom̄ hic artauus exit (gl. marg. cod. U^1: *Archoni⁹ ē ac'uus blandi* [leg. *bladi*] *acut⁹ ī sūmo ul est proprie massa feni quod coadunatur in pratis et ē acuta desuper.*). — 15. U^1 Resplendet . . . — 16. U^3 ardet quoque quique, — 18. P et hic urit codd. om. *et* U^1 om. u. 17 sq. — 19. $U^{3.4.7}$ G^2 M μ^1 p^1 supino U^6 suppino P R supinum. — 21. P $U^{3.5}$ paret — parit U^1 pariet — parit. — 22. P U^3 G^1 $p^{1.3}$ Ac M Hac $U^{1.2.4}$ G^2 μ^1 At $U^{5.6.7}$ p^2 Ast U^1 debet. — 23. U^2 uereor (ex corr.) U^1 ac horreo. — 24. U^7 Istud.

Assidet intendit atque assidet assimilatur:
Assidet insano, medicus simul assidet aegro.
Actiuum liceo passiuum significabit,
Passiuum liceor actiuum significabit:
Non licet asse mihi qui me non asse licetur,
Diues in orbe licet, miserum sed nemo licetur.
Paenitet et taedet miseret piget ac pudet ista
Accusatiuos poscunt simul et genitiuos,
Natura primum, sed transitione secundum.
Pro speculor dicas et pro defendo tueri,
Et tuitus primo tribues, tutusque secundo,
Saepe tamen tuor hoc uerbum reperitur in usu,
A quo composita sunt contuor intuor ista.
Indulges cum tu condonas aut operam das,
Da casum primo duplicem, solumque secundo.
Deuoueo dicens *de* priuat et auget ibidem,
Augens promittit, at si priuat maledicit.
Promouet exaltat, abigit quoque promouet, inde
Dicitur interdum '*promotus in acolythum sum*'.
Si ualet hic moritur, et si ualet hic ualidus fit,
Qui ualet ille potest, defectiuumque salutat,

25. P $U^{1.2.4}$ $G^{1.2}$ ac assidet p^{3} simul assidet M assimulatur P R assimilatur. — 26. U^{3} medicus bonus U^{4} medicus pius. — 28. $U^{1.5}$ G^{2} om. h. u. — 29. U^{1} om. h. u. (gl. cod. U^{2}: *licet i. apreciatur . licetur i. apr‹ciat.*. — 30. G^{2} μ^{1} in urbe $U^{1.5}$ p^{1} om. h. u. (U^{2} babet u. 27. 30. 28. 29). — 31. U^{6} ac taedet $U^{1.6}$ μ^{1} piget ac pudet $U^{2.4.5.7}$ G^{2} piget et pudet P R pudet et piget. — 32. U^{2} Accusatiuum iungunt simul et genitiuum U^{6} Accusatiuos sibi poscunt et genitiuos P R Accusatiuos poscunt simul et genitiuos. — 33. P Naturam (Idem tres uersus inueniuntur initio cap. XXVII.). — 34. P $U^{4.5}$ G^{1} dicas $U^{1.2.3.7}$ M $p^{1.2}$ dicis U^{6} G^{2} μ^{1} p^{3} dices (antecedit hunc uers. in cod. U^{5} uers. hic: Dic tuor inspicio, tueor defendere dicas. in cod. p^{3} legitur uers. hic: Dic tuor inspicere, simul et deffendere fertur. in cod. U^{1} excipit uers 34 uers. hic: Dic tuor inspicere, tueor defendere fertur.). — 35. P $U^{2.4.5}$ G^{2} μ^{1} $p^{2.3}$ tribues U^{1} G^{1} tribuens $U^{3.6.7}$ M dices p^{1} dicis μ^{1} et tutus. — 40 U^{1} M p^{1} dicens U^{7} dicas P R dices. — 41. $U^{1.6}$ μ^{1} Auget P R Augens P ac si $U^{1.4.6}$ G^{2} μ^{1} p^{1} aut si. — 42. exaltans. — 43. P $U^{1.2.6}$ G^{2} in acolitum sum U^{3} in acolitatum U^{4} in accolitatum. — 44. $U^{6.7}$ sed si $U^{6.7}$ G^{2} ualidus est P R ualidus fit. — 45. U^{4} μ^{1} ipse U^{7}

Et quandoque ualet pretium dat uenditionis,
    Accipitur ualeat pro queat et pereat.
Maereo producas primam, pro tristor habetur,
At mereor breuies primam, pro seruio fertur.
Maestus sum primo, meritus sum iunge secundo,
Et quandoque tamen in praeterito merui do,
Lucanusque tamen: '*castrorum in plebe merebat*'.
Si iungas oleo *sub* crescit et *in* solitum dat,
Ad cremat et crescit, *ab* delet, *re* bene spirat,
    Non redolet sed olet quod redolere solet.
Hostibus insideo, medicus pius assidet aegro,
    Subsidet hic caro, praesidet ille solo,
    Obsidet hic muro, considet ille loco.
Fragmentum mensae tibi dicatur residere,
Unde et residuum non nunquam dicitur illud.
Arrides dilecto, derides inimicum,
Si dicas recte, subridet amator amicae.
Denotat haec torret: uoluit uertitque crematque,
Sic ergo iungas: aqua torret, id est aqua uoluit,
Fatum torret, id est uertit, torret cremat ignis.
Haec adolet signat: crescit cremat et quoque mactat.
'*Tura adolete focis*', infans dicatur adultus,
Debemusque deis uitulos adolere supernis.

---

iste. — 46. U^2 Et quandoque tamen precium nota uenditionis U^7 M p^2 om. h. u. — 47. $U^1 \mu^1$ ac pereat. — 48. P Mereo producas prima p^1 Meret producat primam $p^{2.3}$ Meres producas primam U^6 sic tristor habetur. — 49. P U^1 Ac $U^{2.6}$ primam breuies. — 51. $U^{2.4}$ dat. — 52. U^1 Lucanus dum . . . p^2 om. h. u. — 53. $U^1 \mu^1$ iungis U^6 iungit $U^{4.6}$ solidum. — 54. M p^1 et ab. — 55. U^5 sed dolet. — 56. P pius medicus. — 57. U^2 considet ille solo U^3 M praesidet ille loco. — 58. U^4 G^1 $p^{1.3}$ muros U^6 G^2 murum P R muro U^3 considet ille solo. — 60. $U^{2.6}$ Indeque p^3 Undeque P R Unde et $U^{2.5.7}$ G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ dicitur illud U^6 dicimus esse P R dicitur esse. — 61. U^8 Arrides caro, sed derides . . . $U^{2.4.5}$ Arrides dilecto, sed derides . . . U^7 Arrides dilecto, et derides . . . U^7 inimicos. — 62. U^1 Si recte dicas . . . $U^{1.6}$ p^3 amicus amicae U^7 G^1 amicus amico. — 64. $U^{1.6}$ G^2 μ^1 iunges. — 66. $U^{1.3.4.5.7}$ $p^{1.2.3}$ cremat quoque mactat U^2 cremat h' q̊; mactat. — 67. U^2 Thura cremate . . . U^7 Thura adolemus . . . — 68. P Debemus.

Nos reueremur maiores hostesque ueremur,
Est uereor timeo, reuereri dic uenerari.
Gemma nitet, sidus fulget, candelaque lucet,
Aurum resplendet, uictor certamine pollet.
Tunc fleo cum lacrimas emitto, lugeo uultum
Insinuans tristem, sed tristi maereo mente.
Haec septem sola tantummodo neutra secundae
Praeteritum faciunt in ŭi, diuisa supina
Nec perdunt, sicut *careo pateo ualeo*que,
Et pariter *doleo noceo placeo taceo*que.
Nam caritum siue cassum passum ualitumque,
Et dolitum nocitum placitum tacitum scio uere.
Per *pla. ca. ta. pa. do. ua. no.* potes ista uidere.
Hoc uerbum saepe *placeo* neutrum reperitur,
Et defectiuum sine persona reperitur.
Paenitet hoc uerbum dic praeteritis fore tantum,
Sed *piget* et *taedet* istaec duo uerba uicissim
Dic de praeteritis, praesentibus atque futuris.

---

70. U^{3} p^{2} Ast uereor . . . G^{1} M μ^{1} Et uereor . . . U^{1} om. h. u. (uers. 71 antecedit in codd. $U^{1.5}$ uers. hic: Est splendens renitens [U^{1} retinens] contradicensque renitens.). — 73. P lugeo tristem codd. lugeo uultum. — 74. P Insinuans uultu sub tristi: mereo mente U^{1} μ^{1} Insinuans tristem sed tristi mereo mente R Insinuans tristem sub tristi mereo mente. — 76. P $U^{1.2.4.7}$ G^{2} M $p^{1.2.3}$ diuisa U^{5} diuisas R diuersa. — 77. $U^{2.6}$ M p^{1} Non perdunt P R Nec perdunt U^{1} G^{2} μ^{1} pateo careo ualeoque U^{6} pateo ualeo careoque G^{1} careo taceo placeoque M taceo pateo ualeoque P R careo pateo ualeoque. — 78. P $U^{3.4.5}$ G^{2} p^{1} doleo noceo placeo taceoque U^{1} doleo placco taceo niteoque U^{2} μ^{1} $p^{2.3}$ doleo noceo taceo placeoque U^{6} doleo placeo taceo noceoque U^{7} placeo noceo doleo taceoque M noceo doleo taceo placeoque G^{1} om. h. u. — 80. P $U^{2.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{2.3}$ tacitum placitum $U^{1.3.4.6}$ M p^{1} placitum tacitum U^{5} om. h. u. — 81. P pla. ca. pa. do. ua. no. ta. p^{1} pla. ca. pa. do. ua. no. (om. *ta.*) U^{1} μ^{1} pla. ca. no. ta. pa. do. ua. G^{2} pla. ca. no. pa. do. ua. (om. *ta.*) U^{2} pla. ta. ca. pa. no. ua. do. U^{3} pla. ca. ta. pa. do. no. ua. $U^{4.5.7}$ M p^{2} pla. ca. ta. pa. do. ua. no. p^{3} pla. ca. ta. do. ua. no. (om. *pa.*) G^{1} pla. ca. ta. do. ua. no. pa. U^{6} pla. ta. no. ca. pa. do. ua. potes ita uidere. — 85. $U^{3.5}$ M $p^{1.2}$ ac taedet U^{2} atque . . . $U^{5.7}$ μ^{1} istaec duo iuncta uicissim U^{2}M ista duo iuncta uicissim $U^{4.6}$ ista duo uerba uicissim P R istaec duo uerba uicissim.

Asperitas squalet quia non est plana, sed inde
Feruor Apollineus hominum facit ora calere.
Nos exoptando, nos promittendo uouemus,
Non sua quisque uouet, domino quoque nostra uouemus.
Multa uidentur, non ideo tamen illa uidentur,
Hoc etiam uerbum praebere obstacla uidendi
Significat, quandoque tamen discernere uisu
Signat, et illud idem quandoque quod assimilari,
Atque facultatem designat habere uidendi,
Sicque licet somnum capiam non cesso uidere.
Torreo cum placeo, quamuis ab eis cadat in dus
Nomen, utrumque tamen ex se facit esse supinum.
Composita a uideo ualeoque simul superaddas.
Mulgeo dat mulsi sicut dat mulceo mulsi,
Dat mulcere suum sicut mulgere supinum:
Quod probo, nam mulsum sibi sumpsit utrumque supinum.
Eiusdem sensus sunt pertinet attinet ista.
Qui parce uiuit nec abutitur abstinet ille,
At si quis quemquam remoretur detinet ille,
At cupidus retinet uel auarus quod dare non uult,

---

87. $U^{1.6}$ $p^{1.2.3}$ scalet. — 88. $U^{1.4.6}$ scalere $U^{2.5}$ G^{2} M squalere U^{7} G^{1} scualere μ^{1} p^{1} calere P R scatere (gl. *quasi bullire*). — 89. P U^{6} p^{3} expectando R exoptando. — 90. $p^{1.3}$ Nam . . . μ^{1} Nos . . . U^{2} domino nos nostra uouemus. — 91. U^{3} ista. — 92. P μ^{1} p^{3} Hoc etiam uerbum praebere obstacula uidendi U^{1} Hoc etiam uerbum ple obstacla uidendi U^{2} Hoc etenim uerbum praebere obstacla uidendi $U^{4.5}$ Hoc etenim uerbum praebere obstacula uidendi U^{6} Hoc etenim uerbum praebere ostacula dicas U^{7} Hoc etenim uerbum praebet obstacula uidendi G^{2} Hoc etenim uerbum praebere obstacula uisum U^{3} G^{1} p^{1} Hoc etenim uerbum praebere obstacla uidendi M Hoc etenim uerbum praebet obstanciam (al. m. obstacula) uidendi p^{2} Hoc etenim uerbum praebet obstacla uidenti. — 93. U^{6} uisum est. — 94. U^{7} M assimulari p^{1} assimilatur PR assimilari (U^{2} habet u. 93. 96. 95. 94.). — 99. P U^{2} Composita uideo . . . p^{2} Composita ex uideo R Composita a uideo U^{1} G^{2} superadde $U^{3.7}$ superaddes p^{1} superaddis PR superaddas. — 101. $U^{5.6}$ p^{2} Dat mulgere . . . PR Dat mulcere . . U^{1} sicut dat . . . — 102. U^{1} om. *sibi.* — 103. U^{6} et actinet. — 105. U^{3} p^{2} Et si quis . . . U^{7} Uel si quis . . . — 106. P p^{3} Ac cupidus U^{1} Ad cupidus U^{7} Uñ cupidus R At cupidus $U^{1.6}$ G^{1} μ^{1} et auarus PR uel auarus μ^{1} qui

Obtinet in causa quicunque perorat in illa,
Quique capax in se est alicuius continet ille,
At si quis fuerit constans se continet ille,
Quique aliquid portat, portando sustinet ille,
Et quandoque tamen sustineo patior.
Caneo canes, candeo candes haec duo uerba
Praeteritum per ŭi retinent, sed nulla supina.
Lugeo luges, luceo luces haec duo formant
Praeteritum luxi, sed dicito lugeo luctum,
Luceo sit neutrum nec debet habere supinum.
Ferueo coniueo semotis a ueo dic ui,
Namque bui uel xi faciunt istaec duo uerba.
A si mutet in i maneo, per ŭi bene dicis,
Si non permutet, tunc praeteritum facit in si.

---

dare non uult. — 107. U^3 si quis perorat . . . — 108. $U^{1\cdot 2}$ G^1 μ^1 $p^{2\cdot 3}$ om. *est* G^2 om. h. u. — 109. U^6 p^2 Et si quis U^4 p^3 Ac si quis PR At si quis $U^{3\cdot 6}$ p^3 constans fuerit G^2 constanter fuerit $U^{1\cdot 7}$ om. h. u. — 110. P Quisque aliquid portat U^1 Cumque aliquis portat U^3 Quique aliquid suffert R Quique aliquid portat. — 112. p^1 scandeo scandes U^2 haec duo formant (*formant* al. m.) PR haec duo uerba. — 113. U^2 Praeteritum per ui faciunt M p^1 In ui praeteritum faciunt $U^{3\cdot 4}$ Praeteritum retinent in ui U^7 p^2 In ui praeteritum retinent PR Praeteritum per ui retinent. — 114. $U^{2\cdot 6}$ p^3 Luceo luces, lugeo luges PR Lugeo luges . . . $PU^{2\cdot 4}$ haec duo uerba R haec duo formant. — 115. P Praeterito codd. Praeteritum $PU^{2\cdot 6}$ luxi faciunt, sed lugeo luctum U^4 faciunt luxi, sed lugeo luctum M p^3 luxi faciet, sed lugeo luctum $U^{3\cdot 7}$ luxi, faciet sed lugeo luctum $U^{1\cdot 5}$ $G^{1\cdot 2}$ μ^1 p^1 luxi, sed dicito lugeo luctum p^2 luxi, sed dic de lugeo luctum. — 116. U^1 nec dabit . . . U^7 p^2 non debet . . . — 118. U^6 formabunt haec duo uerba U^4 faciunt haec duo uerba U^7 G^2 p^1 faciunt ista duo uerba PR faciunt istaec duo uerba. — 119. P At si mutet U^2 At si mutat U^7 Ac si mutat $G^{1\cdot 2}$ p^1 A si mutat R A si mutet PU^6 maneo per ui bene dices $U^{1\cdot 5}$ per ui maneo bene dicis R maneo per ui bene dicis. — 120. U^2 μ^1 permutat.

Cap. XVII.

De uerbis tertiae coniugationis.

Uerto facit cum *re* deponens: uerto reuertor,
Cum reliquis genus actiuum seruatur ubique.
Auerto remouens curamque aduerto rependens,
In ui passiui notat auertor remoueri,
Si sit deponens, designat spernere tuncque
Accusatiuum poscit iungi sibi casum.
Hoc animaduertis quod percipitur tibi mente,
Ast animaduertis in eum quem uerbere punis.
Qui tegitur mersus sub aquis summergitur ille,
Qui sursum resilit ab aquis emergitur ille.
Si sero subiungas seui, de semine dicas,
At si subiungas serui, dic arboris esse.
Ad resipiscentem conuersio pertinet apte,
Ast euersio uel subuersio perditionem
Denotat, euertit tamen ad scrutamina spectat.
Digeritur cibus in stomacho prius, egeriturque
Quando extra geritur per secessum, liquet inde:

---

1. U^2 componens. — 2. P μ^1 sibi seruat ubique U^1 seruat ubique U^5 seruet ubique $U^{2.4}$ seruabit ubique R seruatur ubique. — 3. U^2 reponens (ex corr.) G^1 aduertor dependens. — 4. P $U^{5.6}$ M μ^1 $p^{2.3}$ In uim passiui U^1 In tñ paſſiuū R In ui passiui (gl. cod. U^2 *ī signe ubi passiui*) U^1 uertor $U^{5.6}$ aduertor G^2 μ^1 auerto. — 6. P $U^{1.6.7}$ G^2 μ^1 $p^{2.3}$ poscit iungi sibi casum G^1 poscit sibi iungi casum U^5 M p^1 iungi poscit sibi casum U^4 casum poscit sibi iungi U^1 poscit sibi iungere casum U^3 sibi poscit iungere casum. — 9. P G^1 summergitur R submergitur. — 11. U^5 subiungis G^2 subiunges μ^1 om. h u. — 12. P Ac si subiungas serui U^1 Ac si subiungis serui U^2 G^2 Ast si subiungas serui U^6 S; i (al. m.) subiungis serui U^7 At sero subiungas serui μ^1 p^3 Si sero subiungas serui M tunc arboris esse μ^1 tunc (al. m. *dic*) arboris esse. — 13. G^2 dicitur apte. — 14. p^3 Ac . . . U^1 uel peruersio. — 15. P euertit sed scrutamina spectat $U^{2.4}$ euerto tamen ad . . . — 16. $U^{1.2}$ $G^{1.2}$ μ^1 p^2 Digeritur cibus — prius PR Digeritur prius — cibus. — 17. U^6 Quando hinc extrahitur per successum $U^{2.5}$ G^1 p^3 liquet esse PR liquet inde.

'*Egestum uado, non digestum*' bene dico.
Intendas operi, doctrinam intellige docti,
Ecce uides quod dat primum, accusatque secundum.
Designat facio gero, designat quoque porto,
　Namque gero pondus saeuaque bella gero.
　Fert patitur dicit, fert cupit atque gerit.
Est dici rerum, proferri dic fore uocum.
Currere me dico nec profero, quod logicus scit.*
Committo sensum portat cuiuslibet horum:
Coniungo pecco credo facio reprehendo.
Liberat est redimit, redimit conducere dicit,
Et redimit soluit, ut per mea dicta patebit.
Captiuum redimit dominus, quia liberat illum,
Promissum redimit qui uerax est, quia soluit,
Iudex conductus, ut lex docet, esto redemptus.
Impedit aduersans, adquirens appetit, et qui
　Suppetit hic idem ferre uocatur opem.
Suppetit hoc prodest mihi dicas, cum quid abundat

---

19. G^{2} Intendat G^{1} Intendens p^{3} Intendo PR Intendas. — 20. U^{1} Ecce uides primum . . . $U^{2\cdot 7}$ M $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ Ecce uides quia dat primum . . . PR Ecce uides quod dat primum . . . — 22. U^{4} proelia saeua U^{3} bellaque fera G^{1} M $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ bellaque saeua PR saeuaque bella. — 23. P (μ^{1}) Fert patitur: dicit fert gerit: atque cupit U^{2} Fert patitur confert dicit portat cupit aufert $U^{1\cdot 4\cdot 5\cdot 6\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ $p^{1\cdot 3}$ Fert patitur dicit fert cupit atque gerit U^{3} M p^{2} om. h. u. — 24. P proferre $U^{1\cdot 3\cdot 6\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ dic quoque uocum. — 25. U^{6} non profero PR nec profero $U^{1\cdot 2\cdot 4\cdot 5\cdot 6}$ G^{1} loycus U^{7} laycus U^{3} G^{2} loicus. — 27. U^{2} pecco facio credo U^{4} credo pecco facio PR pecco credo facio. — 28. $U^{4\cdot 6}$ et redimit P p^{3} dices $U^{1\cdot 6}$ μ^{1} dicis U^{5} dicas $U^{2\cdot 4\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ M $p^{1\cdot 2}$ dicit U^{3} signat. — 29. PU^{4} Est redimit R Et . . . — 30. $U^{1\cdot 3\cdot 5\cdot 6}$ G^{2} μ^{1} $p^{1\cdot 3}$ redimit dominus PR dominus redimit PU^{4} quia liberat ipsum $U^{1\cdot 2\cdot 6\cdot 7}$ M μ^{1} $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ quia liberat illum $U^{3\cdot 5}$ q́ liberat illum G^{2} cum liberat illum G^{1} om. h. u. — 31. P $G^{1\cdot 2}$ M $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ qui uerax est $U^{1\cdot 5\cdot 7}$ μ^{1} quia uerax est U^{2} q' uerax est U^{3} q; uerax est $U^{4\cdot 6}$ quod uerax est P quasi soluit $U^{1\cdot 2\cdot 4\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ μ^{1} $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ quia soluit $U^{3\cdot 5}$ M qi soluit U^{6} q' domū. — U^{6} doceat $U^{2\cdot 3\cdot 5}$ p^{2} esse redemptus. — 33. $U^{1\cdot 6}$ aquirens M $p^{1\cdot 2}$ adquirens PR acquirens. — 34. $G^{1\cdot 2}$ μ^{1} p^{3} uocatur U^{2} uidetur PR notatur. — 35. P$U^{3\cdot 5\cdot 6}$ G^{1} μ^{1} p^{2} Suppetit hoc R Suppetit hic P prodesse U^{5} cum quis abundat $U^{2\cdot 6}$ cum quis habundat U^{4} si quis habundet.

Suppetit illud idem, competit utilis est.
Quaeritur ignotum, queritur qui perdit amicum,
Primum passiuum, deponens dico secundum,
Primam produco primi breuioque secundi.
Exigo perficio dicatur et exigo posco,
Parsque sibi regimen exigit alterius.
Diffĭdit ille facem, diffīdit non bene fidens,
A findo primum dicas, a fido secundum.
Corripio castigo notat simul abbreuioque,
Et tamen a rapio uerbo dicatur utrumque.
Scalpo per p et l scribatur, sed scabo per b,
Est rationalis scalpere, scabo suis.
Haec tria significat pango: cano, iungo, paciscor:
Panxi uoce, fide pepigi, pegique bacillo.
Aere luo pignus, cruce poenas, luce tenebras,
Dicitur et luere, quando salitur ouis.
Sisto facit statui, si transeat, atque statutum,
Sed si sit neutrale, steti nullumque supinum.
Afficit informat punit cupit haec tria signat,
Affectoque frequens hinc pro cupio reperitur.

---

36. U^5 est utilis U^6 est utile $U^7 p^1$ utile sit PR utilis est. — 38. p^3 Passiuum primum $U^5 G^2$ M p^1 passiuum dico deponensque . . . — 39. G^2 produces — breuiesque. — 41. (gl. *aliquando idem est quod attraho et tunc pertinet ad regimen dictionum.*). — 43. U^7 a fido dico secundum μ^1 dicas fidoque secundum p^2 dicas a fidoque secundum. — 45. U^6 Setn̄ (sic) PR Et tamen $U^{3.5}$ a rapio dicatur utrumque uenire $U^6 p^{1.2.3}$ a rapio uerbum dicatur utrumque PR a rapio uerbo . . . — 46. P per l et p codd. per p et l $G^2 p^3$ scabo per b $U^{1.6} G^1$ M $\mu^1 p^{1.2}$ scaboque per b PR sed scabo per b. — 47. $U^{1.2.4} G^1 \mu^1 p^2$ Est rationalis scalpere, scabo suis $U^{3.6}$ Est rationale . . . PR Est rationalis scalpo, sed erit scabo porci (G^2 porcis). — 49. $U^{2.3} G^{1.2} \mu^1$ pepegi (adiuncti sunt in codd. $U^7 G^1$ M uersus hi: *Panxi cantaui, pepigi dum* [M: *Dum cecini panxi dum pepigi*] *foedus inivi* || *Si quid coniunxi, potui tunc* [G^1 *potui bene*] *dicere pegi.*). — 50. M $p^{1.2.3}$ poenas cruce $U^4 G^2$ poenas luce p^1 latebras (uersui 51 additi leguntur in codd. $U^{2.3.5}$ uersus hi: *Est luo luxurio luo punior et luo purgo* || *Hinc luxus uenit inde lues lumen datur inde.*). — 53. P M p^2 Et si sit neutrale $U^1 G^1$ Sed si neutrale U^2 Sed sit neutrale $U^{4.6} p^3$ Si sit neutrale $G^2 \mu^1$ Sed si sit neutrale. — 54. U^1 purat G^1 perimit — 55. U^6 Affectatque.

Fur aurum, uirgo flores, mare nauita, libros
    Clericus, aequiuoce singula quisque legit.
A cado dic cecĭdi, sed dic a caedo cecīdi,
Extremum generat occīdo, sed occĭdo primum:
Occīdo perimo, sed denotat occĭdo labor.
Sternitur aequiuoce mare lectus asellus et hostis,
Et sic hoc uerbum replicabit quattuor in se.
Agros, rus, formam, superos colit atque parentes,
    Hos arat, hoc habitat, ornat honorat amat.
Si *cubat* in *cumbit* mutetur et addideris *con*,
Luxuriat, *dis* et *ad* comedunt, *sub* subiacet hosti,
Orat *pro*, *re* iacet, obit *ob*, *de* languet, *in* instat.
Laudo cano, describo cano, dic et cano canto,
Haec tria significat hoc uerbum uoce sub una.
Dum cano diuino, cano laudo, metraque scribo,
Carmentis uentura canit, canit arma poëta,
    Regem scurra canit, et citharista canit.
Cum transitiuum fuerit delinquo, relinquo
Significat, neutrum peccatum significabit.
Fallo falsifico designat, fallo relinquo,
    Falloque pro ludo saepius accipitur.
Ludo multotiens pro deludo reperitur,
    Et quandoque solet significare iocum.
Alloquitur qui me compellat uoce loquendo,

---

56. U^6 nautaque. — 60. U^1 perimi $U^{4\cdot 7}$ perimor. — 62. $U^{4\cdot 6}$ replicabit U^7 replicat PR replicauit $U^3 G^1$ ista (pro *in se*). — 64. $U^2 p^1$ ornat adorat amat. — 66. P $U^{1\cdot 2} G^1 p^{2\cdot 3}$ comedunt R comedit U^5 de languet in instat. — 67. U^5 obit ob, sub subiacet hosti. — 68. U^3 dices cano canto. — 69. G^2 om. h. u. — 70. P$U^{1\cdot 3}$ diuino cano laudo metraque scribo M diuino laudo cano metraque scribo p^3 diuino canto laudo metraque scribo U^2 diuina laudo cano metraque fingo U^5 diuina canto laudo metra scribo U^6 diuina cano laudo scriboque metra $U^{4\cdot 7} p^{1\cdot 2}$ diuino laudo canto metra scribo $G^1 \mu^1$ diuino cano laudos criboque canto G^2 om. h. u. — 72. M $p^{1\cdot 2}$ Reges. — 74. U^2 Sed si sit neutrum . . . U^6 passiuum (pro *peccatum*) uers. 73. 74 absunt a P. — 75. $U^{1\cdot 6}$ falsidico G^2 fallifico dat, decipio quoque fallo. — 76. U^6 M Fallo U^7 Falloque pro deludo saepius accipiatur P reperitur (pro *accipitur*). — 79. $\mu^1 G^1$ compellat PR compellit.

Eloquitur qui rhetorice profert sua uerba,
Proloquitur logicus qui uerbis plenus abundat,
Obloquitur qui dat uerbis contraria uerba,
Colloquitur qui cum socio socialia confert,
Illeque subloquitur, loquitur qui decipiendo,
Praeloquitur qui prae reliquis sua uerba recludit,
Qui loquitur quocunque modo profert sua uerba.
Uir sapiens sapere dicatur, quique sapore
    Congruus est sapere dicitur ille cibus.
Hic qui contigue tangit uel tangitur ille
Contingit, sed saepe sub euentu reperitur.
Est expergiscor deponens atque solutum,
Expergefacio contra tibi transit in actum.
Crede deo uel crede deum, plus credere dico,
    Si credas in eum quam uel ei uel eum.
Trado te de te facio cum traditionem,
Cum tibi quid trado tunc possum dicere dono:
Accusat primum, dat et accusatque secundum.

---

80. P rhetorice codd. rethorice. — 81. $U^{2.3.4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ loycus M quia uerbis plenus habundat $U^{3.5}$ qui uerbis semper habundat. — 82. P $U^{2.5}$ qui dat uerbis contraria uerba U^{7} qui dat uerbis contrarius uerbum U^{4} G^{1} p^{3} uerbis qui dat contraria uerba $U^{3.6}$ M μ^{1} p^{1} uerbo qui dat . . . p^{2} qui dat uerbo . . . — 83. M solatia U^{2} confert P R profert. — 84. $U^{1.6}$ Ille qui . . . U^{1} loquitur quia decipiendo. — 85. U^{6} p^{1} prae aliis G^{2} sua uerba ministrat. — 86. U^{1} cui⁹q; modo . . . P habet u. 83. 82. G^{2} u. 82. 83 in unum confudit: *Obloquitur qui cum socio socialia profert.* U^{1} om. u. 81. 82. — 87. $U^{1.5}$ quisque p^{2} q̍c̄q; U^{7} plenusque ſapere. — 88. P sibi (pro *cibus*). – 91. $U^{3.7}$ $G^{1.2}$ $p^{1.2}$ Expergiscor deponens est U^{5} Expergiscor est deponens M Est (al. m.) Expergiscor deponeus est P R Est expergiscor deponens. — 92. $U^{3.4}$ p^{3} tibi contra. — 93. $U^{1.2.6}$ μ^{1} $p^{2.3}$ Credo — credo G^{1} Credo — crede P R Crede — crede U^{2} plus credere ualet (ex corr.) U^{5} G^{1} M mage credis in illum μ^{1} mage credere dico P R plus credere dico — 95 P de te facio contradictionem $U^{1.4}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ de te facio cum traditionem U^{7} cum de te facio traditionem G^{2} tū de facio traditionem G^{1} de te cum facio traditionem U^{6} p^{1} de te facio dum tradictionem $U^{2.3.5}$ de te facio dum perditionem. — 96. P U^{6} G^{2} Cum tibi quid dono U^{3} Dum tibi quid dono R Cum tibi quid trado. — 97. P U^{7} dat et accusat $U^{1.6}$ μ^{1} p^{3} dat accusatque G^{2} dat et accusando R dat et accusatque.

Cum quid prolongas trahis illud, qui uiolenter
Aut male detrahitur, dicitur ille trahi.
Qui remouet tollit, qui sublimat quoque tollit,
Et pro nutrire tollere saepe datur:
Tollit alit remouet gerit erigit accipit aufert.
Cogo constringo dico, cogo coaduno,
Unde et Uirgilius: *Tityre, coge pecus.*
Carpo cum lanas traho, carpo cum reprehendo,
Carpo quid lanians, carpo quid accipiens.
Cedo locum tribuo dicas et cedo recedo,
Et caedo saepe pro scindo dicitur esse,
Atque cedo pro dic defectiuum reperitur.
'*Quo tendis cedo*' ⟨dic⟩, nec me cessisse negabo:
Prima duo cessi faciunt reliquumque cecidi.
Fingo quid simulans, et pro facio reperitur,
Et tamen hoc proprie pertinet ad figulum.
Admittens recipit, ast amittens homo perdit,
Est cum d primum, sed sine d reliquum.
Cum quis seducit hominem male decipit illum,
Cum quis subducit naues ad litora ducit.
Tendo pro uado: '*quo tendis?*' dicitur inde,

---

98. U^{3} Dum quid prolongas protrahis illud . . . U^{7} Dum prolongas quid protrahis istud . . . — 99. G^{2} p^{3} Ac . . . 100. U^{3} qui sublimat bene tollit. — 101. U^{3} Et pro nutrire dicitur illud idem. — 102. P exigit p^{2} eleuat. — 103. U^{1} cogo dico coaduno $U^{2.4.6}$ G^{2} dicas cogo coaduno. — 104. PU^{4} M μ^{1} Undeque $U^{2.6}$ Indeque U^{1} p^{1} Unde $U^{3.7}$ G^{2} $p^{2.3}$ Unde et U^{5} Unde agit G^{1} Unde hoc. — 105. G^{7} lanam. — 109. $U^{3.4.5.7}$ G^{1} M p^{1} Et cedo . . . (sequitur in cod. U^{3} uers. al. m. scriptus hic: *pro dic dico cedo s; dic pro simplice cedo.*). — 110. $U^{1.2}$ G^{2} om. h. u. — 111. U^{7} p^{1} faciunt cessi U^{1} om. h. u. (G^{1} habet uers. 111. 110.). — 112. U^{6} Fingit PU^{4} similans (U^{1} om. h. u. M in margine habet al. m.). — 113. U^{2} figulos. — 114. P$U^{3.4.6}$ G^{2} μ^{1} p^{3} ac amittens homo perdit U^{2} sed amittens homo perdit U^{7} M p^{1} ast amittens homo perdit U^{1} ac dimittens homo perdit U^{5} G^{1} at amittit homo perdit. — 115. G^{2} sit sine . . . (sequuntur in codd. G^{2} M μ^{1} p^{1} duo uersus, qui sunt insequentis capitis V. et VI.). — 116. U^{7} Dum . . . — 117. U^{7} Dum . . . ($U^{2.5.7}$ G^{2} M $p^{2.3}$ habent uers. 117. 116.). 118. U^{2} G^{1} q̊ uado P protendo dicitur inde U^{2} quo tendis prouenit inde μ^{1} quo tendis dicitur esse.

A tendo tendis extendo retia dicis.
Soluo persoluens nummos, cum libero soluo
De seruo eiciens, soluo cum tollo ligamen.
Rege deo fruimur, exoptatisque potimur,
Uescimur ac dapibus, utimur utilibus,
Econtra dicis fungimur officiis.
Pungo facit punxi, debet pupugi quoque subdi,
Si punxi faciat, casum subici sibi culpat,
Si pupugi dicas, te uel similem superaddas.
Cingor ad hoc ut opus subeam, succingor iturus,
Accingor gladio, praecingor gausape sumpto.
Notis assurges, insurge malignus in hostes,
Consurges de sede tua, de morte resurges.
Illum deficio bene dico, quando relinquo,
Deficis a studio, quando desistis ab ipso.
Praesulis indictum, dic edictum fore regum,
Edicunt reges, indicit festa sacerdos.
Admitto donum notat, admitto fore factum,
Ac introduco, subdoque calcar equo.
Ascribit iactans, proscribit crimina damnans,
Inscribit signans, describit rem manifestans.

119. $PU^{3.5}$ $p^{2.3}$ extendens retia dico U^4 M p^1 extendens retia dicas G^2 extendis retia dico G^1 extendit recia dico U^1 extendo recia dico U^2 extendo recia dicis U^7 extendo recia dicas U^6 extendi brachia dico. — 121. eiciens (gl. cod. U^2: *pondus*). — 123. U^3 et dapibus U^5 p^1 at . . . PR ac . . . — 124. U^1 dices $U^{2.3}$ dicas p^3 dico $PU^{4.6}$ G^1 μ^1 p^1 dicis PU^1 μ^1 p^3 officio R officiis U^7 G^2 p^2 om. h u. p^1 in margine habet al. m. scriptum. — 125. $U^{2.3.5}$ $G^{1.2}$ dici (pro *subdi*). — 126. P casum subiici sibi culpat U^4 cassum (sic) sibi subici culpat U^5 casum subici sibi non uult p^1 casum subici quoque culpat (gl. *respuit ł refutat*) $U^{1.2.3.6.7}$ M μ^1 $p^{2.3}$ casum subici sibi culpat ($G^{1.2}$ om. h. u.). — 127. U^3 μ^1 superaddes. — 128. P om. *ut* U^7 ut opus faciam. — 129. (gl. cod. U^2: *Gausape dr̄ . q . gaudiū sapiens et pertinet ad famulantes quod alio noīe dr̄ mātile uł m̄sale.*). — 130. $U^{3.6}$ M p^1 assurgens insurgo U^4 assurges insurgit. — 132. PU^7 G^2 M $p^{2.3}$ dico bene $U^{2.4}$ bene dicis R bene dico. — 133. U^1 ab eo $U^{2.3.4.7}$ G^2 p^1 ab illo PR ab ipso. — 134. $PU^{1.2.6.7}$ G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ dicas edicere reges U^4 sed dic edicere reges R dic edictum fore regum. — 135. U^3 om. h. u. — 137. M $p^{1.2}$ Hunc introduco.

Praesens praeteritum dic *inquam* siue futurum,
Quod monstrat clare persaepe Boëtius ipse.
Conficit hic physice, rex hostes conficit arte.
Decedit moriens, discedit ab urbe recedens.
Consulo te posco, tibi consulo consilium do.
Est interpono sero, per sero semina signo.
Affligit tortor, malus infligitque locutor,
Sed decertando confligere dico sophistas.
Conducit pretium tradens, praebensque ducatum.
Uir sponsam ducit, sed sponso femina nubit.
Exegi quasi perfeci, tamen exigo poscens.
Uir male praesumit, qui non sibi debita sumit,
Confidens bene de firmo praesumit amore.
Quod remoues abigis, dubitasque quod ambigis esse.
Ingerit astutus se, se intrudit uiolentus.

Cap. XVIII.

De uerbis quartae coniugationis.

Conueniunt pariter me conueniunt ut oportet,
    Mecum conueniunt, conuenit haec mihi res.
Conuenit ire domum pones hoc pro decet ipsum,

---

140. U^5 atque futurum. — 141. p^2 Quod monstrat clare U^7 Quod clare signat P R Quod clare monstrat. — 142. P arce U^4 apte U^6 ipse R arte (gl. *ense*). — 144. M Consulo te rogito . . . U^7 $p^{1.2}$ om. h. u. — 145. $U^{4.7}$ semina pono (sequitur in cod. U^7 uers. *Arboris est serui, sed pertinet ad sata seui.*). — 147. U^2 deceptando $U^{5.6.7}$ disceptando G^2 discretando M p^2 disputando p^1 discertando p^3 discertante P R decertando. — 149. P uiro codd. sponso. — 150. $U^{2.3.5.6}$ p^3 cum perfeci U^4 quod perfeci P R quasi perfeci $U^{2.3.4.5.6}$ G^1 M $p^{1.3}$ exigo posco P R exigo poscens. — 151. U^1 μ^1 praesumens. — 152. M Confidit . . . — 153. M p^1 Quos remoues p^3 Quae . . . M dubitas quos ambigis esse p^1 dubitat quod ambigit esse p^3 dubitas quod et ambigis esse. — 154. P Ingerit astutus sese: intrudit . . .

2. (sequitur in cod. G^2 uers. pentam. *Conueniens animo non erat ille meo.*). — 3. P pones hic p^2 ponas hoc R pones hoc.

Illum conuenio compello dicitur esse:
Conuenit accipitur pro pangit et assimilatur,
Pro coit atque decet, compellat, inest et oportet.
Scanditur uersus, conditur olus faba lensque,
S recipit primum, negat s retinere secundum.
Ascis adiungis, appello denotat accis,
S iungas primo, cc duplex adde secundo.
Quaesitum inuenio, reperis quod sors parat ultro,
Hinc ait Ouidius: *tu non inuenta reperta es.*
Uēnĭmus in prisco, praesenti dico uĕnīmus,
Est uenio neutrum, passiuum ueneo dictum.
Perficio designat obit uallo moriorque,
  Si quis eat contra, fertur obire satis.
Qui tantum praebet aures sermonibus audit,
Qui fauet auditis hic exaudire uidetur,
Qui bene praelati mandatum complet oboedit,
Quique suas aures simulando claudit obaudit,
Quique aliud uerbis intelligit ille subaudit.
Haurio fontis aquas, haustus quoque dicitur inde,
Aurio percutiens, aurigaque dicitur inde.
Haec tria si dicas orior potior moriorque,

---

6. P $U^{1.4}$ G^{2} compellit U^{7} p^{1} hunc habent pentametrum: *Pro compellat inest pro cohit atque decet.* — 7. P conditur olus fabaque pultes U^{1} μ^{1} conditur fabaque pultes G^{2} conditur olus faba pultes U^{6} conditur olus faba lensque R conditur olus faba lentes. — 8. P U^{1} μ^{1} primum recipit U^{6} primum retinet. — 9. U^{2} adiungas G^{2} adiunges μ^{1} appellat. — 10. U^{2} iunge U^{3} G^{2} iungis U^{4} iunges U^{3} G^{1} iunge secundo U^{6} om. h. u. — 13. (sequuntur in cod. U^{7} uers. *Ueneo longatur, uenio quoque corripi⟨a⟩tur || Primum seruat eo, sed io dic esse secundum.*). — 14. (sequuntur in codd. U^{2} G^{2} uers. *Ueneo longatur, uenio quoque corripiatur || Primum seruat io, sed eo dic esse secundo.* cod. U^{4} habet uers. hos: *Primum seruat io, sed eo dic esse secundo || Ueneo longatur, uenio quoque corripiatur.* Hos uersus P et codd. reliqui habent post uers. 45.). — 19. $U^{1.4.7}$ mandatum praelati U^{3} G^{2} praelati mandatum seruat U^{5} praelatis mandata reseruat. — 21. $U^{5.6}$ G^{2} p^{1} uerbum U^{1} G^{2} om. h. u. — 23. (Appositus est in plerisque codd. uers. *Haurit consumit uidet euacuat ferit audit.* idem legitur in glosa Metulini.). — 24. $U^{1.7}$ $G^{1.2}$ M μ^{1} p^{2} orior potior moriorque PR orior morior potiorque.

Declinando potes iris uel eris reperire.
Arcesso cupio sapio peto quaero lacesso
Solis praeteritis perfectis atque supinis
Haec retinent quartam, quamuis non sint ea quartae.
Scribe per l simplex salio saltumque supino,
Scribe per ll duplex, sallitum tunc benc dices.
Sallio sallo sale, salio pede, cantica psallo,
Sallio sallitum dat, salsum sallo supinum,
Dat saltum salio, priuatur psallo supino.
Quae componuntur ab *eo* retinent *eo* semper,
Ambio sumit *io* secumque superbio iungit,
  Cetera sunt in *eo* quae ueniunt ab *eo.*
Dicunturque simul i corripiendo supina,
Et tamen ambitum semper produco supinum:
Iussit et ambitae circumdare litora terrae.
Transit init et obit et circuit, his simul adde
  Ambio circueo, transeo praetereo.
Ambio dic cupio, sed dicitur ambio lustro,

---

26. P U^4 sapio cupio . . . U^2 cupio repeto cōq̄ro lacesso G^1 cupio repeto cū q̄ro lacesso U^7 cupio repeto tero quero lacesso p^1 cupio repeto tero lacesso p^2 cupio repeto tero q̄ro lacesso p^3 cupio peto tero quero lacesso R cupio sapio peto quaero lacesso. — 28. U^7 Obseruant quartam . . — 29. $U^{2\cdot 7}$ M $p^{1\cdot 2}$ per l solum U^4 G^1 per l solam U^1 ſaliturq; ſupino. — 30. P Cunque per l duplex U^7 G^2 Cum per ll duplex P $U^{3\cdot 7}$ G^2 M p^3 tunc bene dico $U^{1\cdot 2}$ μ^1 tunc bene dicis U^4 tu bene dicis $U^{5\cdot 6}$ p^1 tunc bene dices G^1 p^2 tunc bene dicas. — 31. P sallo sales $U^{2\cdot 5}$ G^2 M p^1 sallo cibum U^7 p^2 om. h. u. — 32. $U^{3\cdot 4\cdot 6}$ G^1 supino U^7 p^2 om. h. u. — 33. M Saltum dat salio U^7 p^2 om. h. u. — 34. (sequitur in cod. U^1 uers. qui in P et reliquis codd. legitur post uers. 36.). — 35. $U^{1\cdot 3\cdot 5\cdot 6}$ G^2 secumque superbio iungit G^1 secumque superbio ducit M p^1 iungitque superbio secum P $U^{2\cdot 4\cdot 7}$ $p^{2\cdot 3}$ ducitque superbio secum μ^1 ducitque superbio semper. — 37. U^5 Dicuntur simul . . . P in corripiendo supino U^8 in corripienda supina U^1 et corripiendo supino G^2 et corripienda supino $U^{2\cdot 4\cdot 6}$ i corripiendo supino G^1 M μ^1 $p^{1\cdot 2\cdot 3}$ i corripiendo supina U^5 hii corripiendo supinum U^7 om. h. u. — 38. $U^{3\cdot 5\cdot 6}$ G^2 Et tamen ambitum non corripit ambio solum U^7 om. h. u. — 39. $U^{2\cdot 4\cdot 5}$ $G^{1\cdot 2}$ M μ^1 ambire. — 40. P et obit cum circuit U^2 et obit et circuit U^3 uel obit et circuit $U^{1\cdot 4\cdot 5\cdot 6}$ G^2 M μ^1 $p^{1\cdot 3}$ uel obit cum circuit U^7 G^1 p^2 om. h. u. — 41. U^7 G^1 M p^2 om. h. u. — 42. P $U^{3\cdot 7}$

Ambitio sit circuitus nota sitque cupido.
Ordior orditus dat praeteritum, dat et orsus,
Ordimur telas, ordimur uerba loquendo.
Ueneo longatur, uenio sed corripiatur,
Primum seruat eo, sed io dic esse secundo.
Sancio sancitum faciet sanctumque supinum,
Sic sanciturus et sic sanctus reperitur.
Qui fallit uerbis aliquem circumuenit ille,
Tunc circumuenio cum circumdo loca multa.
Operio quem sub aliquo uelamine pono,
Illumque opperior quem praestolor praeeundo:
Nec tardum opperior nec praecedentibus insto.
A queo composita primum duplicare futurum
Semper dicuntur nec ab illis excipiuntur
Ex eo composita, quod in am formantur et in bo,
    Dic ibo uel eam, quiboque siue queam.
Ex usu perio lapsum sit, et inde peritus
Uenit et experior, pereoque tibi dabit usus.

G^{2} M μ^{1} $p^{1.2.3}$ sic dicitur U^{6} si dicitur $U^{1.2.5}$ G^{1} sed dicitur U^{4} sed dicas. — 44. U^{1} μ^{1} dat et orsum. — 45. P$U^{1.7}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ uerba mouendo U^{6} p^{1} uerba monendo $U^{2.4.5}$ $G^{1.2}$ uerba loquendo. — 46. P$U^{4.5.6.7}$ $G^{1.2}$ M uenio quoque corripiatur U^{2} p^{2} uenioque corripiatur U^{1} sed uenio corripiatur μ^{1} p^{3} uenio sed corripiatur U^{3} om. h. u. — 47. PU^{5} M sed io uult esse secundo U^{1} sed io dat esse secundo $U^{2.4.6.7}$ $G^{1.2}$ μ^{1} $p^{2.3}$ sed io dic esse secundo U^{3} om. h. u. — 48. $U^{1.4}$ $G^{1.2}$ Sencio sensitum faciet sensumque supino (G^{2} supinum) U^{3} M Sencio sensitum facies sensumque supinum $U^{2.6}$ μ^{1} p^{3} Sentio sentitum faciet sensumque supinum (μ^{1} supino) U^{5} p^{1} Sencio sentitum facies sensumque supino (p^{1} supinum) U^{7} Sencio sentitum facit sensumque supinum p^{2} Sencio sencitum faciet sensumque supinum (retinui in hoc et insequenti uersu lectionem quam habet P). — 49. $U^{1.5.6.7}$ μ^{1} $p^{2.3}$ Sic sentiturus et sensurus reperitur $U^{2.3.4}$ $G^{1.2}$ M p^{1} Sic sensiturus et sensurus reperitur. — 50. $U^{2.3.5}$ Qui uerbis aliquem fallit circumuenit illum. — 52. U^{7} G^{1} p^{3} Operio quod . . . — 53. $U^{1.4}$ Illum . . . U^{2} Illum q̊; . . . $U^{1.2}$ μ^{1} in praeeundo $U^{4.5.7}$ ante eundo. — 56. U^{2} dicuntur — excipiantur U^{3} dicantur — excipiantur $U^{3.6}$ ab istis G^{1} ab hiis. — 57. U^{6} Ab eo . . . P quod eam formantur . . . $U^{3.5.6}$ sed in am . . . G^{2} p^{3} quae in am . . . R quod in am . . . — 60. U^{1} perioque tibi uenit usus $U^{4.6}$ perioque tibi dabit usus U^{2} $G^{1.2}$ M μ^{1} $p^{2.3}$ pereoque tibi dabit usus U^{5} pereoque dabit tibi usus U^{7} quod tibi dabit usus.

Est assentire proprie uerbis adulari,
Sed consentire dicas factis adulari,
Et quandoque tamen primum deponit agitque.
Antiquum perio uerbum non constat in usu,
A siue o dat ŭi, re quoque con dat eri.
Repperit hinc dicas et comperit, ut bene dicas,
Ex hinc aperuit dicis et operuit.
Dicas metibor et metiar, huic quoque iunge
Partior: haec duo sunt quae faciunt bor et ar.
Machino corrodo seu diruo, si bene lector
Omnia scrutetur, demolior haec tria signat.

Cap. XIX.

De uerbis mixtis.

Narro refert signat, hoc pertinet, hoc quoque distat,
Corripiturque prior pro primo, pro reliquis non.
Accusatiuum poscit simul atque datiuum
Pro narro positum, pro distat non regit ullum,
Ast ablatiuum pronominis et genitiuum

---

61. $U^1 \mu^1$ adulare. — 62. U^1 om. h. u. — 63. (additus est in cod. G^1 uers. *Assensum uerbis dic consensum fore factis.*). — 64. P μ^1 p^3 uerbum pario U^3 M p^1 pario uerbum $U^{1.6}$ uerbum perio $U^{2.4.5.7}$ $G^{1.2}$ p^2 perio uerbum U^2 G^2 p^2 perstat U^5 p^1 praestat U^7 prostat PR constat. — 65. $U^{1.5}$ dabit ui (gl. cod. U^1: *Dicit actor quod si hoc uerbum componatur cum a ut aperio uel cum o ut operio facit praeteritum in ui ut aperui operui. quando uero componitur cum re facit praeteritum in eri ut reperi uel cum con ut comperi.*). — 66. $U^{1.4.5}$ μ^1 $p^{1.3}$ Repperit PR Reperit U^6 hoc bene dicas $G^{1.2}$ hinc bene dicas PR ut bene dicas. — 67. P μ^1 dices $U^{4.7}$ p^1 dicas. — 68. P $U^{1.2}$ μ^1 $p^{2.3}$ huic quoque iunge $U^{5.6}$ G^1 hic quoque iunge U^4 hic quoque iungas U^7 M huic quoque iungas G^2 huic bene iungas p^1 hinc quoque dicas (U^3 huic et insequenti uersui apposuit uocem 'uacat'). — 70. (gl. *Hic ponit actor machino pro machinor causa metri.*). — 71. μ^1 p^3 Scrutetur cuncta.

1. U^7 G^2 monstrat PR signat. — 2. U^5 μ^1 Corripitur G^1 de primis $U^{4.6}$ G^2 pro reliquo non. — 4. $U^{5.6}$ $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ ullum PR illum. — 5. U^2 aut genitiuum.

Nominis exigit hoc pro pertinet arte uolente.
Per memet calui, sub pannis me calefeci,
Absoluat primum, transeat et reliquum.
Intimat ad mentem, sed suggero spectat ad aurem,
Suggerit ad bona, suggerit ad mala pertinet apte.
Parcendo miseratur homo, Christus miseretur,
Quilibet istorum proprie miseret miserorum.
Ultro promitto quid, polliceorque rogatus:
Inter promissum sic differt pollicitumque.
Inficit intingens, qui denegat infitiatur,
Et sibi sumpserunt hinc caput infitiae.
Qui capit ille locat, conducit qui pretium dat,
Conducit dantis pretium, locat accipientis.
Lacteo lac sugo, lacto lac praebeo nato,
Sicque puer lactet, puerum mater sua lactat.
Pendeo suspensus, pendo dum subleuo pondus,
Pendo do poenas, dum pendeo suffero poenas.
Corporeis oculis cerno, considero mente,
Quid profecturum mihi sit uel quid nociturum.
Obloquitur qui clam personam rodit honestam,
Exprobrat in faciem praesentis turpia dicens.
Corrigo discipulum, reprehendo uirum uitiosum,

---

8. PU^{4} Absoluit R Absoluat U^{1} M transeat ac G^{1} transeatque PR transeat et. — 9. p^{1} subgerat $U^{1.2.3.6}$ M ad aures PR ad aurem. — 10. U^{1} om. h. u. — 12. U^{5} Utrumque istorum U^{7} Uterque . . . p^{3} Quemlibet . . . PR Quilibet . . . (gl. cod. p^{1}: *tā hō q̄ dš*). — 13. U^{7} pollicitorque rogatum. — 14. (sequuntur in codd. U^{7} M p^{2} uers. 31. 32. 33 capitis superioris). — 17. $U^{1.3.5.6}$ $p^{1.2}$ conducit qui G^{1} producit qui PR qui conducit. — 18. P est dantis U^{6} pretium dantis. — 19. $U^{1.4.7}$ $p^{1.3}$ suggo. — 20. $U^{2.3.4}$ puerum mater sua lactat $U^{5.7}$ puerum lactat sua mater p^{1} proprie (ł puerū) lactat sua mater PR proprie lactat sua mater. — 21. (Appositi sunt in margine cod. p^{2} duo uersus hi: *Pendere tortoris dicas, pendere doloris || Pendeo uel pendo dicas dat utrumque pependi.*). — 22. U^{7} Pendeo — pendo U^{6} M poenam — poenam G^{1} habet uers. hunc: *Pendere uult iustus, sed uult pendere malignus.* — 24. M uel sit nociturum p^{2} quidue . . . — 25. U^{1} clam qui personam μ^{1} p^{3} clam personam qui G^{1} clam personam uel PR qui clam personam U^{1} cernit M rodit (al. m. expuncto *spernit*) μ^{1} reddit p^{1} spernit (ł rodit) p^{3} rodit PR spernit.

Illum uitupero, de quo conuicia dico.
Est domini quod praecipiat, parere minoris,
Hortarique parem debet par ad probitatem.
Poscere consilium pariter dare debet amicus.
Drensat olor, clangit anser, crocitat quoque coruus,
At pardus felit, uultur pulpat, leo rugit,
Ast onager mugilat, bos mugit, rana coaxat,
Uociferans barrit elephas, gryllusque minurrit,
Blatterat ac uespertilio, strittinnit hirundo,
Balat ouis, uagit capra, sed gallina gracillat,
Frendit aper, uulpes quoque gannit, rudit asellus,
Hinnit equus, grunnit porcus, pipat quoque nisus,
Sed catulus latrat, hinc murilegusque catellat,
Est hominumque loqui, quod dicto praeualet omni.
Signat honestatem decet, expedit utilitatem,
    Conuenit idoneum temporis atque loci.
Si pono proprie, per oportet signo necesse,
Appello primae signat uoco, lisque sequente
Denotat ad terram nauem propellere nautam.
Pertinet ad frigus hoc uerbum frigeo, frigo
Si frigis subdas, per idem frixoria signas.
Obtinet in causa qui ius adquirit in ipsa,

---

28. U^2 de q̊ ⁹uicia quero (i. dico). — 30. U^1 debet parem. — 32. U^1 Dransat p^3 clangit U^6 glingit PR clingit. — 33. P Ac . . . P et codd. fellit $U^{1.3.4.6}$ G^1 p^3 pulpat uultur. — 34. P Ac . . . U^1 $G^{1.2}$ Ast . . . R At . . . — 36. U^1 Blancterat U^7 p^1 Blaterat U^2 Blatterat PR Blacterat $U^{1.2}$ striclinnit U^4 ſtricnitq; U^6 ſtrictignit p^1 circ̄cinit p^2 ſ; ſtrignit p^3 ſtrinctingit PR strictinnit. — 37. P uehyat μ^1 uehatq; p^1 ueat (ł uehiat) U^6 uheat (sic) G^1 ueahat R uehiat. — 39. $PU^{5.6}$ G^1 pipillat R pipilat. — 40. $PU^{1.3.5}$ $G^{1.2}$ M p^2 catillat R catellat (sequitur in cod. G^2 uers. *Anser et anseruli dn̄t* (sic) *per pascua pipi.*). — 41. $PU^{1.2.7}$ μ^1 G^2 Est hominum loqui . . . (sequitur in cod. U^7 uers. *Anser et anseruli clamant per pascua pipi.*) U^1 habet uers. 36. 37. 38. 40. 35. 41. om. uers. 39. — 43. P teloneum. — 44. U^2 G^2 pono PR ponam PU^1 μ^1 dico necesse $U^{2.3}$ signo necesse est R signo necesse. — 46 U^4 M p^1 nauem compellere U^7 nauem subducere p^3 naues appellere PR nauem propellere. — 48. $U^{1.4.6}$ subdis G^1 dicas PR subdas U^6 signes p^1 signat PR signas. — 49. P p^3 quiuis acquirit in illa p^1 quiuis adquirit in illa p^2 quiuis adquirit in illam $U^{4.7}$ G^1 quiuis acquirit in ipsa R qui ius acquirit in illa.

Sed pugnans aliquis uincit cum terga dat hostis.
Designat facio gero, designat quoque porto,
Bella gero faciens, sic et gero pondera portans.
Si sero subdo seras, tunc liminis ostia claudo,
Cum sero dico seris, tunc terrae semina mando.
Iste manum retrahit a munere, uerba retractat,
Et tamen alterius altrum dicatur origo.
Luxuriat seges aut coma, lasciuitque puella,
Luxuries primi, lasciuia forma secundi.
Assentimur amicis blandimurque tyrannis,
Utque magis placeamus adulamur dominanti.
Obserit impediens, hic obserat ostia claudens.
Uir generat mulierque parit, sed gignit uterque,
Gignit pro generat ponitur improprie.
Si crepo sit primae, solet hoc quod dissipat esse,
Si crepis adiungas, signare crepo sono dicas.
Uinum delibo, de quo experiens ego gusto,
Delibor quasi deficiens a munere labor,

---

50. U^{1} M pugnas U^{6} pugnā PR pugnans U^{3} dum U^{1} μ^{1} p^{3} cui PR cum. — 52. U^{2} p^{1} et sic gero U^{3} tamen et gero. — 53. $U^{2.3.5}$ G^{2} Si sero subdo seras P $U^{1.6}$ M $p^{2.3}$ Si sero dico seras p^{1} Sero si dico seras $U^{4.7}$ G^{1} Si sero dicas seras P U^{7} G^{1} p^{3} tunc limen et hostia claudo U^{1} tunc limen et hostia claudit M p^{1} sic limen et hostia claudo $U^{2.3.4.5}$ tunc limen ad hostia claudo U^{6} tunc liminis hostia claudo G^{2} hostibus addo serans μ^{1} huius uersus initialem S tantum habet. — 54. $U^{2.3}$ Cum sero dico seris U^{4} Si sero dicas seris PR Si sero dico seris U^{1} tum terris semina mando p^{3} tunc terris semina mando U^{6} tunc terrae semina iacto PR tunc terrae semina mando (P U^{1} G^{2} p^{2} habent uers. 54. 53). — 55. $U^{1.4.6}$ G^{1} M p^{1} Ille PR Iste. — 56. $U^{3.6.7}$ altrum PR alter. — 59. $U^{2.6}$ M Assentimur PR Assentimus (sequitur in cod. U^{2} uers. *Assentire tamen quandoque fauere uidetur.*). — 61. $U^{1.2.3.4}$ p^{3} hic obserat PR ille obserat $G^{1.2}$ hostia claudens PR hostia firmans. — 64. U^{3} sonat id $U^{4.5}$ solet id PR solet hoc U^{1} quod discrepat esse U^{6} quod superat esse G^{1} quod dissipo dici PR quod dissipat esse (gl. *Crepo as est crepare uel dissipare seu findere per uentrem unde legitur quod Iudas suspensus crepuit per medium*). — 65. P $U^{1.3.5}$ p^{3} adiungis — dicas $U^{2.6}$ G^{1} adiungis — dicis $U^{4.7}$ G^{1} M μ^{1} $p^{1.2}$ adiungas — dicas. — 66. U^{1} Uinum degusto $U^{1.2}$ G^{1} M μ^{1} p^{1} ex quo $U^{3.5}$ dum hoc PR de quo. — 67. U^{1} de munere U^{2} G^{2} a munere PR a uiuere (gl. cod.

Dilabor cum per uarias partes ego labor.
Retro pedem iaciens repedas, repedisque reuertens.
Assignare diem praefigere uel dare dicas,
His definire uel praetaxare marites.
Arrogat ascribens sibi quisquam plus ratione,
Qui socios spernit praeeunte ualore superbit.
Cum bene respondet decius compello iocose,
Compello tumidum, cur sic agat impetuose.
Aede deest quisquam, qua non est nec fuit unquam,
At quis abest aede, qua non est sed fuit ante.
Est ceuere uirum, sed crisari mulierum,
Clunagitant homines in se, pariter mulieres.
Tu consternaris, si defectum patiaris
Mente, sed ex onere consterneris immoderato.
Accusatiuum medico, medeorque datiuum
Exigit, at medicor hunc casum poscit et illum.
Uādo uiam, uădo quadrupedem, uadio uadium do,
Pro consorte uador sonat hoc quod sum fideiussor.

U^2: *Delibor idē ē quod deficere a uita i. mori. unde paulus. Iam delibor et tp̄c resolutoīs adest.*) — 69. U^1 iactans U^2 repedat repeditque (ex correctura) $U^7 G^1 p^2$ repedat repeditque $U^5 G^2 p^{1.3}$ repedas repeditque PR repedas repedisque. — 70 $U^{1.2} G^1 \mu^1$ praefingere. — 71. U^1 difinire PR diffinire p^1 maritas. — 72. P Arrogo U^1 quisque U^4 quisquis p^1 quicquid $M p^3$ quicquam PR quisquam. — 73. U^3 socium M superos PR socios. — 74. M respondit. — 75. $U^1 G^1$ Compello timidum p^1 Compellor timidus $U^{5.7}$ cum sic agat U^2 om. h. u. — 76. P Ede deest quia non est . . . $U^6 M p^3$ nec fuit umquam PR nec fuit ante. — 77. $U^4 G^2 p^{1.2}$ Et quis . . . P quia non est sed solet esse U^1 qui non est sed solet esse U^4 qn̄q; (= quandoque) sed solet esse U^2 qui non est sed fuit ante U^6 qua non est sed fuit ante R qua non est sed solet esse. — 78. $P p^3$ seuere U^1 seuire $U^7 G^1 \mu^1 p^1$ sceuere $U^{2.7} G^2$ mulierem. — 79. $U^{2.3.5} p^{1.3}$ sed crissantur mulieres P in se: pariter et mulieres R in se pariter mulieres (sequuntur in codd. $U^{1.2.4.5} G^{1.2} \mu^1 p^3$ uersus hi: *Terra sit inferius* (U^2 *infernus*) *uirgo deus* (U^4 *dec⁹*) *ac elementum* || *Caelica uita caro protoplastus* (G^1 *prothoplaust⁹* p^3 *plasmatus*) *machina mundi*). — 80. U^6 Tunc . . . — 81. U^1 immoderate. — 83. U^1 poscit hunc casum et illum (sequuntur in cod. p^1 uersus: *Terra sit inferius uirgo deus ac elementum* || *Caelica uita caro plasmatus machina mundi.*). — 85. U^2 sonat id PR sonat hoc.

Si quando facias quod non debes, homo, peccas,
Sed tunc delinquis cum non facis utque iuberis.
Sit, quid delictum, quid peccatum, tibi dictum.
Pando facit passum, patior, pateoque supinum.
Tondemus barbas, crines, sed tundimus herbas.
Fundas ecclesiam, fundis laticem bene dicis.
Decipitur facto, solet at quis fallere dicto,
Dicto factoque socium circumuenit ille.
Albes candidus es sonat, albas quod facis album,
Est naturale primum, fit et arte secundum.
Quae noua sunt narro, refero narrata secundo.
Uallamus proprie castrum, saepimus ouile,
Saltum lustramus, campi planum peragramus,
Ambimus quod nos cupimus, notat ambitus illud.
Unguentum manat, nix liquitur, ast aqua stillat.
Uitem bruma cremat, sed torris aduritur igne,
Sol torret messes, succendit amor mulieres.
    Garrit auis proprie, garrulat ipse loquax.

---

86. P Si facias quando $U^{1.5}$ M p^1 Si quando facies R Si quando facias. — 87. U^6 ú q̄ iuberis PR utque iuberis. — 88. PG^2 μ^1 p^1 Si quid delictum ... U^1 Sit q̊; delictum ... U^4 Sitq; delictum ... U^6 Sic quod delictum ... U^7 G^1 Sic quid delictum ... p^2 S; quid delictum ... p^3 Quid sit delictum ... U^3 M Sit quid peccatum ... U^5 Si q́ peccatum ... P U^6 μ^1 tibi dictum est U^2 om. h. u. — 89. P pateo patiorque supino U^6 μ^1 p^1 patior pateoque supino $U^{1.2.3.5}$ p^2 patior pateoque supinum $U^{4.7}$ pateo patior quoque passum $G^{1.2}$ M p^3 patior pateo quoque passum. — 90. U^5 et crines (omisso *sed*) G^1 uel oues U^6 G^1 sed tundimus erbas (G^1 herbas) μ^1 et tondimus herbas PR sed tondimus herbas. — 91. p^1 Fondas ecclesias P$U^{3.5.6.7}$ G^2 μ^1 $p^{2.3}$ bene dico $U^{1.2.4}$ G^1 p^1 bene dicis M bene dicas ($U^{1.6}$ μ^1 p^1 habent uers. 89. 86. 87. 88. 90. U^2 habet uers. 89. 90. 91. 86. 87. G^2 habet uers. 90. 89. 86. 87. 88.). — 92. U^6 M $p^{1.3}$ Decipimus U^2 factis U^1 solet aut quis. — 93 p^3 Dicto factoque PR Dicto uel facto. — 94. μ^1 p^3 facit. — 95. PU^3 p^3 sit et arte U^4 G^1 sed et arte U^1 μ^1 fit et arte U^6 fit ex arte U^5 sed ex arte $U^{2.7}$ G^2 sed ab arte M sit ab arte p^1 sit sorte (ł arte) p^2 sit forte. — 97. G^2 castra. — 98. U^6 p^3 campi planum U^2 planum campum PR planum campi. — 99. U^7 quod concupimus. — 100. PG^2 p^3 ac aquæ U^6 M at aqua R ast aqua. — 102. μ^1 meſſē. — 103. U^7 ipse loquendo p^1 ille loquax PR ipse loquax.

Irrationale stillat, ratione fruentis
Mingere sit proprie, quoniam sic conuenit esse.
Cor sapit et pulmo loquitur, fel commouet iram,
    Splen ridere facit, cogit amare iecur.
Est quaedam proprie res, quae proprium gerit esse,
Est simplex prorsus sicut deus et uelut yle,
Dic aliquid fore, quod non esse suum trahit ex se.
Edŭco prima facit, edūco tertia dicit,
    Sic facit as ālo, sicut is est ab ălo.
A mĕtor exit eris, uariatur mētor in aris.
    Prima dīco cōlo, tertia dīco cŏlo,
    Prima uădo lēgo, tertia uādo lĕgo.
Est redimit quartae, de seque facit redimire,
At redimo redimis inflexio tertia accit,
Hoc redimitus habet ex se, reliquumque redemptus.
Cōmo dum crines orno, cŏmo splendeo dicas,
    Huic comis subdas, huic quoque subde comas.
Comentes homines dicas galeasque comantes.
Praebeo praebendas, tribuoque tributa tribuno,
Dono nil sperans, sed do tibi mutua quaerens,
    Largior ut largus, erogo pauperibus.
Dormito sub pigritie, sed dormio uere,
Dormitauerunt omnes dic dorque mierunt.
Qui uocat asciscit arcessit et acciet accit,

---

106. M lingua loquitur $U^{1.5}$ uel (pro *fel*) $U^{1.3.5.7}$ $G^{1.2}$ M p^2 iram PR iras. — 108. U^2 G^2 gerit in se. — 109. P ile codd. yle. — 111. P facit prima U^2 tertia finit U^6 tertia dicis PR tertia dicit. — 112. (gl. *alo as prima producta est axtendere brachia post somnum.*). — 115. (P habet uers. 114. 111. 112. 113. 115. retinui ordinem qui est codicum.). — 116. U^4 de se formans redimire p^2 de se faciet redimire. — 117. U^1 At . . . U^4 Est . . . U^5 Ast . . . PR Ac . . . U^6 dicis. — 118. P habet in se codd. habet ex se. — 119. $U^{3.5}$ cum PR dum PU^6 dico R dicas. — 121. U^3 dicas homines. — 122. U^1 Praebendas praebeo. — 123. U^4 munera quaerens G^2 muia quaerens PR mutua quaerens. — 124. P ut erogo U^4 sed erogo U^6 et rogo. — 126. G^2 Dormitauerunt homines U^1 μ^1 Dormitauerunt dicas dic dorque . . . U^2 Dormitauerunt dicas dorque . . . — 127. P$U^{1.3.5}$ μ^1 p^2 acciscit U^6 aciscit U^2 accersit (expuncto *acciscit*) U^4 G^2 p^3 accessit G^1 M p^1 accissit U^7 ascis-

Arcessit simul accersit pariter sociabis,
Sed tria sunt ternae, tamen acciet esto secundae,
Accit et arcessit respondent haec duo quartae.
Quae faciunt in sco fore dicas inchoatiua,
Ista sed excipias et quae formantur ab illis:
Con. dis. com. glis. pos. uis. fus. co. nos. qui. a. cres. pas.

Cap. XX.

De aduerbiis.

Sunt adiectiua uerborum aduerbia semper,
Sicut testatur artis doctissimus auctor.
Adiunctum uerbo dicas, ut dicit origo.
Unde ubi quo uel qua loca quaerunt quattuor ista,
Quo petit ad, qua per, in ubi petit, unde petit de,
Hic illic istic alibi foris haec ad ubi das,

---

cit PU^1 accersit et acciet accit p^3 accissit . . . U^6 arcesscit . . . μ^1 arcescit . . . R arcessit . . . — 128. P. Arcersit simul arcersit (sic) M p^2 Accersit simul arcessit G^2p^3 Accessit simul arcessit $U^{1.2.3}$ Arcessit simul accersit $U^{4.5}$ Arcessit simul accessit U^6 Arcesscit simul a. (sic) U^7 Accessit simul accersit. — 130. $PU^{1.2.7}$ Accit et accersit respondent . . . $U^{5.6}M\mu^1p^{1.2.3}$ Accit et arcessit (U^6 arcesscit) respondent . . . U^4 Accit quae remanet quartae tantum tribuatur. — 131. G^1 om. h. u. — 132. U^3 excipies $PU^{5.6}$ et quae componis ab illis U^2 et quae formantur ab istis $U^{3.7}G^2p^3$ et quae formantur ab illis $U^1G^1M\mu^1p^{1.2}$ om. h. u. — 133. P Con. dis. fus. glis. pos. infisco corusco no. cres. pas. $U^{1.3.5.6}G^1p^3$ Con. dis. cog. glis. pos. in. fus. (U^3
q̄sso co nosco co co co nisco co
scis.) co. nos. qui. a. cres. pas. U^2 Con. dis. cog. glis. his. fus. co. nos.
esco suesco co co
qui. a. cres. pos. (sequuntur uersus al. m. scripti hi: *Cresco compesco deposco pasco quiesco* || *Assuesco fusco* [9]*quesci* ⟨leg. *conquexi*⟩ *disco corusco* || *Infisco nosco cognosco gliscoque posco.*) $G^1\mu^1p^{1.2}$ om. uers. 133. (uers. 132. 133 iterum leguntur cap. XXVI.).

2. $U^{3.4.5.7}\mu^1p^2$ auctor U^2M autor PR actor. — 3. P Adiectum codd. Adiunctum. — 5. PG^1 in ubi unde petit de $U^{4.5.6}M\mu^1p^{2.3}$ in ubi petit unde petit de $U^1G^2p^2$ ubi in petit unde petit de. — 6. U^3 Illic hic . . .

Hinc illinc istinc aliunde foris petit unde,
Huc illuc istuc alioque foras dabis ad quo,
Hac illac istac alia qua uult sibi iungi.
Quo poscit quartum responderi sibi casum,
Unde et qua sextum propriis sic esse locorum
    Declinabilibus collige nominibus.
Ast in ubi debet fieri uariatio quaedam.
Nomina si primae sint propria siue secundae
Et careant numero plurali, sit nota praesto.
Si quaeras per ubi, danda est tibi uox genitiui,
Nomina si primae plurale notentur habere
Tantum, tunc ad ubi debet sextus tibi subdi.
Propria consimilem quae tertia continet edent:
Romae Rotomagi Uernone moratur Athenis,
    Rure moratur humi militiaeque domi.
Romam Rotomagum Uernonem tendit Athenas,
    Rus tendebat humum militiamque domum.
Roma Rotomago Uernone meabat Athenis,
    Rure meabat humo militiaque domo.
Roma Rotomago Uernone redibat Athenis,
    Rure redibat humo militiaque domo.
Intro eo, sedet *intus* homo, uenit *inde deintus*,
    Egrediturque *foras*, stat *foris* ante scolas.

U^{6} Illic istic . . . $U^{1}G^{2}$ dicas U^{4} donat $U^{3}p^{1\cdot 2}$ da PR das. — 8. P aliisque U^{5} alibi p^{1} illoque U^{2} dabis at quo G^{1} om. h. u. — 9. P que uult sibi reddi $U^{2\cdot 4\cdot 5}G^{1}M u^{1}p^{1\cdot 2}$ qua uult sibi reddi $U^{1\cdot 3\cdot 6}$ qua uult sibi iungi G^{2} qua uult sibi dici $U^{7}p^{1}$ qua uult sibi subdi. — 10. G^{1} casum — quartum. — 11. $U^{2}p^{3}$ dic esse PR sic esse. — 13. P fieri debet uariatio quaedam U^{5} quaedam fieri uariatio debet R debet fieri uariatio quaedam. — 14. p^{1} sint primae si propria . . . — 15. $U^{1\cdot 6}$ Si careant . . . G^{1} sit tibi praesto. — 16. $U^{3\cdot 5}$ tibi danda est . . . p^{1} danda tibi . . . PR danda est tibi . . . — 17. $PU^{7}p^{3}$ notantur u^{1} uocantur R notentur. — 18. P debet sextus quoque subdi G^{1} debet sextus ibi iungi p^{1} debet sextus ibi subdi $U^{1\cdot 3\cdot 7}p^{2\cdot 3}$ debet sextus tibi subdi U^{2} debent sextis tibi subdi $U^{4\cdot 5\cdot 6}G^{2}u^{1}$ debet sextus sibi subdi M debet sextus tibi scribi. — 20. $U^{1\cdot 6}$ Mp^{2} rotomagi PR rothomagi. — 22. U^{6} ueronam. — 24. U^{6} uerone. — 26. P athenas codd. athenis U^{5} om. uers. 26. 27. — 29. $U^{2\cdot 5}$ ante fores PR ante scolas. (cf. XXIII 89: Ante scolas . . .).

Eminus ad longe, sed *comminus* ad prope spectat,
Huic extra caput est proprie, reliquo manus et con.
Indicat *ecce* mares et praeterea mulieres,
Ast hominem tantum, non plures indicat *eccum*,
Ast *eccam* tantum demonstrabit mulierem.
His prorsus similes *ellum* dic esse uel *ellam*.
Ad tempus *nunquam*, sed pertinet ad loca *nusquam*,
Sic de simplicibus istorum intellige dictum.
Nunc praesens tantum signat, *modo* tempora terna:
*Ista modo feci facio*que *modo faciam*que.
Et quandoque solet *modo* sic diuersificari:
Pro *paulo prius* et *paulo post* aut *aliquando*.
Designatiuum *tunc* temporis, ordinis est *tum*,
*Tum*que pro *et* saepe poni reperimus in arte.
Heu dat responsum, dic *heu* signare dolorem,
Heus uocat, et comicus *heus* dicit saepe uocando.
Eia monet uel *age*, sed laetitiam notat *euge*,
    Et totiens *agite* scribito sicut *age*.
Qui bene cuncta notat signatiuum sciet *inde*

---

31. U^{2} Huic extra dicas capud et reliquo . . . μ^{1} Huic extra caput dicas reliquo . . . G^{2} p^{3} Huic caput est extra proprie reliquo . . . PR Huic extra caput est proprie reliquo . . . $U^{3\cdot 5\cdot 6\cdot 7}$ G^{1} M $p^{2\cdot 8}$ manus et cum R manus et con (in P uers. deficit in uoce *manus*). — 33. U^{1} At hominem U^{7} Ast homines PR Ast hominem. — 34. U^{6} Ad eccam — demonstrabis. — 37. PU^{4} istorum U^{1} p^{3} horum U^{6} horumque $U^{2\cdot 3\cdot 5}$ p^{2} illorum M μ^{1} ipsorum G^{1} p^{1} ipm̄ U^{7} ipsis. — 38. P tempus praesens p^{1} praesens tempus R praesens tantum. — 39. U^{2} modo facio faciamque modo modo feci $U^{3\cdot 5}$ modo feci facioque modo faciam tunc U^{7} modo feci faciamque modo facioque PR modo feci facioque modo faciamque. — 40. μ^{1} modo solet (sequitur in cod G^{1} uers pentam. *Ut modo sum monachus et modo canonicus.*). — 41. M et paulo post et aliquando $p^{2\cdot 3}$ aut paulo post aut aliquando (sequitur in codd $U^{1\cdot 2\cdot 3\cdot 4\cdot 6}$ p^{1} pentam. *Ut* (U^{2} *Et*) *modo sum monachus et modo canonicus.* abest a P et codd. reliquis. legitur in gl. Metulini.) 43. P $U^{1\cdot 6}$ M reperimus R reperitur. — 44. U^{1} dat heu signare . . . P U^{5} p^{2} dic heu significare . . . U^{6} heu dic significare . . . — 46. P et codd Eya p^{1} et age $U^{2\cdot 7}$ $G^{1\cdot 2}$ $p^{1\cdot 2}$ sonat euge. — 47. P scriptitio U^{1} G^{2} ſcriptō μ^{1} ſcp̕tio M p^{2} scriptito U^{2} scribite (expuncto *scriptito*) $U^{4\cdot 5\cdot 7}$ $p^{1\cdot 3}$ scribito U^{6} dicito. — 48. p^{1} functa (gl. *usitata*).

Ordinis et pariter temporis atque loci.
Designat uox ista *foras* ad, sed *foris* inde.
Olim praeteritum signat praesensque futurum,
Milo transpositum tria ducit tempora secum.
Praesens praeteritum *quondam* notat atque futurum.
Sicut olim *dudum* tria quodlibet indicat horum.
Est *iam* componens, est assumens geminatum,
Et dicas *etiam*, *iamiam*, dicas quoque *iamque*.
Hanc uocem *minime* reperimus saepe negando,
Et dicas *minime* significare *parum*.
Est personale proprie pariterque locale,
Et signatiuum temporis est *alias*.
Ut dic pro *sicut*, pro *postquam* dixeris illud,
Sicque notat simile, pariter tempus quoque saepe,
Quanque titas saepe significatur ab hoc:
Ut uidi, ut timui, ut me dolor ussit inertem!
Exspectatiuum sit *adhuc* quodcunque negaris,
Si quicquam affirmes, continuabit *adhuc:*
Antichristus adhuc non uiuit, Christus adhuc est.
Omnino qualis, *omnifariam*que localis.
Si dicas *afatim*, tunc significabit abunde,
Dicas *affatim*, facunde significabit:
Est afatos primi caput, affatumque secundi.

---

50. $U^{1\cdot 6}$ foris — foris P om. *ad.* — 51. U^{3} praesens signatque. — 52 U^{1} tria dic̄ tempora secum μ^{1} p^{3} tria ducit tempora secum U^{4} nōt tria tempora secum U^{6} portat tria tempora secum p^{1} confert tria tempora secum PR tria tempora significabit. — 53. U^{5} notat quondam $G^{1\cdot 2}$ μ^{1} $p^{2\cdot 3}$ om. h. u. — 54. (U^{1} p^{1} habent uers. 51. 53. 54. 52. U^{4} habet uers. 51. 53. 52. 54.). — 55. P competens U^{4} est iā ſūmēs U^{5} iā ꝯſūmēs. — 60. U^{3} Significatiuum temporis est alias. — 61. $U^{1\cdot 2}$ dixeris illud μ^{1} dixerit illud U^{7} ponitur illud M dicitur istud PR dicitur illud. — 65. U^{5} q̄cūq; negabis p^{1} quodque (gl. *illiꝰ rei)* negaris PR quodcūq; negaris. — 66 U^{2} confirmes U^{1} μ^{1} affirmas U^{6} adfirmas PR affirmes $PU^{3\cdot 5\cdot 6}$ G^{2} μ^{1} continuabis. — 67. U^{4} adhuc non uenit $PU^{1\cdot 2\cdot 4}$ $G^{1\cdot 2}$ μ^{1} p^{2} locabis. — 69. PU^{2} M p^{1} afatim R affatim P consignificabis μ^{1} tunc significabis $U^{1\cdot 6}$ G^{2} M p^{3} tunc significabit R consignificabit. — 70. U^{3} Dicens affatim $U^{1\cdot 2\cdot 4}$ p^{3} significabit PR significabis. — 71. U^{4} afficioque secundi p^{1} affariq; (l affatūq;) secundi PU^{1}

Dic idioma meum consignificare *meatim*,
Usum uel mores dic significare *meapte*.
Uoces consimiles *tua* uel *sua* sunt in eodem.
Sunt aduerbia *ter*, inflexio tertia format:
Rectus in ens uel in ans s in ter mutat ut amans,
Si secus est uero, sub fine ter adde datiuo,
Hoc generale feras, nisi syncopa destruit illud.
Nudius incertum tempus demonstrat, at illi
Tertius addatur, iam certum significabit.
Multimodum tempus signant aduerbia quaedam,
Ut *lego persaepe*, *legi persaepe*, *legam*que.
Sunt quae dicantur contra sub tempore solo:
Cras illud *dicam*, *dico nunc*, *antea dixi*.
Multimodumque modum quaerunt aduerbia quaedam,
Quaedam discrete nec multimode uariantur.
Num simul et *numquid* coniungimus indicatiuo,
Nam proprie semper interrogat indicatiuus,
At nisi componas *non*, non datur imperatiuo.
Cum *si* coniungant *utinam*, *ne*, quatenus optant.

affatimque U^{3} afatimque U^{2} p^{3} afatumque R affatumque (gl. *afatos graece quod est abundanter latine.*). — 72. P significare meaptim U^{6} consignificare meaptim R consignificare meatim. — 73. p^{2} dic insinuare me abte (sic) G^{2} p^{3} dic significare meate PR dic significare meapte. — 74. M assimiles $PU^{1.5.7}$ μ^{1} p^{3} sua uel tua G^{2} sua tua U^{6} tua uel sua R mea uel tua. — 75. P inflectio tertia dicit $U^{1.2}$ inflexio tertia dicit U^{6} inflexio tertia ducit U^{4} inflexio tertia fertur p^{2} inflectio tertia format R inflexio tertia format. — 76. $U^{2.5.7}$ $G^{1.2}$ $p^{2.3}$ in ans uel in ens PR in ens uel in ans $U^{5.7}$ $p^{1.2.3}$ ut amens. — 78. $U^{1.7}$ destruit PR destruat. — 79. U^{3} demonstrat U^{2} G^{1} tempus designat U^{6} tibi tempus significabis PR tempus demonstrat. — 80. U^{4} certum tibi significabit. — 81. — P Multimode codd. Multimodum U^{2} designant. — 82. (hoc uersu deficit cod. G^{2}). — 83. U^{2} Sunt contra quae dicantur . . . — 84. $U^{3.4.7}$ G^{1} p^{2} istud PR illud M dicas U^{6} antea dico. — 85. P p^{2} Multimodeque U^{2} Multimodiſq; e (al. m.) U^{5} Multimodisque R Multimodumque μ^{1} quaedam aduerbia quaerunt (p^{1} om. uers. 82. 83. 84. 85.). — 86. U^{7} diserte U^{3} non multimode U^{5} nūc multimodo μ^{1} nūc multimode PR nec multimode. — 88. (U^{4} om. h. u.). — 89. P Ac nisi . . . $U^{1.7}$ G^{1} μ^{1} Ast nisi . . . p^{3} Et nisi . . . R At nisi . . . — 90. $U^{1.5}$ coniungant $U^{4.6}$ coniungit PR coniungunt $U^{2.6.7}$ M $p^{2.3}$ quatinus.

Ast infinitus nil quaerit ut imperatiuus,
Et tamen huic semper hortandi aduerbia iunge.
At sine participe nil plene uel sine uerbo
Significant ista, nisi ponis siue subaudis.
Ast huius partis pars quaelibet est caput et fons:
Docte de *doctus*, *hinc* ex pronomine dicas,
A *sto stas statim*, a *sensu* dicito *sensim*,
Saepius a *saepe*, *nequaquam* de *neque* sume,
Dicis ab *ex extra*, sed ab *o* deducitur *o si*.
Iunge *necessario* cum uerbo quolibet, inde
Cum substantiuo tu semper iunge *necesse*.
Significatio sit anormala semper in istis:
Funditus et *passim satius*que *fere* quoque *statim*,
Dumtaxat sane sensim actutum quoque *ualde*.
Dicantur recte simul haec anormala uoce:
Ut *semel* ex *unus*, *bis* a *duo* sic reperimus.
Saepius *unde* refert, interrogat *unde* frequenter,
Ac uno dempto reperitur rarius *unde*.

---

91. $U^{3.5}$ p^3 Infinitiuus nil quaerit $U^{6.7}$ M At infinitus nil quaerit PR Ast infinitus nil quaerit. — 92. M orandi U^2 iungas U^4 iunges μ^1 iuncta PR iunge. — 93. P p^3 Ac sine . . . μ^1 Et sine U^2 Ast sine . . . M Ast nisi . . . R At sine . . . $U^{1.2.6}$ G^1 μ^1 p^3 nil sine uerbo. — 94. (gl. *Aduerbium nihil significat, nisi uerbo uel participio iungatur uel nisi uerbum uel participium subintelligatur.*). — 95. P $U^{3.7}$ p^2 Ac huius . . . $U^{2.4}$ At huius . . . R Ast huius . . . U^1 aut fons. — 96. U^4 G^1 Doctus de docte P M μ^1 $p^{2.3}$ hic ex pronomine dicas U^3 hic ex pronomine dicis U^4 hic ex pronomine dices U^2 hic de pronomine dicis U^7 hoc ex pronomine dicas U^1 G^1 hinc ex pronomine dicas p^1 hinc ex pronomine dicis $U^{5.6}$ hinc de pronomine dicas. — 97. $U^{3.4.7}$ G^1 M $p^{1.2}$ de sensu U^2 μ^1 de senso PR a sensu. — 99. U^1 Dicitur . . . U^5 Dicas . . . — 101. $U^{1.6}$ tu semper iunge U^2 semper coniunge PR semper tu iunge μ^1 necesse est. — 102. P anomala $U^{1.2.4.7}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ anormala $U^{3.6}$ anormola U^5 anormula. — 103. U^2 saneque (pro *satiusque*). — 104. U^2 satius (pro *sane*). — 105. P anomala U^6 anormola R anormala. — 106. U^2 ab uno sic a duo bis . . . U^3 ex unus bis ex duo sic . . . U^4 ex uno bis a duo sic . . . U^6 G^1 ex unus bis ad duo sic . . . PR ex unus bis a duo sic . . . — 108. U^5 M At . . . PR Ac . . . (U^6 Hac . . .) $U^{2.5}$ p^3 reperimus (gl. cod. U^2: *uno dempto a uiginti.*).

Quorsum uel *quorsus* haec in *sum* dico uel in *sus*:
Aduersus uersum rursum prorsum quoque *sursum*,
Sicque *sinistrorsum dextrorsum* siue *deorsum.*
Dic *per* pro *ualde,* pro *non*, iurat quoque saepe:
Perfide, *perpulcher*, *per Christum* exempla notato.
Dicas *humane* uel *diuine* simili re,
Ast *humanitus* ac *diuinitus* haec ais in re.
Praesens, praeteritum uult *quondam* siue futurum:
Hoc quondam feci, '*quondam tua dicere facta*
Tempus erit', potes exemplum dare Uirgilianum
'*Quondam etiam uictis redit in praecordia uirtus*'.
Si dicas '*quando uenisti?*' interrogat, at si
'*Quando solus eram,*' respondet, '*quando ualebo*
Tunc ueniam', sic infinitum significabit,
At persaepe loco *quia* ponitur aut *aliquando.*
Da coniunctiuum *quasi ceu tanquam* tribus istis,
Coniunctumque aliis praebeto uel indicatiuum.
Inuenies pro *sicut uti*, pro *quatenus* autem:
Multotiens dominus praecepit, *uti facias hoc.*

---

110. P U^2 Aduersus uersum rursum prorsus quoque sursum U^1 $p^{1.3}$ Aduersus uersum rursum prorsum quoque sursum $U^{3.4.6}$ Aduersus uersum rursus prorsus (U^6 prohorsus) quoque sursum $U^{5.7}$ Aduersum uersus rursum quorsum quoque sursum G^1 M p^2 Aduersum uersum rursum prorsum quoque sursum μ^1 Aduersus uersum rursum prorsum dextrorsum siue deorsum. — 111. P p^2 Dicque R Sicque M siue seorsum. — 113. U^6 exempla tibi do G^1 M μ^1 $p^{1.2}$ exempla teneto U^7 ista teneto P R exempla notato. — 115. U^1 ac diuinitus $U^{4.6.7}$ G^1 uel diuinitus P R aut diuinitus $U^{1.3.5}$ haec agis in re G^1 haec ais uere P R haec ais in re. — 116. U^2 quondam notat atque futurum. — 117. P Hoc feci quondam codd. Hoc quondam feci. — 120. U^2 Si dicat (gl. *lector*) P R Si dicas P U^1 μ^1 ac si. — 121. $p^{1.3}$ respondes. — 122. p^2 significabis. — 123. P U^4 Ac . . . U^7 Aut . . . R At . . . — 124. U^3 Das . . . μ^1 Dat . . . $U^{3.5}$ tanquam quasi ceu U^6 quasi tanquam ceu. — 125. U^6 p^2 Coniunctiuum aliis praebeo . . . $U^{1.2.5}$ G^1 Coniunctumque aliis praebeo . . . p^3 Coniunctumque aliis praebebo . . . μ^1 $p^{1.2}$ Coniunctum aliis praebeto . . . P R Coniunctumque aliis praebeto . . . — 126. U^4 pro quatinus uti U^7 pro quatinus atque P U^1 M $p^{2.3}$ pro quatinus autem R pro quatenus autem. — 127. P U^1 μ^1 dominus praecepit R tibi rex praecepit.

Dic *adeo tantum*, dicas *adeo* quoque *certe*,
Affirmatiue dicas et quantitatiue.
Ut quidam dicunt, *sodes* uerbum comicum sit,
Ast alii dicunt, quod *sodes* esto *sodalis*,
Et tamen est inter hortandi aduerbia postum.
Pro *tantummodo dum* dicatur, et inde Lucanus:
Dux sit in his castris senior, dum miles in illis.
Ac *dum* pro *donec* ponit physiologus ipse:
Natus non uigilat dum sol se tertio gyrat.
Dum pro *cum* saepe reperitur temporis esse.
Pro *pariter* dic esse *simul*, sic congregat inde,
Pro *postquam* dic esse *simul*, sic tempora signat.
Si *paulo minus* est oratio comparat, inde
Esto *fere*, si dictio sit *paulominus* una.
Quaerit *ubi*, respondet *ubi*, dicas *ubi postquam*,
Ast infinitum sit *ubi:* Thebaidos auctor
'*Est ubi dat uires nimius timor*' approbat illud.
Hic pro *tunc* saepe reperitur temporis esse,
 *Hic*que locum signat saepius et proprie.
Inde locum signat, tempus quandoque, sed usus
Insinuat uere persaepius ordinis esse.
Sic monstrat simile, *sic* iurat, Maroque dicit
'*Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos*'.
Si bene quaeque notes, si singula uerba retractes:

---

130. G^1 Et quidam . . . p^2 At quidam . . . P U^1 M comicum est R comicum sit. — 131. U^7 Ac quidam . . . p^3 Ac alii . . . U^1 esto sodales. — 133. U^8 dicetur. — 134. U^1 μ^1 Dux est . . . $U^{4.7}$ G^1 dum miles in istis. — 135. P p^3 Ac . . . G^1 p^2 Et . . . R At . . . P U^7 phisologus G^1 phizologus U^4 p^8 philosophus U^5 phylosophycus U^6 M physiologus R phisiologus p^1 om. h. u. — 136. μ^1 dum se sol . . . (gl. *leonculus nascitur mortuus, sed in tertia die uiuificatur leo.*). — 137. $U^{2.3}$ p^3 reperimus. — 139. U^5 om. h. u. ($U^{2.4}$ G^1 μ^1 habent uers. 139. 138.). — 143. P $U^{2.3}$ M Ast infinitum sit ubi U^1 Ast ubi sit infinitum G^1 Ast infinitum tibi sit $U^{4.6}$ At infinitiuū sit ubi U^7 p^1 At infinitum sit ubi μ^1 $p^{2.3}$ Ac infinitum sit ubi P U^6 M μ^1 p^3 actor. — 145. P temporis reperitur esse. — 147. G^1 om. h. u. — 149. P dixit codd. dicit. — 151. P Si bene cuncta notes codd. Si bene q̄q; notes.

O stupet, *o* dubitat, uocat, indignatur et optat,
Clamat, conqueritur, uelut exemplis reperitur:
O quibus, o quantis, o qualibus es uiduata!
O — quam te memorem, uirgo? namque haud tibi uultus . . .
O regina, nouam cui condere Iuppiter urbem . . .
Adsis o tantum et propius tua munera firmes!
Perdidit o qualem uincendo plura triumphum!
O male uicinis haec moenia condita Gallis!
Pluribus est *agite* dicendum, dic *age* soli,
Eia dic cuiuis, sit Uirgilius tibi testis:
Ergo agite, o iuuenes, surge age, care pater.
Haec aduerbia si recites *pariter simul una*,
Sunt unitiua temporis atque loci.
Tempus idem signant simul ista locum uel eundem.
Dic *secus* esse *aliter iuxta*que localiter *unum*
Dices, ast illud tu dices qualitatiue.
Esse negatiuam dicas uel comparatiuam
Hanc uocem *minus* et contraria significare,
Unde *minus prudens* pro *stultior* accipiatur.
Ex adiectiuis ueniunt aduerbia saepe,
Nominibus propriis ueniunt aduerbia raro.
Usque locum saepe, *donec* tantummodo tempus,
Tempus siue locum dic significare *quousque*.
Prae uel post poni possunt aduerbia uerbis
Non uel *ne dum cum* praeter monosyllaba tantum.

---

152. P uocat o: dignatur et optat U^5 μ^1 notat indignatur et optat R uocat indignatur et optat. — 153. p^1 Clamat et queritur . . . U^2 ut in exemplis reperitur P R uelut exemplis . . . — 158. p^1 plures uincendo. — 161. P $U^{1.5}$ μ^1 est ūgilius tibi testis U^6 ūgilius est tibi testis R sit ūgilius tibi testis. — 164. $U^{1.2.5}$ G^1 μ^1 $p^{1.3}$ unatiua p^2 unitatiua P R unitiua (gl. cod. U^3: *ꝯgregatiua*). — 165. P locum et eundem. — 167. P ac illud $U^{1.4}$ μ^1 ast illud R ast aliud U^3 p^1 dices tu M dicas tu $U^{2.4}$ p^2 tu dicas P R tu dices. — 168. P Ecce . . . $U^{4.7}$ G^1 M p^2 dicas P R dices $U^{2.5}$ et comparatiuam. — 169. U^3 significabis. — 175. P U^4 G^1 Praeponi uel postponi possunt aduerbia uerbis $U^{1.5.6}$ μ^1 p^3 Prae uel post poni possunt . . . U^7 M $p^{1.2}$ Praeponi uel post possunt . . . U^2 Praeponas uel postponas . . . — 176. $U^{4.6}$ cum dum. (P et codd. plerique: praeter haec . . . repugnante ratione metrica. abest *haec* a codd. G^1 μ^1 p^1.).

Demonstratiua simul aut interrogatiua
Et dubitatiua semper sunt praepositiua,
His hortatiua simul optatiua marites.
Semper acuta manet *aliquando* secunda, sed inde
Tertia quam citius acuatur in hoc *aliquanto.*
Dicas improprium *quasi* consimileque notare,
    Atque rei uerum significare *quasi:*
Noxque diesque quasi contraria, tu quasi stultus,
Ast unigenitum quasi uidimus a patre natum.
Demonstrant numerum quandoque aduerbia: *mecum*
Siue etiam *tecum* dicas singlaria *secum,*
No. uel *uobiscum* pluralia dicimus esse.
Quaedam coniurant et quaedam aduerbia iurant,
Coniurant *ita, sic,* sed iurant *Hercule, Castor.*
Ut quidam dicunt, casus aduerbia poscunt:
Ecce Mecenatem dicunt *pridie*que *Kalendas.*
Copulat interdum, quandoque est comparatiuum
Haec uox *quam,* cum qua quoque tu superadicias *tam.*
Quam cito, confestim, mox, protinus, illico, statim,
Continuo, propere, uelociter et *properanter,*
*Cursim, festine, festinanter*que, *repente,*
*Actutum, celere, cito, mature subito*que
Uere haec dena nouem sensu retinentur eodem.

---

179. U^{3} marita. — 180. M p^{2} fiet P R manet. — 182. P improprie — consimileque codd. improprium — consimilemque. — 185. (gl. *Hucusque secutus est actor Priscianum in expositione aduerbiorum, nunc autem sequitur Donatum dicens, quod aduerbia aliquando demonstrant numerum singularem, ut mecum tecum secum, aliquando demonstrant pluralem, ut nobiscum uobiscum.*). — 187. P $U^{5.7}$ G^{1} p^{3} singularia. — 188. P $U^{1.6}$ μ^{1} Nobis et uobis . . . U^{4} Nobiscum uel uobiscum . . . $U^{2.7}$ No uel uobiscum . . . U^{3} Uo uel nobiscum . . . M Nos uel nobiscum . . . G^{1} p^{2} Hiis uel nobiscum . . . p^{1} biſ uł nobiſc⁹. — 189. $U^{1.5.6}$ quaedam (om. *et*) p^{3} quaedamque. — 190. U^{2} iurant haec castor et hercle. — 192. P me cenantem U^{7} mencedē G^{1} meneciadē R mecenatē U^{4} calendas P R Kalendas. — 194. $U^{1.2.5.6.7}$ G^{1} $p^{1.3}$ superaddicias. — 195. $U^{1.2.4.7}$ G^{1} p^{2} Concito P mox ocius ilico . . . U^{1} protinus mox illico . . . R mox protinus illico . . . — 196. (G^{1} M om. h. u.). — 199. p^{3} tenentur $U^{1.4.5.6}$ G^{1} μ^{1} clauduntur P R retinentur.

Si nil praecedat, *ne* pro *non* dico frequenter,
Si quid praecedat, pro *ut non* conuenienter:
'*Ne facies*' dicas '*oroque ne facias*'.
Humane, *dure*, *large*, *firme*que, *benigne*,
*Ignaue*que, *probe* uel *auare* siue *seuere*,
Inde *noue*, *plene* uel *abunde* siue *proterue*
Dicis in *er* uel in *e*, quamuis sint illa secundae.
Quod pendet, similat, monstrat, rogat, eligit, optat
Praecedit rectum, succedunt cetera uerbum:
Ut *postquam*, *sicut*, *en*, *cur*, *quinimo utinam*que.
Obliquos saepe casus aduerbia quaerunt
Tunc, *ubi*, *sat*, *mage*, *multum*, *plus*, *uiam*, *pridie* et *heu*, *o:*
Plus magis exquirunt genitiuum quantitatiue,
Ast ablatiuum donabis qualitatiue.
Principium finemque notant simul *intrin.* et *extrin.*,
Intrin. personae sunt possessiua prioris,
Si bene disseritur, hic principium notat *intrin.*
Dic aspirandas intrinsecus esse sonantes,
Hic tantum finem dico notare rei.
Illud idem faciet haec uox *extrinsecus*, unde
Haec exempla probant, quae tibi dicta prius.
Tu *plus* siue *magis* non addas comparatiuis,
Tam uel *quam* pariter potes addere conuenienter.

---

200. U^{3} praecedit. — 201. U^{1}M p$^{2\cdot 3}$ praecedit U$^{2\cdot 7}$G^{1} pro ut non P R pro ut et non. — 202. U^{4} Ne facies dicas U$^{2\cdot 6}$p$^{1\cdot 3}$ Ne facias dicas U^{7} Ne facias dices U^{5} Ne dicas facies P R Ne facies dices U^{7} poscoque . . . — 203. G^{1} digne (pro *dure*) M firme largeque. — 204. M amare. — 207. U$^{1\cdot 5}$G^{1}μ^{1}p$^{1\cdot 2}$ pendit P plendet R pendet U$^{1\cdot 7}$p$^{1\cdot 3}$ petit P R rogat (gl. *Omne aduerbium suspensionem significans ut 'postquam', uel similitudinem ut 'sicut', uel demonstrationem ut 'en ecce', uel interrogationem ut 'cur quare', uel electionem ut 'quinimo', uel optationem ut 'utinam' debent praecedere uerba. alia uero aduerbia praeter ista debent postponi.*). — 210. U$^{1\cdot 3\cdot 5\cdot 7}$$\mu^{1}$p^{2} casus aduerbia quaerunt U$^{2\cdot 4}$ poscunt aduerbia casus P R casus aduerbia poscunt. — 211. U^{2}M pridie et ecce (gl. *uiam ponit pro obuiam causa metri.*). — 214. U$^{1\cdot 3\cdot 4\cdot 6}$ notat p^{1} tenent P R notant M extrin et intrin (al. m.). — 220. U^{2} notant. — 221. U$^{1\cdot 5\cdot 6}$$\mu^{1}$ addis P R addas.

Cap. XXI.

De participiis.

Participem dicas quia participare duobus
Dicatur uerbis nominibusque simul.
Omnia nascuntur aliis ex partibus, illud
Non reperire potes partibus in reliquis.
Participes autem personas pleniter omnes
Atque modos omnes circueunt pariter.
Dic '*legeret scribens*', '*lege scribens*' uel '*lego scribens*'
Exponens uerbo participem similem.
Conueniuntque mari quaedam, quaedam mulieri,
Da *futuens* maribus, da *pariens* aliis.
Suntque trium generum uel in una uoće uel inde
Uocibus in multis, sicut *amatus amans*.
Optatiua uelut coniunctim tempora signant,
Uoces temporibus non bene sufficiunt.
Unde *probans* praesens imperfectumque, *probatus*
Praeteritum uel plus significare scias.
Fertur abundare tamen hoc in uoce futuri,
Quamuis dixissem non bene sufficere.
Praesens participis a praesenti generatur,
Sed diuersimode nascitur et uarie.
N interponit persona secunda duarum,
Sicut *amans* ab *amas* dico *docens*que *doces*.
Ternae uel quartae persona prior generabit,
O si uertis in *ens*, cum *queo* tollis *eo*:
Unde *quiens* uel *iens* genitiuus non fit in *entis*,
Regula sed fallit, *untis* uterque tenet.

---

3. $U^{2.7}G^{1}p^{1.2.3}$ istud P R illud. — 4 p^{2} reperiri potest. — 7. $U^{3.5.7}$ G^{1}M legerem scribens μ^{1} legens scribens P R legeret scribens. — 8. $U^{1}p^{3}$ Expones. — 9. $U^{1.3.7}$ Conueniunt mari quaedam . . . p^{3} Conueniunt quaedamque mari . . . — 10. p^{2} reliquis. — 19. P a praesente codd. a praesenti. — 20. $U^{7}Mp^{1.2}$ diuersifice. — 21. U^{2} interponat U^{5} interponitur. — 25. G^{1} non facit in entis. — 26. P non fallit.

Tus, *ctus*, *ptus*, *stus*, *sus*, *psus*, *xus* finalia sunt haec
Praeteriti, sicut dicitur inferius.
Notus uel *doctus sumptus questus* quoque *uisus*
Lapsus uel *fixus* tot uariato modis.
Praeteritis dictis *us* quoque consocies.
Deficiunt quaedam pro deficiente supino,
Rus non profertur, nisi si praecesserit *ans ens*,
Sed dic *coepturus*, deficiat licet *ens*.
Inuenies *ens* praeteritum consignificare,
Ut *meminens* dicas *sum memor* atque *fui*.
Praeteritum pariter praesens consignificabit,
Istius exempla *coeptus* et *osus* erunt.
Nomina sunt, quae participes tamen esse uidentur,
Hinc quoque *scutatus* et *galeatus* habes,
Atque *paludatus*, *tunicatus* uel *manicatus*,
Sic *praetextatus* et *caligatus* erunt,
Bacatus, *bracatus*, *pilatus*, *penulatus*,
Pilleus hoc faciunt, *ocrea*, *crista* simul.
Ac si quis recte consideret omnia, noscet
Quot sunt arma uiri, nomina tot fieri.
Participes non deficiunt in casibus ullis,
Sicut deficiunt nomina saepe suis.
At quidam *futuens* non femineum fore dicunt,
Et *nuptus* pariter uoce priore caret.
Ac si participes desint qui, nomen habetur
Cum uerbo iunctum sub uice participis.
Ut cum participe si iungas *sum*, uice uerbi

---

30. U^{1} μ^{1} et fixus P tot uariata modis U^{6} tot fit uariatio modis R tot uariato modis (gl. *o lector*). — 31. (gl. cod. p^{1}: *quia terminantur in us ut mortuus*). — 33. P praefertur nisi sic . . . $U^{3.4}$ si non R nisi si $U^{1.5.7}$ p^{3} ans ens P R ens ans. — 38. P p^{2} osus U^{6} ortus R orsus. — 40. $U^{1.5}$ p^{3} hinc galeatus habes μ^{1} sic galeatus . . . — 41. P et hinc manicatus U^{1} μ^{1} et manicatus R uel manicatus. — 42. P Sicque pretexatus. — 44. P U^{1} occrea. — 45. P U^{4} Ac si quis . . . μ^{1} Atque ſiquiſ R At si quis $U^{2.5}$ considerat P G^{1} M p^{2} noscat U^{2} noſcit U^{1} noscent R noscet. — 50. (gl. cod. U^{2}: *masculina uoce . quia non dicitur nupt⁹ s; nupta.*). — 51. P p^{3} Ac si . . . R At si . . . U^{3} G^{1} M μ^{1} desunt. — 52. $U^{1.4.6}$ uinctum.

Fungitur et uerbum deficiens recitat.
De neutris duo participes nascuntur, erunt tres
Neutropassiuis quae sua contriplicant.
A duplici uerbo ueniat uox ista *futurus*,
Nam de *sum* uel de *fio futurus* erit.
Et tamen a neutro formatur, namque supinum
A *fio factum* comprobo, *sum*que nihil.
Si deponentis bene praeteritum recitabis,
Huic semper sensus uis utriusque datur.
Idcirco semper dicetur conuenienter:
Nos siue a nobis auxiliatus eris.
Quattuor haec *latus fractus* seu *tactus* et *actus*
Possunt componi, ceu referunt alii.
At nos dicamus ex nostra parte figurae
Nullum participem composite fieri.
Omnes participes aut simplicis esse figurae
Aut decompositae dicere non dubites.
Hi sunt participes, sine uerbo quos reperimus:
Cursus, *anhelatus*, *erratus* uel *uigilatus*,
Siue *laboratus*, *regnatus* siue *quietus*,
Spiratus, *placitus*, *passus*, *cassus*, *titubatus*.
Ut *curso spatio*, *uigilatum carmen amicis*.
Isset anhelatos non praemedicatus in ignes.
Maro refert '*acri quondam regnata Lycurgo*'.
'*Talia commemorat relegens errata retrorsum.*'
'*Arte laboratae uestes ostroque superbo.*'
Haecque notes in *tus* sine uerbo stare uel in *dus:*
Facta fugis, *facienda petis: rus* et *ens* sine forma,

---

57. P U^{6} ueniet R ueniat. — 60. U^{4} approbo G^{1} quod probo. — 61. M reputabis p^{1} numerabis P R recitabis. — 62. G^{1} sensus semper. — 66. M Poscunt $U^{1.4.7}$ $p^{1.2.3}$ seu U^{5} aliqui. — 68. U^{2} Nullum composite participem fieri U^{3} Composite nullum participem fieri. — 71. $U^{3.6}$ sine uerbis P R sine uerbo. — 72. U^{3} G^{1} seu uigilatus. — 73. G^{1} atque quietus. — 74. U^{6} G^{1} placidus U^{6} cassus passus (retinui uersuum ordinem eum qui est codicum $U^{1.2.5.6}$. P R habent uers. 71 post uers. 74.). — 76. P praemeditatus. — 77. P acti — ligurgo. — 78. U^{5} citata. — 80. $U^{2.3.4}$ G^{1} M $p^{1.2}$ in tus — uel in dus P R in dus — uel in tus.

Unde *quiens* uel *iens*, *ens* a *sum* siue *futurus*,
Sicque *decens*, *meminens*, *oriturus* uel *moriturus*.
Participes a *scor* uenientes reiciunt s,
Sed *pastus*, *fessus* haec simul s retinent.
Ac praesens pro praeterito poteris reperire:
'*Offendi aduenient*' firmatque Terentius ipse,
Et *caligantes abrupto sole Mycenas.*
Participesque loco fore nominis inueniuntur,
Si componatur, si comparet et regat altrum.
Doctior, *indoctus* uel *doctus iuris* in hoc est,
Si tempus perdat, ut *amandus dignus amari.*
Absolui non uult ablatiuus, nisi iungas
Participem uel quid sub uice participis.
Siue subauditur, ut '*sedi rege sedente*',
'*Me duce carpe uiam*', '*natus sub rege Philippo*',
'*Uersa est in cineres sospite Troia uiro*'.

Cap. XXII.

De coniunctionibus.

A *iungo iungis* coniunctio dicitur esse,
Nam iungit partes nomina uerba simul.
Res simul esse notans coniunctio uim notat, ordo
Significatur ab hac, cum notat ipsa sequi.
'*Sortes et Plato currunt*', uis adesto, mouetur,
Si *currit* dicas, ordo notatur ibi.
Atque uel *ac* saepe reperimus copulatiue,

83. $G^1 p^1$ et moriturus. — 84. G^1 eiciunt U^4 eliciunt. — 86. P U^5 G^1 p^3 Ac . . . R At . . . — 87. $U^{4.6}$ ueniens P $U^{2.7}$ $p^{1.2.3}$ firmatque G^1 signat R firmat. — 90. $U^{2.4}$ M μ^1 $p^{2.3}$ componatur P R componantur U^2 aut regit. — 92. U^3 Tempus si perdat U^5 Si perdat tempus U^4 Si tempus perdit P R Si tempus perdat. — 96. U^1 μ^1 sub rege iohanne. — 97. $U^{4.6}$ Mersa est . . . P et codd. in cineres.

6. U^5 ita (pro *ibi*).

Interdum pro *quam* nos reperimus eas.
'*Haud secus ac iussi faciunt*' *ac* dicito pro *quam.*
'*Ne simili utamur fortuna atque usi sumus*'.
Continuatiuae dicuntur consecutiuae
Si seu sin siue, confer et his similes.
At subcontinuant, quibus additur ordo sequiue,
Nam subcontinuant hae *quia* uel *quoniam.*
Quae sunt causales adiunctiuaeque uocantur,
Causalesque tamen differre feruntur ab illis,
Affirmant namque causales semper, ac inde
Tu dicas semper adiunctiuas dubitare.
Dic *ne* pro *an* breuiter, *ne* longam pro *neque* semper.
Terentius: '*eamne? ne nunc quidem cum arcessor ultro*'.
Uerbaque multotiens coniunctio continet ipsa,
Nec cessat saepe sub temporibus uariare.
Dico pro *quamuis liceat licet* atque *licebit:*
'*Omnia maiorum uertamus busta licebit*'.
Quando notat tempus *quando*, coniunctio non est,
Pro *quia* dic *quando*, coniunctio dicitur esse:
'*Hic tibi — fabor enim, quando haec te cura remordet*'.
At disiunctiua coniunctio cur uocitatur,
Cum non coniungat, sed disiungat quasi iuncta?
Quod sic soluatur: coniunctio non uocitatur,
Ut tantum sensus coniungat, sed quia uoces

---

11. U^{1} et consecutiuae. — 12. P $U^{5.6}$ G^{1} μ^{1} $p^{2.3}$ Si seu sin siue U^{2} Si sin seu siue $U^{1.3}$ Sin seu siue $U^{4.7}$ M p^{1} Sin seu si siue P $U^{2.4.7}$ G^{1} p^{1} confer et his similes U^{6} M p^{2} confert et his similes $U^{1.3}$ μ^{1} confer eis similes U^{5} confer ei similesque p^{3} confer eis similesque. — 13. P $U^{2.7}$ G^{1} p^{3} Ac . . . U^{2} Ast . . . R At . . . U^{2} M μ^{1} $p^{2.3}$ sequique P R sequiue. — 15. $U^{1.5}$ causales sunt U^{8} adiunctiuae uocitantur. — 16. $U^{1.2.6.7}$ p^{3} differre uidentur P R differre feruntur. — 17. U^{3} et inde U^{6} p^{2} at inde. — 20. M μ^{1} p^{2} non eam . . . U^{3} eamne . . . P R ne eam . . . U^{6} accesor p^{1} accersor P R arcessor (retenta cod. U^{3} lectione uersum ex mente *Eberhardi* formaui.). — 22. P p^{1} Non cessat . . . — 23. P U^{6} M p^{3} liceat licet atque licebit U^{4} liceo licetque licebit R liceatque licetque licebit. — 27. P Hec . . . quando te . . . U^{1} culpa. — 28. P G^{1} p^{3} Ac . . . U^{6} Ast R At . . . — 30. $U^{1.2}$ μ^{1} soluetur P R soluatur.

Uocibus adiungit, quod disiunctiua facessit.
Uel dicas *etiam*, *uel saltem*, *uel* quoque *siue:*
'*Qui uirtute sua superant uel aromata cuncta*',
'*Si non camisiam, da mihi uel tunicam*',
'*Iste uel ille legit, Sortes uel Plato mouetur*'.
Approbat interdum *si* Uirgilioque probante:
Di, si qua est caelo pietas, quae talia curet.
Adiungit dicens '*si uenias, faciam*'.
Abnegat ut sequitur '*fecissem, si potuissem*',
At dubitat dicens '*nescio, si moriar*'.
'*Ausus si fueris, facias hoc*' ecce minatur,
Est rationale '*si deus est animus*'.
Si pro *non* dicas: '*si dabit, mentiar*' hoc est.
'*Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus*
Ostendat nemore in tanto!' *si* taliter optat.
A praecedenti sensu pendere uidentur
Nec pendent, uelut est '*igitur Martinus*' et illud
'*Si qua tamen caecis errabunt scripta lituris.*'
Dic *equidem* fore compositum pronomine primae,
Quod bene Uirgilius comprobat Aeneidos.
Ast alii tamen auctores confundere sueti
Illud personae cuilibet adiciunt.
Dicis *ego*, dicis *equidem*, sicut reperimus.
Dic *quoque* pro *certe*, pro *et* aut *etiam* similique:
Per uarios quaesita libros exempla docebunt.
Si tu iungis *enim* cum *sed*, postponere debes,

32. U^{4} fatiscit M facissit PR faciscit (gl. cod. U^{2}: *frequenter facit*). — 34. U^{3} G^{1} p$^{2.3}$ superat P om. *cuncta*. — 38. P arcet U$^{4.5}$ μ^{1} p^{3} curat R curet. — 40. U^{1} si sequitur. — 41. PU$^{4.6}$ Ac . . . — 44. U^{5} dauit PR dauid P est U$^{1.7}$ p^{2} hic est U^{6} hīc est U^{4} G^{1} p^{3} h' est U^{2} M μ^{1} hoc est — 46. p$^{2.3}$ nemore in tacito PR nemore in tanto. — 51. U$^{2.3}$ p^{1} comprobat PR approbat. — 52. U$^{1.6}$ p$^{1.3}$ actores U$^{2.4}$ autores PR auctores. — 53. U$^{1.4}$ G^{1} M p^{2} addiciunt p^{1} addicunt. — 55. P et pro aut etiam U$^{1.4.6}$ p^{2} ſimilēq; U^{3} G^{1} p$^{1.3}$ ſimilemq; U^{7} ſimiłeq; M μ^{1} ſimil'eq; U^{2} ſimilemq; U^{5} ſimileq; P simulatque (gl. *aliquando est nota similitudinis.*) — 56. G^{1} placebunt p^{3} probabunt PR docebunt. — 57. G^{1} M iungas U^{5} μ^{1} p^{3} postponere dico U$^{1.3.6}$ M p^{3} postponere dicas PR postponere debes.

At si cum *uero,* semper praeponere dico.
Disiungunt quaedam, subdisiungunt quoque quaedam,
Disiungunt uaria, subdisiungunt similata:
'*Bos uel homo*' disiungit, subdisiungere si uis,
  '*Fortis Alexander*' dicito '*siue Paris*'.
Ordinis has fieri tu dicas praepositiui:
Sicut, *at*, *ast*, *aut*, *ac*, *uel*, *nec*, *neque*, *quatenus*, *et*, *si*,
Quin, *seu*, *ni*, *siue*, *neu*, *neue* potes sociare.
Subiungas *que*, *ue*, *ne*, *quoque*, *uero*, da simul *autem*,
Iunge *quidem* uel *enim*, sed communes aliae sunt.
Inclinant *que*, *ue*, *ne*, quas encliticas reor esse.
Postpositas acuis, sed praepositiua grauantur,
Encliticae nisi sint, quas semper dico grauari.
Si componatur coniunctio, subiciatur:
Utique et *utrimque*, *plerumque* uel *undique*, *ubique*,
Ast infinita praeponunt: *si qua* uel *ne qua*.
Inuenies *que* breuem pro *sed* saepissime poni:
Uirgilius: '*precibusque iubent exposcere pacem.*'
Ac pro *id est* saepe reperitur et expositiue,
Atque notat *sicut*, ceu Uirgilius struit ipse:
Me famulo famulamque Heleno transmisit habendam.

---

58. $U^{3.4}$ G^1 praeponere debes $U^{5.6}$ M μ^1 praeponere dicas PR praeponere dico (U^1 om. h. u.). — 60. M μ^1 p^2 similata PR simulata. — 61. U^1 μ^1 p^3 sed subiungere si uis. — 64. P $U^{1.4.5.6.7}$ G^1 M p^2 Sicut at ast aut ac p^1 Sicut ast at aut ac U^2 Sicut ast at aut ue U^3 Sicut ac at ast aut μ^1 p^3 Sicut at ast aut si P $U^{3.4.5.6.7}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ uel nec neque U^1 si uel nec neque U^2 uel nec G^1 uel neque P $U^{5.7}$ M p^1 quatinus et si $U^{1.3.4.6}$ quatenus et sin U^2 μ^1 p^3 quatinus ac sin G^1 sed denique si sin p^2 denique ſ; ſin. — 65. U^1 neu · ne · ue potes sociare M ne (u eras.) neue . . . G^1 ne neue . . . PR neu neue . . . — 66. P ne, ue codd. ue, ne. — 67. G^1 et enim PR uel enim. — 68. P ne, ue codd. ue, ne P et codd. encleticas. — 70. P et codd. Encleticae PM credo grauari R dico . . . — 72. P utrunque U^3 utrinque p^1 utrīq; R utrūq; $U^{3.4}$ p^1 et undique PR uel undique. — 73. P $p^{2.3}$ praeponitur R praeponunt P si qua ne nequa U^1 si qua uenequam (sic) U^6 si qua nequaquam M $p^{2.3}$ si qua uel ne qua R si qua ue ne quā. — 75. U^1 Uirgiliusq; iubent precibus . . — 77. P U^6 μ^1 Atque notat simile R Atque notat sicut. — 78. P $U^{1.4}$ p^3 transmittit.

Sin autem pro *sed si* dic, sicut reperimus,
Et quandoque tamen pro *si non* inueniemus,
Sic affirmare dicas et saepe negare.
Nomen dic *utrum*, coniunctio dicitur *utrum*,
Cum quarto nomen sit, ni disiungat, at inde
Si desit quartus, coniunctio dicitur esse:
Nomen erit pro *quem*, sed sit coniunctio pro *ne*.
Dictio *quatenus* est, oratio *qua tenus* esto,
Dictio sub medio breuis est, oratio longa,
Si fiat prosa, breuiant tamen utraque metra.
Ut postquam dicas, *ut quamuis*, *ut* quoque *sicut*,
Ut quoque significat *quatenus* aut *etiam*:
Quattuor in primis sunt manifesta satis,
De quinto quaeras exemplum: Horatius inquit
'*Iuppiter*, *ut pereat positum robigine telum!*'
Si bene quaestiua coniunctio quaeque notetur,
Sex *an*, *nonne* rogant *anne*, *num*, *numquid* et *utrum*.

---

79. $U^1 \mu^1 p^3$ pro sed si dic M pro sed et si dic U^6 pro sed dic si PR dic pro sed si. — 81. PM sed saepe negare U^5 uel saepe . . . R et saepe . . . — 82. U^1 Nomen dic utrumque . . . U^3 coniunctio dicitur esse. — 83. U^1 sic in designat et inde G^1 ni disiungit P $U^5 G^1$ ac inde $U^{1.4}$ et inde R at inde. — 85. P $p^{2.3}$ pro quem si sit: $U^{1.2.4.6}$ M μ^1 p^1 pro quem sed sit U^3 pro quem sed si G^1 pro quem sed erit. — 87. $U^{1.2.5} \mu^1$ sub medio PR sub media. — 88. U^5 in prosa. — 89. U^3 Pro quamuis ut dic ut sicut et est quoque postquam. — 92. U^6 uirgilius inquit. — 93. G^1 telum PR ferrum. — 94. P quesita. — 95. $U^{3.7}$ $p^{1.2.3}$ anne ne numquid et utrum.

Cap. XXIII.

De praepositionibus.

Praepositiua modis pars dicitur esse duobus,
Nam compostiue dicatur et appositiue,
Sicut praepositus prae reliquis positus.
Et quandoque tamen succedit in appositiuis,
Sicut '*pube tenus*', sicut '*maria omnia circum*',
'*Transtra per et remos*' Uirgilius recitat.
Quocirca, *mecum* succedit compositiue,
Interponuntur aliquando uel mediantur,
Ut '*qua de causa*', '*qua de re*' siue '*quam ob rem*'.
Ordo mutatus accentum mutat in istis,
Impediens nisi sit distantia, *pone penes*ue.
Et quandoque loco ponatur nominis ipsa,
Ut *pro te* causa, ratione, loco uel amore.
Propter et *ob* faciunt id idem pro nomine postae.
Per se prolatae sub fine reguntur acuto,
In serie positas accentu prome grauato.
Hoc generale dato, nisi sit praeposterus ordo,
Si praeposterus est, monosyllaba pars acuatur,
Si disyllaba sit, paenultima poscit acutum.
Non aspirantur coniunctio praepositaeque,
Cum reliquas omnes regat aspiratio partes:
Heres, *haeret*, *habens*, *hic*, *huc*, *heu* cuncta notato.
Multotiens etiam uerbo deest praepositiua:

---

2. $M\mu^1$ compostiue PR compositiue. — 3. $PU^1 p^2$ prae aliis R prae reliquis. — 8. mediantur (gl. cod. M: *in medio ponuntur*). — 9. $U^4 \mu^1 p^3$ dico quam ob rem. — 11. $U^{1.4.7}$ Inpediat nisi distantia $G^1 \mu^1$ Impediat nisi si . . . $U^6 p^3$ Impediat nisi sit . . . P pono U^3 penesque. — 13. U^5 loquor M locor. — 14. U^1 ibidem U^2 ut idem $M p^1$ itidem. — 16. $PU^{4.7}$ pone. — 17. U^1 ubi sit. — 18. U^6 om. h. u. — 19. p^3 polisillaba PR dissillaba U^5 ponit U^7 pone. — 20. $U^{3.4.5.6} p^2$ aspiratur PR aspirantur U^5 et praepositiua $U^6 p^1$ praepositiuae (post uers. 23 legitur in non nullis libris uers. hic: *Huic deest uerbum, dico de compositiuis*).

'*Una Eurusque Notusque ruunt*' deest praepositiua,
Huicque deest uerbum '*super Astyanactis imago*'.
Ornatus causa iungatur praepositiua
Cum proprii casus genitiuo: '*sub Canis ortu*'.
Ad te personam notat, *ad Troiam*que locale,
Ad pentecosten tempus, numerum dat *ad annum.*
Dic *ad* pro *iuxta*, signabit proximitatem,
'*Ad quid uenisti?*' causam notat, assimilatur
'*Nos habet ad porcos*', ast aduersatur '*ad illum
Est mihi pugna*', modo tamen addit '*ad hoc mala dicas*'.
Ad si componas intendit, ceu *probo firmo*,
Dirigit interdum, si *uerto* uel *loquor* addas,
Ridet uel *ludit* uel *plaudit* iunge, fauebit.
Ad d non mutat h q m i u b d sequente,
Sed d mutatur, reliquae si subiciantur.
Semper causale dicatur *ob* appositiue:
'*Cuius ob auspicium infaustum moresque sinistros*'.
Si componatur, *contra circum*que notatur:
Obuius occurro uel *obambulo* dicis *obumbro.*
Per signat tempus, personam, uel loca, causam:
Per noctem, *per me*, *per rus*, *per proelia* laudor.
Si componatur, perfectio saepe notatur,
Sicut in his *perago*, *percurro*, *persto*, *peroro.*
Dicas *periurus* uel *perfidus*, ecce negabit,
Percitus excellit, *perpulcher perspicuus*que.
Compositae quaerunt omnem iungi sibi casum,
Si sint appositae, cum quarto subice sextum.
Appositae uel compositae minime uariantur,

---

25. (hic uers. abest a P, inest in omnibus quos contuli libris.) — 28 P $U^{1.6.7}$ p^{3} localem. — 31. P ad simulatur. — 33. U^{1} p^{3} dices. — 34. $U^{3.5.6}$ M p^{1} At . . . P $U^{1.4.7}$ M seu probo . . . — 35. U^{1} μ^{1} uertor (item U^{2} al. m. expuncto *uerto*) PR uerto $U^{2.5.7}$ G^{1} M p^{2} addis PR addas. — 37. P Ad non mutat . . . — 40. P Eius . . . P p^{3} more sinistro. — 41. P U^{3} p^{1} notantur. — 44. $U^{2.3.5.6.7}$ G^{1} M p^{2} noctes. — 45. $U^{3.7}$ p^{2} componantur. — 48. P U^{6} perpulcer U^{1} perpulcrum μ^{1} perpulchrum. — 49. U^{6} omnem casum sibi iungi. — 50. M Si sunt . . . — 51. U^{3} raro uariantur.

Hostes inuado, *uado* quoque dicis *in hostes*.
Appositae sensum permutant compositaeque,
Ut '*de te facio uerbum*, *te deprimo*' dicas.
De notat augmentum, personam *de* notat ipsam,
Quamuis compositum potius reor esse *deorsum*.
Additur *ad* uerbis interdum compositiue,
Quamuis proferri desiderat appositiue,
Unde et Uirgilius: '*Tyriam qui adueneris urbem*'.
Tanquam syllabica iunctura frequenter abundat,
Si uis *emorior* dicere pro *morior*.
Interdum redolent aduerbia praepositiuas,
Econtra redolent aduerbia praepositiuae,
Nam '*pridie Nonas*' dicis '*pridie*que *Kalendas*'.
At si nominibus tu demas praepositiuas,
Nomina quae fuerant fient aduerbia statim
Sic dicendo '*domum transeo*, *uado domum*.'
Haec tria signantur per *post:* tempus, locus, ordo,
Post nonam seu *post montem* seu *post ea* dicas.
Iungitur et sexto: '*longo post tempore uenit*,'
Sicut *paulo ante*, sicut *multo ordine circum:*
'*Anna*, *uides toto properari litore circum*.'
Subter uult quartum, dat Uirgilius quoque sextum:
'*Ferre iuuat subter densa testudine casus*.'
*Cis*que locum, tempus, aliud quoque significabit:
Cis Rhenum, *cis definitam* non uenit *horam*,
Et *cis naturae leges* poteris reperire.
Cis proprium nomen, *citra* commune requirit,
Nam bene '*cis Rhenum*', '*citra mare*' dicere possum.
Hoc in compositis etiam retinere licebit,

---

52. G^1 Hostem. — 57. P Additur aduerbiis — 58. $U^{1.6}$ μ^1 p^1 desiderat PR desideret. — 59. $U^{1.5}$ G^1 p^3 Unde ugilius . . . μ^1 Undeque . . . — 65. $U^{1.5}$ G^1 praepositiuam. — 67. p^1 transmeo. — 69. $U^{1.8}$ dices μ^1 dicam. — 70. U^1 longo post tempore dicas $U^{2.4.6.7}$ M μ^1 $p^{2.3}$ ueni PR uenit. — 72. P $U^{1.4.5.6}$ G^1 μ^1 Ecce uides . . . U^2 Ecce die toto properaui . . . U^7 M p^1 om. h. u. — 74. $U^{2.3.4}$ densa subter. — 76. P $U^{2.3.4.5}$ G^1 M μ^1 $p^{2.3}$ diffinitam p^1 diffinitiuam. — 78. U^6 Cis proprium nomen . . . PR Cis proprium sepe . . .

Hinc *cisalpinus* dicas et *citramarinus.*
Perdit n interdum *trans* dictum compositiue:
*Traicio trabea traduco trano*que *trado.*
Interdum *supra* dat *trans* et saepius *ultra*,
Transgressus supra, *traiectus* denotat *ultra.*
Dicis '*apud uillam*', iam sic *apud* esto locale,
Dicis '*apud regem*', personam dat uel '*apud me*'.
Ante locum, tempus, personam significabit:
Ante scolas, *ante lucem* siue *ante parentes.*
Pro *coram* saepe potes illud idem reperire.
At fieri possunt aduerbia praepositiuae
Ex duplici, sicut *circumcirca* reperimus.
Circa dat tempus, *circa* causale, locale,
Sed causale tamen tantum fit compositiue,
Nam sic *quocirca* notat *idcirco* quoque causam.
Circiter at semper tempus tibi significabit:
Circiter Aprilis dic *Nonas* siue *Kalendas.*
Affectum semper et nil aliud notat *erga*,
Et nisi sit Graecum nunquam componitur *erga.*
Erga si dicis, notat affectum bonitatis,
    Aduersus contra damna malumque notant.
Inter cum casu reperitur saepe soletque
Casu priuari: '*tu dextrorsum iacuisti*,
Ille sinistrorsum, *sed nos dormiuimus inter*'.
Interius uel *subterius* tibi denotat *infra*,
Dicas *infra me*, *sub me* bene dicis et *in me.*
Extra pro *praeter* uel pro *sine* dico frequenter:
Extra me nemo est, *extra damnum sine damno.*
Et quandoque locum tibi denotat exteriorem.

---

81. $U^{3.4.5}$ citraque marinus. — 84. $U^{4.7}$ M μ^1 $p^{1.2}$ sed saepius. — 85. $U^{3.5}$ M transuectus p^3 dicitur ultra. — 86. U^7 G^1 om. h. u. (P habet uers. 85. 84). — 87. U^2 personam das et apud me U^6 personam significabit. — 89. $U^{1.3}$ siue ante lucem . . . — 93. P $U^{2.7}$ casuale. — 94. P U^2 casuale. — 96. P p^3 ac sepe tibi tempus U^2 ad tempus semper tibi U^3 at sepe tempus tibi U^6 at sepe tibi tempus U^5 M μ^1 ac semper tibi tempus R at semper tibi tempus.

A uel *ab abs ex e* dic unum significare,
Ex ab uocales, *e* quaerunt *a*que sonantes,
Asperitas nisi defuerit, quia dicimus '*ex quo*'.
Abs autem semper poni uult ante sonantem.
Ab si componas, quaecunque elementa sequuntur,
C q t tantum simul hae tres excipiuntur.
A quoque suscipit m componens uque sonantem,
Abs quoque composite consueuit c t praeire,
Sicut in *abscondo* potes *abstineo*que probare.
*E*que praeire nouem solet, ut b d g l r n m,
Ique sonando uel u praeponatur, reliquis *ex*.
*E*que modo priuat, intendit et exteriorat,
Ex hinc *eneruas enectum elimino* dicas.
Illud idem facit *ex*, sicut *stirpo pleo claudo.*
Priuat et intendit *de*, *deprecor* approbat ambo:
Saepe precor mortem, mortem quoque deprecor idem.
Pro causam, pretium: *pro te dabo*, *pro solidis sex*,
Et *pro* pro *iuxta: fecit pro uiribus iste.*
Ast in compositis *pro* multotiens breuiatur
A *procul*, at longa sit, si descenderit a *pro*.
Prae pro *ad* inuenies: *potes hunc contemnere prae me.*
Prae pro *ab*, ut *miser est homo prae mulieris amore.*
Pro *super* inuenies: *prae cunctis laude bearis.*
Dic *prae* pro *ualde: praecelsus praeualidus*que.
Ac *prae* dic *ante: praedico praescio praebe.*

---

100. P $U^{2.5}$ G^1 M μ^1 dicis R dicas (P habet uers. 100. 99.). — 109. P om. *tibi.* — 111. $U^{1.6.7}$ μ^1 atque sonantes. — 112. μ^1 nisi deficiat. — 113. U^5 poni semper P U^4 μ^1 ante sonantes R ante sonantem. — 114. U^1 p^2 litterae quaecunque secuntur. — 115. U^5 sed tres has excipiemus. — 117. $U^{1.5}$ p^1 composita P R composite (gl. cod. U^2: *ī ⁹positiōe*). — 119. $U^{3.4.5.6}$ G^1 p^1 m . n P R n . m. — 120. U^1 I quoque sonando . . . G^1 I quoque quando . . . — 121. P E quoque priuabit . . . U^2 extendit. — 122. U^1 μ^1 eneruas P R eneruat p^3 enectus. — 124. U^1 approbitabo $U^{4.6}$ approbat illud U^5 approbat idem. — 125. P quandoque deprecor idem. — 127. U^1 Sed pro . . . $U^{3.7}$ ipse. — 128. P U^5 Ac in . . . U^6 At in . . . μ^1 Et in . . . R Ast in . . . — 130. U^1 componere U^2 exponere U^5 praetendere. — 131. U^1 p^1 hic (pro *homo*). — 134. U^7 Et prae . . . μ^1 Prae

Hocque notes: omnis monosyllaba praepositiua
Praeter *cum* solam reperitur compositiua.
Coram siue *palam* dic unum significare,
Coram personam, sed denotat omnia *palam.*
Quamuis significent unum, *sine* distat ab *absque*,
Dat *sine* componi, sed non componitur *absque*,
Dat *sine* postponi, semper praeponitur *absque.*
Cum postponatur semper, cur praepositiua
Dicitur esse *tenus?* quoniam casum sibi iungit,
Et quandoque sequens Aeolismum uult genitiuum:
Maro '*crurum tenus a mento palearia pendent*'.
Dic *sub* pro *subtus*, pro *per sub* pone uel *ante:*
'*Arma sub aduersa posuit radiantia quercu*'.
'*Urit atrox Iuno et sub noctem cura recursat*'.
'*Sub lucem exportans calathis*' *sub* dicitur *ante.*
Sub quoque deminuit, *subtristis* sit tibi testis.
Dic *super* a *supera* descendere, dic quoque *supra*,
Apocope facit hoc, sed syncopa perficit illud.
Dis c p t f s i praeponitur, ast aliis *di*,
Di sit productum, *dirimo* iace siue *disertum.*
Sensum compositae mutant, complent minuuntque:
Impius incuruus subtristis nomina sunt haec.
Mutat *init*, minuit *subridet*, complet *inardet.*

---

dic ac ante . . . U^3 praebes U^6 p^3 praebet. — 136. P solam cum codd. cum solam U^4 dicatur U^6 compositiue. — 137. P U^5 p^1 siue palam R cum palam. — 138. P μ^1 p^3 personam R personas P denotat omne palam codd. sed denotat omnia palam. — 140. U^2 Dic sine . . . U^6 Dat sine . . . P R Da sine . . . — 141. P et codd. Da sine . . . — 144. U^1 p^2 helenismum μ^1 heolismum P R eolismum. — 148. P recusat U^6 recursat U^7 resoluat R reseruat. — 149. P $U^{2 \cdot 4 \cdot 6}$ exportat calatos p^1 portans calatis M μ^1 exportant calathos R exportant calatos. — 151. P Sic . . . — 153. P c t p f s i U^2 p c f t s i U^5 p c t f s i U^7 c p s t f i U^6 M $p^{1 \cdot 3}$ c p t f s i R c p f t s i. — 154. P U^6 producta R productum. — 155. P mutent $U^{2 \cdot 4 \cdot 6}$ p^3 minuuntue P R minuuntque. — 156. P et incuruus U^2 subrideo sint tibi testes. — 157. P Mutat non minuit . . . G^1 Mutat et id minuit M Mutat ī id minuit p^2 Mutat inif minuit R Mutat init minuit . . . inardet (gl. cod. U^2: *ualde ardet.*).

Construe cum quarto *super in sub subter* eundo,
Cum sexto stando, tamen *in* potes addere quarto.
In notat *usque super contra iuxta*que *diu per:*
'*Seruor in hunc tibi, Christe, diem uel seruor in illum*'.
'*In gentem faciam te magnam si sinis istam*'.
'*Fertur in aduersos rigide*', '*bellatur in hostes*'.
'*In ripam fluuii turba comitante resedi*'.
'*Uiuat in aeternum rex noster, uiuat in aeuum!*'
'*Iustitiae portas aperis ingressus in illas*'.
Est imitatiuum cum dico '*credis in ipsum*'.
Sexto *cum circa super ante per inter ad intra*:
'*In ligno baculi trans Iordanem pedes iui*'.
'*Calceus in pedibus, in crinibus esto galerus*'.
'*In Domino mentem iacta totamque tuam spem*'.
'*Inque suis oculis Sedeciae mors data seruis*'.
'*In patribus Dominus, in nato deinde locutus*'.
'*Cepisti dona, deus, in mortalibus alma*'.
'*In proprio latere Dominus tibi, ne capiare*'.
'*Israel, o uirgo, propriis in moenibus ito!*'
Cum sexto iunctum signabit saepius *infra:*
'*Rex sedet in solio, busto tumulandus in arto*'.

---

160. $U^{1.2.4}$ p^1 Cum notat . . . U^7 iuxta contraque . . . — 162. U^1 Ingentem faciam et magnum te U^4 In gentem faciam te magnum U^5 In gentem magnam faciam te P R In gentem faciam te magnam (gl. cod. U^2: *contra gentē ł super*) $U^{1.2.7}$ G^1 M p^1 si sinis istam P R si uis in istam. — 163. $U^{5.7}$ G^1 μ^1 p^1 Fatur $U^{2.5.6}$ rigidus $U^{2.4.6}$ bellator. — 165. P rex noster in aeternum. — 166. P U^6 in eas. — 167. p^3 credo U^5 credas P R credis P in euum U^6 in eum $U^{1.5.7}$ M μ^1 $p^{1.2.3}$ in ipsum $U^{2.4}$ G^1 in illum. — 168. U^2 G^1 inter et intra. — 169. U^5 In ligni baculo. — 171. U^2 iacta mentem. — 172. U^7 G^1 μ^1 ſedechie M ezechie (al. m. uł ſedechie) U^2 ecechie (expuncto *ſedechie*) U^4 zecechie P R ezechie (uide sis Reg. IV. 25, 7. Ierem. 39, 6. 52, 10. 11.). — 173. P om. *in* ante *nato*. — 175. $U^{1.2}$ G^1 In proprio latere mihi sis U^7 In latere michi sis (om. *proprio*) U^6 In proprio latere dn̄s sit P R In proprio latere dn̄s tibi $U^{1.2}$ G^1 ne decipiare U^7 ne decipitare P R ne capiare (gl. *ne capiaris i. decipiaris a demone*). — 176. P In iſrael . . . U^6 proprius ī mētib⁹ eſto. — 178. $U^{2.5}$ M tumulatus P R tumulandus P U^6 M in arto U^1 μ^1 $p^{1.3}$ in arcto R in alto.

Sub, si quaeque notes, tibi signabit *prope subter:*
Dicas '*sub lucem uenio*' uel '*sub patre uiuo*'.
Supra uel *contra de iuxta* dat *super* ista:
'*Pugno super montem, munitus eo super hostem*'.
'*Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa*'.
'*Sedimus in lacrimis super fluuium Babylonis*'.
Finis, causa, locus, contra, supra, prope, tempus
Ex *ad* signatur, sic ex *de* sermo notatur,
Finis, materia, numerus, tempus, loca, causa:
'*Dimicat ad palmam, frendens ad uim faciendam*',
'*Curritur ad cenam, ferit ad petram cocus ollam*',
'*Uir sedet ad ripam, iacet ad portam, stat ad horam*'.
'*De domino narrat, de belli laude laborat*',
'*De lana panni sunt, de numero quoque lucri*',
'*In mensem de mense uenis, es de Babylone*',
'*Lis est de minimo, pugna est de paupere regno*'.
Cum simul et *contra:* '*sta cum socio neque pugna*',
'*Cum socio pugnas*' bene dicis, '*cum socio stas*'.
'*Uestibus indue te pro frigore proque calore*',
Sic aduersatur in *pro* sententia duplex.
Haec tria significat tibi *re: rursum retro contra:*
Ut *reparo retraho* bene dicis siue *recludo*.
Si bene distribuas, *praeter* tollendo propinquat:
Dic '*nullus currit praeter me*' sic tibi tollit,
'*Sto praeter ripam*' sic signat proximitatem,
At si '*praetereas*', *praeter* pro *trans* bene dicas.
Est inclusiuum '*praeter me conuoco multos*',

---

179. G^1 signat proprie. — 180. P M μ^1 Sub lucem dicis uenio ... — 182. U^6 super pontem P monitus. — 184. P supra flumen. — 186. U^1 sed ex de ... U^2 sic et de ... U^5 de ex sic ... P R sic ex de ... — 189. $U^{1.5}$ coqus p^3 coquus P R cocus. — 191. P de belli laude perorat. — 196. p^1 Cum socero — cum socero. — 197. P U^2 induo te U^6 induo me. — 198. μ^1 diuersatur. — 200. U^1 repeto (pro *retraho*) U^5 siue reduco — 201. p^1 discutias. — 202. P sic tibi tolle U^2 sic tibi tollis R sic tibi tollit (gl. *notat exceptionē*). — 203. $U^{4.5}$ p^1 sic signat P R sic signo. — 204. P Ac sic pretereas P $U^{2.4.6}$ p^3 bene dicis. — 205. U^2 congrego (U^1 G^1 om. h. u.).

Est exclusiuum '*praeter me nemo mouetur*'.
Includit simul excludit quoque saepius *usque*,
Quae nunc sola regit et nunc alia comitante.
Sed tamen ista notes: quotiens etenim duplicantur,
Casus praepositae respondet posteriori:
'*De post fetantes*', '*de supra moenia*' dicas.
Tuque nouem numera, quas casibus addimus extra:
Ex in ad ab cum de, da simul *a*que *per e*que,
Abs ob pro prae cis post sub trans adicias his.
Usque subauditur in *ad*, et dicas *ad* in *usque:*
Lucanus '*summis perduxit ad aequora castris*'.
'*Usque Paraetonias Eoa ad litora Syrtes*'.

Cap. XXIV.

De interiectionibus.

Interiectiuas dicunt aduerbia uere,
Uel quoniam uerbis iunguntur uel quia saepe
Uerba subaudiri soleant in uocibus harum.

---

208. P et non alia comitante. — 209. P U^1 duplicantur R duplicatur. 210. $U^{2.5}$ M μ^1 p^1 respondet P R respondent (perperam P interpungit ita: *quotiens etenim duplicantur* || *Casus p̄posite: respondent superiori.* uerborum sententia haec est: quotiens praepositiones duplicantur, uelut '*de post*', casus respondet praepositioni posteriori, quae est '*post*', ut docet exemplum ab Eberhardo adlatum.). — 213. P Ex. in. de. ab $U^{5.7}$ Ex. in. ab. ad. U^4 Ex. in. ab (om. *ad*) R Ex. in. ad. ab P abs. cum. da simul aque per ęque U^1 cum. de. da simul a q̊; per e U^2 M cum. de. da simul aque per e U^4 μ^1 $p^{1.3}$ cum. de. da simul aque per eque $U^{5.6}$ G^1 cum. de. da simul atque per eque U^7 cum. de. da simul acque per eque. — 214. U^1 M μ^1 p^1 adicias $U^{2.4.5.7}$ G^1 p^3 addicias U^6 addicis. — 215. U^2 et dicas in ad usque G^1 dicas et in usque U^5 μ^1 dicas ad in usque (om. *et*) P R et dicas ad in usque (gl. *In hac praepositione usque aliquando intelligitur ad, aliquando e conuerso in hac praepositione ad intelligitur usque.*)

1. P p^3 ſepe U^2 uere (al. m. expuncto *sepe*) R uere. — 3. $U^{2.4}$ solent.

Sed cur dicatur, cum non interiaciatur,
Interiectiua, non a paucis dubitatur.
Ad quod re uera sic respondere ualemus:
Nam menti et uoci medians interiacet ipsa,
Cum praecedat mens et cum uox ipsa sequatur,
Quae media inseritur interiectiua uocatur.
Hocque notes: omnis interiectiua recusat
Non aspirari, quia subiacet asperitati.
At semiplena semper sub uoce feruntur,
Significatiue tamen has proferre memento,
Semiplena uelut oratio significans est.
Hocque scias: nulla uoce indiget expositiua.
Sed quidam dicunt *ueh gah* uelut expositiue,
Cum non exponant linguaque fruantur eadem.
Quaeritur a multis, si plena uoce loquamur,
Utrum debeat haec interiectiua uocari.
Dicamus super hoc affectum saepe loquentis
Uoce frui non perfecta, quae sic uocitatur,
Ut Donatus ait '*uox est incondita uox haec*'.
Haec quoque quae plena est uox interiectio non est.
Cur non ponatur prior, a pleris dubitatur,
Nam cum nascatur puer, haec statim recitatur.
Hoc respondemus quod, quamuis prima feratur,
Non prima est, quia sic uocis ratio moreretur.
Si proprie attendat quis, lamentatio quaeque
Sub ratione potest interiectiua uocari.
Sicut subseruit oculo signum digitale,

5. (sequitur in P et codd. excepto cod. U⁶ uers. hic: *Non interposite dantur sed praepositiue.*). — 6. $U^{1.5}$ ualeamus $U^{4.6.7}$ G^1 solemus — 7. U^6 p^8 media. — 8. P U^1 G^1 p̄cedat mens R mens p̄cedat. — 15. $U^{1.2.5}$ uoce non indiget . . . U^7 G^1 uoce nulla . . . P R nulla uoce . . . — 16. P uehi $U^{1.7}$ M p^1 ueh U^3 $\mu^{1.2.3}$ ueht $U^{4.6}$ p^3 ueth U^5 G^1 uech P guai U^1 gai U^5 G^1 p^1 gaẏ p^3 gahy U^2 gaht U^4 gath U^6 grath U^7 $\mu^{1.2.3}$ gah M guh (gl. *uehi et guai sunt interiectiones blasphemantis in lingua hispana.*). — 19. P hic codd. haec (gl. *uox*). — 24. $U^{2.6}$ a multis. — 26. U^4 Hic . . . U^6 μ^1 Hec . . . U^6 nam quamuis . . . — 27. U^7 $p^{1.3}$ ratio uocis. — 30. P U^6 oculis G^1 oculum R oculo.

Sic auri seruit interiectiua sonora.
Interiectiuas fore quidam sibila dicunt,
Sunt quoniam uoces affectum significantes.
Absit quod dicunt, quia scribi non bene possunt.
Quaeuis lingua suas proprie dicatur habere
Interiectiuas, nec linguam lingua reposcit,
Sicut et in reliquis reperimus partibus esse.
At uenatores et pastores uariatim
Interiectiuas sibi fingunt officiosas.
O stupet, applaudit *euge*, sed ridet *hahahe*,
Heu dedignatur, *aha* probat, *ehohe* clamat,
*Hist*que silere monet, *io* laudat teste Nasone:
'*Dicite io Paean et io bis dicite Paean*'.
A a conqueritur, *au* uagit, uituperat *proh*,
Uah quoque deridet, *papae* miratur et *ohe*,
O utinam gliscit, sed *io* festinat et *arri*,
Euax laetatur, dolet *heu* uel *uae*, timet *attat*.
Interiectiua praeponitur, indeque Flaccus
'*Ohe praesidium dulce decusque meum!*'
Persius at postponit eam: '*cute perditus ohe!*'

---

32. P $U^{4.6}$ μ^1 p^3 fore dicunt sibila quidam U^5 G^1 fore dicunt sibila quedam $U^{1.7}$ M fore quidam sibila dicunt U^2 fore quedā sibila dicunt p^1 fore q̄dā sibila q̇dā. — 33. (sequitur in cod. μ^1 uers. *Sicut et in reliquis reperimus uocibus esse.*). — 35. U^6 suas proprias. — 37. μ^1 p^3 uocibus P R partibus. — 38. P Ac . . . p^1 Ast . . . — 39. U^2 G^1 sibi iungunt. — 40. P Oh — ahaeh. — 41. P M μ^1 p^1 aha probat p^3 acha probat $U^{5.7}$ μ^2 haha probat U^6 ha probat μ^3 haa probat U^1 ah approbat U^2 aha approbat U^4 G^1 haha approbat P ehoeh clamat U^1 heuque hem . . . U^2 en ohe . . . U^7 en hohe . . . U^4 ehohe . . . U^6 ehoe . . . $\mu^{1.3}$ p^3 eoe . . . U^5 oe . . . μ^2 heohe . . . M μ^1 euhohe . . . — 42. P Chitque U^2 Hiſtq; U^7 Siſq; μ^2 Sihtq; p^3 Sithq; μ^1 Zichq; μ^3 Zihtq; — 43. (P om. h. u.). — 44. P Aha U^1 A a a U^2 Acha U^4 Hach hach U^5 Hachoch $U^{6.7}$ $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.3}$ Haha M Hahaha P ahi uagit $U^{1.2}$ ach U^4 uah U^5 ha et he U^6 au U^7 hau M p^1 ha $\mu^{1.2.3}$ p^3 hay P imperat et proh. — 46. P G^1 arri M $\mu^{1.3}$ $p^{1.3}$ harri μ^2 hari (item U^2 expuncto *arri*) U^1 mirum (sic). — 48. P U^4 undeque R indeque. — 49. P et codd. Ohe . . . P decusque malum. — 50. P tute.

Non solum generant sensum ratione fruentis,
Sed quandoque mouent animum ratione carentis.

Cap. XXV.

De speciebus nominum.

Uiginti septem specierum nomina dicas,
Primitus homonymum, quod et aequiuocum uocitatur:
Pyrrus Achilleïdes, *Pyrrus rex Epirotarum*,
Homonymumque *canis signum latrabile piscis.*
Postea synonymum *Corneli Scipio Publi*,
Econtra *gladius ensis mucro* synonymantur.
Inde relatiuum, sicut *pater et patre natus*,
Alterutro quorum pereunte simul perit altrum.
Utque relatiua ceu *lux nox dextra sinistra.*
Nomen gentile *Flandrensis* seu *Catalanus*,
Dic patrium nomen *Ebrardus Bethuniensis*,
Hic interserui nomenque locumque magistri.
Quis qualis quantus quoduis interrogat horum.
Sunt infinita *quis qualis* saepius ista.
Sunt collectiua *populus gens plebs* quoque *turba.*
Sint tibi diuidua *neuter* simul *alter uterque.*
Ficticium nomen onomatopoeïa fingit,

---

51. P Non solum sensum generat $U^1 G^1$ Nec solum generat sensum $U^{5 \cdot 6}$ p^1 Non solum generat sensum R Non solum generant sensum.

2. $U^{5 \cdot 6 \cdot 7} \mu^1$ om. *et.* — 7. P a patre natus. — 8. P M simul perit alter U^6 simul parit alter μ^1 perit simul alter R simul perit altrum. — 9. U^5 Suntque relatiua . . . P R Utque relatiua P $U^{1 \cdot 6}$ M $\mu^1 p^3$ seu $U^5 \mu^1 p^3$ nox lux. — 11. P $U^2 \mu^1 p^1$ bituniensis U^6 bitoniensis U^1 beturiensis M betuniensis p^3 buturicensis. — 13. U^1 M p^1 quantus qualis. — 15. P gens plebs populus U^2 populus plebs gens p^3 gens populus plebs R populus gens plebs. — 16. U^1 Sint tibi . . . P R Sunt tibi $U^2 p^1$ alter et uter. — 17. P et codd. Ficticium P onomathopeya fingo U^1 M $\mu^1 p^{1 \cdot 3}$ onomatopeia fingit $U^{2 \cdot 5} G^1$ onomatopeya fingit $U^{6 \cdot 7}$ onomathopeya fingit.

Ut *tintinnabulum* seu *turtur* et *offa* uel *obba.*
Ac generale genus rerum tibi significabit:
Est uelut *herba color fructus animal lapis arbor.*
At species rerum tibi significat speciale,
Ut *siler albedo glans bos smaragdus acer*que.
Ordinis est nomen, ut *primus* siue *secundus.*
Dic *unus duo tres,* nomen facies numerale.
Ut *deus* et *ratio* nomen dic esse solutum,
Nec ex uoce sua dant collateralia sciri.
Temporis est nomen, sicut *mensis*que *dies*que.
Uicinus uel *longinquus* sit utrumque locale.
In *tor* et in *trix* a uerbis uerbalia dicas.
Ac ex se faciunt quandoque aduerbia nomen
Aut a participe, quod dico participale.
A patribus uel auis fieri patronomica dicas.
Dic possessiua, quia primi possideant rem.
Quod notat excessum tu dicas comparatiuum,
Indeque latiuum super ulterius facit illud.
Deminuit primi rem semper deminutiuum.
Quod de nomine fit dicas denominatiuum,
Iuxta quod dici reor a *nigredine nigrum.*
Dicis in *eus* pessessiuum, si materiam det,

18. P U^1 G^1 om. *et* ante *offa.* — 19. P Ac . . . μ^1 p^3 Et . . . M Ut . . . R At . . . — 20. P Et uelud . . . codd. Est uelut . . . P apis. — 21. P G^1 Ac . . . U^1 Ast . . . U^3 Et . . . R At . . . P tibi significabit speciale U^2 specialia significabit. — 22. P U^6 bos glans R glans bos. — 24. U^6 M μ^1 $p^{1.3}$ facies nomen. — 26. P sui (collateralia gl. *collaterales proprietates i. accidentia.*). — 28. U^2 seu longinquus. — 29. U^6 G^1 uel in trix. — 30. $U^{5.6}$ Ast . . . U^2 M At . . . P R Ac . . . U^1 ex se nomen faciunt aduerbia saepe U^7 ex se saepe faciuut aduerbia nomen P R ex se faciunt quandoque aduerbia nomen. — 31. p^1 Fit de participe M Aut ex . . . P R Aut a . . . P quod dico participiale U^1 quod dn̄t participale U^7 p^3 quod dico participare R quod dico participale. — 32. P et codd. patronomica. — 33. M possessiuas P U^2 res R rem. — 34. P dicis. — 35. P relatum super codd. latiuum super (gl. cod. U^2: *superlatiuū — metathesis*). — 36. P et codd. Diminuit — diminutiuum $U^{6.7}$ p^1 semper rem P R rem semper. — 37. P dicas fit U^2 fit tu dic R fit dicas. — 39. U^1 Dicis in us . . . P U^2 M des μ^1 G^1 dat R det.

Populnus quernus ficulnus tolle *colurnus*,
Ac *oleaginus* excipias *faginus*que *abiegnus*.
Possessum facit in *nus* ex animalibus ortum,
Nam uere sunt deminutiua *suillus ouillus*.
Si possessiuum sub fine tenetur in *anus*,
Anus producas, *Dardanus* excipias.
At possessiuum semper producitur in *nus*,
Crastinus et *faginus oleaginus* excipiuntur,
Sicque *diutinus* et *clandestinus* ac *tinus horno*.
Neuter uter prior alteruter uel *uterque* uel *alter*
Haec sunt diuidua, sed sunt inter duo dicta.
Quilibet aut *aliquis* aut *unusquisque* uel *omnis*
Nullus uel *primus* et cetera talia dicas
Distribuenda tribus aut pluribus, illa duobus.
Omne superlatiuum cum casu quoque dicas
Significare *magis*, sine casu dat tibi *ualde*,
Ut *minimus ualde paruus*, *minimus mage paruus*.
Illud idem uoces finales continet octo
Has *simus* atque *rimus limus*, adde *timus* quoque *remus*,
Inde *nimus* siue *ximus* et *fimus* his superaddas:
Pessimus et *primus* uel *agillimus optimus* atque

---

41. U^{1} abiegnus M abigenus P R abienus. — 42. P Possessum fac inus U^{1} Possessiuū fac̄ ī n^{9} μ^{1} p^{1} Possessiuū fac ī nuſ $U^{2.7}$ M p^{3} Possessiuū fac in us U^{6} Possessiuū facit in us U^{6} ortus. — 43. P et ouillus (abest *et* a codd.). — 45. P U^{7} sed dardanus excipiatur p^{1} gargarus excipias (om. *sed*) R dardanus excipias (item om. *sed*). — 46. P U^{2} Ac . . . R At . . . P producat in inus U^{6} dicatur in uus U^{1} p^{3} producitur in^{9} (item U^{2} expuncto *in nus*) $U^{5.7}$ G^{1} M producitur in us μ^{1} producitur in nus. — 47. P $U^{2.6}$ μ^{1} excipiantur R excipiuntur. — 48. (abest hic uers. a codd. U^{1} G^{1} M). — 52. U^{5} uel cetera. — 53. U^{7} G^{1} M p^{1} Distribuenda . . . P R Distributiua . . . U^{5} uel pluribus. — 54. $U^{6.7}$ p^{3} tu quoque dicas. — 58. P Has simus atque limus rimus adde timus quoque remus U^{1} Simus uel rimus limus timus quoque tremus U^{2} Symus uel rimus limus timus quoque temuſ U^{5} G^{1} Simus uel rimus limus timus quoque remus U^{6} Simus uel rimus limus timus quoque t'mus U^{7} Simus uel limus rimus timus quoque t'emus M Simus uel limus rimus timus quoque tremus μ^{1} p^{3} Simus uel limus rimus timus quoque remus p^{1} Simus uel limus timus temuſ q̊; tremus. — 59. U^{7} M μ^{1} p^{3} nimus G^{1} mimus p^{1} imus P R minus U^{2} G^{1} M superaddes P R superaddas — 60. U^{1} atque primus U^{2} $p^{1.3}$ et agilimus p^{1} optimus adde.

Extremus minimus uel *proximus infimus* adde.
Superlatiuus sit *proximus* et positiuus,
A *prope* dic ipsum, sed ab illo *proximior* sit.
Sit quoque latiuus *extremus*, sit positiuus,
Nobis sit primus, sit apud Graecosque secundus,
Utque probes, uere dic *extremissimus* inde.
Superlatiuum non significat positiuum,
Unde *nouus* dicis exitque *nouissimus* inde.
Comparat ac saepe nomen non canonicale
Absque gradu primo, quoniam caret *ocior* illo.
Plurimus et *multus* se comparat absque secundo.
*Ante senex iuuenis*que superlatiua carent his.
Ast in praedictis defectus fit generalis,
Sed supplent alia defectum uoce aliena,
Nam primo ponunt aduerbia praepositasue,
Seu mauis ista *potior* uel *detero* uerba.
Hanc uocemque *magis* gradibus posuere secundis,

---

62. P M p^3 Suppellatiuum. — 63. G^1 Et prope dat ipsum . . . U^2 sed ab illo (gl. *a proxim⁹ uel͞t proximior*) P R sed ab ipso U^5 G^1 M proximior est U^6 proximior fit P R proximior sit. — 64. P μ^1 Sitque suppellatus extremus sit positiuus U^6 p^3 Sitque superlatiuus (p^3 suppellatiuus) extremus sit positiuus U^1 Sit quoque latiuus extremus sit positiuus U^2 Sic quoque latiuus (gl. *i. superlatiuus*) extremus fit positiuus U^5 Superlatiuus extremus sit positiuus U^7 Superlatiuus fit extremus positiuus G^1 Sit superlatus extremus sit expositiuus M Sit superlatiuus extremus sit positiuus p^1 Sit superlatus extremus sit positiuus (gl. *extremus est similiter positiui et superlatiui gradus.*). — 65. P p^3 primus — secundus R primum — secundum. — 67. P Atque suppellatum non significat positiuum U^1 Superlatm̄ u'o ſḡcat poſitiuum U^5 Superlatm̄ nc̄ ſignificat poſitiuum $U^{2.6}$ μ^1 Superlatiuū nō ſignificat poitiuum · U^7 M p^1 Superlatm̄ nō ſignificat poſitm̄ G^1 Superlatm̄ nō ſiḡt poſitiuum p^3 Suppellatiuū non ſignificat poſitiuū. — 69. $U^{1.7}$ G^1 μ^1 p^3 ac saepe U^5 et saepe P R at saepe (non canonicale gl. cod. U^2: *non regulare . irregulare*). — 72. U^2 Añ ſenex iuueniſ adoleſcēs ǀǀǀǀ iſta P Ante ſenex iuueniſq; ſuppellatiua carent his R Ante senex iuuenis superlatiua carent his (gl. *superlatiua carent his. hic est hypallage.*). — 73. U^5 G^1 Ac . . . M p^3 . . . At . . . P R Ast . . . P fit defectus. — 76. U^2 Ceu ſūt ultra maḡ pocior ł det'o úba U^5 Seu ſint ultra maḡ potior . . . U^7 Seu ſt' ultra maḡ potior . . . G^1 Seu ſt' illa maḡ pocior . . . — 77. P M p^3 Hanc uocem magis . . . μ^1 p^1 Hancque

Quod faciunt saepe uocales continuatae.
Hoc nomen *celsus* suscepit ad ultima *summus.*
Bis septem dicas aduerbia praepositasue,
Quae nunc grammatici posuere loco positiui:
*Ante citra prope post extra supra*que uel *intra*
*Infra nuper ocis ultra pridem penitus*que,
Ac *pene* quidam seu *penes* addere quaerunt.
Dicit *ocis* Graecus, parat *ocior* inde Latinus.
Inde *penitior* a *penitus* Apuleius offert,
Et *penitissimus* hinc dat *Mostellaria* Plauti.
Suntque superlatiua duo unius positiui,
Extimus extremus ambo dicuntur ab *extra,*
Uisque notam primi, *Truculentum* consule Plauti.
Ac trisyllaba sunt minus omnia comparatiua,
Plus prior et *peior maior minor* excipiantur.
Eiusdem generis sunt omnia deminutiua
Cum primitiuis, bis sex retrahuntur et unum:
Rana canis statua scutum uel *qualus* et *anguis*
Ungula pistrilla uel *glandula pannula nubes*
Ensis uel *beta* sunt haec sexu uariata,
Ac istis supra dictis *aculeus* addas.

---

magis uocem . . . — 79. ad ultima (gl. cod. M: *ad superlatiuū*). — 82. P supra penes intra U$^{1.6}$ supraque uel ultra U^5 G^1 supraque uel infra M supraque uel intra U^2 μ^1 p$^{1.3}$ supra uel intra U^7 supra uel infra. — 83. U^1 Infra nuper ocis ultraque pridem penitusque G^1 Intra nuper ocis ultraque . . . U^7 Ultra nuper ocis intra . . . P R Infra nuper ocis ultra . . . — 84. U$^{1.2.7}$ μ^1 At pene quidam seu penes . . . U^5 M Ac pene quidam seu penes . . . p^3 Ac quidam pene seu penes . . . P R om. h. u. — 86. P μ^1 appuleus U^7 appuli^9 U^1 apulei^9 U^5 apulti^9 R apuleus. — 87. P μ^1 Et . . . U$^{2.6}$ G^1 M p^3 Ac . . . U$^{1.5}$ p^1 At . . . U^7 Ast . . . p^3 hinc dicas U$^{1.2.6}$ G^1 μ^1 p^3 mustelaria P R mustellaria (legitur uocabulum in Plauti *Persa* IV 3, 53) sequitur in P uers. *De penes hocue pene quidam descendere dicunt.* — 88. codd. Superlatiua duo sunt unum positiuum. — 91. minus (gl. cod. p^1: *ad min*^{9}). — 92. P U$^{2.6}$ peior maior R maior peior p^1 excipiuntur. — 94. p^1 sed bis septem retrahuntur. — 95. U$^{2.5.6}$ p^3 scalus μ^1 squalus. — 96. U^6 pistrilla p^3 pristilla P R pistilla U$^{1.5}$ G^1 μ^1 panula U^6 penula P R pannula. — 97. U$^{1.2.6}$ beta P R betha U$^{1.2}$ G^1 μ^1 sexu P R sensu. — 98. P Ac predictis aculeus superadiiciatur U^5 Ac istis nūc p̄dictis G^1 Ac

Omne superficiem signabit nomen in *atus*,
Sicut *stannatus auratus* siue *cupratus*.
Nomen in *eus* semper totum tibi significabit:
Stanneus et *cupreus argenteus aureus* haec sunt.
Inque *bilis* nomen dic aptum significare,
Exponendo tamen, ut *amabilis* aptus amari.
Nomen in *ax* semper tibi denotat assiduari,
  Unde *rapax* rapiens dicitur assidue.
In *bundus* nomen semper notat assimilari,
Sicut *amabundus* similis dicatur amanti.
At nomen plenum notat in *lentus* uel in *osus*,
Nummis *nummosus* plenusque luto *lutulentus*.
Excipias tantum *Molosus* et *inuidiosus*.
Significare locum dic nomen in *anus* et *ensis*,
Sicut *Romanus Thebanus Bethuniensis*.
Nomen multimode diuersifices numerale:
Multotiens numeri substantia significatur,
Sicut *binarius* uel *ternarius* tibi monstrant.
Designant numerum simul ordine concomitante,
Ut *unus duo tres* et sic ad mille uenitur.
Sed tamen et quaedam dic esse sub ordine tantum,

---

istis supra dictis p^1 Ac istis ů p̄dictis p^3 Ac istis uere predictis U^3 At istis ue p̄dictiſ U^6 Ast istis uē dictis U^7 Ast istis supra dictis μ^1 Ast hiis u'e p̄dictis $U^{2.5}$ p^1 aculeus adde G^1 acuēs addis $U^{6.7}$ μ^1 p^3 aculeus addas (U^1 M om. h. u.). — 99. U^2 designat. — 100. $U^{1.6}$ μ^1 p^1 stagnatus. — 101. $U^{1.2.7}$ μ^1 $p^{1.3}$ totum tibi P R tibi totum. — 102. $U^{1.6}$ μ^1 p^1 stagneus. — 103. aptum (gl. cod. p^1: *aptitudinē*). — 105. assiduari (gl. codd. U^2 p^1: *assiduitatē*). — 106. μ^1 Inde . . . $U^{5.7}$ G^1 Ut . . . U^6 Uq; . . . P R Unde . . . — 107. P U^6 semper dic assimilari U^1 semper notat aſſimulaī R semper notat assimilari. — 108. P amantis codd. amanti. — 109. P Ac . . . codd. At . . . P et in osus codd. uel . . . — 110. P Numis numosus codd. Nūmis nūmoſus. — 111. P U^2 Excipias tñ inde . . . U^5 Excipiasque tamen (om. *inde*) U^6 μ^1 Excipias tm̄ (om. *inde*) R Excipias tñ (om. *inde*). — 112. U^1 uel in ensis U^5 uel et ensis U^7 uel in sis. — 113. P U^2 bituniensis G^1 bitumsis p^1 bittuniensis U^6 bitoniensis U^1 beturiensis p^3 bituriensis U^7 μ^1 bethuniensis. — 116. U^5 Sic . . . U^1 uel trinarius P $U^{2.6}$ G^1 p^3 uel ternarius R et ternarius P monstrat. — 117. U^6 p^3 Designat. — 118. P et codd. duo tres unus (U^5 unū) p^1 uenimus. — 119. U^2 Sed etiam quae-

Ut si dicamus '*tu primus siue secundus*'.
Quaedam distinguunt: *bini terni*ue *quaterni.*
Simplus uel *duplus* dic pondera significare,
Significantque plicam *simplex*que *duplex*que *triplex*que.
Nomina dic dubii generis pluralia primi,
Hic singlare uel *haec* dicas *finis*que *dies*que.
Impetus atque *dies ritus nox* u uel e casu
Dicunt in sexto, quae quattuor esse memento.
Nomen in x donat in *cis* uel *gis* genitiuum
Quattuor exceptis *nix nox*que *senex*que *supellex.*
Nomen plurale faciens in *ium* genitiuum
Accusatiuum uel in *is* uel in *es* uariabit.
Seu fit in *is* uel in *es* finem producit utrumque.
Infera uel *supera* uel *cetera* dic tria tantum
Adiectiuari, sed uoce carentia recti.
Feminei generis sunt haec socialia neutris:
*Eu. Dor. Abro. Sophro. Gly. Philor. Cle.*que notato.
Cuncta metallorum dic nomina singula tantum,
Excipis *aes aeris* dicens pluraliter *aera.*

---

dam . . . p^1 totum. — 120. p^3 dicatur. — 121. G^1 M p^3 Quidam P R Quaedam (gl. cod. U^2: *numeralia — distributionē significant*) P bini terniue secundi U^6 bini triniue quaterni $U^{5.7}$ μ^1 bini ternique quaterni R bini terniue quaterni. — 123. U^6 simplexque duplexque triplexque μ^1 simplex duplexque triplex R simplex duplexue triplexue (P om. uers. 122. 123). — 124. $U^{1.2.7}$ G^1 M μ^1 dubia. — 125. P singulare U^6 singulis. — 126. P uox e uel u casu codd. nox u uel e casu. — 127. U^2 Seruant . . . U^5 Sonant . . . G^1 Ducunt . . . M Dicant . . . P R Dicunt . . . — 128. P U^1 p^3 uel in gis. — 129. P nix nox senexque suppellex $U^{2.6}$ G^1 p^3 nix noxque senexque supellex U^7 nix nox senex atque suppellex $U^{1.5}$ M μ^1 p^1 nox nixque senexque supellex. — 130. P pluralē codd. plurale. — 131. P in is uel in es U^6 in es uel in is U^2 p^3 uel in es uel in is R uel in is uel in es U^7 G^1 uariabis P R uariabit. — 132. U^1 Set . . . $U^{5.6}$ Si . . . μ^1 Ceu . . . P produxit. — 134. P sed uoce carentia primi p^3 sub uoce carentia primi U^7 μ^1 p^1 sub uoce carentia recti M uel uoce carentia recti R sed uoce carentia recti. — 135. U^7 neutris sociata. — 136. Eu. (gl. *designat eustochium uel eudochium.*) P U^6 p^3 philor (U^6 phylor) cleq; notato U^1 G^1 filo cleq; notato M μ^1 philo cleq; notato U^2 fi. lor. ge'oq; notato U^5 philor glorq; notato U^7 filorq; notato p^1 philoq; notantur. — 138. P U^2

Nomina sunt octo, quae dant in *ius* genitiuum:
Unus cum *totus solus alius quis uterque*
Alter et *ullus* compositis simul annumeratis.
Cuncta uocatiuo praeter tria sola carebunt,
Sed *totus* quidam quinto priuare tulerunt.
A *quis* composita bis septem dic fore cuncta,
Bis duo *quis* primi dant sexus, sed *qua* secundi,
Hinc *aliquis nequis numquis siquis* bene dicis,
Quattuor at primi retinent *qui quae*ue secundi,
Quilibet et *quiuis quidam quicunque* notabis,
Sex autem primi retinent *quis quae*ue secundi,
Ut *quisquis quisque quisquam quisnam*que *piam*que,
Inde *putas* addis, sic bis septem numerabis,
Ac *unusquisque* quidam simul apposuere.
Ex rectis quotiens nomen componitur unum,
Utrasque in partes fore declinabile credas,
At nunquam, si sit ex obliquis, uariatur,

Excipies U^5 Excipias R Excipis. — 139. U^6 p^3 quae dant in ius genitiuum U^7 p^1 quae faciuut in ius genitiuum P R faciunt in ius genitiuum (om. *quae*). — 140. U^1 Unus cum totus solus alius quis uterque $U^{5.6}$ G^1 M μ^1 p^1 Unus cum totus alius solus . . . P R Unus cum solus alius totus . . . — 141. P enumeratis $U^{1.6}$ μ^1 p^1 annumeratis p^3 adnumerabis R annumerabis. — 143. U^5 totus quinto quidam U^6 quidam totus quinto. — 144. p^3 dic septem bis fore cuncta. — 145. G^1 uel qua. — 147. P μ^1 p^3 ac primi — secundi U^6 at primi — secundi $U^{1.2}$ G^1 p^1 at primo — secundo U^5 in primis — secundi U^7 in primo — secundo. — 148. P aut quiuis — et quicūq; G^1 ac quiuis — quicūq; R et quiuis — quicūq; — 149. Sex (gl. cod. U^2: ⁹*posita*). — 150. P U^6 μ^1 p^1 Ut quisquis quisque quisquam . . . U^1 Ut quisquis ⟨quisque⟩ quisquam . . . $U^{2.5.7}$ p^3 Ut quisquis quisque quisnam . . . G^1 Ut quisquis quisquis (sic) quisnam . . . P quisnam quipiamue U^1 quisnamque piamue U^6 quisnamue piamue μ^1 p^1 quisnamque piamque $U^{2.7}$ quisquamque piamque U^5 quisquam piamque G^1 quispiamue (sic) piamue p^3 quisquam piamue. — 151. U^5 adde p^1 addas P R addis. — 152. $U^{2.6}$ At . . . p^3 Ac . . . P R Ast . . . — 154. P U^6 Utrasque in partes fore U^1 In partes u'tas quod U^2 p^1 In partes utras fore U^7 G^1 μ^1 p^3 In partes utrasque fore U^5 Partes utrasque fore $U^{1.2}$ μ^1 declinabile dicas U^7 declinabile credis G^1 declinabile credo P R declinabile credas. — 155. P U^6 Ast (U^6 At) nunquam dicas ex obliquis uariari U^2 At nunquam si sit ex obliquis uariato U^5 At nunquam si sit ex obliquis uariabis R

Ast ex his mixtum, rectus uariabitur, inde
Obliquus uere datur inuariabilis esse.
Neutrum nomen in *us* faciens in *eris* genitiuum
Ex se formabit in *ero* uerbum quoque primae;
Demitur at *uello*, quod ternae noueris esse.
Deriuatiuae *tor trix tio* sunt speciei
A propriis uerbis, et sunt uerbalia semper.
Nomina sunt septem, quae casibus in tribus exstant,
Singula si fuerint, sed nil pluralia perdunt:
Uis uicis et *foris* et *precis* et *necis* ac *opis* et *daps.*
Et tamen ex istis *uis* casus quattuor ambit
Uirgilio teste, qui dicit '*odora canum uis*'.
Quae faciunt in *ubus* quartae sunt nomina septem:
Arcus uel *partus artus* ratione uolente,
Ex solo *portus acus* et *tribus* et *lacus* usu,
Sed quidam *ficus quercus penus* et *specus* addunt,
Qui *uerubus* dicunt *ueribus* mage dicere debent.
Nomina bis quinque dic quartae siue secundae:
Laurus uel *quercus pinus cornus*que *domus*que
Et *colus* et *ficus cantus* uel *ce(oe)tus* et *(h)ortus.*
Nunquam prima suum, sed mutant ultima sensum.
I praeit *es*, purae fuerint si nomina quintae,
Quattuor exceptis *res spes plebes*que *fides*que.

At nunquam si sit ex obliquis uariatur. — 156. P G^1 μ^1 p^1 Ast (G^1 At) ex his mixtum . . . $U^{1.7}$ Ast ex his mixtī U^2 Ast ex his mixtum U^6 p^3 Ac ex hiis mixtim (sententiam declarat gl. cod. U^2: *si sit* ⁹*poītū ex recto et obliquo tunc rect*⁹ *declinatur et obliqu*⁹ *n̄ ut paterfamilias.* proinde integrum foret enuntiatum hoc: 'Ast ex his mixtum si 'sit'.). — 158. P U^6 faciens in eris gtīm R in eris faciens gtm̄. — 159. U^6 uerbum in ero. — 160. P ac uello quod terne dicitur esse. — 162. P U^6 quia sunt . . . U^2 que sunt . . . R et sunt . . . — 165. G^1 et opis . . . P R ac opis . . . — 166. P $U^{1.6}$ μ^1 Et tamen . . . R Sed tamen . . . — 168. $U^{5.7}$ sunt quartae . . . — 169. P Artus uel partus arcus . . . codd. Arcus uel partus artus . . . — 171. U^1 quercus ficus P M μ^1 penus specus U^1 pinus specus U^5 pinus et specus U^2 specus et penus U^6 spenus et specus U^7 G^1 $p^{1.3}$ penus et specus. — 173. $U^{2.5}$ p^1 sunt quartae . . . P R dic quartae . . . — 174. U^2 cum quercus . . . U^5 p^1 seu quercus . . . U^7 et quercus . . . P R uel quercus . . .

Addunt uel minuunt genitiuo nomina terna:
I *proceres*, u tolle *boues*, u suscipit *ales*.
In *ceps* a *capio pis* suscipit in genitiuo,
Si uenit a *capite*, tunc suscipiet *pitis* apte:
Praecipitis praeceps, sed dicis ab *aucupis auceps*.
Nomen in *es* uel in *is*, si rectus par genitiuo,
Pluralem faciet in *ium* statim genitiuum
His tribus exceptis *canis* et *panis iuuenis*que.
Haec adiectiua sunt *hospita sospita* dicta,
Neutraque sunt tantum nec non pluralia tantum.
Si sit in *al* neutrum, tunc dico per i fore sextum,
Sicut *uectigal animal* sicutque *bidental.*
Neutrum nomen in e dat in i sextum tibi uere
Praeter *praesepe* uel praeter *gausape cepe*,
Istis *Praeneste* superaddas atque *Soracte.*
Neutrum nomen in *ar* producens a genitiuo
Sextum finit in i, breuiantia dant in e sextum.
Debes *nectar* in e, sed *calcar* in i retinere.
Non in e dant sed in i potius sua nomina menses,
Sicut *September* sicutque *Nouember Aprilis.*
Im faciunt et in *em se. tur. res. bu. ma. na. pup. pel.*,
Em uel in *im turris restis* cum *puppe securis.*

---

179. U^1 gtī U^5 gtm̄ P R gtō P U^2 terna R terne. — 180. (U^2 om. h. u.). — 182. P ueniet. — 183. U^1 capite dicas et ab aucupis auceps (U^2 G^1 om. h. u.). — 184. $U^{6.7}$ μ^1 in is uel in es. — 185. U^5 Formabit per ium plurale tibi gtm̄ U^7 Pluralem per ium tibi formabit gtm̄ U^2 Pluralem faciunt in ium statim gtm̄ P R Pluralem faciet in ium statim genitiuum. — 186. $U^{5.7}$ panisque canisque iuuenisque U^6 G^1 panis canis iuuenisque. — 191. U^6 Nomen neutrum . . . U^5 dabit i sextum tibi uere U^7 dabit i sexto tibi uere. — 192. G^1 praeterque gausape cepe (gausape gl. cod. p^1: *gaudiū sapiens*). — 193. (U^6 uers. 192. 193. in unum contraxit hunc: Gauſape p̄ſepe prēſte ſorapteq; cepe.). — 196. U^1 Debet — retineri. — 199. P Em faciunt et im p^3 Em faciunt et in im $U^{5.6}$ μ^1 p^1 Im faciunt et in em P se: tur: res: bu: man: na: pu: pel U^5 se. tur. re. bur. ma. na. pu. pel U^6 μ^1 $p^{1.3}$ se. tur. res. bu. ma. na. pu. pel ($U^{1.2.7}$ G^1 M om. h. u.). — 200. P U^6 G^1 M p^1 Em uel im . . . p^3 Emque uel im . . . R Em uel in im . . . P $U^{2.5.7}$ p^3 turris restis cum pupe securis R turris restis cum puppe securis.

Magudaris peluis tussis buris sitis et *uis*
Im tribuunt ista, nec non et quae genitiuis
Graeca pares rectos faciunt, *em* dat tamen *Alpis*.
Semper nomen in o retinebit o sub genitiuo
Praeter feminea *do* uel *go*, praeter et ista,
Quae sunt masclina, ceu *cardo turbo* uel *ordo*,
Sicut *homo margo* uel *Apollo Cupido* uel *Anio*.
Nomina festorum dicas in *ium* uel in *orum:*
Termina. cum *Flora. Neptu. Compi.* quoque *Bacha.*
Satur. uel *Quinqua.*, sed bis duo iungimus ista:
Moenia dic primum, dic *iugera uasa supellex*.
Cera colus cliuus animus iuga frena bacillus
Horum composita duplici ratione uoluta.
A ueniens ex *us* sine neutro transit in *abus*,
Haec animatorum sunt discernentia sexum.
Us fit in e, *pelagus uulgus fili deus agnus*,
Sic *populus fluuius*, propriis *ius* abicias *us:*
'*Degener o populus*' dicit Lucanus, et illud
'*Corniger Hesperidum Fluuius regnator aquarum*'.
Praeterea duo sunt, ut *Panthus* siue *Melampus*,
Quae nec in us nec in e nec in i sed in u cecidere:
Uirgilius *Panthu* dicit, Statiusque *Melampu*.
Nomen in *eus* proprium tollens s dat tibi quintum,
Ut *Nereus Nereu* sic *Perseus* dicito *Perseu*.

---

201. p^1 Magudaris p^3 Mandugaris P R Maguderis $U^{2 \cdot 7}$ buris peluis tussis. — 203. P pares recto faciunt U^1 per iſ rectoſ faciūt $U^{5 \cdot 6}$ G^1 M μ^1 p^n pares rectoſ faciūt U^7 pares rtīs faciūt U^2 p^1 pares faciunt rectos. — 204. U^2 tenet onis (expuncto *retinebit o*) μ^1 retinebit o genitiuo p^3 retinebit onis genitiuo. — 206. P masculea. — 208. P dicis. — 209. P Termina cum flora . . . p^3 Termi cū flora $U^{1 \cdot 6}$ M μ^1 p^1 Termi uł flora . . . U^2 Termi uł fora (expuncto *flora*) . . . U^7 Termi uł fora . . . U^5 Termini uł flora . . . G^1 Termina uł flo4 ra . . . — 210. $U^{1 \cdot 2}$ M μ^1 ista P R istis. — 213. uoluta (gl. cod. U^2: *declina*). — 215. P sexus. — 217. U^1 ı uſ. — 220. P pantus. — 221. P Que nec in e nec in us . . . — 222. P pantu p^1 dixit. — 223. $U^{2 \cdot 6}$ dat tibi quintum G^1 det sibi . . . μ^1 dabit sibi . . . P R dat sibi . . . — 224. P dat tibi perseu G^1 dico perseu M p^1 dicite perseu R dicito perseu.

Si non sit proprium, tunc declines in e quintum,
Nec *niueus niueu* nec dicis ab *aureus aureu.*
At nomen proprium, quod declinatur in *ēus*
E longa stante, definiat *us* retinens *e*,
Sicut *Thaddeus Alpheus Bartolomeus.*
Sed quia de casu fit mentio, dicere pauca
Restat, quid fieri sibi uult inflexio Graeca.
Dicimus in primo Graecum fieri sine sexto,
Graecus in *os* uel in *e* sic declinatur ubique:
Dic *Delos* rectum, genitum *li*, *lo*que datiuum,
Dic Del*on* quartum, similem recto trahe quintum.
Dic Phoe*be* Phoe*bes* Phoe*bae* Phoe*ben* quoque Phoe*be.*
Sic dicas in *ne* patronomica femineorum.
Quod fit in *is* uel in *as* inflexio tertia dicit,
Aene*is* est rectus, *dis* uel *dos* sit genitiuus,
*Di*ue *dei*ue datus, *dem den da*ue sit tibi quartus,
I uel *is* est quintus, nescit uariamina sextus.
Pluralem quartum *des* uel *das* dicito tantum,

---

226. P nec dicas U^1 nō dicis p^1 nec dices μ^1 nec dicito R nec dicis. — 227. P Ac nomen proprium U^1 At proprium nomen R At nomen proprium. — 228. P U^1 diffiniat U^2 diffiniat (l definiat) R definiat (gl. cod. p^1: *dimittat*). — 229. $U^{1.2.7}$ caldeus U^6 athadeus p^1 tadeus P R thadeus. — 230. de casu (gl. cod. U^2: *de inflexione casuū*). — 231. U^5 G^1 quid sibi uult fieri P R quid fieri sibi uult P p^3 inflectio. — 232. M inprimis. — 233. $U^{1.2.5}$ in os uel in e P R in o uel in e. — 234. P p^3 Dic delo rectum, genitiuum los, lo datiuum M Dic delo (*s* al. m.) rectum, gtm̄ los lo (q; eras.) datm̄ $U^{1.5}$ Dic delos rectum, gtm̄ loi, loq; datm̄ U^2 Dic delo rectum, gtō loy loq; datm̄ R Dic delo rectum gtm̄ los loq; datm̄. — 235. U^2 fore (expuncto *trahe*) P R trahe. — 236. U^7 G^1 μ^1 Sic . . . — 237. U^1 p^1 in ne P R in e P et codd. patronomica. — 239. μ^1 p^1 fit gts̄ p^3 erit . . . — 240. P U^6 Di uel doiue datus U^5 Dy uel oyue datus G^1 Dy uel doyue dts̄ U^1 Diue doy datus U^7 Dyue doy dts̄ U^2 Diue doyq; dat⁹ (expunctis al. m. *diue deïue dat.*) M μ^1 p^1 Diue doÿue dat⁹ p^3 Dyue doyue dati. P den dem daue sit tibi quartus U^6 den uel dem daue sit tibi quartus U^7 dan denue sit tibi quartus p^1 dem ł da fit tibi q̄rtus $U^{1.5}$ dem den da ⟨ue⟩ sit tibi quartus U^2 G^1 μ^1 dem den daue sit tibi quartus M dem den daue ⟨sit⟩ tibi quartus p^3 dem den da ⟨ue sit⟩ tibi quartus. — 242. P Plurale quartum des uel das . . . U^1 Pluralē quartū das uel

Differt a nostro, quoniam breuiatur in utro.
In *des* finimus primi patronomica sexus,
Est sexus primi uelut est inflexio prima,
Atrid*es* rectus, genitus d*ae*, d*ae*que datiuus,
D*en* uel d*am* quartus, d*a* uel d*e* sit tibi quintus,
Dic ablatiuum uel in *e* uel in *a* tibi factum.
Pluralis numeri sextus quoque non uariatur.
'*Atride, magis apta tibi tua dona relinquam*'.
Pillea Tartara sibila Gargara Dindyma cete
Ismara, sic *loca suppara*, sic *ioca Taenarus* atque
Maenalus infernus simul *hic* us et *haec* a dat usus.
His quartus decimus superaccumuletur *Auernus*.
Ex istis a uel i *loca* uel *ioca suppara* dixi.
Pergamus intiba carbasus arbuta pascua Tempe
Singula feminei sexus, pluralia neutri.
Balnea delicias epulas haec nomina tantum
Singula neutrantur, pluralia femineantur,
Plurali numero tibi *balnea* conduplicato.
Nomina sunt quinque, quae neutri dicimus esse
Singlari numero, sexu pluralia primo:
Frenum seu *filum rastrum porrum* quoque *caelum*.
I tantum *caelum*, sed quattuor i uel a dicunt.
Bis duo nomina sunt ternae, duplicant quoque quartum,

---

des . . . U^6 Plurali quarto des uel das . . . R Pluralem quartum des uel das . . . — 243. U^2 breuiatur in utro (q; al. m. ascriptum) $U^{5.6}$ G^1 breuiatur utroque U^7 breuiatur utraq; M breuiatur in illo (expuncto *utro*) P R breuiatur in utro. — 244. P finit tu P et codd. patronomica. — 247. P U^1 Den uel dam U^2 Den uel dem U^6 p^8 Dem uel dam U^7 M Den uel dan G^1 Den uel da P deest uel de . . . $U^{1.7}$ da uel de . . . p^3 de uel des R des uel de. — 248. P uel in a uel in e $U^{2.5.6}$ μ^1 p^3 uel in e uel in a (R om. h. u.). — 249. P numerus. — 250. M p^1 tua dona tibi magis apta P U^7 G^1 μ^1 relinquam R relinquo. — 252. P supara — trenarus. — 254. P Hic . . . — 255. (P om. h. u. qui exstat in omnibus quos contuli codd.). — 256. p^3 intuba. — 260. U^6 conduplicato P R conduplicabo. — 261. P que noia dicimus esse. — 262. P Singulari . . . — 263. U^5 μ^1 p^3 uel filum. — 264. $U^{1.6}$ $p^{1.3}$ dicunt G^1 dicent $U^{2.7}$ poscunt U^5 μ^1 ponunt P (M) om. h. u. — 265. U^1 Bis duo sunt ternae, duplicant casum quoque quartum.

Ex quo feminea, quibus est inflexio prima,
Formant, ceu *panther lampas*, ceu *crater* et *aether*:
*Aethera panthera cratera*que *lampada* dicas.
Dic adiectiua tantummodo quattuor esse,
Quae sunt feminea substantiuare parata:
Iuria dustria curia regia quattuor ista,
In tribus appone primis, quarto nihil adde.
Nomen in a fluuii sexus dicas fore primi,
Sicut erit *Secana*, sicut sunt *Ausona Cinga*.
Urbis nomen in *is* non declinabile dicis,
Sed declinatur, quando *polis* accumulatur.
Quattuor ista genus gradus aut inflexio sensus
Nomina scrutanti faciunt etheroclita dici,
Ut *caelum melior uas uasis opis caro fascis*.
Dic proprium primae, dic ternae siue secundae,
Non quartae aut quintae praeter duo *Spes*que *Fides*que.
Femineum dicas fore nomen, si cadat in *tas*,
A praecedente *tum* gignens *i* remouendo,
At ternae dicas neutrum, si desinat in *ma*.
Donat *ium* nomen duplicem retinendo sonantem,

---

266. P quibus (om. *est*) inflectio prima. — 272. P apponere. — 274. P ſecana — anſona — figa p^1 ſecana — anſona — cinga U^1 G^1 M ſecana — auſona — cinga U^6 ſcana — auſona — cinga μ^1 ſecana — (spatium uacuum) — cinga U^2 ſecana — auſona — cigna U^7 ſecula — auſona — cigna p^3 ſecana — auſona — ſingua. — 275. G^1 $p^{1.3}$ indeclinabile P R non declinabile U^7 credis p^3 ponis P R dicis. — 276. $U^{5.6.7}$ p^3 associatur U^2 accumulatur (ł aſſociatur) U^1 declinantur — acumłantur G^1 acumulatur P R accumulatur. – 277. P inflectio. — 278. P et codd. etheroclita. — 279. U^1 caro carnis U^5 fore fascis P R caro fascis (gl. cod. M: *fascis in singulari significat pondus ī plurali honores.*). — 280. U^1 t'cie. — 282. P p^3 Femineum nomen fore dicas $U^{1.2.6.7}$ G^1 μ^1 Femineum dicas fore nomen M Femineum dicaſ (expuncto *dicis*) fore nomen p^1 Femineum dicis fore nomen U^5 Femineum fore dicas nomen P $U^{2.5}$ M si cadit in tas $U^{1.6}$ G^1 μ^1 $p^{1.3}$ si cadat . . . U^7 quod cadat . . . — 283. P tum gignes ſ remouendo p^3 tum gignans ſ remouendo U^1 dū gigneſ . i . remouēdo U^2 tū gts̄ (al. m. expuncto *gignes*) U^6 tū ignes i remouēdo U^7 tu gignes . i . remouēdo U^5 tum gignas i remouendo M tū gignēs i remouēdo μ^1 p^1 tum gigneſ . i . remouēdo. — 284. P Ac . . . U^6 dicis. — 285. U^5 retinente.

Ni *coniunx hiemum chalybum ps* a *capit* ortum,
Nam *ps* a *capite* per *ium* nostri docuere.
Semper nomen in *or* primi sexus reminiscor,
Femineumque *soror arbor*que *uxor*que recordor,
Neutraque *marmor ador* dicas simul esse *cor aequor.*
Dic commune *memor* pariterque augentia *peior*,
Mas tamen est *senior*, sed dicitur *haec* et *hic auctor.*
Quae *color* atque *decor* formant *corpus*que notemus:
Horum composita communi sunt socianda.
Arboreumque tamen dic femineum fore nomen,
Ni *dumus rubus oleaster* siue *pinaster.*
Nomen in x dat in *um* tibi pluralem genitiuum,
Adiectum remoues et *nix nox* atque *supellex.*
Dans in *ium* recites genitiuum nomen in *rs*,
Ut *mors ars* et *iners discors sors sortis* et *expers.*
Nomen uerbale, quod in *or* fit *t* praeeunte,
Femineum format ex se mutando *tor* in *trix*,
*Nutritor*que tamen *nutritrix* dicere nescit,
Quod melius resonat *nutrix* euphonia format.
In *sor* uerbale non femineum facit ex se,

---

286. P hiamum calicum $U^{1.2} p^3$ hyemū calibū U^6 iemū calibū R hiemum calibum. — 287. U^5 nostri per ium docuere U^6 per ium nostri posuere P R per ium nostri docuere. — 289. U^1 Femineum soror arborque uxorque . . . U^7 Femineum soror arbor uxorque . . . U^2 Femineum soror uxor arborque . . . $G^1 \mu^1 p^3$ Femineumque soror arbor uxorque . . . U^6 Femineumque soror uxorque recordor et arbor. — 290. U^1 Neutra . . . — 292. P hic et hec. — 293. P M p^3 notemus U^2 natemque U^6 noctemque ($U^{1.5.7} G^1 p^1$ om. uers. 293. 294. μ^1 initiales Q. H. tantum habet). — 295. P Arboreum tamen dic femineum fore nomen U^1 M p^1 Arboreumque tamen . . . U^2 Arboreum nomen dic femineum fore tm̄ R Arboreum nomen dic femineum fore semper. — 296. U^1 oleaster et excipe buxus. — 297. U^2 M p^1 in ex $U^5 G^1$ M plurale. — 298. P U^7 Adiectum remoues et nox nix . . . M p^1 Adiectum remoues nox et nix . . . G^1 Adiectum remoues noxque nix . . . U^1 Adiectum remoue nisi nox nix . . . μ^1 Adiectum remoue in x nox . . . $U^{2.5}$ Adiectum remoues nix et nox . . . U^6 Adiectiuū remouet nix et nox . . . p^3 Adiectiua remoues nix nox . . . M siue supellex. — 299. U^2 recites (1 retinet) M retinet p^1 recitas P R recites. — 301. P quod fit in or fit t preeunte. — 302. $U^6 \mu^1$ de se.

Ex *tonsore* tamen *tonstrix* denomino nomen.
Cūm positiuus in *er*, semper *rimus* adice praeter
Hoc nomen *dexter*, potes huic sociare *sinister*.
Inque *limus* quinque facies: *agilis facilis*que
Ac *humilis gracilis similis*, compostaque iungis.
Gigno colo uenio si uis componere recto,
Communis generis nomen formatur ab illis,
Aduena monticola monstrat et *indigena*.
Excipe *uerbigena*, quod Christo conuenit uni.
In *tinus* nomen, si t trahat a genitore,
Ti producatur, sin autem, corripiatur:
Dic *mediastīnus*, dic *crastĭnus*, ista notato.
Bis duo nomina sunt quae substantiua uocantur,
Quae uel in *is* uel in *er* rectum posuere frequenter,
Ut *puluis uomis*, ut *cinis* et *cucumis*,
Sic *puluer uomer*, sic *ciner* et *cucumer*.
Sunt et in *os* et in *or*, quae quattuor esse recordor:
Dicis *honos* et *honor odor* et *labor*, addis et *arbor*.
A *cano* si nomen ueniat, quod desinat in *cen*

---

306. U^1 tonstrix denomino nomen G^1 tonstrix ex noīe nomen U^2 tontrix de nomine format P U^7 tonstrix de nomine dicas U^5 tontrix de nomine dicis R tontrix de nomine dicas. — 307. P adiice $U^{1.5.6}$ adice M μ^1 $p^{1.3}$ addice $U^{2.7}$ G^1 addito. — 308. (sequitur in P uers. *Quae sunt in limus haec dat nobis noscere fagus.* Idem uers. legitur in codd. $U^{6.7}$ M μ^1 $p^{1.3}$ om. *haec* ante *dat.* In codd. U^2 G^1 legitur: *Quae sunt in limus designat dictio fagus.* Abest a codd. $U^{1.5}$). — 309. U^7 Inque . . . P R In . . . P haec quinque codd. om. *haec.* — 310. G^1 M p^1 composita iungis U^1 compositaque . . . P R compostaque . . . — 312. P U^6 nomen formatur . . . R semper formatur . . . 314. U^1 conuenit ēē (G^1 om. h. u.). — 315. $U^{2.7}$ μ^1 trahit (gl. cod. U^2: *ut ab adamas adamātis uēit adamātin⁹ et producitur*). — 317. U^6 ita notatur M ista notentur (ex corr.) $p^{1.3}$ ista notantur R R ista notato. — 318. p^1 notant. — 320. P U^2 et cinis . . . M p^3 sic cinis . . . — 321. P Sit — sit U^2 et cucumer et ciner. — 322. P Sunt et in or uel in os p^3 Sunt et in or et in os U^6 Sunt in or et in hos P U^6 p^3 q̄ quatuor ēē memento. — 323. P Dicis honor et honos . . . U^7 p^1 Dicis honor uel honos . . . U^5 Dicis honos uel honor . . . U^2 Dic et honos et honor . . . U^6 Dic honos et honor R Dicis honos et honor . . . U^1 addisque arbor. — 224. P U^6 si ueniat nomen U^6 desinit M desinet P R desinat.

Et componatur, *i* prae *cen* corripiatur,
Tibīcen longo, *tubĭcen lyrĭcen* breuiabo.
Nomina bis septem quarto sua uerba praeibunt:
Quis qualis quantus neuter talis quoque *tantus*
Tot quot nemo nihil alius nullus nihilum nil,
Atque *quotennis* eis poteris coniungere, si uis.

Cap. XXVI.

De accidentibus uerborum.

Si proprie attendas, tunc uerbum a uerbero dicas
Non ideo solum quia uerberet aëra uerbum,
Sed quoniam solet hoc oratio saepius uti.
Atque solent aliae quoque partes uerba uocari,
Hinc dicit '*quaeso bona uerba*' Terentius ipse.
Hinc appellamus alias quoque nomina partes,
Hincque Maro '*foliisque notas et nomina mandat*'.
In *sco* finita semper sunt inchoatiua,
Sicut *uiuisco feruesco* uel *ueterasco.*
Ista sed excipias et quae componis ab illis:
Con. dis. com. glis. pos. uis. fus. co. nos. qui. a. cres. pas.

---

326. $U^{2.5.6.7}$ p^1 breuiando G^1 breuiato R breuiabo (P om. h. u.). — 329. U^6 M p^1 Quot tot p^1 aliud U^5 nullum. — 330. P quotenis.

1. U^6 μ^1 om. *tunc* U^6 de uerbero . . . — 2. P p^3 quod uerberet $U^{5.6}$ quod uerberat U^2 μ^1 quia uerberat R quia uerberet. — 4. p^1 aliae quoque partes P R aliae partes quoque. — 5. U^6 dixit bona uerba quaeso. — 6. $U^{1.5}$ Hinc et appellamus . . . — 7. P Inde . . . $U^{2.5.6}$ M $p^{1.3}$ Hinc . . . U^6 mandas. — 8. U^7 sunt semper. — 9. P U^7 et inueterasco $U^{2.5}$ p^3 uel ueterasco p^1 uel ueteresco R uel inueterasco. — 10. U^2 Haec tamen excipias — — ab eis p^1 Ista sed excipimus . . . p^3 Ista sex excipias . . . M Excipiaſ iſta . con . diſ. com . poſ . fuſ . 9. no. qui. cres. paſ. — 11. Con⟨quinisco⟩ dis⟨co⟩ com⟨pesco⟩ glis⟨co⟩ pos⟨co⟩ uis⟨co⟩ fus⟨co⟩ co⟨rusco⟩ nos⟨co⟩ qui⟨esco⟩ a⟨ssuesco⟩ cres⟨co⟩ pas⟨co⟩ U^2 uisco P R in (= infisco) Sequuntur in cod. U^6 uersus hi: Tūc diſco . glis . et pos . ĭfiſco nosq; ēs pas || Creſco . cōpeſco . dipeſco . paſco . quieſco || Aſueſco . fuſco . 9niſco . diſco . coruſco || Suffiſco . noſco .

At meditatiuum semper sit in *urio* dictum,
Sicut *parturio*, sicut et *esurio*.
Uerbi forma frequens *to so xo* sic triplicatur,
Ut *fugito domito merso nexo* quoque *flexo*.
In *so* sit uerbum semper desideratiuum,
Hinc *uiso* dicas *arcesso capesso lacesso*.
In *lo* finitum uerbum sit deminutiuum:
Garrulo sorbillo, sic dic a *caluo cauillo*.
Forma frequens et deminuens inflexio prima est,
Inchoatiua trahunt secum desideratiua,
Sed meditatiua tu quartae dicito uerba.

Inde modis aliis praeponitur indicatiuus,
Quod perfectior est personis temporibusque,
Uel quoniam semper alii formantur ab ipso,
Uel quia signatur essentia semper ab illo.
Huicque sequente loco submittitur imperatiuus,
Non eget auxilio partis, nam uoce solutus
Semper nobilis imperat, ast ignobilis optat.
Hunc optatiuus sequitur, quoniam minor optat,

---

^{9}m̄ſco . gliſcoq; paſco || In cod. U^{7} leguntur uersus hi: Creſco . ^{9}peſco . diſpeſco . diſco . quieſco || Cōſueſco . fuſco . ^{9}queſſi gliſcoq; poſco || Infiſco . noſco. ^{9}niſcor . paſco . coniſco || G^{1} habet uersus hos: Creſco ^{9}peſco gliſco q̊; diſco quieſco || Aſueſco fuſco ^{9}q̄ſco poſco coruſco || Infiſco noſco ^{9}gnoſco paſcoq; p̄ter || Absunt a P R. — 12. P Sed . . . U^{1} Et . . . R At . . . P om. *sit.* — 14. U^{6} ſeq̄ns $U^{2.7}$ M μ^{1} to xo so U^{6} to to so p^{1} to xo xo P R to so xo U^{6} ^{9}iplicatur P R sic triplicatur. — 15. U^{1} dormito P U^{6} nexo merso. — 16. p^{1} In xo . . . — 17. U^{2} arcesso lacesso facesso G^{1} arcesso lacesso capesso. — 18. p^{1} semper dic p^{3} semper sit. — 19. U^{1} sic dicas caluo cauillo $U^{5.6.7}$ M μ^{1} ſ; dic . . . — 20. p^{1} uel diminuens U^{1} G^{1} μ^{1} prima est P R om. *est.* — 22. μ^{1} Et . . . U^{7} tum p^{1} tunc μ^{1} tu uerba dicito quartae. — 24. U^{7} Nam . . . G^{1} Qui . . . — 25. U^{5} ab illo. — 26. P $U^{6.7}$ μ^{1} ab ipso U^{5} in illo R ab illo. — 27. P Inde — — sumitur U^{2} Hincque (expuncto *Inque*) — submittitur p^{3} Inque — submictitur M p^{1} Hincque — subiungitur $U^{1.6}$ μ^{1} Huicque — submittitur R Hincque submittitur. — 28. U^{7} n^{c} uoce ſequentis. — 29. M μ^{1} $p^{1.3}$ ac ignobilis optat U^{5} et . . . U^{7} sed . . . — 30. $U^{2.7}$ Hunc . . . U^{6} Nunc . . . P R Hinc . . . (U^{1} om. h. u.).

Semper et optandi sibi uult aduerbia iungi.
Sit subiunctiuus quartus, quoniam tribus ipse
Indiget auxiliis, in quo patet et minor esse.
Coniunctiua cupit aduerbia uel quoque uerba:
Si ueniam uel *cum ueniam*, *bona plurima dicam.*
Ast omnes alii possunt et ei sociari,
Qui cum diuersos sensus habeat, tamen illi
Non sensus, sed ei donat constructio nomen.
Interdum dubitat, ut '*si ualeam*, *tibi dicam*'.
Et modo confirmat, hinc Maro: '*pollicitasti*
Qui mare, *qui terras omni dicione tenerent*'.
Interdum suadet: '*si legeris*, *utile dico*'.
Signat possibile: '*fecissem*, *si potuissem*'.
Ast infinitus idcirco sit tibi summus,
    Quod sine persona dicitur et numero.

Omnia praeter *hio* formant simul inchoatiua
Indicatiuorum semper persona secunda.
Uerbaque composita casum solummodo mutant,
A *do das trado*, casum sensum quoque, sicut
Pello compello, casum sensumque genusque,
    Quando de *sedeo* dicitur *insidior*.
Sex neutris species, sex deponentibus addes,

---

32. P. Sit coniunctiuus . . . — 34. U^{1} Coniūctā uolūt adu̇bia . . . U^{2} Cū ꝯiūctō (expuncto Coniūctiua) petit (ł cupit i. exigit) adu̇bia . . . U^{7} Coniūctiua cupit adúbia G^{1} Cōiūctā cupit aduerbia p^{1} 9iūctā (i. ꝯiunctiones) cupit aut adúbia P R Cōiunctum cupit aut aduerbia. — 36. P $U^{5.6.7}$ Ast . . . R Ac . . . — 37. G^{1} Et cum — habeāt. — 38. U^{2} G^{1} donat séd ei. — 39. p^{1} tibi tradam. — 40. P Et modo confirmat maro: si mihi pollicitasti U^{2} hinc maro $^{\text{p promiſiſti}}$ ſollicitaſti G^{1} hinc maro ſollicitaſti R hinc maro pollicitasti. — 41. G^{1} teneres U^{5} p^{3} teneret (U^{6} om. h. u.). — 42. P legis U^{1} utile credo p^{3} utile dicas R utile dico. — 43. U^{5} G^{1} M μ^{1} si licuisset U^{7} si licuiſſē P R si potuissem. — 44. M At . . . μ^{1} p^{3} Ac . . . P R Ast . . . P iccirco M hic circo R idcirco. — 48. $U^{2.5.7}$ G^{1} M p^{1} tantummodo P R solummodo. — 49. U^{7} G^{1} sensum casum . . . — 50. $U^{2.7}$ sensum casumque . . . — 51. U^{2} insedeor p^{1} insideor. — 52. U^{5} species neutris — addis $U^{6.7}$ addas G^{1} adde.

Ut *facio ceno bibo palleo uapulo uiuo*,
Ludificor uescor metor mor nascor adulor.
Induo te moneo rogo flagito calceo posco
Instituo doceo succingo uestio celo
Exuo siue *peto* geminatis haec adhibeto.
Abstineo dominor egeo pleo seu *probo dicor*
Laudor obliuiscor misereri damno recordor
Accuso teneo dat talia lex genitiuo.
Cum quanti quanto quantum *ualet* aut *emo consto.*
Quattuor inde modis quarto neutralia iungis:
Subueniente alio: '*Corydon ardebat Alexim*',
Praeposita media: '*bellum palafredus anhelat*',
Seu per synedochen: '*nares doleo caput aures*',
Aut '*asinum uiue*', quasi tu dicas '*asinine*'.
Est *facio* neutrum cum nominibus sociatum,
Passiuique loco sibi uult adiungere *fio*,
Mox actiuatur, si praepositae sociatur,
Inde *tepefacio* passiuatur *tepefio*,
    Et de *perficio* dic bene *perficior.*
Sufficit excipias et *proficit officit* una,
Sed cum *sufficior* reperis dic esse *ministro.*
Praeteritum primae praesens debet superare,
Sed *iuuo* siue *lauo* tollantur nil superando.
Ter septem uerba dic praeterito geminanda:

---

54. $U^{1.7}$ uescor metor moror nascor ... U^{5} nascor metor tuor uescor ... P R uescor metor mor nascor ... (gl. *mor pro morior cū metri*). — 55. U^{1} calceo flagito. — 56. U^{2} Inſtituo (ĭſto cū (al. m.)) doceo ... U^{5} Inſtruo cū doceo ... U^{7} G^{1} Inſtruo te doceo ... P R Instituo doceo ... — 57. U^{5} geminantibus R geminatis (gl. cod. U^{2}: *duobus accusatiuis*) (P om. h. u.). — 58. G^{1} tc̄ (pro *seu*) p^{1} prodo p^{3} dico M ditor P R dicor. — 59. U^{5} M μ^{1} p^{1} Laudo U^{5} μ^{1} miſi' dampnoq; recordor. — 61. U^{2} at emo consto U^{6} et at ... — 64. P U^{1} M p^{3} palefredus G^{1} palefretus $U^{2.5}$ μ^{1} p^{1} palefridus U^{7} pallefridus U^{6} palafrenus. — 65. U^{2} nasum P R nares P U^{7} μ^{1} aurem R aures (P habet uers. 63. 65. 64). — 66. $U^{1.5}$ aſininū G^{1} aſinina uiuit quaſi uiuere dic aſinine. — 69. (U^{1} om. h. u.). — 70. P passiua tibi codd. passiuatur. — 71. p^{3} Ac ... P R Et ... — 75. p^{1} nil remouendo U^{2} nil ſuper addo P R nil superando. — 76. $U^{2.6.7}$ dic praeterito geminando

Mordeo caedo cado pedo curro tondeo fallo
Spondeo tendo cano pello posco pario do
Sto tango pango tundo tollo quoque *pungo*,
De *tollo* antiqui protulerant *tetuli.*
His addas *disco*, sed cetera pauca memento.
Quae sunt composita finales congeminabunt,
Ex hinc simplicia geminabunt principiales.
Praeterito primae non syllaba prima mouetur
Quattuor exceptis *dat stat lauat* et *iuuat* istis.
A *cubo* compositis addas *in*, tertia fiet,
Sin autem, fiet uerborum inflexio prima.
Si *do* componas, inflexio tertia fiet
His tribus exceptis *circum. pessum.* quoque *uenum.*
In *di* praeteritum in *sum* facit omne supinum,
Unum tolle *dedi* cum componentibus ipsis.
A *lego* composita faciunt *gi*, sed tria tollas
Haec *intelligo negligo diligo*, quae faciunt *xi.*
Semper praeterita dicas disyllaba longa,
Sed sex excipe *do fero scindo sto bibo findo.*

U^5 dic praeteritum geminando G^1 praeterito dic geminando U^1 dic praeterita geminanda M dic praeterito geminata P R dic praeterito geminanda. — 77. U^5 peto curro tondeo fallo U^7 pello cum tondeo fallo U^1 p̄edo curro tondeo fallo P R pedo curro . . . — 78. U^1 cano tendo U^7 p^1 tundo cano. — 79. $U^{1.6.7}$ M $p^{1.8}$ tango pango . . . P R pango tango . . . — 80. P U^2 tutuli U^6 tituli R tetuli. — 83. P $U^{6.7}$ M μ^1 p^3 primitiales R principiales. — 86. U^5 M p^1 fiat. — 87. $U^{1.5.7}$ G^1 fiat. — 88. U^5 ⁹poītis p^1 fiat $U^{2.7}$ dicit. — 89. P circun pessun uenundo μ^1 circū peſſumq; uenūdo U^5 c'cū peſſūq; uenūq; U^6 circū uenūq; peſſūdo U^7 c'cūdo peſſūdo uenū U^1 circū^{do} peſſun^{do} q̊; uenū^{do} R circū peſſū q̊; uenū. — 90. P p̄teriens $U^{2.7}$ per ſū . . . $U^{5.7}$ facit esse supinum. — 91. P U^1 p^3 cum componentibus ipsum. — 92. U^6 tolle. — 93. U^2 G^1 Haec intelligo negligo diligo quae faciunt xi P $U^{6.7}$ μ^1 Negligo diligo uel intelligo . . . p^3 Negligo diligo siue intelligo . . . U^1 Negligo diligo sic intelligo . . . M Negligo diligo ac intelligo . . . P et codd. (praeter U^2 G^1) xi faciunt haec. — 94. $U^{6.7}$ disillaba P R dissillaba. — 95. P U^7 sto fero scindo do bibo findo (U^7 figo) U^6 fero sto scindo do bibo findo $U^{1.2}$ M p^1 do fero cindo sto bibo findo U^5 G^1 p^3 do fero scindo sto bibo findo (G^1 fundo) μ^1 do fero strido sto bibo findo.

Si *cano* componis, in *ŭi centum* bene dicis,
Succino succentum dic quoque *succinui.*
A *sum* composita praeter tria non retinent *ens*,
Ut *praesens absens* dic simul atque *potens.*
Ex *eo* composita retinent *eo* cuncta, sed inde
Ambio tu remoue pariterque *superbio* tolle.
Ex *eo* composita breuiant i cuncta supina,
Inde *superbitum* simul *ambitum*que repelle.
Ex *eo* composita dicas duplicare futura,
Et simul adde *queo: redeam* dic siue *redibo.*
Quartae uel ternae tria deponentia dicas,
Ut *morior potior orior*, non plura recordor.
Si dicas *moreris* bene dicis siue *moriris.*
Augeri gradibus dicas duo uerba, uelut sint
Nomina, nam *potior* et *detero* sunt positiua.
Ars substantiua tria fert tantummodo uerba,
Sum simul *exsisto fio*, nil amplius addo.
Sisto uel *consto sto persisto* quasi substant.
Quinque uocatiua dicas tantummodo uerba:
Nominor appellor et *nuncupor* et *uocor dicor.*
Ast adiectiua dicas fore cetera cuncta.

---

96. P $U^{1.2}$ componas U^5 ⁹poitis R componis. — 97. G^1 dat quoque . . . U^6 subcinui quoque dic. — 99. P dic simul quoque potens U^5 M p^1 dic simul atque potens R dic simul esse potens. — 100. (p^1 om. uers. 100. 101). — 102. P supino M ſuppino R supina. — 103. U^1 ambitumque repēſat G^1 ambitū q̊; tollo P R ambitumque repelle gl. *excipe* (sequitur in P U^6 distichon: *Ambio sumit io secumque superbio iungit* || *Cetera sunt in eo quae ueniunt ab eo* || cod. μ^1 huius distichi initiales tantum habet A. C. abest a codd. reliquis.). — 105. P p^3 redeam sic siue . . . U^7 redeam q̊; siue . . . U^1 redeam dicasque . . . R redeam dic siue . . . (U^1 habet uers. 104. 105. 102. 103). — 106. p^3 Ternae uel quartae . . . — 107. U^5 potior morior U^6 nec plura . . . — 108. $U^{2.7}$ G^1 p^1 Si dicis . . . P R Si dicas . . . — 109. U^1 Adiūgi . . . U^5 duo dicas $U^{1.2.6}$ p^1 uelut sunt P R uelut sint. — 110. U^7 uel detero p^3 positiui. — 111. U^1 tria tantum dic fore uerba U^5 G^1 M tria sunt tantummodo uerba. — 112. U^5 non amplius addo U^6 nichil . . . — 113. U^7 cum consto P R uel . . . — 115. $U^{1.6}$ $p^{1.3}$ uoco P R uocor. — 116. U^6 G^1 p^1 dicas fore P R fore dicas (vid. XXV 282) $U^{2.7}$ μ^1 p^3 cetera cuncta P R cetera uerba.

Primae praeterita format persona secunda
Semper praesentis *do* cum ter quinque remotis:
Cre. do. se. nex. iu. sto la. mi. ue. to. fri. pli. ne. cu. so.
Sex tamen et per *ŭi* simul et reperimus in *aui*,
Ut *frico* siue *plico neco* uel *cubo* uel *crepo laui*,
Quod per composita satis approbo perque supina.
De *neco* dic *aui* ferro, *necui* reliqua ui.
Syllaba dat *plicui*, disyllaba *multiplicaui*.
In *ui* praeteritum si fiat, *ui* dabit in *tum*,
Bis sex excipias, quaecunque inflexio fiat,
Ut *cautum fautum* uel *saltum* siue *sepultum*,
Uenum siue *satum uolui solui* uel *amictum*,
Potum potatum dat *potaui* geminatum,
Lotum uel *lautum* triplicatur siue *lauatum*,
Sic dicas *olitum* uel *adultum* sic *adoletum*,
S interponas, *paui pastum* quoque dicas.
Quae per *ŭi* primae per *itum* sunt siue secundae,
Quattuor excipias primae, *sectum* quoque dicas
Et *nexum nectum frictum*, tacuit *mico mictum*.
Tuque nouem remoue de uerbis uerba secundae,
Ut *tentum doctum mixtum passum* quoque *tostum*,
Sorbeo sum uel *tum* dat *itum* simul *arceo* uel *ctum*,
Censeo cum *careo*‿per *itum* per *sum*que memento,
Censeo sed quartae uoluit Prudentius esse:
'*Stirpe recensita sacra de uirgine nata*'.
Cum *timeo metuo* pariter caruere supino,

---

119. (cf. cap. XV uers. 34). — 120. G^1 Sex simul . . . $U^2 p^3$ om. *et* ante *per ui* P μ^1 om. *et* ante *reperimus* (U^6 om. h. u.). — 122. (U^1 om. h. u.). — 124. $U^5 G^1 p^{1.3}$ Sillaba dat plicui P Sillaba cū plicui R Sillaba cōplicui. — 125. p^3 ui facit in tum p^1 ui dabis in tum R ui dabit . . . — 126. U^7 fiet. — 128. U^1 q̊; amictum. — 129. U^2 Potatum potum. — 131. U^1 Si dicas olui $U^{2.5}$ Si dicas olitum $U^{5.6}$ uel adoletum. — 133. M dant $U^7 \mu^1$ sint P R sunt. — 134. U^5 exceptis (G^1 om. h. u.). — 135. P nectum nexum U^1 taceo P R tacuit (gl. *non habet supinum*) cf. uers. 143. 173. 191. 259. — 137. P $U^6 \mu^1$ tostum quoque passum. — 138. $U^{6.7} G^1 p^3$ tum uel sum U^7 M simul arceo uel tum P R simul arceo uel ctum. — 139. U^7 p^1 uel careo.

Nam per *ŭi* neutra semper tacuere supina.
Excipias *nocitum dolitum placitum ualitum*que,
Cassum uel *caritum passum libitum licitum*que.
Audeo cum *soleo* cum *prandeo gaudeo fido*
Mereo cum *fio* neutropassiua uocato,
Neutris passiuis *fio* tamen associabis.
Ex *deo* dant tria *si: risi suasi*que uel *arsi*,
Candeo uult per *ŭi* cum *splendeo frendeo* dici,
Sordeo cum *madeo* praedictis associabo,
Gaudeo gauisus sic *audeo prandeo pransus.*
Dant tibi cetera *di*, geminatur *stridet ŭi di.*
Ex *deo* fac tibi *sum*, *sedeo* capit s sibi *sessum*,
Nideo praeterito, *stridi* priuato supino,
Ac per *ŭi* neutra dixi sepelire supina.
L uel r ante *geo si* praeteritum dare dico,
Cetera *xi* faciunt, *rigeo uigeo* quoque tollunt.
In *si* praeteritum mutat *si* quodlibet in *sum*,
Indulsi torsi tum sum simul adice *sorpsi*,
Dat *gessi gestum*, simul *ussi* iunge, dat *ustum*,
Si quartae per *tum* nisi *sensum* uel nisi *rausum.*
Quae per *psi* per *ptum*, uelut ex *prompsi* trahe *promptum*,

143. P $U^{2.6}$ caruere supino U^{1} tacuere supina p^{1} tacuere (ł caruere) supina R caruere supina. — 144. P μ^{1} placitum dolitum nocitum ualitumque U^{1} placitum ualitum nocitum dolitumque U^{6} placitum nocitum ualitum dolitumque U^{2} nocitum placitum ualitum dolitumque U^{5} G^{1} nocitum dolitum ualitum placitumque R nocitum dolitum placitum ualitumque. — 146. U^{1} M μ^{1} p^{1} gaudeo fido P R gaudeo fio. — 147. U^{1} uocato G^{1} $p^{1.3}$ notato P R tibi do. — 148. U^{1} Neutro passiuis P R Neutrispassiuis U^{5} annumerabis. — 151. G^{1} praedictis associabo U^{7} possunt hiis associari U^{2} p^{1} uult istis associari P R praedictis dic sociari. — 152. (P habet hunc uers. post uers. 148). — 153. p^{1} stridet geminatur ui di. — 154. U^{5} fit tibi $U^{1.2}$ capit s tibi. — 155. $U^{1.7}$ Strideo . . . P R Nideo . . . — 157. p^{1} R uel l. — 158. U^{2} rigeo cum uigeo tollo M rigeo cum uigeo tollunt P rigeo uigeo quoque tolle G^{1} rigeo uigeo quoque tollam p^{1} rigeo uigeo quoque tollit R rigeo uigeo quoque tollunt. — 160. P adiice U^{1} adice U^{2} M p^{1} addice U^{5} p^{3} addite U^{7} G^{1} addito. — 161. U^{1} Dat gestum gessi simul ussi donat et ustum. — 162. (P habet uers. 163. 162). — 163. $U^{1.2.7}$ μ^{1} Quae . . . P R Quod . . . P U^{6} traho.

Quae per *xi* per *ctum*, *fixum* tamen excipe *fluxum*,
Sic *flexum nexum pexum plexum* ueho *uexum*,
Hinc est *conuexum*, sed debes dicere *uectum*.
Ex *leo* sume *lui*, sed quattuor aestimo tolli,
Quae faciunt *eui: leo* uel *fleo* uel *cleo pleui*.
Et sicut dictum scio dat *soleo solitus sum*,
Ex *oleo* per *ŭi* dic compositum uel in *eui*.
Compositum *mansi cecini* fit *ŭi* fit a tunc i.
*Pollicitus fassus tutus meritus*que *misertus*,
Sic *ratus* et *ueritus*, *medeor* tacet utraque prorsus,
Haec octo uere deponunt uerba secundae.
Aio sisto fero tollo ferio furo cerno
Sumunt praeteritum, sumunt aliunde supinum,
Et cum praedictis *sido* potes iungere, si uis.
Ambigo compesco disco posco tremo glisco
Lambo lingo pauet cerno metuo timet urget
Sic *caluo linquo surgo fugit annuo scando*

---

164. $U^{1\cdot 2}$ M Quae . . . P R Quod . . . — 165. P plexum pexum. — 167. $U^{5\cdot 6}$ p^3 extimo. — 168. P leo uel fleo pleo pleui U^1 fleo uel leo uel cleo pleui U^2 leo uel cleo uel fleo ui R leo uel fleo uel cleo pleui. — 171. U^2 per ui fit a tūc i P R fit ui fit a tunc i (gl. *Dicit actor quod maneo facit mansi et cano cecini. praeterea dicit quod ista duo composita mutant a in i et faciunt praeterita in ui, ut emineo — ui, concino — ui, et mutatur a in i. si autem non mutant a in i, tunc faciunt sicut simplex, ut remaneo remansi, permaneo permansi.*). — 173. (U^1 om. h. u.). — 175. P sisto fero cerno ferio furo tollo U^2 sisto fero ferio cerno furo tollo U^6 sisto fero ferio furio tolloque cerno μ^1 fero ferio cerno sisto furo tollo R sisto fero tollo ferio furo cerno. — 176. P Sumunt praeterita sumunt aliena supina U^2 Sumunt praeterita sumunt aliunde suppina R Sumunt praeteritum sumunt aliunde (U^7 G^1 aliumque) supinum. — 177. $U^{5\cdot 7}$ G^1 p^1 At . . . P $U^{5\cdot 7}$ M sum potes addere si uis U^1 creſū poteſ add're ſi uiſ U^2 G^1 sum tu potes addere . . . μ^1 sum ut potes addere . . . U^6 sum potes iungere p^3 potes sum addere . . . p^1 sido potes addere . . . (sequitur in cod. U^7 distichon: *Quamuis non careant sensi fugique supinis* || *Sentior et fugior sunt sine praeteritis* || abest a P R. inuenitur in glosa Metulini.). — 178. G^1 $p^{1\cdot 3}$ posco disco. — 179. P Lambo linquo . . . codd. Lambo lingo . . . — 180. P caluo suggo fugit annuo scando U^1 p^1 caluo linquo ſurgo fuit (p^1 fugit) ānuo ſcādo μ^1 caluo linquo ſugo fugit ānuo ſcando R caluo linquo ſugo p^3 (ſuggo) fugit abnuo ſcando.

Nunquam praeteritum faciunt uel raro supinum.
Prae *cio* stans a uel i fit e perdit o uel *cio* fit *xi*:
*Feci ieci*que *aspexi lexi elicui*que,
Ne foret ele*ctum* fit *itum*, fit et ex *cio xi ctum.*
A manet hinc inde paenultima siue sit ante,
Dic *gradior gressum* nec credas dicere *grassum.*
A si transit in i praesentis, adest e supinis,
Ut *facio inficio* facit *infectum*, nisi *do go.*
Quae per *ŭo* per *ŭi*, *struxi fluxi* iace *pluui*,
Et faciunt *utum: nuo nutum*, sic *pluo plutum*,
De *ruo* sume *rutum ruitum*, *metuo* tacet *utum*,
De *fruor* est *fructus*, tamen hinc oritur *fruiturus*,
Intuor intuitum, *loquor* et *sequor* ede per *utum.*
Ungo uel *exstinguo cingo lingo coquo linquo*
In *xi* praeteritum faciunt in *ctum*que supinum,
Liqui deponit *lictum*, nisi compositum sit.
Uo fit in *ui: calui solui uolui*, nisi *uixi*,
Ex his dic *utum*, de *uixi* dicito *uictum.*
De *bo psi: scripsi nupsi*, *bibo lambo scabo bi*,
A *cumbo* fit *ŭi*, *psi ptum*, sed *itum* dat *ŭi bi*,
De *labor lapsum* declinauere supinum.
Noui composita per *itum* posuere supina,

---

181. (gl. *intellige praeteritum participii*). — 182. U^5 M μ^1 Prae scio . . . — 183. P Fecit . . . p^3 Ut feci . . . R Feci . . . G^1 p^1 ieci p^8 ieſſi M q̄ ieci P R iecique $U^{1.2}$ spexi p^1 pexi G^1 ⁹ſpexi U^6 aſpeſſi U^7 et aſpexi P R aspexi. — 184. $U^{1.7}$ M p^1 Ni foret . . . — 186. $U^{2.6}$ p^8 nec credas . . . P R ne credas . . . — 188. U^7 afficio — affectum U^1 G^1 nisi dego. — 189. P uel ui fluxi struxi iace plui codd. per ui struxi fluxi iace pluui. — 190. P $U^{5.6}$ μ^1 p^3 Haec . . . R Et . . . U^6 G^1 M et pluo plutum p^8 sed . . . P R sic . . . — 191. U^5 iacet utum G^1 p^1 caret . . . P R tacet . . . — 192. G^1 sed nascitur hinc fruiturus. — 193. P G^1 adde U^7 cede R ede (gl. *dic*). — 194. U^8 extinguo P R extingo U^3 figo $U^{1.5.6}$ tingo p^8 tango P R cingo U^1 lingo q̊; līco U^6 līq̊ q̊; līgo M μ^1 p^1 lingo quoque linquo P R lingo coquo linquo. — 196. U^8 G^1 Linquo . . . — 197. P caluo $U^{1.6}$ uolui solui. — 198. $U^{2.7}$ de uiuo P M dic quoque R dicito. — 199. (sequitur in p^1 uers. *Et nisi psi faciat, per itum bo cuncta supinat*). — 200. (U^6 habet h. u. post u. 206). — 201. G^1 dic declinare supinum $U^{5.7}$ declina uere . . . P R declinauere . . . — 202. U^5 M per itum fecere supina.

Ast *ignoturus* fit ab *ignotum* uel *iturus*.
Ex *sco* uel ex *urio* neutrum proferre memento,
Cresco compesco deposco pasco quiesco
Assuesco uisco conquexi disco corusco
*Infusco nosco canisco glisco*que tolle.
Prurio luxurio numero remouentur ab isto.
Glisco praeteritum, *conquexi* tolle supinum,
Ui dabit *esurio,* sed dico carere supino.
In *si do* muta, si sit paenultima longa,
Ut *laesi rasi cusi cudi* quoque *uasi,*
Plausi complosi dic *trusi claudere rosi*,
De *cado* dic *cecĭdi*, *sido* nil, *caedo cecīdi*,
De *cedo cessi*, *fido sus*, *pedo pepedi.*
A uel e porrigit e geminantibus, ergo facit *ce.*
De tribus n tolle *fudi*que *fidi*que *scidi*que,
Scandi defendi pandi, *prendo* per *idi* dic,
Mando dic per *idi* uel *ŭi*, *tutudi*que *tetendi*,
Edi diuisi, rudo rudi, *pendo pependi.*
Do mutant in *sum*, de *fundo* dicito *fusum*,
Et dicas geminum *tunsum tusum*que supinum,

---

203. P μ^1 Ac . . . U^1 dic ab ignotū fit ituruſ. — 205. μ^1 tepesco P R deposco P posco U^6 nosco M nosco (al. m. expuncto *pasco*) R pasco. — 206. U^5 uisco (pro *fusco*) P R fusco P U^6 conquessi ($U^{1.2}$ p^1 om. h. u.). — 207. P et codd. Infisco P pasco glisco comiscoque tolle U^6 M μ^1 pasco cōniſco gliscoque tolle p^3 uesco cōniſco glisco quoque tolle G^1 nosco ꝯniſ-co gliscoque tollo $U^{5.7}$ nosco ꝯniſco gliscoque posco ($U^{1.2}$ p^1 om. h. u.). — 209. P U^6 conquessi. — 211. P U^6 mutat. — 212. U^6 cusi tusi . . . U^1 uadi P R uasi. — 213. P complausi sic trusi . . . U^6 complosi trusi clausi quoque rosi R complosi dic trusi claudere rosi. — 214. (gl. *sido non habet praeteritum*). — 215. $U^{6.7}$ pendo pependi P R pedo pepedi. — 216. p^1 porrigat $U^{1.5.7}$ facit e (gl. *ergo concludit quod cedo facit cecidi et non cicidi*). — 217. P fudi fidique U^5 p^3 fidi fudique. — 218. P pandi pando per i di dic (sic) U^1 pādo pēdo per idi dic U^7 pando pēdo per i . di . dic p^1 pando prendo per idi dic G^1 pando pn̄di pēdidi dic U^2 pandi dic prendo per idi U^5 pn̄do pn̄diq; pericło U^6 pādi p̄ndi per idi dic M pādi prendi per idi dic μ^1 pandi prendo per idi dic p̓^{3} prandi pandique per i dic (gl. *prendo facit prendi uel prendidi*). — 221. P Domitant in sum $U^{1.2}$ Do mutat . . . μ^1 In sume do mutat U^6 Do muta . . . R Do mutant . . . — 222. P tusum tunsumque

Tensum uel *tentum*, sic *esum* dicis et *estum*.
S geminat *fissum scissum*, sic *pandere passum*,
Mando cum *pedo rudi* caruere supino.
Rgo si: mersi sparsi, sic *tergere tersi*,
Ex *ago* dic *egi*, *frango fregi*, *lego legi*,
Ast *intellexi* cum *diligo negligo* per *xi*.
Cetera sunt in *xi: plango planxi*, *rego rexi*,
Ni *tetigi*, *pupugi* ferro, rationeque *punxi*,
Pro pacto *pepigi*, cano *panxi*, iungoque *pegi*.
Si mutant in *sum*, *go* uertunt cetera per *ctum*,
De *fixi fixum*, quia fit de *fingere fictum*.
I uel a si super n fuerint, pariter remouent n,
Exstinctum cinctum tinctum planctum foris *anctum*.
De *fungor functum* debes proferre supinum.
Lo, si sola sit l, per *ŭi* dic, si duplices, *li*,
Excipitur *psallo uelli uulsi* quoque *uello*,
Excello per *li*, per *eo* per *ŭi* bene dixi.
De *mo psi* prome, uocalis longa sit ante,
Ut *sumpsi prompsi dempsi*, simul adice *compsi*.

U^1 tuſū tuſſūq; $U^6 G^1$ tonſū tuſūq; R tunsum tusumque. — 223. U^1 fit esum dicis et estum $U^6 p^1$ dic esum dicis . . . — 224. P μ^1 fissum cessum sic pandere passum U^1 fissum cessum fit pandere scissum U^2 cessum (al. m. scissum) fussum (al. m. fissum) sic pandere passum U^6 fixum cessum dic pandere passum $U^7 p^3$ fissum cissum dic pandere passum M ᶜfiſſum ᶜgeſſum dic pandere passum U^5 scissum cessum sic pandere cissum p^1 fissum cessum sic pandere cissum G^1 ſ; cessum dᶜ pād'e ſiſſū. — 225. U^7 pēdo G^1 M p^3 rudo. — 226. P si tergere U^7 M p^1 dic tergere R sic . . . — 228. P om. *per* ante *xi*. — 229. P pango panxi codd. plango planxi. — 230. (P habet uers. 231. 230). — 232. P mutat — uertit p^3 mutāt — uertit U^1 mutat — ůtāt U^6 mutat — ůtūt R mutant — uertunt. — 234. U^2 I uł a ſi fu'it ſuper n — remouēt n U^6 I uł a ſi fuerint ſr̄ n — remouēt n U^1 I uł . a . ſi ſuper . n . fu'it — remouēt . n . G^1 I uel a si super n fuerit — remouet n P R I uel a si super n fuerint — remouent n. — 235. $U^{1.2}$ tinctum cinctum M p^1 tinctum planctum cinctum. — 236. p^3 formare P supinis codd. supinum. — 237. $U^{1.2} p^3$ Lo si sit sola l . . . U^6 Si lo sit sola l . . . P R Lo si sola sit l . . . — 239. U^1 per ui per eo U^5 bene dico p^3 bene dicis P R bene dixi. — 240. P Demo . . . — 241. p^3 prompsi sumpsi dempsi . . . U^6 dempsi prompsi sumpsi P R sumpsi prompsi dempsi P adiice $U^1 p^1$ adice M p^1 addice U^2 addite

Quae remanent mitte per *ŭi: fremui tremui*que,
Sic *gemui uomui*, *pressi* superexstat et *emi.*
Dicis *ŭi* per *itum*, *pressum* superaddis et *emptum.*
De *posui genui* fit *itum*, de *temnere psi ptum*,
De *cecini cantum*, dic compositis fore *centum*,
Occino grammatici dixerunt, *occano* multi.
Cetera sunt in *ui: creui straui sino spreui*,
Liui uel *leui lino* dat *linio*que *liniui.*
In *ui* dic de *so*, ceu *quaeso arcesso lacesso*,
Dic in *ŭi pinso*, *si uiso capesso facesso.*
De *si* prodit *ĭtum*, sed ab *iui* nascitur *ītum*,
De *pinso pistum* nostri dixere supinum.
In *xi cto* uerte: *pexi*ue *xui*ue *ctui*ue,
Nexi siue *xui*, *flexi*, de *plectere plexi*,
De *meto* sume *sui* — messem feci — *peto tiui*,
Sterto dic in *ŭi*, *uerti misi* superadde.
Sisto sit actiuum statuendo, standoque neutrum,
Sisto praeteritum tacuit, *sterto*que supinum.
Si sit n ante *cio*, *xi* declinabis ab illo,
Ut *sanxi uinxi*, sed l u uel r ante fit in *si*,
Ut *fulsi farsi rausi*, simul adice *sarsi.*

U^5 G^1 p^3 addito U^6 addit. — 242. P Que remanent mitte per ui . . . U^1 Que remanēt mute per ui $U^{2.5}$ μ^1 Quae remouent mute per ui U^6 Que remouēt micte per ui p^3 Que remouēt prome per ui. — 244. G^1 Dices . . . U^7 G^1 ſuper addas p^3 ſuperaddito. — 245. P Deposui . . . P temnere codd. tēpnere P $U^{1.2.6}$ M p^3 psi tum R psi ptum. — 246. P $U^{1.5.7}$ p^3 de compositis fore centum U^2 de compositis sit centum G^1 dic compositis fore centum M do compositis ui et centum μ^1 de compositis uenit centum (U^6 habet uers. 246. 245). — 247. (multi gl. *rudes*). — 248. P siue spreui. — 249. P linio quoque liui U^6 pariterque lini μ^1 pariter quoque lini (in margine: linioque liniui) p^3 pariter quoque lini U^7 linoque liniui R linioque liniui. — 251. ($U^{5.7}$ om. h. u.). — 253. P $U^{5.7}$ M nostri dixere U^1 mei docuere R nostri docuere. — 255. G^1 plexi de plectere flexi. — 256. P messem fecit $U^{2.6}$ G^1 meſſū feci. — 257. P U^6 μ^1 Dic in ui sterto . . . U^1 Cetera dic in ui $U^{2.5}$ p^1 Sterto dic in ui G^1 M Sterto dic ui U^7 Sterto dat in ui P superaddas U^5 super addis R super adde. — 258. U^1 p^1 Sisto fit U^6 Sisto facit p^3 Sisto dic. — 261. P sed u l uel r ante . . . codd. sed l u uel r ante . . . — 262. (M om. h. u.).

A *perio* dant nata *rui*, nisi quod *reperire*
*Comperio*que *peri* faciendo praeteriere.
Cetera sunt in *ui*, nisi *saepsi sentio ueni*,
Sic *hausi campsi salŭi salii*que *saliui*.
Omne quod est *iui* fit *ii*, quod *ii* fit et *iui*,
Sed *liui siui triui* sunt simpla per *iui*.
De *sanxi sanctum*, de *sanciui* uenit *itum*,
De *ueni uentum*, de *ueniui* quoque *uenum*.
Dic *acui fulsi paui creui*que *pependi*
Luxi quaesiui frixi tersi luo ciui.
Excello arcesso stridi ferui seco nexo
Praeteritum simile dic uerbis pluribus esse.

Cap. XXVII.

De diasyntastica.

Paenitet et *taedet miseret piget* et *pudet* ista
Accusatiuum poscunt simul et genitiuum,
Natura primum, sed transitione secundum:
Et *iuuat* atque *decet* dabit ac *delectat oportet*.

263. P U^6 A pario . . . — 264. (uers. 263. 264 inueniuntur in P U^6 μ^1 p^3. absunt a codd. reliquis). — 267. P Omne quod fit iui uel ii, quod ii fit ex iui U^1 Omne quod est in ui fit ii, quod ii fit uique M Omne quod est iui fit ii et ii fit et iui μ^1 Omne quod est iui fit ii fit et iui p^3 Omne quod iui fit ii et ii fit et iui R Omne quod est iui fit ii, quod ii fit et iui. — 268. P $U^{2.6}$ G^1 M liui triui siui U^1 liui sciui triui $U^{5.7}$ μ^1 liui siui triui p^1 liui siui creui p^3 triui liui ſemper ſunt . . . — 269. U^5 Det sanxi . . . M Dat . . . $U^{1.5.7}$ G^1 M de sanxiui. — 270. P de ueniui quoque uentum (U^6 habet uers. 270. 269). — 271. M p^1 creui pauique. — 272. (gl. *ponitur luo pro polluo in textu causa metri*).

1. U^1 ac tedet – ac piget U^6 μ^3 p^1 pudet et piget (gl. marg. cod. p^1: *hic agit actor de regimine.* Retinui titulum quem habet P.). — 2. U^3 M p^1 Accusatiuos — genitiuos. — 3. (U^1 M p^1 om. h. u.). — 4. P Et . . . U^6 Ut . . . U^5 G^1 Si . . . R Sed . . . (gl. *dabit secundum id est accusatiuum, qui immediate uersum illum praecedit.*).

Sed *libet* atque *licet placet* et *liquet accidit* atque
Congruit euenit et *contingit* et *expedit* ista
Cum reliquis paribus debes sociare datiuis.
Refert inter et *est* genitiuo iungere prodest.
Sed sextum proprie donant pronomina quinque,
Nam *refert nostra* dicis, *refert* quoque *uestra*.

Dic adiectiuum substantiuo sociari
Casu quocunque nec non et ei similari.
De substantiuis tibi fiet regula talis:
Uult, si praeueniat uerbum, rectus tibi fiat
Regula, nam uerbo personam reddere dico.
Si sequitur uerbum, datur haec tibi regula: uerbum
Omne uocatiuum substantiuumque uel altrum
Istis consimile casus similes habet in se:
Ut '*uocor Ebrardus*', uel '*sum bonus*', '*ambulo rectus*',
*Quam*que regit rectum, si iungis comparatiuum.

At si constructus cum nomine sit genitiuus,
Hoc possessiue fiet uel distributiue,
Aut excellenter fiet uel comparatiue,
Aut per naturam uel forsan consecutiue:
Ut '*liber Ebrardi*' bene dicis et '*alter eorum*',
'*Caeli caelorum*' dicis '*primus sociorum*',

---

5. U^2 G^1 p^3 licet atque libet. — 6. U^2 Conuenit euenit ... — 7. $U^{1.2.6.7}$ M $\mu^{1.2.3}$ p^3 uult associare datiuus G^1 debes sociare datīs. — 8. P genitiuus iungere G^1 gtīs addere $U^{5.6}$ genitiuo iungere R genitiuum iungere. — 10. G^1 Namque $U^{1.5.7}$ p^1 dicas μ^2 dicisque. — 12. $U^{1.7}$ simulari P R famulari. — 13. P tibi fiet regula talis codd. tibi regula fiet in istis. — 14. P Uult ... codd. Nam ... U^1 p^3 fiet P R fiat. — 18. P U^2 similes casus R casus similes. — 20. U^5 iungas P R iungis. — 21. U^1 Et si ... — 22. U^6 μ^3 fiat P uel comparatiue U^6 μ^2 seu distributiue U^7 $\mu^{2.3}$ aut distributiue R uel distributiue. — 23. P uel distributiue U^2 ceu comparatiue $U^{1.6}$ G^1 μ^3 $p^{1.3}$ seu comparatiue U^5 M aut comparatiue μ^3 uel forsan conparatiue. — 24. M per materiam P U^2 seu forsan consecutiue U^1 uel fors aut ... $U^{6.7}$ $\mu^{2.3}$ uel forsan ... U^5 G^1 uel forte ... M p^3 aut forsan ... ($U^{1.2.6.7}$ G^1 M $\mu^{2.3}$ p^3 habent uers. 24. 23.). — 26. ($U^{2.6}$ $\mu^{1.2.3}$ $p^{1.3}$ habent uers. 27. 26).

Uel '*dignus laudis*' '*saeclorum saecula*' dicis.

At cum nominibus comes est quandoque datiuus
Adquisitiue seu naturaliter in se:
'*Ille mihi socius, mihi commodus atque nociuus*'.
'*Uae mihi! uae uobis!*' absoluendo bene dicis.

Accusatiuum cum nomine construe casum,
Nam per naturam facies hoc perque figuram:
'*Exosus bellum*' dices '*nudus*que *lacertum*',
'*Ecce uirum*' dico tamen absoluens aliquando.

At semper quintum debes absoluere casum,
Mobile si non sit, quia tunc fixum sibi quaerit.

Dic ablatiuum iungi cum nomine casum,
Hoc per naturam fiet seu comparatiue:
Ut '*plenus uino*' dicis seu '*fortior illo*'.
Causam signare dicas, ut '*fessa labore*'.
Et tamen absoluo cum dico '*legente magistro*'.
Aut notat excessum: '*pleno pede maior eo sum*'.

At si constructus sit cum uerbo genitiuus,
Dic transitiue uel naturaliter in se:

---

28. U^{5} om. *est.* — 33. U^{1} per figuram facies hoc perque figuram (sic) $U^{5.6}$ G^{1} per naturam facies hoc siue figuram P R per (p^{3} ſemper) naturam facies hoc perque figuram (gl. *synodochen*). — 34. P U^{6} M dices U^{1} p^{1} dicas $U^{2.5.7}$ G^{1} dicis $\mu^{1.2.3}$ dicens $U^{1.5.7}$ G^{1} $p^{1.3}$ lacertum P R lacertos. — 35. $U^{6.7}$ G^{1} μ^{1} Et semper quintum debes . . . U^{5} At quintum dicis semper P R At semper quintum debes. — 37. U^{6} Mobile si nom̄ sit U^{2} M p^{1} quia fixum tunc sibi quaerit U^{5} quia fixum tunc bene quaerit P R quia tunc fixum sibi quaerit. — 39. U^{2} fiat U^{6} fit P R fiet U^{3} μ^{1} ceu comparatiue M uel (al. m. expuncto *seu*) . . . P R seu . . . — 40. U^{6} $\mu^{1.2.3}$ dices p^{3} dicas μ^{1} ceu fortior illo. — 41. $U^{2.5.7}$ M $p^{1.3}$ dices P R dicas μ^{3} ceu fessa . . . — 42. P M At tamen R Et tamen. — 43. P Ac notat . . . U^{1} At . . . P pede pleno seu maior illo $U^{1.2}$ M $\mu^{1.2.3}$ p^{1} pleno pede maior eo sum G^{1} pleno pede maior eo4 R pleno pede maior ego sum. — 44. P Et si $U^{5.7}$ $\mu^{1.2}$ Aut si $U^{2.5.6}$ $\mu^{2.3}$ p^{3} constructus cum uerbo sit genitiuus. — 45. U^{6}

Ut '*miserere mei*, *saltem miserere meorum*'.
'*Parce tuum uatem sceleris damnare*, *Cupido!*'

Interdum casum cum uerbo iunge datiuum
Tali nempe modo, sicut cum nomine dico.

Accusatiuum cum uerbo iungito casum,
Hoc transitiue uel naturaliter in se:
'*induo te clamidem*, *doceo te philosophiam*'.
Quattuor inde modis quartum neutralibus addis:
Ut '*doleo collum*, *Corydon ardebat Alexim*',
'*Hic asinum uiuit*, *bellum palafredus anhelat*'.

Interdum uerbis ablatiuum sociabis,
Hoc per naturam seu significat tibi causam
Aut instrumentum uel materiam prope uerbum:
'*Indigeo pane*' dic '*deficio*que *labore*',
'*Percutio baculo*, *conflabitur anulus auro*'.
Uerbaque cum motu sibi iungunt diptota *tum tu*.

Explicit *Ebrardi Graecismus* nomine Christi,
Qui dedit alpha et o, sit laus et gloria Christo.

μ^2 p^3 uel naturaliter in se (cf. u. 29) P R uel naturaliter esse. — 48. P cum uerbis codd. cum uerbo. — 49. p^1 de nomine. — 51. U^5 seu naturaliter esse. — 52. P et codd. clamidem. — 53. $U^{1.6}$ $\mu^{1.2.3}$ adde P R addis. — 54. U^1 doleo m̄brū. — 55. U^6 palafredus M palfridus $\mu^{1.3}$ palefridus P R palefredus P $U^{5.7}$ $\mu^{1.2}$ anhelat G^1 M μ^3 $p^{1.3}$ hanelat $U^{1.2.6}$ anelat. — 57. μ^2 ceu U^5 casum. — 58. $U^{2.5}$ M p^1 seu materiam . . . G^1 ceu . . . P R uel . . . — 60. P. Percutior codd. Percutio. — 63. (sequitur in cod. U^1 uers. *Hic pono metam uitam ducendo quietam.* cui adiuncta sunt manu recentiore scripta uerba haec: *Qui me scribebat . B . nomen habebat.* In cod. U^5 haec leguntur: *Explicit liber hebrahardi per manus Andree . Finito libro sit laus et gloria xp̄o* || *Non deportabis nisi X grossos michi dabis.*

Index

auctorum, quorum uerba in Graecismo allata leguntur.

Index uocabulorum.

(Duobus punctis supra uocalem productam positis in arsi, posito uno in thesi esse uocalem significaui, uocabula quae in nouissimo *Georgesii* lexico non inueniuntur asterisco praenotaui.)

Pag. 25 (VII 49) describendum erat Scyllam pro Scillam, pag. 178 (XVIII 30) bene pro benc.

Sondershusae ex officina Fr. Aug. Eupelii, typographi aulici.

CODICIS MELICENSIS

imago photolithographica.

